

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
utsökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och
avgifter samt vissa lagar som har samband med dem**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en utsökningsbalk, genom vilken utsökningslagen från år 1895 upphävs. Propositionen bygger till stor del på de tidigare delreformerna av utsökningslagen. Bestämmelserna om utsökningsgrund och allmänt förfarande tas in i utsökningsbalken i den form de fick samband med reformen 2004. De föreslagna bestämmelserna om utmätning, försäljning och redovisning motsvarar den av riksdagen godkända lagen.

Till utsökningsbalken fogas en bestämmelse om skuldansvarets maximilängd. En fordran preskriberas slutgiltigt efter det att tidsfristen för utsökningsgrunden (15 eller 20 år) har löpt ut. På samma sätt som enligt nu gällande bestämmelser kunde domstolen dock förlänga utsökningsgrundens tidsfrist med tio år, om gäldenären väsentligt har försvarat möjligheterna för borgenären att få betalning. Tidsfristen får dock inte förlängas om det kan anses oskäligt för gäldenären.

I utsökningsbalken tas in de viktigaste bestämmelserna om den nya utsökningsorganisationen i två steg. Bestämmelserna om utsökningsdistrikten ändras så att de lokala enheterna kan göras större än vad de är i dag. Som riksomfattande centralt ämbetsverk finns ett förvaltningsämbete, som sköter merparten av de uppgifter som i dag handhas av justitieministeriet. Länsstyrelsens uppgifter som utsökningens mellaninstans överförs till ämbetsverket. Närmare bestämmelser om utsökningens centralförvaltning utfärdas genom en senare lag.

Tjänstebestämmelsen om biträdande utmätningssmannen ändras till häradsutmätningssman. Utmätningssmän är häradsfogdarna och häradsutmätningssmännen, men inte länsmännen. Visas uppgifter förblir häradsfogden ensam behörig att utföra.

Enligt förslaget skall utmätningssmannen

anmäla till förmyndarmyndigheten när det mot en person som inte fyllt 18 år har anhängiggjorts ett utsökningsärende på basis av en dom i tvistemål. Motsvarande anmälan skall också göras när skatter vid utsökning indrivs av en minderårig. Uppgifter om personer under 15 år ges inte ut för kreditupplysningsverksamhet.

I propositionen föreslås smärre ändringar i sak i bestämmelserna från år 1996 om självrättelse, verkställighetstvister, avbrott av verkställighet och utsökningsbesvär. Huvudregeln är att parterna i mål som gäller besvär och verkställighetstvister själva får bära sina kostnader. I bestämmelserna om verkställighetskostnader och verkställighet av beslut om säkringsåtgärder görs små ändringar i sak.

Lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg ersätts med en ny lag om verkställighet av skatter och avgifter. I den ingår i justerad form den gamla lagens bestämmelser. De bestämmelser som överlappar med den föreslagna utsökningsbalken gallras ut. Dröjsmålsränta på och förhöjning av skatter och offentliga avgifter skall enligt en uttrycklig bestämmelse höras till lagens tillämpningsområde. Dessutom preciseras bestämmelserna om avbrott.

I rättegångsbalkens bestämmelser om säkringsåtgärder görs en precisering gällande säkerhet som ställs hos utmätningssmannen. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tas in en bestämmelse om att utmätningssmannen får ge borgenären information som behövs för talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist.

Med anledning av den nya utsökningsbalken och skatteverkställighetslagen föreslås dessutom vissa ändringar i flera andra lagar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft från början av år 2008. Om ikraftträdandet av bestämmelserna om utsökningens

centralförvaltning föreskrivs särskilt genom lag.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
1.1. Totalreformen av utsökningslagstiftningen	5
1.2. Statistiska uppgifter om utsökningen.....	6
<i>Allmänt</i>	<i>6</i>
<i>Särskild utredning gällande Helsingfors hovrätt</i>	<i>6</i>
2. Bedömning av nuläget	7
<i>Utsökningslagen</i>	<i>7</i>
<i>Utsökningsorganisationen.....</i>	<i>8</i>
<i>Skuldansvarets maximilängd.....</i>	<i>10</i>
<i>Minderåriga gäldenärer</i>	<i>11</i>
<i>Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder</i>	<i>13</i>
<i>Självriktelse, avbrott, verkställighetstvist och besvär</i>	<i>13</i>
<i>Verkställighet av skatter och avgifter</i>	<i>14</i>
3. Vissa internationella jämförelser.....	15
<i>Allmänt</i>	<i>15</i>
<i>Sverige</i>	<i>15</i>
<i>Skuldansvarets maximilängd.....</i>	<i>16</i>
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	16
<i>Utsökningsbalken</i>	<i>16</i>
<i>Utsökningsorganisationen.....</i>	<i>18</i>
<i>Skuldansvarets maximilängd.....</i>	<i>22</i>
<i>Minderåriga gäldenärer</i>	<i>25</i>
<i>Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder</i>	<i>25</i>
<i>Självriktelse, avbrott, verkställighetstvist och besvär</i>	<i>26</i>
<i>Verkställighet av skatter och avgifter</i>	<i>27</i>
5. Propositionens verkningar	27
5.1. Ekonomiska verkningar.....	27
<i>Myndigheternas verksamhet.....</i>	<i>27</i>
<i>Borgenärernas ställning.....</i>	<i>29</i>
5.2. Samhälleliga verkningar.....	31
6. Ärendets beredning	32
<i>Utsökningsorganisationen.....</i>	<i>32</i>
<i>Skuldansvarets maximilängd.....</i>	<i>33</i>
7. Övriga faktorer som inverkar på propositionen.....	34
DETALJMOTIVERING.....	35
1. Motivering till lagförslagen	35
1.1. Utsökningsbalken	35

1 kap.	Allmänna bestämmelser	35
2 kap.	Utsökningsgrunder.....	40
3 kap.	Allmänna bestämmelser om förfarandet	45
4 kap.	Utmätning	50
5 kap.	Försäljning.....	50
6 kap.	Utdelning och redovisning	51
7 kap.	Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet.....	51
8 kap.	Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder	51
9 kap.	Verkställighetskostnader.....	56
10 kap.	Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet	59
11 kap.	Sökande av ändring i utmätningmannens förfarande.....	72
12 kap.	Särskilda bestämmelser.....	82
13 kap.	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	82
1.2.	Lag om verkställighet av skatter och avgifter	84
1.3.	Rättegångsbalken	100
7 kap.	Om säkringsåtgärder	100
1.4.	Lagen om preskription av skulder	101
1.5.	Konkurslagen	102
2 kap.	Förutsättningar för att försätta en gäldenär i konkurs	102
3 kap.	Rättsverkningarna av att en konkurs börjar.....	102
5 kap.	Egendom som ingår i konkursboet	102
12 kap.	Konkursfordringar, bevakning och utredning av fordringar.....	102
17 kap.	Vård och försäljning av egendom som ingår i konkursboet samt bestämmelser om pantborgenärer	103
1.6.	Ärvdabalken	103
17 kap.	Om arvsavsägelse och överlåtelse av arvslott.....	103
20 kap.	Om bouppteckning	103
21 kap.	Om död persons och dödsbos gäld.....	103
1.7.	Äktenskapslagen	103
1.8.	Lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	104
1.9.	Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.....	104
1.10.	Lag om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter.....	104
2.	Närmare bestämmelser	104
3.	Ikraftträdande	105
4.	Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning	105
LAGFÖRSLAGEN		112
	Utsökningsbalk	112
	om verkställighet av skatter och avgifter	200
	om ändring av 7 kap. i rättegångsbalken	204
	om ändring av 8 och 17 § i lagen om preskription av skulder.....	206
	om ändring av konkurslagen	207
	om ändring av ärvdabalken	209
	om ändring av 45 och 99 § i äktenskapslagen.....	210
	om upphävande av 6 § 1 mom. 6 punkten i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning	210
	om ändring av 11 och 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	211

om ändring av 1 och 6 § i lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter	212
BILAGA 1	214
PARALLELLTEXTER	214
om ändring av 7 kap. i rättegångsbalken	214
om ändring av 8 och 17 § i lagen om preskription av skulder.....	218
om ändring av konkurslagen	219
om ändring av ärvdabalken	223
om ändring av 45 och 99 § i äktenskapslagen	225
om ändring av 11 och 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ..	226
om ändring av 1 och 6 § i lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter	228
BILAGA 2	229
Kapitel- och paragrafrubrikerna i utsökningsbalken	229

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

1.1. Totalreformen av utsökningslagstiftningen

Utsökningslagen från år 1895 (37/1895) har under de senaste tio åren reviderats genom stora delreformer. Det första skedet i totalreformen av utsökningslagen genomfördes i samband med lokalförvaltningsreformen år 1996, och omfattade utsökningens myndighetsorganisation och ändringssökandet. Överexekutorsinstitutionen slopades, och dess uppgifter överfördes på andra myndigheter. Lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) förnyades i sin helhet.

Åren 1997 och 1999 genomfördes flera mindre reformer. Genom dessa effektiviserades för det första utsökningen i de fall då gäldenären på ett osakligt sätt försöker undvika verkställighet. För det andra utvidgades gäldenärens rätt till undantag från utmätning och infördes ett system med så kallade fria månader vid utmätning av lön och pension. Reformen av indrivningen av underhållsbidrag till barn trädde i kraft från början av år 1999.

Verkställigheten av böter samt vissa förverkandepåföljder och staten tilldömda ersättningar har reviderats separat. Lagen om verkställighet av böter (672/2002), nedan *bötesverkställighetslagen*, trädde i kraft den 1 oktober 2002.

De lagar och förordningar som ingick i det andra skedet av totalrevideringen av utsökningslagstiftningen trädde i kraft den 1 mars 2004. Då förnyades bestämmelserna om utsökningsgrunder samt de för de olika verkställighetsformerna gemensamma förfarandena. Reformen innehöll ändringar som påverkade utsökningsförfarandets grundläggande strukturer, såsom bestämmelser om en tidsfrist för utsökningsgrunden samt behandling av utsökningsärendena gäldenärsvi och på riksomfattande basis. Samtidigt förnyades

bestämmelserna om annan verkställighet än betalningsskyldighet, bland annat bestämmelserna om vräkning.

Riksdagen har den 25 april 2006 godkänt den lagstiftning som ingår i det tredje skedet av totalrevideringen av utsökningslagstiftningen (regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen och av vissa lagar som har samband med den, RP 13/2005 rd). Reformen gäller verkställighet av betalningsskyldighet, med andra ord utmätning och försäljning av egendom samt fördelning och redovisning av medlen. I reformen lindras i någon mån det belopp som utmäts av den periodiska inkomsten hos gäldenärer med små inkomster, men samtidigt skärps utsökningen hos gäldenärerna med de största inkomsterna. En gäldenär med små inkomster får vid utmätning av periodisk inkomst som pågått i mer än ett år behålla två månaders inkomst som fria månader. För utmätning av näringsinkomst, där utmätningsbeloppet får begränsas, utvidgas tillämpningsområdet markant. Ett samägt föremål får utmätas och säljas på åtgärd av utmätningsmannen, fränsett den stadigvarande bostaden, om den andra samägaren bor i den. Utmätning av andel i dödsbo ger utmätningsmannen omfattande skyldighet att agera i dödsboet. Den rättsliga ställningen för en köpare vid auktion regleras. Som en alternativ försäljningsform till exekutiv auktion införs försäljning under hand. I utsökningslagen införs en bestämmelse om avbrytande av redovisningen i syfte att förbättra ändringssökandens rättsskydd. Bestämmelserna om avräkning av inplutna medel preciseras. Reformen är avsedd att träda i kraft i början av år 2007.

Denna proposition utgör det fjärde och sista skedet i totalreformen av utsökningslagen. Här föreslås att det stiftas en ny utsökningsbalk, som upphäver den nuvarande utsökningslagen. Reformens ovan nämnda tredje skede liksom också de bestämmelser som reviderats genom de tidigare delreformerna överförs till

utsökningsbalken. Utsökningsorganisationen utvecklas ytterligare. I bestämmelserna om självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande och utsökningsbesvär görs vissa justeringar i sak. I bestämmelserna om verkställighet av säkringsåtgärder och om verkställighetskostnader, vilka ännu inte reviderats, görs smärre justeringar i sak. I utsökningsbalken tas in bestämmelser om att gäldenärens betalningsskyldighet upphör när tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut.

Dessutom förnyas lagstiftningen om utsökning av skatter. Den nuvarande lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961), nedan *skatteutsökningslagen*, föreslås bli ersatt med en ny lag om verkställighet av skatter och avgifter, nedan *skatteverkställighetslagen*. I den nya lagen skall ingå den nuvarande skatteutsökningslagens bestämmelser i ändrad form.

1.2. Statistiska uppgifter om utsökningen

Allmänt

Till utsökningsväsendet inkommer varje år ett stort antal ärenden för indrivning. År 2005 inkom sammanlagt 2,24 miljoner utsökningsärenden, till ett totalbelopp av cirka 3,07 miljarder euro. Räknat både i antalet ärenden och i pengar var nivån den samma år 2004. Antalet ärenden som behandlades i utsökningsdistrikten (cirka 2,55 miljoner ärenden) ökade med cirka 26 % från år 2004, då antalet behandlade ärenden var cirka 27 % mindre än år 2003. Variationerna beror främst på problemen med det nya datasystemet. Också de redovisade beloppen (657 miljoner euro) steg med cirka 17 % från år 2004, efter att det året ha sjunkit med 8 % från år 2003. Räknat i antal ärenden var 1993 ett toppår, då cirka 3,48 miljoner ärenden och 4,92 miljarder euro kom in till utsökning.

I slutet av år 2005 fanns det 261 500 utsökningsgäldenärer, vilket är cirka 20 % färre än år 2004. Antalet gäldenärer var som störst i slutet av år 1994 (cirka 512 600).

Gäldenären konstaterades år 2005 vara medellös eller okänd i 1,11 miljoner ärenden. Samma år verkställdes utmätning av lön i totalt cirka 178 000 fall. Sammanlagt 51 655 betalningsförbud gällande lön var i kraft i

slutet av år 2005, av dem hade cirka 43 % varit i kraft mer än ett år. Utmätning av pension verkställdes i totalt 39 360 fall. Sammanlagt 20 144 betalningsförbud gällande pension var i kraft i slutet av år 2005, av vilka cirka 62 % hade varit i kraft mer än ett år. Utmätning av inkomst av näringsverksamhet verkställdes i cirka 6600 fall, och i slutet av år 2005 var 3 730 betalningsförbud i kraft.

År 2005 utmättes 172 900 skatteåterbärningar. Utmätningar av annan egendom är relativt sällsynta: utmätning av lös egendom gjordes i cirka 21 600 fall och utmätning av fastighet i 5 860 fall. Exekutiv auktion ordnades år 2005 enligt följande: bostadsaktier 82, annan lös egendom 506 och fastigheter 227. Den exekutiva auktionen av 73 fastigheter förföll. Redovisningsprotokoll gällande avbetalningsköp uppgjorde utmätningmännen år 2005 i sammanlagt 1 790 fall. Samma år inkom totalt 7 327 ansökningar om värkning och 2 471 vräkningar verkställdes.

Av de ärenden som behandlades år 2005 var 41 % anhängiga i högst tre månader. Omkring 21 % av ärendena var anhängiga mer än ett år.

Vid tingsrätterna slutbehandlades år 2004 sammanlagt 881 utsökningsbesvär. Av besvären bifölls 129 och förkastades 441. 140 besvär avvisades och 160 besvär avskrevs. Förlikning fastställdes i 11 fall.

Vid tingsrätterna slutbehandlades år 2004 sammanlagt 102 verkställighetstvister. I dessa bifölls talan i 28 fall, av vilka 10 var tredskodomar. I sammanlagt 33 fall förkastades talan och i 14 fall lämnades den utan prövning. Förlikning fastställdes i nio fall. Övriga verkställighetstvister avskrevs.

Särskild utredning gällande Helsingfors hovrätt

På justitieministeriets begäran har det gjorts en utredning om behovet av ändringar i 9 och 10 kap. i utsökningslagen (justitieministeriet, utlåtanden och utredningar 2005:4). I samband med denna gjordes en separat utredning om behandlingen av utsökningsärenden vid Helsingfors hovrätt.

Enligt utredningen avgjordes 53 utsök-

ningsärenden vid Helsingfors hovrätt under perioden 1.10.2003—30.10.2004. Besvären hade i tingsrätten i 33 fall anförts av gäldenären, i tre fall av borgenären och i 14 fall av en utomstående. Utmättningsmannen hade i samtliga fall gett en utredning och ett utlåtande. Tingsrätten hade av motparten begärt svar i 15 fall. I sammanlagt 42 fall hade tingsrätten avgjort ärendet skriftligt och i 11 fall vid sammanträde. Förordnande om avbrott av verkställigheten hade givits i 22 ärenden, av vilka avbrottet i 14 fall hade förordnats att förbli i kraft tills beslutet hade fått laga kraft eller ett annat förordnande hade givits i fallet.

I sammanlagt 37 fall hade tingsrätten förkastat besvären. Besvären hade helt eller delvis haft framgång i tingsrätten i åtta ärenden. I åtta fall hade besvären lämnats utan prövning i tingsrätten, av dessa fem på grund av slutredovisning av medlen. Den förlorande parten hade ålagts att ersätta den vinnande partens rättegångskostnader, i allmänhet utan särskilda uttalanden.

I hovrättsskedet var ändringssökanden med vissa undantag den samma som i tingsrätten. Hovrätten begärde i åtta fall en utredning eller ett utlåtande av utmättningsmannen och i 21 fall av motparten. I hovrätten avgjordes 51 fall skriftligt och två fall i sammanträde. I sammanlagt 33 fall förkastade hovrätten besvären, och i sju fall hade besvären helt eller delvis framgång. Totalt 12 fall lämnades utan prövning, i fem av dem var orsaken att slutredovisning hade gjorts. Ett fall återförvisades till tingsrätten. Den förlorande parten ålades att ersätta motpartens rättegångskostnader, i allmänhet utan särskilda uttalanden.

2. Bedömning av nuläget

Utsökningslagen

Den nuvarande utsökningslagen har nästan i sin helhet förnyats genom delreformer. Bestämmelserna i 1 kap. om utsökningsmyndigheterna och utsökningsväsendets förvaltning trädde i kraft i totalreformens första skede år 1996. Kapitlets övriga bestämmelser, som gäller bl.a. lagens tillämpningsområde, jäv för utmättningsmannen, kravet på sakenlighet

och utsökningsregistret, trädde i kraft i totalreformens andra skede den 1 mars 2004.

År 2004 trädde också 2 och 3 kap. i utsökningslagen i kraft. I det förstnämnda finns bestämmelser om utsökningsgrunder och om tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet. I 3 kap. finns föreskrifter om de för alla slag av verkställighet gemensamma förfarandena. Samtidigt trädde ett nytt 6 a kap. i kraft, med föreskrifter om verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet, bl.a. vräkning.

I 4—6 kap. i utsökningslagen finns bestämmelser om verkställighet av betalningsskyldighet, dvs. utmätning, försäljning och redovisning. Kapitlen har förnyats genom den lag som riksdagen antagit den 25 april 2006 (RSV 40/2006 rd, RP 13/2005 rd). Lagen avses träda i kraft från början av år 2007.

I 7 kap. i utsökningslagen finns bestämmelser om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Kapitlet reviderades i samband med underrättsreformen 1991, då besluten om säkringsåtgärder överfördes till tingsrätterna. I kapitlet lämnades då kvar bestämmelserna om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder, i vilka gjordes nödvändiga ändringar. Kapitlet har ännu inte reviderats inom ramen för totalrevideringen av utsökningslagstiftningen.

8 kap. i utsökningslagen gäller kostnaderna i utsökningsärenden (verkställighetskostnaderna). Inte heller detta kapitel har ännu reviderats i sin helhet, men merparten av paragraferna har ändrats i olika skeden.

9 och 10 kap. i utsökningslagen härrör från totalreformens första skede år 1996. I kapitlen finns bestämmelser om utmättningsmannens självrättelse, verkställighetstvist, avbrytande av verkställigheten och sökande av ändring i utmättningsmannens förfarande.

År 2004 infördes ett nytt 11 kap. med särskilda bestämmelser. Bestämmelser som kompletterar utsökningslagen finns i utsökningsförordningen (37/1896) och i statsrådets förordning om utsökningsförfarandet (680/2003).

Efter de hittills genomförda delreformerna är det motiverat att stifta en ny enhetlig lag om utsökningen, som ersätter den nuvarande utsökningslagen. Samtidigt måste de ännu inte reviderade kapitlen om verkställighet av

säkringsåtgärder och verkställighetskostnader förnyas. Dessutom justeras de bestämmelser som togs in i utsökningslagen i samband med den första delreformen år 1996.

Utsökningsorganisationen

Centralförvaltning och regionalförvaltning. Utsökningsväsendets organisation förnyades i sin helhet i totalreformens första skede år 1996. Utsökningsväsendets administrativa myndigheter är justitieministeriet och länsstyrelserna. Utsökningsmyndigheterna och utsökningsväsendets förvaltning hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Justitieministeriet sköter den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av utsökningsväsendet.

Länsstyrelserna sköter i egenskap av regionförvaltningsmyndigheter (mellanstegsförvaltning) de styrnings-, övervaknings och förvaltningsuppgifter i samband med utsökningen som ålagts dem i förordning. Bestämmelser om dessa uppgifter finns i förordningen om utsökningsväsendets förvaltning (319/1996), nedan *förvaltningsförordningen*. Vid länsstyrelsen sköts uppgifterna av justitieförvaltningschefen med underordnade.

Det nuvarande systemet, där utsökningsväsendets förvaltning är uppdelad mellan justitieministeriet och länsstyrelserna är oändamålsenlig och ineffektiv. Det har t.ex. inte möjliggjort en specialisering, utan alla mellanstegsuppgifter sköts vid varje länsstyrelse. Tillräcklig klarhet har inte kunnat nås om vilka uppgifter som skall skötas av mellanstegsförvaltningen respektive justitieministeriet, utan här sker dubbelarbete.

Justitieministeriet har utrett vilka åsikter justitieförvaltningscheferna vid länsstyrelserna har om den nuvarande organisationens funktionsduglighet (Justitieministeriet, Slutrapport av arbetsgruppen för utsökningens centralförvaltning, Utlåtanden och utredningar 2005:16). Justitieförvaltningscheferna förde fram en mångfald problem och ansåg det nödvändigt att utsökningens förvaltningsuppgifter omorganiseras. Som exempel på problem

nämnde de att utbildning har ordnats överlappande med ministeriet, att samarbetet mellan ministeriet och länsstyrelserna i inspektionen av utsökningsdistrikten har varit otillräckligt, att anhopningar av klagomålsärenden har uppstått i vissa län, att mellansteget inte har kunnat vidta åtgärder för att främja enhetligheten i lagskipningen och att överlappning har förekommit i behandlingen av skadeståndsärenden. Ett problem har också varit att länsstyrelsernas beslut i klagomåls- och ersättningsärenden inte har fått tillräcklig styrande effekt.

Ovan nämnda problem innebär inte att länsstyrelserna skulle ha misslyckats i skötseln av sina uppgifter, utan problemen beror på förvaltningsstrukturerna. Vid länsstyrelserna finns i dag tvärtom omfattande juridiska kunskaper och erfarenheter, men resurserna har i den nuvarande organisationen inte kunnat utnyttjas på bästa sätt.

Utsökningens förvaltningsuppgifter är huvudsakligen riksomfattande. I framtiden minskar de regionala förvaltningsuppgifterna ytterligare i betydelse, bl.a. för att distrikten blir större. Att justitieministeriet och länsstyrelserna utför överlappande arbete är inte ändamålsenligt.

Utsökningens mellanstegsförvaltning avviker från andra närliggande lagskipningsområden. Exempelvis domstolsväsendet, åklagarväsendet och rättshjälpen hör direkt till justitieministeriets förvaltningsområde. Också förvaltningslagskipningen har avskilts från länsstyrelserna.

Lokalförvaltningen. Lokal utsökningsmyndighet är utmätningsmannen, som är en oberoende och opartisk lagskipningsmyndighet. Till utsökningens lagskipningsorganisation hör också de allmänna domstolarna, som är besvärmyndigheter i utsökningsärenden.

Det lokala utsökningsväsendet har sedan 1996 ordnats häradsvis. Varje utsökningsdistrikt utgörs av ett eller flera härad. I häradet finns ett separat exekutionsverk eller en exekutionsavdelning vid häradssämbetet. Justitieministeriet kan i syfte att ordna det lokala utsökningsväsendet på ett ändamålsenligt sätt bestämma att exekutionsverket eller -avdelningen skall

sköta uppgifter även inom ett annat härads område. Justitieministeriet kan också bestämma att exekutionsverken eller -avdelningarna i olika härad skall sköta uppgifter tillsammans.

För närvarande finns det 51 utsökningsdistrikt, av vilka 14 har ett separat exekutionsverk och 37 har ett integrerat exekutionsverk. Det nuvarande distriktsantalet bygger på justitieministeriets beslut om samarbetsområden. Enligt justitieministeriets beslut från 1996, 2003 och 2005 sköts utsökningsuppgifterna i 40 härad från ett annat härad.

Utsökningsväsendet har 141 ordinarie verksamhetspunkter med stadigvarande utsökningspersonal. Dessutom finns närmare 50 servicepunkter där utsökningspersonalen är anträffbar på vissa tider eller enligt överenskommelse.

Utmättningsman i utsökningsdistriktet är häradsfogden. Vid exekutionsverket eller -avdelningen kan finnas flera häradsfogdar, med en ledande häradsfogde som chef. I dag finns det 86 häradsfogdar. I 21 distrikt finns bara en häradsfogde. I sex härad i Lapplands län och i Kuhmo härad finns en länsman som också är utmättningsman. Utmättningsman i landskapet Åland är landskapsfogden.

Största delen av de praktiska verkställighetsåtgärderna utförs av de biträdande utmättningsmännen. En biträdande utmättningsman utför de verkställighetsuppgifter som utmättningsmannen har gett honom. I praktiken sköter de biträdande utmättningsmännen rätt självständigt sina uppgifter under utmättningsmannens tillsyn. En biträdande utmättningsman har samma behörighet som ledande utmättningsmannen, fränsett de åtgärder, i vilka ledande utmättningsmannen enligt 1 kap. 5 § i utsökningslagen har uteslutande behörighet. I dag finns det cirka 665 biträdande utmättningsmän.

Vid exekutionsverken och -avdelningarna finns dessutom kanslipersonal. Utmättningsmannen får vid behov bestämma att ett enskilt verkställighetsuppdrag skall utföras av en sådan annan underlydande tjänsteman. För tjänstemannen gäller då vad som föreskrivs om biträdande utmättningsman. Totalt är antalet anställda inom utsökningen

cirka 1 447 personer.

Trots den administrativa distriktsindelningen fungerar utsökningen i dag gäldenärsvis och på riksnivå. I totalreformens andra skede infördes ett system med ansvarig utmättningsman. En och samma ansvariga utmättningsman och ansvariga biträdande utmättningsman behandlar alla utsökningsärenden som gäller respektive svarande. De är behöriga i hela landet. Andra utmättningsmän ger handräckning på begäran av den ansvarige utmättningsmannen.

I lokalorganisationen är alltjämt det stora problemet att distrikten är så små och att det finns så många distrikt med bara en häradsfogde.

Utsökningspersonalens arbetsvolym fördelas i det nuvarande systemet inte tillräckligt jämnt i de olika distrikten. Vissa utsökningsdistrikt i bosättningscentrumen är överbelastade medan vissa landsbygdsdistrikt fungerar med halv effekt.

Också för att utsökningen skall kunna utvecklas verksamhetsmässigt behövs det större distrikt. I de små distrikten har det t.ex. inte funnits möjligheter till specialisering, och att sköta krävande indrivningsärenden är svårare än i de stora distrikten. Exempelvis i besvärärenden har man på grund av semestrar inte alltid kunnat ge utlåtanden inom utsatt tid. I de små distrikten har man inte kunnat trygga rekryteringsbasen för nya häradsfogdar ens så mycket som i de stora distrikten. Detta kommer under de närmaste åren att bli ett problem, för en stor del av utsökningspersonalen närmar sig pensionsålder. I de små distrikten är det också svårt att sätta in nyanställda i uppgifterna. Principen med en enhetlig förvaltning och lagskipning genomförs dåligt i ett system med ett stort antal små verksamhetsenheter.

Regeringen har den 7 april 2005 till riksdagen avlåtit en redogörelse för hur central-, region- och lokalförvaltningen fungerar och om utvecklingsbehov (inrikesministeriet, Förvaltning 2005:15 och 16). Redogörelsens andra del gäller genomförandet av häradreformen, nedan *häradredogörelsen*.

I häradredogörelsen konstateras att utsökningsväsendet har utvecklats relativt

kraftigt efter häradsreformen år 1996 och att de möjligheter som reformen medförde har utnyttjats. Det viktigaste målet har varit att garantera borgenärernas och gäldenärernas rättstrygghet, verksamhetens effektivitet och servicens kvalitet.

I förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 2/2006 rd) konstateras att högkvalitativa och heltäckande tjänster också framöver måste kunna garanteras med hjälp av ett heltäckande servicenät, större satsningar på elektronisk kommunikation och bättre kvalitet och större expertis vid myndigheterna. Också möjligheterna att tillhandahålla gemensam service måste tas till vara.

Skuldansvarets maximilängd

I det andra skedet av totalreformen av utsökningslagstiftningen har i 2 kap. 24—26 § tagits in bestämmelser om en tidsfrist för utsökningsgrundens verkställbarhet. Målet var att förhindra livslång eller oskäligt långvarig utsökning.

En utsökningsgrund som gäller betalningsskyldighet för en fysisk person kan drivas in genom utsökning i 15 år. Tidsfristen är 20 år om även borgenären är en fysisk person eller om det är frågan om en ersättningsfordran på grund av ett allvarligt brott. Tidsfristen beräknas i allmänhet från det att den lagakraftvunna domen gavs och den tillämpas delvis retroaktivt. För de äldsta domarna räknas tidsfristerna från den 1 mars 1993. Utsökningsindrivningen upphör således tidigast den 1 mars 2008.

Domstolen kan bestämma att tidsfristen förlängs med 10 år räknat från den tidpunkt då den ursprungliga tidsfristen löpte ut, förutsatt att gäldenären under den ursprungliga tidsfristen i väsentlig utsträckning har överfört tillgångar till utlandet eller på annat sätt väsentligt försvårat borgenärens möjligheter att få betalning och förlängningen inte kan anses oskälig för gäldenären. Borgenären måste yrka på förlängning genom talan mot gäldenären som skall väckas senast två år från utgången av den ursprungliga tidsfristen.

Att tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet löper ut förhindrar utsökningsindrivning. Den fordran som nämns i

utsökningsgrundens preskriberas dock inte och upphör inte heller materiellt. Därför har i konkurslagen (120/2004) och ärvdabalken (40/1965) tagits in specialbestämmelser om verkningarna av att verkställbarheten upphör.

Enligt 2 kap. 2 § i konkurslagen kan en borgenär inte yrka att gäldenären försätts i konkurs om utsökningsgrundens fordran inte längre är verkställbar. Enligt 12 kap. 1 § kan en sådan fordran inte heller bevakas eller få utdelning vid konkurs. Förbuden gäller dock inte ett dödsbos konkurs.

Enligt 21 kap. 1 § i ärvdabalken skall som en skuld efter den avlidne också betalas en skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar. Enligt 6 § i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992), nedan *betalningslagen*, betalas en sådan skuld dock i sista hand, efter den avlidnes övriga skulder.

I regeringens proposition gällande tidsfristen för utsökningsgrundens (RP 216/2001 rd, s. 19) konstateras att man har för avsikt att särskilt överväga om tidsbegränsning av utsökningsgrundens utan att fordran upphör skall förbli den slutliga lösningen eller om det senare skall avlåtas en separat proposition om preskribering av fordran. Om det inte stiftas en lag om slutgiltig preskribering av fordran måste man enligt propositionen dock särskilt besluta om vissa rättsverkningar som har nära samband med att utsökningsgrundens är tidsbegränsad. Som exempel nämns kreditupplysningsregistreringen av en sådan fordran. I motiveringen nämns också att borgensmannens ställning påverkas av att huvudskulden preskriberas.

Gäldenärens ställning efter det att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut är delvis oklar i den nu gällande lagstiftningen. Detta har påtalats också i det förslag som lades fram av skuldhanteringsarbetsgruppen (justitieministeriet, Arbetsgruppsbetänkande 2004:7).

Den ovan nämnda reformen gällande dödsboets skuldansvar klarlade rättsverkningarna för dödsboets del. Övriga rättsverkningar är däremot till stor del oreglerade. Utgångspunkten torde vara att en fordran beträffande vilken utsökningsgrundens har förlorat sin betydelse,

men vars preskribering har avbrutits gång på gång, i övrigt har samma ställning som en normal fordran. Detta innebär att fordran kan drivas in hos gäldenären genom privat indrivning och även att indrivningskostnaderna för den kan drivas in av honom. På en sådan fordran växer hela tiden dröjsmålsränta. De icke utsökbara fordringarnas ställning är oklar också t.ex. i beskattningen och vid ansökan om sociala förmåner. Det är inte heller klart hur stor handlingsfrihet gäldenären har när det gäller straffrättsliga bestämmelser.

Det kan anses oskäligt att när utsökningsgrundens långa tidsfrister har löpt ut skall gäldenärens ekonomiska handlingsfrihet och -säkerhet vara fortsatt begränsad eller bristfällig. Den oklara situationen är ägnad att passivera gäldenären även efter det att utsökningen har upphört. Detta åsamkar lätt samhället stora kostnader bl.a. i form av kostnader för utkomststöd, arbetslöshet och sjukvård samt i uteblivna skatteinkomster. Åtgärderna för att avbryta preskriptionen av icke utsökbara fordringar och bokföringen av dem innebär kostnader också för borgenärerna. Indrivningskostnaderna för fortsatt privat indrivning kan föra in gäldenären i ny utsökning.

Att beakta icke utsökbara fordringar i ett dödsbo kan kräva en mängd utredningar och kostnader. Att sådana fordringar skall betalas ur dödsboet leder ofta till att egendomen doneras till arvingarna före gäldenärens död. Följden kan dock bli för arvingarna överraskande och oskäliga fall av återvinningstalan vid dödsboets konkurs. Ett dödsbo där det finns tillgångar kan råka i en oskälig situation om man av tillgångarna måste betala fordringar som kanske i tiotals år har löpt med dröjsmålsränta.

Totalt sett är det frågan om att de negativa följderna av kreditsamhället inte i dag fördelas på ett rättvist sätt mellan gäldenären, borgenären och samhället. Den kraftfulla marknadsföringen av och lätta tillgången till krediter kräver som motvikt system som förhindrar gäldenärerna från att råka i oskäligt och långvarigt ekonomiskt trångmål och som är avsedda att begränsa samhällets kostnader för att medborgarna blir överskuldsatta.

Minderåriga gäldenärer

Också personer som är yngre än 18 år kan av olika orsaker bli skuldsatta och bli föremål för utsökning. I lagstiftningen finns inte i dag specialbestämmelser om hur utsökningen skall gå till när gäldenären är minderårig. Ett meddelande om att indrivningen upphört genom hinderintyg skickas på normalt sätt till kreditupplysningsregistret, och då görs en anteckning om betalningsstörning i barnets eller den unga personens kreditupplysningar.

Vid justitieministeriet har gjorts en utredning om antalet minderåriga utsökningsgäldenärer och deras skulder i utsökning. För utredningen söktes i utsökningens riksomfattande informationssystem (ULJAS) alla utsökningsgäldenärer födda 1987 eller senare. Sökperioden var 11 månader (1.3.2004—31.1.2005).

Under perioden i fråga fanns det i utsökning totalt 4 300 minderåriga gäldenärer. Antalet ärenden var sammanlagt 7 050 och kapitalbeloppet cirka 2,3 miljoner euro. Av de minderåriga gäldenärerna var flertalet 15—17 år gamla. Dock fanns det cirka 800 gäldenärer under 15 år, av dem cirka 300 under 10 år. De yngsta utsökningsgäldenärerna var födda år 2003.

De gäldenärer som var yngre än 15 år hade cirka 1 330 fordringar för indrivning. Av dem gällde cirka 850 skatter och cirka 400 offentliga avgifter. Privaträttsliga indrivningsärenden fanns det cirka 60. De största skattekategorierna var restskatt, fastighetsskatt samt arvs- och gåvoskatt. Av de offentligrättsliga ärendena gällde cirka 40 % olika social- och hälsovårdsavgifter, såsom sjukhus- och hälsovårdscentralavgifter samt avgifter för vård av utvecklingshandikapp. Ungefär en femtedel av de offentligrättsliga fordringarna under indrivning var skadeförsäkringspremier, de flesta av dem trafikförsäkringspremier. Av barn under 15 år indrevs också bl.a. indrivningskostnader för offentliga fordringar, dieselskatter och parkeringsböter.

Utredningen visade att bland 15—17-åringarna var utöver de ovan nämnda kategorierna av fordringar också böter en

viktig kategori. Räknet i antal ärenden hade denna åldersgrupp mest offentlighetsrättsliga ärenden i utsökningsindrivning och den näst största gruppen var böter. Av de offentlighetsrättsliga ärendena var omkring en tredjedel trafikförsäkringspremier och en tredjedel kontrollavgifter i kollektivtrafiken. Av de privaträttsliga ärendena gällde de flesta skadestånd, på grund av brott, men det fanns också privaträttsliga indrivningsärenden i utsökning.

Av de minderåriga utsökningsgäldenärernas skulder var de privaträttsliga fordringarna till beloppet störst, kapitalet uppgick totalt till cirka en miljon euro. Här ingick också olika ersättningsfordringar. I genomsnitt uppgick de privaträttsliga fordringarna till 2 200 euro. Kapitalet av de privaträttsliga fordringar som drevs in av barn under 15 år var i genomsnitt 10 000 euro (cirka 60 ärenden med ett kapital av totalt cirka 600 000 euro). Fordringsbeloppet varierade dock betydligt. Av en gäldenär född 1997 indrevs t.ex. en fordran på över 62 000 euro.

Kapitalet av de skattefordringar som drevs in av minderåriga var i genomsnitt 530 euro, bötesbeloppen i genomsnitt 120 euro och övriga offentlighetsrättsliga fordringar 75 euro.

Enligt uppgift från Suomen Asiakastieto Oy fanns på sampeldagen (26.5.2005) 618 anteckningar om personer under 18 år i registret över betalningsstörningar. Dessutom fanns det cirka 700 18-åringar för vilkas del anteckningen om betalningsstörning sannolikt hade gjorts medan personen i fråga var minderårig. Antalet registeranteckningar gällande barn under 10 år var cirka 60. Den yngsta personen med en anteckning om betalningsstörning i samplet var en tvååring. Nästan alla anteckningarna om betalningsstörning hade gjorts på basis av meddelande om medellöshetshinder från utsökningen. I de flesta fallen byggde anteckningen direkt på en utsökbar offentlig fordran. I någon mån fanns det också anteckningar som byggde på treskodom.

Personer över 15 år har själva straffrättsligt ansvar. Detta innebär också olika slag av betalningsskyldighet, som inte kan påverkas i utsökningen. Mot sådan skuldsättning som beror på vårdnadshavarens agerande och för vilken den minderåriga inte själv ansvarar

borde man däremot kunna ingripa genom myndigheternas åtgärder. Det nuvarande läget, där myndigheterna inte ingriper i den minderårigas skuldsättning ens i utsökningsskedet kan inte anses vara acceptabelt.

Situationen står inte i samklang med de mål som finns angivna i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Syftet med lagen är att bevaka de personers intressen och rätt som på grund av omyndighet inte själva kan sköta sina ekonomiska angelägenheter. Att sköta ekonomiska angelägenheter innebär inte enbart att man övervakar de berörda personernas redan existerande förmögenhetsintressen och rättigheter. Den omfattar också sådana rättsliga åtgärder som är av ekonomisk betydelse för den person vars intressen bevakas. Enligt lagen om förmyndarverksamhet skall intressebevakaren i sitt uppdrag samvetsgrant bevaka huvudmannens rättigheter och främja huvudmannens bästa.

Det kan inte anses godtagbart att någon för en person som på grund av sin ålder är omyndig utför sådana rättshandlingar eller ingår andra arrangemang som leder till att den minderåriga skuldsätts och blir föremål för utsökning. Relativt stora privaträttsliga fordringar kan vara resultatet av förmyndarnas åtgärder. Sådana fordringar får drivas in genom utsökning i 15 år. I samtliga fall har förmyndarna inte av förmyndarmyndigheten inhämtat sådant tillstånd för åtgärderna som lagen kräver. Alla de fall då ett barn i sitt namn har egendom som inte är ringa finns inte antecknade i registret över förmynderskapsärenden. Gränsen för ett belopp som inte är ringa är enligt 4 § i förordningen om förmyndarverksamhet (889/1999) 15 000 euro. Av särskilda skäl skall också mindre belopp antecknas i registret över förmynderskapsärenden.

En del av de offentliga fordringarna på minderåriga beror på att avgifter till vårdinrättningar i praktiken också skrivs i barnets namn. Offentliga avgifter preskriberas på fem år.

Om utsökning som gäller en minderårig upphör genom utfärdande av intyg om medellöshetshinder, görs i barnets kredituppgifter en anteckning om

betalningsstörning, som finns kvar i årtal. Att också mycket små barn finns registrerade som utsökningsgäldenärer och har anteckning om betalningsstörning, är etiskt betänkligt.

Den ovan beskrivna situationen står också i konflikt med vårdnadshavarens uppgifter enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983). Till vårdnadshavarens uppgifter hör bl.a. att trygga en balanserad utveckling och välfärd för barnet samt behövlig omsorg.

I Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (FördrS 59/1991) har de fördragsslutande staterna förbundit sig att garantera barnet det skydd och den omsorg som är nödvändiga för dess välbefinnande.

Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder

Av allmän domstol förordnad kvarstad enligt 7 kap. i rättegångsbalken eller andra säkringsåtgärd verkställs i enlighet med utsökningslagen. Utsökningslagen iakttas också vid verkställighet av andra beslut om säkringsåtgärder, enligt vad som föreskrivs i andra lagar.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder finns i 7 kap. i utsökningslagen. Vid verkställigheten iakttas i tillämpliga delar också 3 och 4 kap. i utsökningslagen, samt dessutom i praktiken bestämmelser ur de flesta andra kapitlen.

Ett beslut om säkringsåtgärder får inte verkställas om inte sökanden hos utmätningssmannen ställer säkerhet för skador som eventuellt tillfogas svaranden. Svaranden för sin del kan i allmänhet avvärja verkställigheten genom att ställa säkerhet. Sökanden måste också visa att han har anhängiggjort huvudmålet inom den tid som anges i rättegångsbalken.

Ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärder får verkställas utan förhandsmeddelande. En kvarstad verkställs med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Egendom som inte får utmätas får inte heller beläggas med kvarstad för säkrande av en fordran.

I två fall kan utmätningssmannen själv bestämma om interimistiska säkringsåtgärder. Så kan man under vissa förutsättningar förfara om sökanden har en

utsökningsgrund men utsökningen inte genast kan inledas. Utmätningssmannen kan också belägga överlåten eller pantsatt egendom med kvarstad om egendomen sannolikt kan tas tillbaka till utsökning genom återvinning.

Utsökningslagens kapitel om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder behöver ses över, men inga större ändringar i sak behövs. Med tanke på svarandens rättsskydd har det dock förekommit problem i sådana fall då domstolen som andra säkringsåtgärder enligt 7 kap. 3 § i rättegångsbalken har bestämt om ett förbud eller ett förordnande som inte kräver att utmätningssmannen vidtar verkställighetsåtgärder. Om sökanden då inte behöver ansöka om verkställighet, blir han inte heller tvungen att ställa säkerhet för skada som tillfogas svaranden.

Självrättelse, avbrott, verkställighetstvist och besvär

I 9 kap. i utsökningslagen finns bestämmelser om självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställigheten. Utmätningssmannen kan under vissa förutsättningar rätta en verkställighetsåtgärd eller ett beslut på grund av ett sak- eller skrivfel.

Om det i utsökningen framställs ett påstående som påverkar verkställigheten, avgör utmätningssmannen själv påståendet i enlighet med den s.k. attraktionsprincipen. Men om det till stöd för påståendet har lagts fram sannolika grunder och en utredning inte kan inhämtas i utsökningsförfarandet, måste påståendet avgöras som ett tvistemål i domstol. En utredning kan inte inhämtas i utsökningen närmast i de fall då det behövs omfattande muntliga vittnesmål. I ett sådant läge anvisar utmätningssmannen personen i fråga att väcka talan i verkställighetstvist. I praktiken har en sådan anvisning i allmänhet givits av den domstol som behandlar utsökningsbesvaren. Behandlingen av verkställighetstvister och utsökningsbesvär har koncentrerats till 19 tingsrätter.

Anvisningen innebär att verkställigheten avbryts tillfälligt. Talan i verkställighetstvist kan väckas också utan anvisning. Innan avgörandet har vunnit laga kraft får de influerna medlen lyftas endast mot säkerhet.

I kapitlet finns också bestämmelser om avbrytande av verkställigheten på grund av självrättelse, verkställighetstvist och utsökningsbesvär. Enligt 2 kap. i utsökningslagen iakttas dessa bestämmelser i tillämpliga delar också när ändring söks i utsökningsgrunden.

I 10 kap. i utsökningslagen föreskrivs om sökande av ändring i utmätningens förfarande. Ändring söks hos den behöriga domstolen genom besvär. Ändring i utmätningens åtgärd eller beslut får sökas av den vars rätt åtgärden eller beslutet gäller. Besvärstiden är tre veckor. Ändringsansökan inlämnas till utmätningens man. När slutredovisningen av de inlämnade medlen är gjord kan endast ett fel i slutredovisningen överklagas. Besvaren avbryter i allmänhet inte verkställigheten, om inte domstolen förordnar om avbrott.

Vid behandling av ändringsansökan i tingsrätten iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i 8 kap. i rättegångsbalken om behandling av ansökningsärenden. Tingsrättens avgörande kan överklagas till hovrätten och via besvärstillstånd vidare till högsta domstolen.

Vid verkställighetstvist tillämpas de allmänna bestämmelserna om skyldighet att ersätta rättegångskostnaderna i 21 kap. i rättegångsbalken. Om talan som väckts av en utomstående bifalls, kan staten enligt en bestämmelse i utsökningslagen förordnas att ersätta dennes skäligena kostnader. Också vid utsökningsbesvär kan domstolen ålägga den som beslutet går emot att ersätta motpartens kostnader med iakttagande i tillämpliga delar av ovan nämnda bestämmelser i rättegångsbalken.

Det har gjorts en utredning om behovet av ändringar i 9 och 10 kap. i utsökningslagen (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:4). Där konstateras att systemet för sökande av ändring i utsökningen huvudsakligen är lyckat efter reformen 1996. Vissa ändringar behövs dock i 9 och 10 kap. i utsökningslagen. Det är enligt utredningen inte nödvändigtvis frågan om särskilt stora ändringar, men vissa av dem är principiellt viktiga. Förhållandet mellan verkställighetstvist och utsökningsbesvär kunde vidareutvecklas så att utvecklingsbesvaren behandlas mer på

samma sätt som tvistemål, vilket ytterligare skulle minska behovet av separata verkställighetstvister. Som bilaga till utredningen finns en separat utredning om behandlingen av utsökningsärenden vid Helsingfors hovrätt. Utredningen har till denna del behandlats ovan i avsnitt 1.2.

9 och 10 kap. i utsökningslagen behöver omarbetas lagtekniskt. Några större ändringar i sak behövs dock inte i utsökningens rättsskyddssystem. Exempelvis verkställighetstvisten bör finnas kvar, även om dess praktiska betydelse har minskat när fler ärenden än tidigare kan behandlas som utsökningsbesvär. På grund av vissa framkomna problem är det dock skäl att göra vissa justeringar i sak. Bland annat behövs det noggrannare bestämmelserna om skyldigheten att ersätta motpartens rättegångskostnader.

Verkställighet av skatter och avgifter

Bestämmelser om utsökning av skatter och avgifter finns i skatteutsökningslagen. Till de delar som det inte i den finns specialbestämmelser iakttas vid utsökning av skatter och avgifter i tillämpliga delar vad som föreskrivs i utsökningslagen. Bestämmelser som kompletterar skatteutsökningslagen finns i förordningen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (368/1961), nedan *skatteutsökningsförordningen*.

Den största skillnaden i jämförelse med utsökningslagen är att skatter och andra fordringar som avses i skatteutsökningslagen vid utsökning får indrivas "utan dom eller utslag", med andra ord utan utsökningsgrund, t.ex. på basis av sökandens debiteringsbeslut. I enlighet med skatteutsökningslagen verkställs förutom skatter också offentliga avgifter. Också andra offentligt rättsliga eller motsvarande penningfordringar får verkställas direkt, om det i lag eller förordning finns en särskild bestämmelse om saken. Genom förordning kan föreskrivas att vissa anstalters avgifter är direkt utsökbara.

Skatteutsökning får i allmänhet verkställas ända till slut även om fastställandet eller debiteringen av fordran inte har laga kraft. För försäljning av fastigheter och aktier i

bostads- eller fastighetsaktiebolag gäller dock begränsningar. Själva utsökningen verkställs långt enligt utsökningslagen. Sökanden kan dock inte anlita ombud vid skatteutsökning. Förbudet mot ombud bygger främst på den rättsskyddsaspekten att eftersom fordrans riktighet inte har bekräftats i domstol skall sökanden i princip vara någon som handlar under tjänsteansvar och utan mellanhänder.

Som motvikt till att fordran är direkt utsökbar finns i systemet enligt skatteutsökningslagen grundbesvär samt förbud mot och avbrott av verkställigheten. Grundbesvär får anföras av den som anser att skatten eller en annan fordran har fastställts eller debiterats felaktigt. Grundbesvären skall riktas till den normala besvärmyndigheten eller, om någon sådan inte finns, till förvaltningsdomstolen. Grundbesvär kan inte anföras efter det att fordran preskriberats. Grundbesvärens praktiska betydelse har minskat markant efter det att tidsfristerna för regelmässiga besvär har förlängts.

Den myndighet som behandlar besvären eller rättelseyrkandet kan avbryta verkställigheten om inte besvären eller yrkandet är uppenbart obefogade. Utmätningssmannen skall avbryta verkställigheten tillfälligt om ändringsökanden efter utmätningen meddelar att han ansöker om avbrott. Ansökan om avbrott skall inom utsatt tid inlämnas till utmätningssmannen, som vidarebefordrar den till besvärmyndigheten.

I skatteutsökningslagen finns också bestämmelser om preskription. Skatter och andra i lagen nämnda fordringar skall drivas in inom fem år räknat från början av året efter det då fordran fastställts eller debiterats. Tidsfristen kan inte avbrytas.

Skatteutsökningslagen måste förnyas för att den lagtekniskt skall passa ihop med den nya utsökningsbalken. Behov av större ändringar i sak har inte framkommit. Exempelvis systemet med grundbesvär behövs alltså. De nuvarande fullmakterna att utfärda förordning behöver i viss mån preciseras. Också i lagen om verkställighet av skatter och avgifter är det motiverat att ta in en bestämmelse om minderåriga gäldenärer.

3. Vissa internationella jämförelser

Allmänt

Bestämmelserna om verkställighet är förknippade med utsökningsorganisationen i respektive stat. I en del länder i Europa har domstolarna en central ställning också i verkställigheten, och i andra sköts verkställigheten av privata aktörer. Nedan redogörs för hur vissa för propositionen väsentliga frågor har ordnats i Sverige, där utsökningen liknar utsökningen i Finland.

Sverige

Utsökningsorganisationen och verkställigheten av skatter och avgifter. Enligt 1 kap. 3 § i den svenska utsökningsbalken (nedan UB) åvilar verkställigheten kronofogdemyndigheten. I dag finns det tio kronofogdemyndigheter med lokala kanslier. Utsökningsmålen handläggs hos myndigheten av kronofogden eller en annan tjänsteman.

Central utsökningsmyndighet är Skatteverket, där utsökningsmålen sköts av exekutionsavdelningen.

De ärenden som skall handläggas vid kronofogdemyndigheten indelas i enskilda och allmänna mål. De allmänna målen gäller statens och kommunens allmänna fordringar, bland annat böter, viten, skatter, tullar och avgifter (UB 1 kap. 6 §). I allmänna mål har kronofogdemyndigheten samtidigt rollen av borgenär, dvs. sköter de uppgifter som i enskilda mål sköts av borgenären. Kronofogdemyndigheten kan t.ex. på basis av en allmän fordran söka gäldenären i konkurs eller företagssanering. Bestämmelser om dessa uppgifter finns i lagen om indrivning av statliga fordringar m.m.

Bestämmelser om utsökning av offentliga fordringar finns i utsökningsbalken. Vid utsökningen är förfarandet det samma som vid utsökning av en enskild fordran, om inte annat föreskrivs. Särskilda bestämmelser om allmänna mål har placerats i slutet av varje kapitel i utsökningsbalken. Kronofogdemyndigheten företräder vid utsökning sökanden. Skatter och avgifter verkställs utan dom. Att debiteringen av en skatt eller avgift saknar laga kraft förhindrar i allmänhet inte verkställigheten.

I Sverige har framlagts ett förslag om

utvecklande av utökningsorganisationen (En kronofogdemyndighet i tiden, SOU 2003:97). Enligt förslaget skall de nuvarande kronofogdemyndigheterna omorganiseras till en enda riksomfattande kronofogdemyndighet, som är en självständig, av skattemyndigheterna oberoende verkställighetsmyndighet. Uppgiften att driva in offentliga fordringar skall flyttas från kronofogdemyndigheten till skattemyndigheten och övriga debiterande myndigheter. Allmänna mål behandlas i utökningen på samma sätt som enskilda mål.

Minderåriga gäldenärer. I Sverige har de minderåriga gäldenärernas situation ordnats genom uttryckliga bestämmelser i lag. Enligt 16 kap. 10 § 2 stycket i föräldrabalken kan genom förordning bestämmas att vissa myndigheter är skyldiga att underrätta överförmyndaren om sådana förhållanden som de får kännedom om och som kan vara av betydelse för överförmyndarens tillsynsverksamhet.

Genom förordning har införts bestämmelser om underrättelseskyldighet för flera myndigheter. I 2 kap. 9 § i utökningsförordningen sägs att om utökningsansökan avser någon som inte har fyllt 18 år, skall kronofogdemyndigheten genast sända en underrättelse om detta till överförmyndaren tillsammans med uppgifter om skulden. En underrättelse behöver inte sändas när den inte är av betydelse för överförmyndarens tillsynsverksamhet. Om underrättelsernas innehåll kan utfärdas närmare administrativa föreskrifter. Motsvarande underrättelseskyldighet gäller också förfarandet med betalningsförordnande hos kronofogdemyndigheten. Även då en person som inte fyllt 18 år registreras som ägare till ett fordon, skall myndigheten genast underrätta överförmyndaren.

Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. I Sverige fattas beslut om säkringsåtgärder av allmän domstol. Bestämmelser om säkringsåtgärder finns i 15 kap. i rättegångsbalken. Säkringsåtgärder är kvarstad för tryggnad av fordran eller en bättre rätt samt andra säkringsåtgärder. En säkringsåtgärd kan beviljas endast om sökanden hos domstolen ställer säkerhet för den skada som eventuellt tillfogas motparten.

Verkställigheten av säkringsåtgärderna sköts av kronofogdemyndigheten. Bestämmelser om verkställigheten finns i 16 kap. i utökningsbalken, där det också finns särskilda bestämmelser om verkställighet av kvarstad. Kvarstad verkställs på samma sätt som utmätning.

Skuldansvarets maximilängd

I Europa finns veterligen inte motsvarande regler om tidsfrist för utökningsgrunden som i Finland. Men livslång utökning förhindras i många länder genom förbud mot utmätning av pensioner. Exempelvis i Danmark kan pensionsinkomst i allmänhet inte utmätas för enskilda fordringar.

Många länder har på samma sätt som Finland lagstiftning om skuldsanering, som leder till att fordran upphör när alla betalningar enligt betalningsprogrammet har skötts. Men något ersättande system för de gäldenärer vilkas ärenden blir kvar i utökning har ännu inte utvecklats.

Inte heller förekommer så kallad personlig konkurs, där gäldenären befrias från alla sina skulder genom att överlåta sin egendom till konkurs, varvid hela skuldansvaret upphör. Endast i ett fåtal länder är det överhuvud taget möjligt att frigöra sig från sina skulder genom att överlåta egendomen i konkurs, och även då gäller många villkor och begränsningar (justitieministeriet, Publikation 2004:15).

Vid Europeiska rådets justitieministermöte i Helsingfors den 7 och 8 april 2005 var ett centralt tema juridiska lösningar på de skuldproblem som uppstår i kreditsamhället. I den resolution som godkändes vid mötet beaktas bl.a. att det i kreditsamhället är lätt att få kredit, vilket skapar överskuldsättning i hushållen, som i sin tur leder till social utslagning. I Europeiska rådet pågår en beredning som söker vägar att underlätta skuldproblemen.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Utökningsbalken

I propositionen föreslås att det stiftas en helt ny lag om utökning, genom vilken den

nuvarande utsökningslagen från år 1895 upphävs. Efter de redan genomförda delreformerna är det nu befogat att stifta en ny enhetlig lag.

Lagen föreslås få namnet utsökningsbalken, vilket klart markerar skillnaden från den nuvarande utsökningslagen. I 1734 års lag fanns en utsökningsbalk med cirka 80 paragrafer som upphävdes genom den nuvarande utsökningslagen. Genom den nu föreslagna lagen återgår man således till situationen för drygt hundra år sedan, då den allmänna lagen för civilrättslig verkställighet hette utsökningsbalken. Också i Sverige har benämningen utsökningsbalk återinförts år 1981 i och med att lagstiftningen reviderades och utsökningslagen från år 1877 upphävdes.

I den finska lagstiftningen finns i dag också andra lagar som tillkommit efter 1734 och som fått namnet ”balk”. Ärvdabalken är från 1965 och jordabalken från 1995.

I utsökningsbalken intas främst de i sak oförändrade kapitel i den nuvarande utsökningslagen som redan har reviderats vid de tidigare delreformerna. I de bestämmelserna görs nödvändiga tekniska justeringar. I övriga kapitel görs mindre justeringar i sak.

Till 1 kap. i utsökningsbalken överförs de allmänna bestämmelserna i den nuvarande utsökningslagens 1 kap. I bestämmelserna om utsökningsorganisationen görs dock de ändringar som förklaras nedan.

I 2 kap. i utsökningsbalken intas bestämmelserna om utsökningsgrund som nu finns i 2 kap. i utsökningslagen och i 3 kap. intas de allmänna bestämmelserna om förfarandet som nu finns i lagens 3 kap. I 2 kap. görs de ändringar som föranleds av den föreslagna maximitiden för skuldansvaret. I 3 kap. tas bl.a. in en ny bestämmelse om underrättelseskyldighet för utmätningssmannen när ett ärende gällande en minderårig gäldenär blir anhängigt.

Utsökningslagens 4—6 kap. som gäller verkställighet av betalningsskyldighet (utmätning, försäljning samt fördelning och redovisning av medlen) har reviderats i det tredje skedet av totalreformen av utsökningslagstiftningen, som riksdagen godkände den 25 april 2006 (RP 13/2005 rd). Kapitlen tas in som motsvarande kapitel i

utsökningsbalken.

Till 7 kap. i utsökningsbalken överförs utsökningslagens nuvarande 6 a kap., som gäller verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet.

I 8 kap. i utsökningsbalken föreskrivs om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Sådana bestämmelser finns i det ännu inte reviderade 7 kap. i utsökningslagen. I bestämmelserna görs smärre ändringar i sak.

I 9 kap. i utsökningsbalken föreskrivs om verkställighetskostnaderna. Här intas bestämmelserna i det nuvarande 8 kap. i utsökningslagen med smärre justeringar i sak.

I 10 och 11 kap. i utsökningsbalken ingår i reviderad form bestämmelserna i 9 och 10 kap. i utsökningslagen, som gäller själv rättelse, verkställighetstvist, avbrott och besvär.

Till utsökningsbalkens 12 kap. överförs de särskilda bestämmelserna i utsökningslagens nuvarande 11 kap. och i 13 kap. intas utsökningsbalkens ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.

Skatteutsökningen skall på samma sätt som i dag regleras genom en separat lag. Möjligheten att ta in bestämmelserna som ett kapitel i utsökningsbalken har övervägts, men inte funnits befogat. Det kommer att återstå bara ett litet antal specialbestämmelser om utsökning av skatter och andra offentliga fordringar. Merparten av de behövliga bestämmelserna gäller grundbesvär, avbrott och preskription av själva fordran. Avbrott har visserligen samband med verkställigheten men blir aktuellt vid normalt sökande av ändring i beskattningen. I ett stort antal olika administrativa lagar skulle det behövas bestämmelser om att den offentliga fordran i fråga drivs in i enlighet med ett visst kapitel i utsökningsbalken. Också om verkställigheten av böter samt av beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt finns separata lagar, och i dem hänvisas till förfarandet enligt utsökningslagen. Av ovan nämnda orsaker har man gått in för att fortsätta med en separat lag om skatter och andra offentliga fordringar och ersätta den nuvarande skatteutsökningslagen med en skatteverkställighetslag.

Utsökningsorganisationen

Centralförvaltning. Enligt programmet för statsminister Matti Vanhanens regering skall utsökningsmyndigheternas verksamhet och organisation samt den internationella aktionsberedskapen utvecklas.

Statsrådets principiella linje är att ministerierna skall ansvara endast för kärnuppgifterna, såsom lagberedningen och den övriga beredningen av statsrådets beslut samt den strategiska ledningen. Den operativa styrningen skall skötas på en lägre nivå. För de operativa uppgifterna kan inrättas ett ämbetsverk, om uppgifterna inte kan överföras till existerande enheter inom centralförvaltningen (Förnyande av statens centralförvaltning. Ministerarbetsgruppens slutrapport 28.6.2002). Denna riktlinje har inom justitieministeriets förvaltningsområde lett till organisationsreformer, bl.a. har riksåklagarämbete och brottspåföljdsverket grundats.

I denna proposition föreslås att utsökningens mellanstegsförvaltning slopas. De uppgifter som i dag sköts av länsstyrelsens justitieförvaltningsavdelning överförs till utsökningens centrala ämbetsverk, som grundas senare. Det centrala ämbetsverket kallas i denna proposition tekniskt för förvaltningsämbetet. Senare utfärdas närmare föreskrifter om ämbetsverkets namn.

Enligt grundlagens 119 § 2 mom. skall de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning skall likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning.

Det föreslagna förvaltningsämbetet blir inte ett lagskipningsorgan. Det skall dock ha uppgifter som innebär utövning av offentlig makt. Ämbetsverket skall bl.a. avgöra ärenden som gäller klagan och ersättningar. Bestämmelser om ämbetsverkets grundstruktur finns i 1 kap. i utsökningsbalken och övriga bestämmelser i en separat lag som stiftas senare.

De operationella uppgifter som i dag sköts av utsökningsenheten vid justitieministeriets

justitieförvaltningsavdelning överförs till förvaltningsämbetet. Utvecklingsprojekten är för utsökningens del ofta mycket konkreta, och det är mer ändamålsenligt att de sköts på en lägre nivå än ministeriet.

Att det grundas ett förvaltningsämbete föreslås också i slutrapporten från utsökningens organisationsarbetsgrupp (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:3) samt i slutrapporten från arbetsgruppen för utsökningens centralförvaltning (justitieministeriet Utlåtanden och utredningar 2005:16). I fråga om organisationsreformen bygger denna proposition huvudsakligen på förslagen och utredningarna i rapporterna samt på de synpunkter som lagts fram i häradsredogörelsen.

De administrativa uppgifterna koncentreras till förvaltningsämbetet. Målet är en effektiv centralförvaltningsenhet som koncentrerar sig på den operativa ledningen. Det skall råda en klar uppgiftsfördelning mellan enheten och justitieministeriet, som koncentrerar sig på den strategiska ledningen av förvaltningsområdet. Avsikten är att bevara de nuvarande länsstyrelsernas justitieförvaltningsavdelningars specialkunskap på utsökningsrättens område och när det gäller det praktiska arbetet.

Modellen med ett centralt ämbetsverk skulle förtydliga justitieministeriets ställning som strategisk ledare inom förvaltningsområdet, eftersom de operativa uppgifterna, som resultatstyrning, utbildning, olika stöduppgifter samt många slag av dagliga förvaltningsuppgifter, överförs till förvaltningsämbetet. Ämbetsverket skall ha nära kontakt med det praktiska utsökningsarbetet, och det kunde komma med initiativ och ge ministeriet information med tanke på den strategiska styrningen. Ämbetsverket kommer också som centrum för den operativa ledningen att ha god beredskap att delta i olika internationella projekt.

Med ett förvaltningsämbete som fungerar som centralt ämbetsverk kan löne- och personalbesluten bli mer flexibla, särskilt i och med att distriktsstorleken samtidigt växer. På det sättet kan mängden överlappande arbete minskas. Den nuvarande rigida förvaltningsmodellen förhindrar att

personal- och andra resurser utnyttjas fullt ut. I fortsättningen går man in för att utnyttja utsköningens personalresurser effektivare och mer kontrollerat. Ett förvaltningsämbete som centralt ämbetsverk kan bättre anpassa sig till olika förändringar i omvärlden än det nuvarande systemet.

Chefen för förvaltningsämbetet för budgetförhandlingar med justitieministeriet. Förhandlingarna skall bygga på täta diskussioner och växelverkan mellan den strategiska och operativa ledningen samt styrningen. Därefter skall förvaltningsämbetet sköta distriktens resultatstyrning centraliserat. Det är att vänta att resultatstyrningen blir mera verkningfull när verksamheten koncentreras och antalet lokalenheter att styra blir färre. Detta sparar också de resurser som behövs för resultatstyrningen av distriktet.

För justitieministeriet återstår resultatstyrningen av förvaltningsområdet, budgetplaneringen och budgetberedningen, den strategiska planeringen och styrningen samt beredningen av lagar och förordningar. Justitieministeriet beslutar också om indelningen i utsköningsdistrikt och utnämner förvaltningsämbetets chef. Övriga utnämningssärenden sköts av förvaltningsämbetet. När det gäller tjänstekollektivavtalsfrågor är det mest ändamålsenligt att justitieministeriet under en viss övergångsperiod verkar som förhandlingsmyndighet och sköter dessa ärenden. Huvudansvaret för handhavandet av internationella ärenden och kontakter ligger på förvaltningsämbetet, fränsett beredningen av författningar. Förvaltningsämbetet skall dessutom sköta alla utsköningsverksamhetens löpande ärenden, såsom föreskrifter, inspektioner, ärenden som gäller klagan och ersättningar samt upphandling. Förvaltningsämbetet sköter också utbildningen av personal samt olika konkreta uppgifter när det gäller att utveckla verksamheten. En viktig uppgift blir att i förhållande till sökandena verka som utsköningssväsendets företrädare bl.a. i datakommunikationsärenden och andra frågor som gäller det praktiska förfarandet.

Om de ärenden som gäller klagan koncentreras till förvaltningsämbetet får en intern förvaltningsklagan inom

utsköningssväsendet större betydelse vid sidan av den allmänna laglighetsövervakningen och de som anför klagan blir mer jämställda. Sakkunskapen när det gäller övervakningen av lagligheten i utsköningssväsendets förfarande bidrar också till att eventuella behov av utbildning och styrning upptäcks och kan åtgärdas.

Arbetsfördelningen mellan justitieministeriet och förvaltningsämbetet skall utredas närmare i samband med att lagstiftningen om förvaltningsämbetet bereds. I en proposition som avläts senare utreds också ämbetsverkets verksamhet ur regional synvinkel. Ställning till frågan om ämbetsverket skall arbeta regionalt decentraliserat eller som en enda enhet bör tas i det skede när beslut fattas om ämbetsverkets uppgifter, verksamhet och personal.

Av ovan konstaterade orsaker tas i 1 kap. i utsköningssbalken endast in de mest centrala bestämmelserna om utsköningens organisation, liksom även nu är fallet. Dessa bestämmelser, fränsett bestämmelserna om de lokala utsköningsmyndigheterna, skall träda i kraft först när lagen om förvaltningsämbetet träder i kraft. Till dess fungerar den nuvarande centralförvaltningen och mellanstegsorganisationen.

I utsköningssbalkens 1 kap. tas in en bestämmelse om att förvaltningsämbetet administrativt sköter den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av utsköningssverksamheten. Med styrning avses inte makt att styra de egentliga enskilda lagskipningsärendena, utan i det avseendet verkar utsköningssmännen även i framtiden som självständiga lagskipningsmyndigheter. På grund av det enorma antalet ärenden borde förvaltningsämbetets styrningsrätt inte heller definieras så snävt att man inte kan arbeta för att göra verksamheten enhetlig och parterna jämställda i de olika distrikten.

I propositionen har man inte i grunden kunnat utreda förvaltningsämbetets organisation och verksamhet. Därför föreslås att bestämmelserna om förvaltningsämbetet skall träda i kraft först när den separata lagen om förvaltningsämbetet träder i kraft. Tanken är att man genom att i detta skede ta in de grundläggande bestämmelserna i den nya utsköningssbalken kan undvika ändringar i

den nya lagen på grund av speciallagen om organisationen.

En alternativ modell att ordna centralförvaltningen är att inrätta en riksomfattande utökningsmyndighet. I en sådan organisation sköter den centrala myndigheten också de egentliga lagskipningsuppgifterna. Förändringen i jämförelse med det nuvarande systemet, där utmätningsmännen är självständiga lokala lagskipningsmyndigheter, är betydande. För att en riksomfattande verksamhet skall kunna köras i gång på ett ändamålsenligt sätt måste också utökningsverksamheten i sin helhet kunna lösöras från lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen (126/1992), nedan *lokalförvaltningslagen*. Propositionen utgår från att det i dagens läge är mer ändamålsenligt att genomföra organisationsreformen enligt modellen med ett förvaltningsämbete.

Den lokala förvaltningen. Enligt regeringsformens 50 §, som upphävdes genom den nuvarande grundlagen, var landet för den allmänna förvaltningen indelat i län, härad och kommuner. När lokalförvaltningslagen stiftades var häraderna enheter inom folkbokföringsförvaltningen.

I grundlagens 119 § 1 mom. finns en allmän bestämmelse om att staten utöver de enheter som hör till centralförvaltningen kan ha regionala och lokala myndigheter. Enligt 2 mom. i samma paragraf skall grunderna för statens regional- och lokalförvaltning bestämmas genom lag. Med grunderna för förvaltningen avses statens regional- och lokalförvaltnings allmänna struktur, t.ex. grunderna för den administrativa indelningen och myndighetstyperna.

I grundlagen togs inte in någon bestämmelse lik den nämnda bestämmelsen i regeringsformen om att den regionala indelningen av statsförvaltningen bygger på indelningen i län och härad. Enligt motiveringen skall det vara möjligt att utveckla statsförvaltningen på ett smidigt sätt. Därför ansågs det inte motiverat att införa bestämmelser om att en viss indelning skulle ligga till grund för förvaltningens regionala uppbyggnad (RP 1/1998 rd).

I dag finns det 51 utökningsdistrikt. Antalet distrikt bygger på justitieministeriets

beslut om samarbetsområden. Enligt förslaget skall justitieministeriet även i fortsättningen besluta om distriktsindelningen, dock så att indelningen inte längre bygger på administrativa beslut utan på förordning av justitieministeriet. Verksamhetsorterna bestäms genom beslut av justitieministeriet.

Avsikten är att antalet utökningsdistrikt skall minska till 22. Utmätningmännen i dem skall sköta enbart utökningsuppgifter, och systemet med länsmän frångås för utökningsdel. Detta måste beaktas när utökningsdistrikten fastställs genom förordning av justitieministeriet. Utökningslagstiftningen är till sin natur så krävande att man måste kunna koncentrera sig på den på heltid för att utökningsärendena skall bli skötta på ett ansvarsfullt sätt. Utökningsdel är lagskipning, och om samma tjänsteman skall sköta både den och andra i lokalförvaltningslagen nämnda uppgifter kan det uppstå olika konfliktsituationer, t.ex. när det gäller överlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Trots att systemet med länsmän frångås skall det också för Lapplands del sörjas för att service finns att tillgå på skäligt avstånd.

Distriktsgränserna skall huvudsakligen följa landskapsgränserna. Bara ett fåtal distrikt med en enda häradsfogde blir kvar.

Enligt 4 § 1 mom. i lokalförvaltningslagen finns i ett härad antingen ett häradensämbete eller fristående ämbetsverk enligt vad statsrådet beslutar. Enligt 2 § i förordningen om utökningsväsendets förvaltning finns häradets exekutionsverk i de härad där det finns särskilda ämbetsverk som avses i lokalförvaltningslagens 4 §. Övriga härad har en exekutionsavdelning vid häradensämbetet, om inte något annat följer av samarbetsarrangemangen. Denna paragraf i förordningen föreslås bli ersatt med en bestämmelse i utökningsbalken om att utökningsverksamheten i alla distrikt har exekutionsverk som lokala verksamhetsenheter. För att ett utökningsdistrikt bestående av flera härad skall kunna administreras och arbeta effektivt och för resultatstyrningens skull måste varje lokal verksamhetsenhet vara ett fristående ämbetsverk.

I häradensredogörelsen konstateras att

häradsystemet vad de integrerade ämbetsverken beträffar håller på att falla sönder i och med att de olika sektorerna med undantag av polisen har förstorat eller håller på att förstora sina verksamhetsområden. I allt fler härad blir polisinsättningen som enda enhet kvar vid häradsämbetet. När redogörelsen gavs år 2005 hade cirka 20 procent av de integrerade ämbetsverken bara polisen, och en tredjedel hade ingen exekutionsavdelning.

Enligt häradsredogörelsen utvecklar häradsämbeten nuvarande verksamhetsområden sin organisation på ett sätt som bäst garanterar tillgången på service och verksamhetens kvalitet. Varje ministerium beslutar hur många verksamhetspunkter respektive organisationerna inom deras förvaltningsområden skall ha och i vilka härad de skall placeras. Antalet servicepunkter förblir i huvudsak på nuvarande nivå.

Genom att minska antalet distrikt vill man också uppnå större enhetlighet i det praktiska förfarandet och i lagskipningsbesluten. I det senare fallet bygger enhetligheten på häradsfogdens anvisningar till häradsutmätningsmannen. För häradsfogdarnas egen del främjas enhetligheten i lagskipningen av en inbördes tillräckligt stor yrkesmässig arbetsgemenskap. Syftet är dock inte att genom större distrikt eller det senare inrättade förvaltningsämbetet minska den prövningsrätt som utmätningsmännen i egenskap av självständiga lagskipningsmyndigheter enligt lag har i enskilda fall.

Större distrikt ger bättre möjligheter till specialisering och att bygga ut specialindrivningen som sköter svåra utsökningsärenden. Det sistnämnda kräver ofta samarbete mellan olika myndigheter, vilket är lättare att ordna om de lokala enheterna är större än i dag. Också utbildningen kan mer effektivt bygga på så kallad instruktörsutbildning. Det är ändamålsenligt att man centralt utbildar endast en del av de olika personalkategorierna, varefter dessa instruktörer sköter utbildningen på lokal nivå.

Större distrikt innebär att det går lättare att sköta personalförvaltningen, t.ex. att besätta vikariat, och att en tillräcklig rekryteringsbas uppstår i distrikten. De krav på verkningsfullhet och effektivitet som ställs i totalreformen av utsökningslagen och utvecklandet av förvaltningen kan tillgodoses endast i tillräckligt stora verksamhetsenheter.

Att antalet distrikt blir mindre försämrar inte den lokala tillgången på service. Till förvaltningsämbetets viktiga uppgifter hör att trygga den lokala tillgången på service. I utsökningsbalken tas in en uttrycklig förpliktande bestämmelse om detta. Redan när lokalförvaltningslagen verkställdes framfördes misstankar om att möjligheten att bilda större distrikt bestående av flera härad skulle leda till sämre service. Så gick det dock inte, eftersom man samtidigt har skapat ett tätt servicenätverk. Exempelvis utsökningstjänster finns i dag tillgängliga vid cirka 200 verksamhetsställen eller servicepunkter. Samtidigt kan utsökningspersonalens lokalkännedom bevaras.

Man har inte för avsikt att minska det nuvarande antalet verksamhetsställen. Tvärtom är det att vänta att antalet servicepunkter rent av ökar genom samarbetsåtgärder med de kommunala myndigheterna och nya servicepunkter upprättas på orter där staten i dag inte har lokalförvaltningsenheter. Ett statsrådets principbeslut om utvecklande av samservicen har givits den 26 april 2001. Samservicens betydelse betonas också i statsrådets häradsutredning.

Alla verksamhetsställen blir inte s.k. fullserviceenheter. Vid dem kan man dock t.ex. anhängiggöra ett utsökningsärende och träffa gäldenären eller borgenären vid en avtalad tidpunkt. Om skötseln av ett utsökningsärende förutsätter att den ansvarige utmätningsmannen personligen träffar en part som inte är bosatt på orten, reser utmätningsmannen till närmaste verksamhetsställe eller samservicekontor för att träffa honom eller henne. För borgenärernas del sköts ärendena till största delen elektroniskt och per post. Kontakterna med gäldenären sköts vanligen per telefon.

Att antalet distrikt minskar står i linje med det utkast till proposition med förslag till lag

om ändring av lokalförvaltningslagen som den 15 februari 2006 färdigställdes vid inrikesministeriet (IM 021:00/2006).

Färre distrikt innebär att en del av tjänsterna för ledande häradsfogdar upphör att vara chefstjänster. Föreskrifter om tjänstearrangemangen tas in i övergångsbestämmelserna.

Systemet med ansvarig utmättningsman, som infördes i det andra skedet av totalreformen av utsökningslagstiftningen, skall bestå. För varje utsökningsgäldenär utses en häradsfogde och en biträdande utmättningsman, som samlat sköter just den gäldenärens utsökningsärenden. Detta system påverkas inte av att distrikten blir större. På samma sätt som i dag bestäms den ansvariga utmättningsmannen enligt gäldenärens boningsort.

Avkall kan inte heller ges på de krav som språklagen ställer. Genom intern arbetsfördelning inom distrikten garanteras att det trots att distrikten blir större erbjuds service också på svenska, enligt vad språklagstiftningen kräver. En sammanslagning av distrikten leder till att fler distrikt än tidigare blir tvåspråkiga. I de tvåspråkiga distrikten kan man för att garantera de språkliga rättigheterna utnyttja systemet med ansvarig utmättningsman så att service ges på nationalspråken beroende på om gäldenären är finsk- eller svenskspråkig.

Tjänstebenämningen biträdande utmättningsman ändras för att bättre motsvara tjänsteinnehavarnas de facto relativt självständiga befattningsbeskrivning. Den nya tjänstebenämningen blir häradsutmättningsman. Tjänstebenämningen bygger på samma sätt som häradsfogdens tjänstebenämning på förleden 'härad'. Om förleden i häradsfogdens tjänstebenämning senare ändras är det konsekvent att på motsvarande sätt ändra den nu föreslagna tjänstebenämningen. Enbart "utmättningsman" kan inte vara en tjänstebenämning, för med termen avses allmänt utmättningsmannens befogenheter. Utmättningsman är en allmän benämning på samma sätt som exempelvis "polis" eller "domare".

Ett stort problem i den lokala verksamheten har varit lönesystemet för de biträdande utmättningsmännen, som bygger på

åtgärdsarvoden. Arvodessystemet står i konflikt med målen för totalreformen av utsökningslagen. Grunderna för det nuvarande arvodessystemet infördes för mer än 20 år sedan. Systemet innebär att lönen blir högre ju mindre betalningsposterna är, eftersom arvodet bestäms enligt antalet indrivningskvitton. I arvodessystemet inflyter lön också för sådana automatiska skeden som i dag sköts av informationssystemet. Det mest ändamålsenliga skulle vara att arvoden till denna del ingick i grundlönen. Löneaspekter får inte påverka behandlingen av ärendet eller parternas ställning, utan verksamheten skall både vara lagenlig och motsvara målen för totalreformen och tillgodose kravet på tillbörligt förfarande.

För att uppnå större flexibilitet ökas i någon mån möjligheten att överföra uppgifter mellan olika personalkategorier. Häradsfogden får vid behov ålägga en tjänsteman som hör till kanslipersonalen uppgifter som normalt sköts av en häradsutmättningsman. En förutsättning är att tjänstemannen i fråga uppfyller behörighetsvillkoren för häradsutmättningsman. Systemet med ansvarig utmättningsman förutsätter att alla beslut som påverkar gäldenärens ställning fattas av en och samma utmättningsman.

Skuldansvarets maximilängd

I propositionen föreslås att i lagen tas in bestämmelser om att fordran slutgiltigt preskriberas när den tid inom vilken utsökningsgrunden kan verkställas har löpt ut. Med slutgiltig preskription avses i denna proposition en preskriptionstid som inte kan avbrytas och som bestäms enligt tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet.

Fordran preskriberas oberoende av ursprung. Det räcker att man i graderingen av utsökningsgrundens tidsfrist (15/20 år) har beaktat fordringarnas olika karaktär. Det innebär att t.ex. också ersättningsfordringar på grund av brott preskriberas slutgiltigt, men först fem år senare än exempelvis banklån.

Utsökningsgrunder som har givits den 1 mars 1993 eller tidigare förlorar sin verkställbarhet den 1 mars 2008, om tidsfristen för dem är 15 år. Då preskriberas

fordringarna också slutgiltigt. Om däremot utsökningsgrunden har givits t.ex. i september 1996 preskriberas fordran i september 2011. Om tidsfristen för utsökningsgrunden i det aktuella fallet är 20 år, preskriberas fordran på motsvarande sätt fem år senare. Tidsbegränsningen för utsökningsgrunden gäller endast fysiska personer, så även den slutgiltiga preskriberingen av fordran begränsas på samma sätt.

Enligt det förslag som legat till grund för propositionen skulle fordran ha upphört först när också den tvååriga fristen för talan om fortsättning av utsökningen har löpt ut (17/22 år). Att fordran upphörde skulle ha haft samma rättsverkan som preskription. I de utlåtanden som kom in kritiserades förslaget för att vara komplicerat. Det ansågs tydligare att fordran preskriberas slutgiltigt och att detta sker samtidigt som utsökningsgrundens verkställbarhet upphör.

Syftet med propositionen till denna del är att gäldenärens ställning när giltighetstiden för utsökningsgrunden har löpt ut är entydig och stöder gäldenären när han eller hon åter skall bli en aktiv samhällsmedlem, vilket samtidigt minskar samhällets kostnader på grund av skuldproblemen. Att fordran preskriberas innebär enligt lagen om preskription av skulder (728/2003), nedan *preskriptionslagen*, att skuldansvaret slutgiltigt upphör. Betalning kan dock tas ur en säkerhet som gäldenären har ställt, och fordran kan användas för kvittning i enlighet med *preskriptionslagen*.

Förslaget kan inte antas ha negativ inverkan på den allmänna betalningsmoralen, eftersom tidsfristerna för utsökningsgrunden är så långa. När lagen dessutom ger en möjlighet att förlänga utsökningsindrivningen med tio år, kan en gäldenär som väsentligt försvårat borgenärens möjligheter att få betalt bli föremål för utsökning i sammanlagt 25 eller 30 år, beroende på grunden för fordran. Det är också möjligt att borgenären väcker skadeståndstalan med anledning av gäldenärens agerande. Då kan det belopp som dömts bli betalt i skadestånd drivas in med stöd av den nya utsökningsgrunden i 15 eller 20 år, och indrivningstiden förlängas med ytterligare tio år, om förutsättningarna

för detta uppfylls.

Det har inte kunnat konstateras att lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993), nedan *skuldsaneringslagen*, vilken har varit i kraft i mer än tio års tid, har försvagat betalningsmoralen. En bidragande orsak till att betalningsmoralen upprätthålls är att utsökningen inleds snabbt och den är effektiv. Enligt den omfattande undersökning av betalningsvanorna som indrivningskoncernen Intrum Justitia publicerade den 16 juni 2005 är betalningstiderna i Finland alltså kortast i Europa.

Den föreslagna preskriberingen av fordran bygger på att tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Systemet kräver ingen utredning i varje enskilt fall eller prövning i domstol, hos utsökningsmyndigheterna eller ekonomi- och skuldrådgivningen. Därmed blir kostnaderna små, och praxis kan inte bli oenhetlig. Gäldenärerna blir jämställda och systemet är förutsägbart.

Gäldenärerna kan inte antas vara villiga att frivilligt betala en fordran som inte längre kan drivas in i utsökningen. Därför torde förslaget om slutgiltig preskribering av fordran minska betalningarna till borgenärerna endast en aning mer än vad som följer av att utsökningsgrunden är tidsbegränsad.

Förslaget innebär att hela det bestånd av fordringar som finns kvar när utsökningsgrundens verkställbarhet upphör försvinner. Den största engångsinverkan får reformen när det gäller skulderna från depressionen i början av 1990-talet. På olika håll har det beräknats att det finns 20 000—40 000 medborgare med sådana skulder från depressionsåren som ännu inte ordnats. När dessa gäldenärer i medeltal har 5—10 skulder, kan den nu föreslagna slutgiltiga preskriberingen av fordran beräknas beröra 100 000—400 000 separata fordringar. Enligt justitieministeriets utredning fanns det i slutet av maj 2005 cirka 65 000 fordringar från depressionsåren och tidigare (utsökningsgrunden given år 1993 eller tidigare) som var föremål för utsökningsindrivning.

Mätt enligt antalet fordringar är det frågan om ett mycket stort bestånd av fordringar som preskriberas. Totalt uppgick de

fordringar från depressionsåren och tidigare som var föremål för indrivning i slutet av maj 2005 till hela 1 068 miljoner euro. Beståndet av fordringar från åren efter depressionen, som kommer att preskriberas senare, är väsentligt mindre. Förslaget ekonomiska verkningar behandlas närmare i avsnitt 5.1.

Preskriberingen av fordringar gäller också konkurser. Årligen försätts mellan hundra och tvåhundra privatpersoner i konkurs. Enligt konkurslagen kan dock en borgenär inte yrka att gäldenären försätts i konkurs på grund av en fordran vars utsökningsgrund har förlorat sin verkställbarhet. Fordran kan inte heller bevakas.

I slutet av år 2004 trädde det i kraft bestämmelser om att av tillgångarna i gäldenärens dödsbo efter övriga skulder även betalas en skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar. Dessa bestämmelser föreslås bli upphävda, eftersom fordran skall preskriberas slutgiltigt, även i förhållande till dödsboet i de fall då utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut. På detta sätt kan man också undvika besvärliga återvinningsrättegångar för att till dödsboet återfå egendom som har donerats till arvingarna.

Det är viktigt att slutgiltigt preskription inte kan utnyttjas av gäldenärer som genom aktiva åtgärder har hindrat borgenärerna från att få betalning för sina fordringar. Därför finns redan i den nuvarande utsökningslagen en bestämmelse om förlängning av utsökningsgrundens verkställbarhet. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, intas en bestämmelse om att borgenären av utmätningsmannen skall få den information som behövs för väckande av talan. Men förlängningsmöjligheten får inte tillämpas på gäldenärer som inte betalat sina skulder för att de har passerats eller förlorat livskontrollen. Därför preciseras bestämmelsen om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist.

Grundförutsättningen för att utsökningen skall kunna förlängas förblir att gäldenären väsentligt har försvårat borgenärens möjlighet att få betalning. Tröskeln är således relativt hög. I propositionen har man utgått från den riktlinje som riksdagen angivit, att utsökningsgrundens tidsfrist skall förlängas

bara i undantagsfall (LaUB 34/2002 rd).

Grunderna för en förlängning av utsökningen skall uttryckas mer detaljerat än i dag, så att domstolen lättare kan definiera de fall då utsökningen bör fortsätta. I bestämmelsen nämns uttryckligen vissa ageranden, exempelvis att egendom göms undan eller skänks bort, att ytterligare skuld tas utan grund samt att information om förmögenhet hemlighålls eller förvrängs vid insolvensförfarandet. Men också andra klart olämpliga arrangemang gällande den ekonomiska ställningen kunde leda till att utsökningsgrundens tidsfrist förlängs.

Förlängningen av utsökningsgrundens tidsfrist kan inte bedömas uteslutande ur borgenärens synvinkel. Om en förlängning ur gäldenärens synvinkel är oskälig, skall den inte beviljas. Denna princip ingår också i den gällande regleringen.

För att gäldenären skall få säkerhet om sin rättsliga ställning föreslås att utmätningsmannen på gäldenärens begäran skall ge honom ett intyg över att tidsfristen för utsökningsgrunden och förlängning av dess verkställbarhet har löpt ut.

I denna proposition ingår inget förslag om att fordran slutgiltigt skall preskriberas när ingen utsökningsgrund alls har skaffats för fordran. Preskriptionskommittén föreslog att en fordran skall preskriberas senast 20 år efter det att skulden förföll till betalning (kommittébetänkande 2001:4). Eftersom denna proposition gäller uttryckligen utsökningslagstiftningen begränsar den sig till de reformförslag som gäller den. Separat kan det övervägas om en sådan bestämmelse om preskription som räknas från förfallodagen borde tas in i preskriptionslagen.

I förslaget till kreditupplysningslag föreslås att uppgifterna om betalningsstörningar i kreditupplysningsregistret borde utplånas när en fordran inte längre är verkställbar och den registrerade för registerföraren har lagt fram en tillförlitlig utredning (justitieministeriet, Arbetsgruppsbetänkande 2004:17).

I praktiken innebär ovanstående att en anteckning om betalningsstörning kan utplånas genast när den utsatta tiden för talan om förlängning av utsökningen har löpt ut, med andra ord två år efter den ursprungliga tidsfristens slut. Som utredning kunde

gäldenären lägga fram utmätningsmannens intyg över att talan gällande förlängning inte har väckts. Som en tillförlitlig utredning torde också duga ett intyg av borgenären om att han inte kommer att väcka talan om förlängning av utsökningen.

Minderåriga gäldenärer

I propositionen föreslås att utmätningsmannen skall anmäla till förmyndarmyndigheten om det mot en person som inte fyllt 18 år anhängiggörs ett ärende på basis av en dom i tvistemål. Ingen anmälan görs då det gäller skadeståndsfördringar. Förmyndarmyndigheten tar kontakt med den minderårigas vårdnadshavare och utreder varför den minderåriga har blivit betalningsskyldig. Under tiden avbryts verkställigheten.

För allmänheten offentliga uppgifter ges inte ut ur utsökningens informationssystem om gäldenärer som inte fyllt 15 år, och ingen anmälan görs för anteckning om betalningsstörning. Man hoppas att detta skall bidra till att den minderårigas ställning beaktas tillräckligt i finansieringsskedet. Frågan om kreditupplysningsanteckningar gällande ungdomar och den tid de skall förvaras skall utredas närmare i samband med den reform av kreditupplysningslagstiftningen som är under beredning vid justitieministeriet. Anteckningar om betalningsstörningar i ungdomen kan bl.a. påverka möjligheterna att få studielån.

Syftet med propositionen är att få den minderåriges vårdnadshavare att handla i enlighet med lagen om förmyndarverksamhet. Genom regleringen vill man också uppnå en förebyggande effekt så att det inte i en minderårigs namn vidtas sådana rättshandlingar som kan leda till att den minderåriga blir insolvent. Avsikten är inte att förmyndarna skall befrias från intressebevakningen annat än i extrema fall, då grunder för befriande från denna uppgift även annars föreligger. Det kan dock anses motiverat att även om en minderårig blir sätts i mindre än väsentlig skuld inleds en utredning i enlighet med lagen om förmyndarverksamhet.

Om man av en person som inte fyllt 15 år genom utsökning söker en offentlig fordran, t.ex. olika vårdavgifter, skall utmätningsmannen be sökanden kontrollera den minderårigas betalningsskyldighet. Till förmyndarmyndigheten görs en anmälan om skatter som drivs in av personer under 18 år. Bestämmelser om de ovan nämnda åtgärderna intas i skatteverkställighetslagen.

Avsikten är också att man genom vissa praktiska styråtgärder, t.ex. social- och hälsovårdsministeriets så kallade kommunbrev, får dem som fakturerar offentliga vårdavgifter att fästa uppmärksamhet vid att fakturor inte utan grund skrivs ut i en minderårigs namn. Utgångspunkten kan anses vara att barnets rätt till tillräckligt underhåll enligt 1 § i lagen om underhåll för barn (704/1995) inbegriper bl.a. den vård barnet behöver. Å andra sidan kan redan en 12-åring i praktiken själv utnyttja hälso- eller socialvårdens tjänster utan vårdnadshavarnas medverkan. Det planeras också en lagändring enligt vilken hälsovårdsavgifterna skall slopas för minderåriga (Betänkande av delegationen som utrett frågan om förnyande av social- och hälsovårdens avgiftspolitik och avgiftssystem, social- och hälsovårdsministeriet, publikation 2005:10).

Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder

I 8 kap. i utsökningsbalken föreslås inga bestämmelser om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. I bestämmelserna som i dag ingår i 7 kap. i utsökningslagen, föreslås lagtekniska ändringar. I bestämmelserna görs också smärre justeringar i sak. De detaljerade bestämmelserna om förfarandet gallras. Vid verkställighet av kvarstad iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om utmätning i 4 kap., vilka har reviderats år 2006.

Till 7 kap. 3 § i rättegångsbalken föreslås dessutom av rättsskyddsskäl bli fogad en ny bestämmelse om sökandens skyldighet att ställa säkerhet för skada som kan tillfogas svaranden. Ett förbud eller förordnande som utgör en sådan annan säkringsåtgärd som avses i paragrafen skall enligt bestämmelsen träda i kraft först när sökanden hos utmätningsmannen ställer en säkerhet enligt 8 kap. i utsökningsbalken.

Sökandens skyldighet att ställa säkerhet för

en skada som tillfogas motparten utgör en central del av dennes rättsskydd. Syftet med förslaget är att förtydliga det rådande rättsläget så att säkerhet alltid ställs också då det är frågan om andra säkringsåtgärder. Sökanden skall ansöka om verkställighet och ställa säkerhet hos utmätningsmannen, till vars uppgifter det även annars hör att värdera och förvara säkerheter. Under de förutsättningar som finns fastställda i 7 kap. 7 § i rättegångsbalken kan domstolen dock befria sökanden från att ställa säkerhet.

Självrättelse, avbrott, verkställighetstvist och besvär

I 10 kap. i utsökningbalken tas in bestämmelser om självrättelse, verkställighetstvist och avbrott av verkställigheten, som nu finns i 9 kap. i utsökninglagen och i 11 kap. tas in bestämmelser om sökande av ändring, som nu finns i 10 kap. i utsökninglagen. Bestämmelserna förnyas lagtekniskt och i dem görs också smärre justeringar i sak. Bestämmelserna görs mindre detaljerade, eftersom man till många delar kan tillämpa de allmänna bestämmelserna om förfarandet som finns i 3 kap. Dessutom beaktas bl.a. de nya bestämmelserna i 5 kap.

I lagen föreslås bli intagen en uttrycklig bestämmelse om grunderna för ett förordnande om avbrott av verkställigheten. När det prövas om ett förordnande om avbrott skall ges och med vilket innehåll skall beaktas verkställighetsskedet, sannolikheten för att besvären eller klagan godkänns, eventuella olägenheter för parterna av avbrott respektive fortsatt verkställighet samt andra motsvarande faktorer. Förslaget innebär ingen ändring i sak, men bestämmelsen stöder och förtydligar domstolens prövning.

Verkställighetstvist behövs alltså som rättsskyddsmedel, och föreslås inte bli slopad. Men det är befogat att fler ärenden behandlas som utsökningbesvär, utan att personen i fråga behöver driva talan i verkställighetstvist. I och med att bestämmelserna om ansökningsärenden förnyas kan också utsökningbesvär behandlas som tvistemål. I utsökningbesvärsärenden kan då tas emot

rätt omfattande muntlig bevisning.

Utgångspunkten är att utmätningsmannen överväger om han själv kan avgöra ärendet eller om han ger en anvisning om talan i verkställighetstvist. Även om utmätningsmannen har gett en anvisning får mottagaren i stället för att väcka talan använda sin besvärsmått. Den domstol som behandlar utsökningbesvären kan ge en anvisning endast om det på grund av ärendets omfattning eller av andra särskilda skäl inte är ändamålsenligt att ärendet behandlas som ett besvärsärende.

I praktiken har det ibland ansetts vara ett problem att talan i verkställighetstvist har väckts utan anvisning, vilket kan ha gjorts i avsikt att uppskjuta verkställigheten. Av rättsskyddsskäl föreslås dock inte att möjligheten att utan anvisning väcka talan i verkställighetstvist slopas. I stället föreslås att om talan i verkställighetstvist har väckts utan anvisning förhindrar det inte redovisningen, utom i det fall att domstolen förordnar om avbrott.

Förhållandet mellan verkställighetstvist och besvär förtydligas. Den som har anfört besvär får inte väcka talan i verkställighetstvist, och den som har väckt talan får inte längre besvara sig i ärendet. Frågan om när utmätningsmannen skall höras i ett besvärsärende görs också entydigare.

När slutredovisningen av de influtna medlen har gjorts kan utsökningbesvären i allmänhet inte längre prövas. I denna regel föreslås ingen ändring, eftersom det principiellt skulle vara problematiskt att av borgenärerna återkräva medel som utsökningmyndigheten redovisat, särskilt i fråga om privata borgenärer, och det skulle också uppstå stora praktiska problem. Att återkräva underhållsbidrag kunde vara oskäligt. Borgenären måste kunna lita på att han inte behöver återbetala medel som utmätningsmannen som tjänsteåtgärd och utan villkor har redovisat som betalning av borgenärens fordran. Endast en redovisning som i princip är villkorlig under obegränsad tid tryggar en utomståendes rätt. Det finns ingen anledning att gå in för ett sådant system. I stället utvecklas den utomståendes rättsskydd med hjälp av bestämmelserna om avbrott och utmätningsmeddelanden till den utomstående. I totalreformens tredje skede

har i utsökningslagen tagits in en uttrycklig bestämmelse om avbrytande av redovisningen (6 kap. 15 §), vilket åtminstone i detta skede kan anses vara tillräckligt med tanke på ändringssökandens rättsskydd. Ovan nämnda frågor bedöms ur grundlagens synvinkel nedan i avsnitt 4 i detaljmotiveringen.

I utsökningsbalken föreslås mer exakta bestämmelser än tidigare om skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna i en verkställighetstvist och vid utsökningsbesvär. När talan i verkställighetstvist har väckts på anvisning och vid utsökningsbesvär får parterna själva ansvara för sina rättegångskostnader. Att parterna får stå för kostnaderna är motiverat eftersom det är verkställigheten som har föranlett tvisten eller besvären. Domstolen kunde dock av särskilda skäl ålägga den förlorande parten att helt eller delvis ersätta motpartens kostnader. Men om talan i verkställighetstvist har väckts utan anvisning iakttas de allmänna bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken.

I det andra skedet av totalreformen av utsökningslagstiftningen har i utsökningslagen tagits in en bestämmelse om att staten kan åläggas att ersätta den utomståendes skäligena kostnader om den talan som denne väckt i en verkställighetstvist bifalls. Statens ansvar för kostnaderna utvidgas nu till utsökningsbesvär. Om en utomståendes besvär godkänns kan staten åläggas att helt eller delvis ersätta den utomståendes skäligena rättegångskostnader, om det kan anses oskäligt att personen i fråga skall stå för dem. Det samma skall gälla parternas rättegångskostnader, om det i saken har skett ett klart fel, som borde ha korrigerats som självrättelse.

Verkställighet av skatter och avgifter

I propositionen föreslås att det stiftas en ny skatteverkställighetslag för att ersätta den nuvarande skatteutsökningslagen. Bestämmelserna i skatteutsökningslagen justeras och flyttas till den nya lagen. Bestämmelserna förnyas lagtekniskt, och i dem görs också smärre ändringar i sak. Vissa frågor som lett till oklarhet förtydligas. Bestämmelser som överlappar med utsökningsbalken gallras bort.

I paragrafen om tillämpningsområdet för skatteverkställighetslagen finns en uttrycklig bestämmelse om att lagen i fråga också gäller dröjsmålsränta och förhöjning på skatter och offentliga avgifter. Att verkställigheten avbryts på grund av ändringssökande blir en stark huvudregel, särskilt om utmätningen gäller en fastighet eller sådana aktier i ett aktiebolag vilka berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad, eller om indrivningen gäller en förhöjning av en skatt eller offentlig avgift. Men inte heller i dessa fall avbryts försäljningen om egendomen medför höga skötselkostnader eller sjunker i värde eller om en auktionsannons redan har publicerats.

Bestämmelser om att offentligt rättsliga eller motsvarande fordringar är direkt utsökbara kan enligt skatteutsökningslagen utfärdas dels genom lag, dels genom förordning av statsrådet. Denna möjlighet kvarstår i huvudsak oförändrad. Frågan behandlas ur lagstiftningssynvinkel i avsnitt 4 i detaljmotiveringen.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Myndigheternas verksamhet

Utsökningsorganisationen.
Utsökningsverksamheten föreslås bli organiserad i två nivåer så att de operativa administrativa uppgifter som nu sköts av justitieministeriet och länsstyrelserna överförs till det förvaltningsämbete som senare inrättas. Grundläggande bestämmelser om detta tas in i 1 kap. i utsökningsbalken. Bestämmelserna träder i kraft först när den separata lagen om förvaltningsämbetet träder i kraft.

Centralförvaltningsarbetsgruppen ansåg i sitt förslag att förvaltningsämbetet är den bäst fungerande lösningen i dagens läge där det redan finns en basorganisation och personal. Det blir sannolikt också kostnadsmässigt det billigaste alternativet, åtminstone på kort sikt.

Utsökningsenheten vid justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning har i dag resurser motsvarande sju årsverken för utsökningsadministration. Vid

länsstyrelserna används 15 årsverken för utsökningens administration. Om dessa resurser slås samman kan de administrativa funktionerna skötas betydligt mer ändamålsenligt än när de är utspridda. I dag utför man med knappa resurser dubbelarbete utan möjlighet till koncentrerad uppgifterna eller specialisering. Om det grundas ett förvaltningsämbete kan man gå in för flexibla löne- och personallösningar. Håller man sig till den nuvarande stela förvaltningsmodellen kan personalresurser och andra resurser inte utnyttjas optimalt.

Inrättandet av förvaltningsämbetet medför kostnader av engångsnatur. Personalen skulle utgöras av utsökningens nuvarande administrativa personal (totalt 22 årsverken).

De ekonomiska och regionala verkningarna av modellen med ett centralt ämbetsverk skall bedömas närmare när propositionen med förslag till lag om utsökningens förvaltningsämbete avläts. I samband med den träder också bestämmelserna om centralförvaltningens organisation i denna lag i kraft.

Om utsökningsdistrikten förstoras kan den offentliga verksamheten inom utsökningsväsendet bli mer produktiv och ekonomisk. Genom att förstora distrikten vill man utnyttja fördelarna med större enheter, särskilt när det gäller gemensamma grundfunktioner såsom tekniskt kontorsarbete och kommunikationslösningar. Med färre lokala enheter uppnås också besparingar i resultatstyrningen av distrikten.

Färre distrikt innebär att endast en del av tjänsterna som ledande häradsfogde fortsätter att vara cheftjänster.

Totalreformen av utsökningslagstiftningen har gjort utsökningsuppgifterna betydligt mer krävande. Å ena sidan kravet på grundläggande rättigheter, på lagskipningsmyndighetens verksamhet och på tillbörligt förfarande och å andra sidan det växande antalet svåra specialdrivningsfall innebär att de utsökningsärenden som avviker från massförfarandet binder mer personalresurser än förr. Utmätningmännen måste i större utsträckning än tidigare göra olika bakgrundstudier, ge motiverade beslut och delta i rättsskyddsförfaranden. Detta förutsätter resurskrävande prövning från fall till fall. I lagen finns nu också fler

alternativa förfaranden än förr. I stället för ett rätlinjigt förfarande måste utmätningssmannen välja mellan olika förfaranden och ofta dessutom motivera sitt val.

I häradsredogörelsen konstateras att tyngdpunkten i arbetet med att utveckla utsökningen har legat på verksamhetens kvalitet och tillgången på service. För att denna i utredningen nämnda positiva utveckling skall kunna fortgå måste utsökningens resurser tryggas också i framtiden. Men om även utsökningens personal måste minskas kan minskningen i någon mån kompenseras genom att distrikten förstoras.

Enligt häradsredogörelsen har utsökningens ekonomiska spelrum minskat och utgiftsstrukturen är mycket rigid på grund av lönekostnadernas stora andel (cirka 80 % av utgifterna). Antalet årsverken inom utsökningen har minskats allt sedan häradsreformen. Statistiken visar att utsökningsväsendet trots det har förmått höja sin produktivitet. Genom de organisatoriska reformer som föreslås i denna proposition strävar man efter att fortsätta och stärka denna utveckling.

Slutgiltig preskribering av fordran. Förslaget att fordran skall preskriberas slutgiltigt medför inga särskilda kostnader, eftersom det bygger på att tiden går. I viss mån kommer dock utmätningmännen att sysselsättas av intygen enligt den föreslagna 2 kap. 28 § i utsökningsbalken, vilka ges över att tidsfristerna för utsökningsgrunderna har löpt ut. Avsikten är att intyget ges på basis av uppgifterna i utsökningens informationssystem och i annat fall på basis av parternas utredning. I det senare fallet krävs en del arbete med att studera handlingarna. I vilken omfattning sådana intyg kommer att begäras är svårt att bedöma. Särskilt i början, när tidsfristerna för utsökningsgrunderna från depressionsåren löper ut kan det hända att flera tusen intyg begärs varje år. Sporadiskt åsamkas utmätningmännen också mer arbete av rättegångarna om förlängning av tidsfristen för utsökningsgrunden, där de sannolikt ofta skall höras.

Minderårig gäldenär. Enligt förslaget skall utmätningssmannen till förmyndarmyndig-

heten göra en anmälan om gäldenärer som inte fyllt 18 år mot vilka ett utsökningsärende har blivit anhängigt, och utsökningsgrunden är en betalningsdom i ett tvistemål. I skadeståndsärenden görs ingen anmälan. Dessutom skall enligt den föreslagna skatteverkställighetslagen göras en anmälan till förmyndarmyndigheten när skatter eller jämförbara offentliga fordringar drivs in av en person som inte fyllt 18 år. Dessa anmälningar kommer att ge magistraterna som är förmyndarmyndigheter mer arbete.

En utredning vid justitieministeriet ger vid handen att det årligen i utsökning finns cirka 7 000 ärenden som hänför sig till personer under 18 år. Antalet betalningsdomar som anmälningsskyldigheten gäller kan enligt utredningen beräknas till 100—200 per år. Antalet ärenden i vilka skatt genom utsökning drivs in hos personer som inte fyllt 18 år beräknas till 1 000—1 500 per år.

Enligt övergångsbestämmelserna skall utmätningssmannens anmälningsskyldighet tillämpas på ärenden som blir anhängiga efter det lagen trätt i kraft. En del av de ärenden som anmäls till magistraten klaras sannolikt av så att vårdnadshavarna betalar den skuld som är i den minderårigas namn. Men i vissa fall inleds troligen vid magistraten en resurskrävande utredning. Detta gäller särskilt de fall då man i den minderårigas namn har bedrivit affärsverksamhet och utnyttjat olika slags arrangemang. Totalt sett beräknas dock inte mängden extra arbete bli så stor att magistraterna måste få mer resurser för att reformen skall kunna genomföras.

Vidare skall utmätningssmannen be sökanden kontrollera den minderårigas betalningsskyldighet om man av en person under 15 år genom utsökning driver in en annan offentlig fordran än skatt. Fordran kan gälla t.ex. en avgift till ett sjukhus eller annan inrättning. Sådana kontroller måste beräknat på basis av nuvarande antal begäras av kommunerna i 400—500 fall per år. Sannolikt blir dock antalet mindre, eftersom kommunerna i sin fakturering kommer att fästa mer uppmärksamhet vid minderårigas betalningsskyldighet. Det ovan i avsnitt 4 nämnda kommittéförslaget att slopa hälsovårdsavgifterna för minderåriga skulle väsentligt minska antalet kontroller.

Borgenärernas ställning

De ekonomiska verkningarna av att utsökningsgrunden görs tidsbegränsad utreddes noga i propositionen om saken (RP 216/2001 rd). Då konstaterades bl.a. att de över 15 år gamla utsökningsgrunderna stod för cirka två procent av utsökningsindrivningen. Ju äldre utsökningsgrunden var, desto oftare stod en indrivningsbyrå som sökande. I utsökningen av mer än tio år gamla utsökningsgrunder var cirka en procent av borgenärerna fysiska personer. Av de gamla fordringarna gällde mer än hälften belopp som var mindre än 5 000 mark (840 euro). För dessa fordringar inflöt mycket små belopp.

På basis av utredningarna bedömdes i propositionen en tidsbegränsad utsökning vid den tidpunkt då utredningen om de gamla fordringarna gjordes årligen skulle tillfoga borgenärerna en skada på mellan tio miljoner mark och några tiotal miljoner mark på årsnivå. I propositionen beräknades dock att när det stora antalet ärenden från depressionsåren når samma stadium kommer det till indrivning in också betydligt fler gamla ärenden än vid utredningstidpunkten. Också indrivningsbyråernas ökade efterindrivning och utmätningen av pensioner beräknades senare öka betalningarna för de gamla fordringarna.

Vid justitieministeriet gjordes en ny utredning om utsökningsindrivningen av privaträttsliga fordringar från depressionsåren och tidigare. Utredningen gjordes enligt situationen i utsökningens riksomfattande informationssystem (ULJAS) den 31 maj 2005, nedan *utredningstidpunkten*. I utredningen granskas särskilt privaträttsliga fordringar med en utsökningsgrund från år 1993 eller tidigare, nedan *gamla fordringar*. I utredningen ingår inte ersättningsfordringar på grund av brott. Av de gamla fordringarna gällde 75 % av ärendena och 95 % av fordringsbeloppen utsökningsgrunder från depressionsåren (1990—1993).

Sådana gamla fordringar för vilkas del utsökningsindrivningen upphör år 2008 fanns det vid utredningstidpunkten alltså totalt 65 000 i utsökning, motsvarande 18,6 % av

antalet privaträttsliga fordringar och cirka fyra procent av totalantalet fordringar som då var föremål för indrivning. De gamla fordringar som var föremål för indrivning vid utredningstidpunkten uppgick till hela 1 608 miljoner euro, vilket är 36,8 % av de privaträttsliga fordringar som då var föremål för indrivning och 32 % av det totala fordringsbeloppet under indrivning. De gamla fordringarnas stora belopp förklaras av att depressionsårens fordringar är ungefär dubbelt så stora som de nyare fordringarna. Den största fordran under indrivning från depressionsåren var nästan 13 miljoner euro. Tio fordringar översteg fem miljoner euro. Med finns dock också ett stort antal små fordringar. Mer än hälften av de gamla fordringarna var betalningsorder.

Under de 12 månaderna före utredningstidpunkten hade det till utsökningsindrivning kommit in ett stort antal fordringar från depressionsåren. Räknet i euro stod fordringarna från åren 1992—1995 för 56 % av alla inkomna fordringar. Depressionsårens bestånd av fordringar är mer än sex gånger större än fordringarna under normala år. De gamla fordringarna föranleder i utsökningen betydligt mer registreringsarbete och utredningar än nya ärenden.

För de gamla fordringarna inflyter enligt utredningen klart mindre betalningar än för nyare fordringar. Under de 12 månaderna före utredningstidpunkten inflöt för sådana fordringar där utsökningsgrunden inte längre skulle ha varit verkställbar efter 15 år cirka åtta miljoner euro. Beaktar man alla gamla fordringar för vilka det inflöt betalningar under perioden i fråga var intaget över 30 miljoner euro. Detta är cirka 16 % av det belopp som flöt in för alla privaträttsliga fordringar. Räkner man in det fordringsbestånd där utsökningsgrunden är från åren 1992—1995, var intaget för dem totalt 35 miljoner euro. I förhållande till fordringens belopp inflöt för de gamla fordringarna bara cirka 0,5 %. För nya fordringar var motsvarande relationstal över 8 %.

Utredningen visar att betalningarna för gamla fordringar till största delen härrör från utmätning av periodisk inkomst. Utmätningen av periodisk inkomst ger nästan

dubbelt så stor andel som för de nyare fordringarnas del. Utmätningen av pensioner ger ungefär tre gånger större andel jämfört med de nya fordringarna. Däremot inflyter genom betalningsuppmaning för de gamla fordringarna inte mer än cirka två procent, medan motsvarande siffra för de nyare fordringarna är över 8 %. Inte heller exekutiva auktioner inbringar nämnvärda belopp för de gamla fordringarna. Däremot ger skatteåterbäringarna bara en aning mindre för de gamla fordringarna än för de nya. Nästan 15 % av de gamla fordringarna hade vid utredningstidpunkten varit föremål för utsökning oavbrutet i mer än sex års tid.

På samma sätt som av den tidigare utredningen framgick det att det i allmänhet är indrivningsbyråer som driver in de gamla fordringarna. De två största indrivningsbyråerna var sökande i nästan 60 % och hela indrivningssektorn i cirka 75 % av alla ärenden som gällde gamla fordringar.

Som det förutsågs i den ovan nämnda propositionen är de gamla fordringarnas andel i utsökningsindrivningen nu klart större än i slutet av 1990-talet. Det är sannolikt att antalet fordringar från depressionsåren förblir stort så länge de kan drivas in genom utsökning. Eftersom merparten av betalningarna för gamla fordringar kommer från utmätning av periodisk inkomst och särskilt utmätningarna av pension kan förmodas öka ytterligare, kommer betalningarna för de gamla fordringarna knappast att minska under de närmaste åren. Men när utsökningsgrunderna från depressionsåren har försvunnit från utsökningsindrivningen kommer betalningarna för gamla utsökningsgrunder från "normala" år att minska markant.

I dag inflyter för det årliga fordringsbeståndet från depressionsåren ungefär åtta miljoner euro per år. Eftersom depressionsårens fordringsbestånd är sex gånger större än normala år väntas förlusten för gäldenärerna efter det att depressionsårens fordringar har försvunnit från utsökningen bli 1—2 miljoner euro per år, om den ekonomiska situationen förblir lika god som i dag. En viss förlust uppstår dessutom till följd av att inte heller frivilliga avtal längre ger betalning efter det att utsökningen har upphört.

Utredningen utvisar det belopp som borgenärerna enligt den redan gällande lagen förlorar på grund av att utsökningsgrunden är tidsbegränsad. Den extra förlusten på grund av att fordran slutgiltigt preskriberas kan beräknas bli liten, eftersom gäldenärerna inte i allmänhet är villiga att vid privat indrivning betala en fordran som inte längre kan drivas in genom utsökning. I viss mån uteblir betalning för fordringar ur dödsbon där det finns tillgångar. Faktum är dock att om gäldenärens förmögenhetssituation förbättras efter det att utsökningen upphört så överför han eller hon troligen av sin förmögenhet på arvingarna så att dödsboet inte kommer att ha besparingar. Betalningarna ur dödsbon skulle vara sporadiska eller bygga på återvinningstalan. I enskilda fall kunde borgenären ha fått till och med en betydande betalning ur ett dödsbo, när fordringsbeloppet hade mångdubblats på grund av dröjsmålsräntan.

När huvudskulden preskriberas upphör också borgensmannens ansvar. Det innebär att även om domen mot borgensmannen är färskare än domen mot gäldenären så upphör möjligheten att driva in fordran också för borgensmannens del samtidigt som för gäldenären.

Man vet inte hur mycket frivilliga betalningsavtal som har ingåtts i fråga om fordringar från depressionsåren så att betalningstidtabellen sträcker sig över tidsfristen för utsökningsgrunden. Men även i dessa fall är det också enligt nuvarande reglering osäkert hur borgenären får betalt, eftersom det inte finns någon utsökningsmöjlighet och borgenären inte har rätt att få en ny utsökningsgrund för samma skuldförhållande.

Tidsfristen för utsökningsgrunden och den slutgiltiga preskriberingen av fordran gäller endast gäldenärer som är fysiska personer. Eftersom personliga konkurser är sällsynta och tillgångarna i allmänhet är mycket små blir borgenärernas totalförluster små också vid konkurs.

En slutgiltig preskribering av fordran kan således inte antas åsamka borgenärerna väsentligt större förluster än vad som följer av utsökningsgrundens tidsfrist. Så bedöms saken också av arbetsgruppen för skuldhantering (justitieministeriet,

Arbetsgruppsbetänkande 2004:7).

Verkningarna av att utsökningsgrunden är tidsbegränsad och fordran preskriberas slutgiltigt fokuseras på det exceptionellt stora fordringsbeståndet från depressionsåren, som drivs in genom långvarig utmätning av periodisk inkomst i ärenden där sökanden i allmänhet är en indrivningsbyrå. Efter det att depressionsårens fordringsbestånd har försvunnit från indrivningen kan borgenärernas årliga förluster inte anses vara väsentliga i förhållande till hela kreditstocken. År 2004 uppgick hela kreditstocken till 182 miljarder euro. Totalt har kreditförlusterna på grund av krediter hushållens under de senaste åren varit mindre än en promille av hushållens kreditstock.

5.2. Samhälleliga verkningar

För gäldenärernas del kan det förväntas att inverkan av att fordringarna preskriberas slutgiltigt blir positiv. Gäldenärens ekonomiska handlingsfrihet och handlingsförmåga blir i det närmaste normal när betalningsskyldigheten slutgiltigt upphör och anteckningen om betalningsstörning stryks ur kreditupplysningsregistret. Det är troligt att den normaliserade möjligheten till ekonomisk aktivitet bidrar till att motverka den grå ekonomin och väsentligt minskar gäldenärernas behov att organisera sin egendom på ett sätt som avviker från det normala. Önskan att finna sysselsättning eller att börja med företagsverksamhet är bättre än i det fall att skuldansvaret består. I allmänhet har människan en stark vilja att handla så att arvingarna efter hans död gagnas av att förmögenheten har vuxit. Att fordran slutgiltigt preskriberas försätter även i detta avseende de överskuldatta personerna i samma ställning som andra medborgare.

Det är berättigat att vänta sig att inverkan också när det gäller samhällets kostnader blir klart positiv. Att skuldansvaret försvinner är ägnat att aktivera medborgarna så att de blir mer villiga att klara sitt eget uppehälle. Detta minskar utgifterna för utkomst- och arbetslöshetsskyddet. När det stora fordringsbeståndet från depressionsåren preskriberas torde utgifterna för utkomststöd minska markant. En viss nedgång är

sannolikt att vänta också bl.a. i utgifterna för hälsovård, mentalvård och missbrukarvård. Dessa belopp är dock omöjliga att beräkna.

På grund av de långa tidsfristerna torde reformen inte försvaga betalningsmoralen. Den borde inte ha några nämnvärda negativa verkningar på räntenivån eller andra kreditkostnader. Förslaget förhindrar inte att de långa bostadslånen blir mer allmänna. Eftersom en sund kreditgivning förutsätter tryggande säkerheter kan man utgå ifrån att tidsfristen för utsökningen förslår för indrivningen av skillnaden mellan säkerheten och lånebeloppet. För denna har lånetidens längd ingen betydelse. Att fordran upphör på det föreslagna sättet förhindrar inte att betalning tas ur säkerheten.

Att den ekonomiska situationen för gäldenärer som inte fyllt 18 utreds, i sista hand av förmyndarmyndigheten, främjar den ekonomiska tryggheten för minderåriga. Att kreditupplysningar om personer under 15 år inte registreras kan också påverka attityderna. Det är att hoppas att finansiärer och avtalsparter är extra försiktiga när någon agerar i en namnet av en person som är yngre än 15 år.

6. Ärendets beredning

Propositionen utgör det fjärde och sista skedet i totalreformen av utsökningslagstiftningen. Propositionen har beretts vid justitieministeriet som tjänstearbete. I beredningen har också deltagit av justitieministeriet utsedda sakkunniga på utsökningens område.

Propositionen bygger på det förslag till utsökningsbalk och skatteverkställighetslag som färdigställdes den 27 juni 2005 (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:18). Med tanke på förslaget gjordes med utomstående hjälp en utredning av behovet av ändringar i 9 och 10 kap. i utsökningslagen (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:4).

Förslaget sändes på remiss till totalt 92 myndigheter och organisationer. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:27). Inrikesministeriet och länsstyrelserna förhåller sig kritiskt till att mellanstegsförvaltningen inom

utsökningen indras. I flera utlåtanden fästes också uppmärksamhet vid att tillgången på service måste tryggas om antalet distrikt minskar. Borgenärernas företrädare motsatte sig att fordringarna preskriberas slutgiltigt. I övrigt var utlåtandena huvudsakligen positiva. Förslagen gällande minderåriga gäldenärer ansågs vara särskilt viktiga.

Utsökningsorganisationen

Arbetsgruppen för utsökningens organisation gav sin slutrapport den 15 februari 2005 (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:3). Arbetsgruppen föreslog bl.a. att utsökningsväsendets centralförvaltning förnyas utgående från modellen med ett förvaltningsämbete, att mellanstegsförvaltningen slopas och att utsökningsdistrikten förstoras.

Justitieministeriet tillsatte den 14 mars 2005 en arbetsgrupp med uppgift att som fortsättning på organisationsarbetsgruppens nyss nämnda slutrapport lägga fram ett förslag till administrativ modell för utsökningsverksamhetens centralförvaltning och genomförandet av den. Arbetsgruppen för utsökningens centralförvaltning gav sin slutrapport den 31 maj 2005 (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:16). Även där föreslås att utsökningsorganisationen skall ha två nivåer. På centralnivån finns centralförvaltningsämbetet och på lokal nivå finns 22 utsökningsdistrikt. Denna helhet skall utgöra utsökningsväsendet, som är underställt justitieministeriet.

Häradsredogörelsen har givits till riksdagen den 7 april 2005. Enligt den utvecklar häradsämbebenas nuvarande sektorer sin organisation på ett sätt som bäst tryggar tillgången på service inom respektive sektor och servicens kvalitet. Respektive ministerium beslutar om antalet verksamhetspunkter inom organisationerna inom sitt verksamhetsområde och om deras placering i häradena. Antalet servicepunkter förblir ungefär på nuvarande nivå.

Riksdagen har behandlat häradsredovisningen och förvaltningsutskottet har gett ett betänkande om saken (FvUB 2/2006 rd).

Skuldansvarets maximilängd

Kommissionen Utsökning 2000 ansåg att det i rättsordningen måste finnas något system som förhindrar ett livslångt skuldansvar eller åtminstone att verkställighetsåtgärderna för genomförande av skuldansvaret pågår en oskäligt lång tid (Kommittébetänkande 1998:2, s. 395, 396 och 402—404). Att en gäldenär inte förmår betala sina skulder borde inte i kreditsamhället leda till en livslång betalningsskyldighet som genomförs via utsökning. Kommissionen lyfte fram möjligheten att fastslå en giltighetstid för utsökningsgrunden, som skulle vara ett slags preskriptionstid. Av kommissionens 15 medlemmar ansåg fyra att man inte borde överväga en begränsning av utsökningsgrundens giltighetstid.

Preskriptionskommissionen föreslog i sitt betänkande att skulden skulle preskriberas slutgiltigt när det har gått 15 år från det att domen med laga kraft gavs (Kommittébetänkande 2001:4). Fanns det ingen dom, skulle den slutgiltiga preskriberingen ske 20 år efter det att skulden förföll till betalning. Avsikten var att dessa preskriptionsbestämmelser skulle ersätta de bestämmelser om tidsfrist för verkställbarheten som planerades i utsökningslagen. Frågan delade kraftigt åsikterna i kommissionen.

År 2001 avläts till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 216/2001 rd). I propositionen ingick bestämmelser om att utsökningsgrundens verkställbarhet skulle upphöra 15 eller 20 år efter det att domen gavs. I riksdagen fogades till utsökningslagen en bestämmelse om att tidsfristen för utsökningsgrunden kunde förlängas med tio år genom domstolens beslut. Reformen trädde i kraft den 1 mars 2004. Lagändringen är retroaktiv så att utsökningsgrunder som är givna den 1 mars 1993 eller före det förlorar sin verkställbarhet den 1 mars 2008, om på dem tillämpas en giltighetstid på 15 år.

När riksdagen godkände ovan nämnda ändringar i utsökningslagen förutsatte den att regeringen under följande valperiod till

riksdagen avlåter en proposition om hur en fordran för vilkens del utsökningsgrunden har upphört skall beaktas i dödsbo (RSV 305/2002 rd och LaUB 34/2002 rd).

År 2002 avläts regeringens proposition med förslag till en reform av lagstiftningen om preskription av skulder och offentlig stämning (RP 187/2002 rd). I propositionen föreslogs inte att skulden slutgiltigt preskriberas. Det konstaterades att i sak innebär en tidsbegränsad verkställbarhet för utsökningsgrunden och en slutgiltig preskribering av skulden samma sak. Det ansågs dock mer ändamålsenligt att de problem som de långa indrivningstiderna medför åtgärdas i insolvenslagstiftningen snarare än i den allmänna civilrättsliga lagstiftningen.

När riksdagen godkände lagen om preskription av skulder gav den ett uttalande enligt vilket regeringen skall följa upp om tidsfristen för utsökningsgrunden utan samtidiga bestämmelser om att skulden slutgiltigt preskriberas leder till otillbörliga förfaranden och oskäliga situationer i skuldförhållandena. Regeringen förutsattes därefter bedöma om det fanns anledning att lagstifta om slutgiltig preskribering av skulder samt avlåta en utredning och vid behov en proposition under följande valperiod (RSV 278/2002 rd och EkUB 28/2002 rd).

År 2004 avläts regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om skuldansvar i ärvdabalken samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 14/2004 rd). Enligt propositionen skall en fordran för vilkens del utsökningsgrundens verkställbarhet har upphört betalas ur dödsboets medel i sista hand. Reformen trädde i kraft den 1 november 2004. I propositionen finns också inskrivet att regeringen har för avsikt att utreda vilka bestämmelser som behövs för att en skuld skall kunna förklaras slutgiltigt preskriberad genom domstolens beslut på ansökan av gäldenären.

När riksdagen godkände lagarna om förnyande av bestämmelserna om skuldansvar i ärvdabalken förutsatte den att regeringen i god tid före valperiodens slut avlåter en proposition om förutsättningarna för att en skuld för vilkens del

utsökningsgrundens verkställbarhet har upphört skall kunna anses slutgiltigt preskriberad (RSV 100/2004 rd och LaUB 6/2004 rd).

Den av justitieministeriet tillsatta skuldhanteringsarbetsgruppen, i vilken ingick företrädare för fyra ministerier och Konsumentverket, gav sitt åtgärdsförslag år 2004 (justitieministeriet, Arbetsgruppsbetänkande 2004:7). Åtgärdsförslagen utarbetades på basis av regeringsprogrammet. Arbetsgruppen ansåg att gäldenärernas situation efter det att tidsfristen för utsökningen har upphört borde vara så entydig som möjligt och att skuldansvaret efter det borde begränsas till klara fall av missbruk. Arbetsgruppen föreslog att bestämmelserna om slutgiltig preskribering av fordran borde överensstämma med tidsfristerna för utsökningen.

Riksdagens ekonomiutskott riktade den 2 mars 2005 ett brev till justitieministeriet, i vilket regeringen uppmanas att snabbt avlåta en proposition om skuldansvarets maximilängd. Ekonomiutskottet gav till grundlagsutskottet sitt utlåtande med anledning av berättelsen om regeringens åtgärder (EkUU 13/2005 rd). I utlåtandet ansåg utskottet att det alltjämt behövdes snabba åtgärder för att begränsa skuldansvaret och följa upp frågan.

Justitieministeriet ordnade den 15 mars 2005 för sakkunniga på området en diskussion om skuldansvarets maximilängd. De sakkunniga understödde att fordringarna preskriberas slutgiltigt.

7. Övriga faktorer som inverkar på propositionen

Den föreslagna utsökningsbalkens 4—6 kap. har samma innehåll som motsvarande kapitel i utsökningslagen i propositionen om totalreformens tredje skede (RP 13/2005 rd). Bestämmelserna tas in i utsökningsbalken i sak i den form som riksdagen har godkänt dem.

Till riksdagen har avlåtit en häradsredogörelse den 7 april 2005. Riksdagens förvaltningsutskott har gett ett betänkande om förslaget (FvUB 2/2006 rd).

I riksdagen har gjorts en lagmotion (LM 133/2003 rd), i vilken 105 riksdagsledamöter föreslår en slutgiltig preskriptionstid på 15 år för skulder. Sekundärt preskriberas skulden 20 år efter förfallodagen. I fall av missbruk kunde preskriptionstiden förlängas med tio år på samma grunder som tidsfristen för utsökningsgrunden enligt nuvarande bestämmelser kan förlängas. Enligt lagmotionen intas bestämmelser om saken i preskriptionslagen. Ekonomiutskottet har hört sakkunniga med anledning av lagmotionen.

Vid finansministeriet och skatteförvaltningen bereds ett system med s.k. skattekonton, där alla skatterester syns som ett enda minussaldo. Detta totala restbelopp drivs också in vid utsökning. Systemet skall uppenbarligen till en början gälla endast företagsbeskattningen. Övergången till systemet med skattekonton är för utsökningens del förknippat med flera specialfrågor, som måste lösas i lagstiftningen om systemet med skattekonton.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Utsökningsbalken

Genom den föreslagna utsökningsbalken upphävs den nuvarande utsökningslagen. I avsnitt 4 i den allmänna motiveringen förklaras hur flera av lagens nuvarande kapitel tas in i utsökningsbalken utan ändringar. Till de delar som inga ändringar föreslås hänvisas vid paragrafen i fråga till den gällande regleringen och regeringens proposition gällande den.

1 kap. Allmänna bestämmelser

I kapitlet görs de ändringar som behövs för omorganiseringen av utsökningen på det sätt som förklaras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen. Ändringar görs i de paragrafer som gäller utsökningsmyndigheterna och utsökningens administration. Till övriga delar tas i kapitlet i oförändrad form in bestämmelserna ur motsvarande kapitel i utsökningslagen i den form de har i den andra delreformen, som trätt i kraft den 1 mars 2004.

Tillämpningsområde och definitioner

1—6 § motsvarar 1 kap. 1 och 1 a—1 e § i utsökningslagen i oförändrad form (RP 216/2001 rd).

Utsökningsmyndigheter

7 §. Utmättningsmän. I paragrafens 1 mom. sägs att utmätningsmän är häradsfogdarna och under dem häradsutmättningsmännen. En häradsutmättningsman skall utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger honom. På det sätt som förklaras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen föreslås tjänstebenämningen biträdande utmätningsman bli ändrad till häradsutmättningsman.

Momentet ersätter 1 kap. 2 § i utsökningslagen, enligt vilken häradsfogden

är utmätningsman. Utmättningsmän enligt utsökningsbalken är således både häradsfogdarna och häradsutmättningsmännen. Det som i utsökningsbalken och andra lagar föreskrivs om utmätningsman gäller häradsfogden och häradsutmättningsmannen, beroende på vilkendera som enligt utsökningsbalken skall sköta uppgiften. Häradsfogden skall själv sköta de uppgifter som anges i den föreslagna 9 §. Häradsutmättningsmännens underordnade ställning i förhållande till häradsfogden består så att häradsfogden tilldelar häradsutmättningsmannen uppgifter. Detta motsvarar 1 kap. 4 § i utsökningslagen. I praktiken sköter häradsutmättningsmännen även i fortsättningen rätt självständigt de uppgifter som tilldelats dem.

I vissa speciallagar föreskrivs att en viss uppgift hör till utmätningsmannens uteslutande behörighet. En sådan bestämmelse finns t.ex. i 6 § 2 mom. i lagen om en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar (825/2005), som gäller införande av Europaparlamentets och rådets förordning. Enligt lagrummet skall utmätningsmannen besluta om vilandeförklaring eller begränsning av verkställighet som avses i artikel 23 i förordningen. Bestämmelsen innebär att häradsfogden har uteslutande behörighet i dessa ärenden.

Enligt förslaget skall länsman inte längre sköta utsökningsärenden. Behöriga att sköta utsökningsärenden är de heltidsanställda häradsfogdarna och deras underordnade samt i landskapet Åland landskapsfogden med sina underordnade.

Tjänstebenämningen häradsfogde föreslås tills vidare kvarstå oförändrad. Vid behov kan en ändring av benämningen övervägas senare, beroende på vilka förändringar som eventuellt sker i häradsindelningen och ordnandet av statens lokalförvaltning. Om förleden i tjänstebenämningen häradsfogde ändras, blir det också aktuellt att ompröva den nu föreslagna tjänstebenämningen häradsutmättningsman.

I paragrafens 2 mom. åläggs häradsfogden en skyldighet att övervaka att häradsutmätningsmännen och de i den föreslagna 8 § avsedda andra tjänstemän som är underställda honom sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de iakttar de föreskrifter som har meddelats dem.

Momentet motsvarar 1 kap. 7 § 1 mom. i utsökningslagen. I momentet intas ett uttryckligt omnämnande av att häradsfogden skall övervaka att åtgärder som vidtas av hans underordnade tjänstemän är lagenliga och inte bara att de sköts på ett tillbörligt sätt. På detta sätt säkerställs att övervakningsåliggandet inte uppfattas alltför snävt, enbart i den bemärkelse som avses i 19 §. Frågan om tjänsteåtgärdernas laglighet kan som besvärshandling föras till domstol i den ordning som föreskrivs i 11 kap.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om att häradsfogden kan överföra en uppgift till en annan underlydande tjänsteman eller själv åta sig den. Momentet motsvarar 1 kap. 7 § 2 mom. i utsökningslagen.

8 §. Andra tjänstemän. Den föreslagna paragrafen gäller bl.a. de tjänstemän som i andra tjänster än häradsutmätningsmanstjänster arbetar under häradsfogden, t.ex. kanslipersonal och utsöknings överinspektörer.

Häradsfogden får vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som skall skötas av en häradsutmätningsman, om tjänstemannen uppfyller behörighetsvillkoren för häradsutmätningsmän. För tjänstemannen i fråga gäller då vad som föreskrivs om häradsutmätningsmän.

Paragrafen ersätter 1 kap. 6 § i utsökningslagen, enligt vilken utmätningsmannen får ge en annan tjänsteman som är underställd honom ett enskilt verkställighetsuppdrag. Eftersom tjänstemannen i fråga måste uppfylla behörighetsvillkoren för häradsutmätningsman finns det inte hinder för att i större utsträckning ålägga andra tjänstemän uppgifter. Häradsfogdens

övervakningsskyldighet gäller också dessa andra tjänstemän. Fördelningen av verkställighetsuppgifterna mellan olika personalkategorier bör genomföras så att en

tjänsteman alltid är ansvarig utmätningsmannen, i enlighet med den föreslagna 3 kap. 13 §.

I propositionen har man av rättsskyddsskäl gått in för att ärenden som hör till häradsfogdens uteslutande behörighet inte kan ges åt andra tjänstemän än häradsfogden. Det innebär att t.ex. överinspektörerna bara kan sköta häradsutmätningsmännens uppgifter.

9 §. Häradsfogdens uteslutande behörighet. Paragrafen om häradsfogdens uteslutande behörighet motsvarar i sak 1 kap. 5 § i utsökningslagen (RP 13/2005 rd). I paragrafens hänvisningar görs de korrigeringar som den ändrade paragrafnumreringen kräver samt vissa tekniska ändringar. Av de orsaker som nämns ovan i samband med 7 § gäller paragrafen häradsfogdens och inte utmätningsmannens uteslutande behörighet.

Med tillsättande av syssloman i paragrafens 1 punkt avses inte att försäljningsuppdrag i enlighet med den föreslagna 5 kap. 75 § ges åt en auktionsförvärfare. Ett sådant beslut kan fattas också av en häradsutmätningsman.

Till paragrafen föreslås för tydlighets skull som en ny 12 punkt bli fogad en hänvisning enligt vilken häradsfogden skall sköta bl.a. de uppgifter som enligt någon annan lag hör till häradsfogdens uteslutande behörighet. En sådan bestämmelse finns t.ex. i den lag som nämns i samband med motiveringen till 7 § 1 mom.

10 §. Domstolar. Enligt paragrafen är de allmänna domstolarna besvärinstans i utsökningsärenden, och de handlägger de utsökningsärenden som enligt särskilda bestämmelser hör till deras uppgifter. Paragrafen motsvarar 1 kap. 2 a § i utsökningslagen.

Utsökningsverksamhetens förvaltning

Av de orsaker som förklaras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen föreslås att utsökningsväsendet organiseras i två steg. Bestämmelserna om förvaltningsämberet i utsökningsbalken skall träda i kraft när förvaltningsämberet inrättas genom lag. Till dess arbetar man inom den nuvarande

organisationen.

Med stöd av den föreslagna 12 kap. 1 § utfärdas på samma sätt som i dag närmare bestämmelser om ordnandet av utsökningsverksamhetens förvaltning genom förordning av statsrådet.

11 §. Utsökningsväsendets organisation. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att utsökningsväsendet består av en centralförvaltning och lokala exekutionsverk som lyder under den. Exekutionsverken lyder direkt under centralförvaltningen utan någon mellanstegsförvaltning.

Centralförvaltningen handhas enligt 2 mom. av det riksomfattande förvaltningsämbetet för utsökningen (*förvaltningsämbetet*). Benämningen förvaltningsämbete är i detta skede teknisk. Bestämmelser om ämbetsverkets namn ges senare särskilt genom lag, såsom framgår av det föreslagna 12 § 2 mom.

Enligt 1 kap. 10 § 2 mom. i utsökningslagen hör utsökningsmyndigheterna och förvaltningen av utsökningsväsendet till justitieministeriets förvaltningsområde. På samma sätt föreskrivs i det här aktuella momentet att förvaltningsämbetet och exekutionsverken hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Hela den lokala utsökningspersonalen, med andra ord häradsofögarna och deras underlydande tjänstemän, arbetar inom justitieministeriets förvaltningsområde.

Enligt 1 kap. 3 § i utsökningslagen ordnas det lokala utsökningsväsendet häradsvis. Justitieministeriet kan med stöd av paragrafen bestämma om samarbetsområden och handhavande av uppgifter inom ett annat härad. I det senare fallet skall justitieministeriet först höra länsstyrelsen. Ett utsökningsdistrikt kan således enligt justitieministeriets beslut omfatta flera härad. Justitieministeriet har utfärdat bestämmelser om distrikten enligt vad som nämns i avsnitt 2 i den allmänna motiveringen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att exekutionsverkets verksamhetsområde består av ett eller flera härad. Häradindelningen frångås således inte, men av häraderna bildas större utsökningsdistrikt än i dag. Exekutionsverkets verksamhetsområde kallas i lagen utsökningsdistrikt. Benämningen är

etablerad och passar naturligt när man talar om utsökningsväsendets regionala indelning.

Bestämmelser om exekutionsverkets verksamhetsområde skall utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Förvaltningsämbetet kunde med tanke på förordningen för ministeriet lägga fram förslag om verksamhetsområdena. I dag fastställs distrikten genom beslut av justitieministeriet. På grund av sakens betydelse bör dock distriktsindelningen fastslås i en författning. Det blir förvaltningsämbetets uppgift att i varje distrikt ordna utsöknings servicen så att den regionalt och verksamhetsmässigt är tillräcklig och lämplig.

Var enheterna placeras bestäms genom förvaltningsbeslut. Enligt momentet bestäms om exekutionsverkets verksamhetspunkter genom beslut av justitieministeriet. Med verksamhetspunkter avses kontor och filialer. Avsikten är att nätverket av verksamhetspunkter skall bli tätt, men vid alla skall verksamheten inte vara kontinuerlig. Vissa filialer placeras vid de för olika förvaltningsområden gemensamma servicekontoren. De filialer där verksamheten inte är kontinuerlig används bl.a. då gäldenären vill ha ett sammanträffande eller när ett personligt sammanträffande annars behövs.

12 §. Förvaltningsämbetet. Avsikten är att det inbördes förhållandet mellan justitieministeriet och förvaltningsämbetet skall definieras närmare i den lag om förvaltningsämbetet som stiftas senare och i en förordning av statsrådet som eventuellt utfärdas med stöd av den samt i justitieministeriets arbetsordning. I 1 kap. i utsökningsbalken nämns bara justitieministeriets respektive förvaltningsämbetets viktigaste uppgifter.

Enligt 1 kap. 10 § 1 mom. i utsökningslagen ankommer den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av utsökningsväsendet på justitieministeriet. Dessa uppgifter överförs av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen till förvaltningsämbetet.

Enligt paragrafens 1 mom. sköter förvaltningsämbetet den administrativa allmänna ledningen, styrningen och tillsynen av utsökningsverksamheten. Ordet

”administrativ” innebär att utmätningsmännens lagskipningsbeslut inte hör till förvaltningsämbetets behörighet. Till förvaltningsämbetets styrning hör att se till att utsökningens verksamheten är enhetlig i sådana ärenden där det inte är frågan om utmätningsmännens egentliga lagskipning. Exempelvis förfarandena kunde styras genom rekommendationer när det inte är frågan om utmätningsmannens prövningsrätt i juridiska frågor eller bevisningsfrågor. Utmätningmännen är enligt lagen opartiska lagskipningsmyndigheter. Detta innebär också oberoende från de administrativa myndigheterna.

Att förvaltningsämbetet vidtar styråtgärder för att uppnå en enhetlig praxis kan anses motiverat särskilt i enkla ärenden av masskaraktär som i allmänhet inte är förknippade med juridisk prövning och som bör klaras av enhetligt och effektivt för att hela utsökningens väsendet skall fungera. Förfarandet vid massutmätning av skatteåterbärningar är ett exempel på sådana ärendekategorier. Utmätningssmannen har dock en självständig prövningsmöjlighet från fall till fall, när ärendets särdrag så kräver.

När det gäller de egentliga lagskipningsuppgifterna betonas betydelsen av förvaltningsämbetets utbildningsverksamhet.

När utsökningens personalen får information om lagar och bestämmelser och syftet med dem samt om rättspraxis blir också lagskipningen mer enhetlig.

Förvaltningsämbetet skall enligt momentet särskilt sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningens väsendets tillhandahåller. Det är viktigt att detta uttryckligen fastställs i lag, eftersom distrikten blir väsentligt större. Att antalet distrikt minskar får inte leda till sämre regional tillgänglighet av service. Förvaltningsämbetet skall se till att det vid de verksamhetsställen som bestäms i justitieministeriets beslut finns tillräckligt med utsökningstjänster tillgängliga.

Tillgången på utsökningstjänster har förbättrats redan genom tidigare reformer. Särskilt det att sökanden kan vända sig till närmaste utmätningsman för att anhängiggöra ett ärende samt att varje gäldenärs utsökningens ärenden samlas hos

samma ansvariga utmätningsman medverkar till tjänsternas tillgänglighet. Men grunden faller delvis ur dessa reformer om avståndet till närmaste utmätningsman eller den ansvariga utmätningsmannen är väldigt långt. I avsnitt 4 i den allmänna motiveringen behandlas olika metoder att trygga tillgången på tjänster.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om att förvaltningsämbetets chef utnämns av justitieministeriet och att i övrigt särskilt genom lag föreskrivs om förvaltningsämbetets namn, uppgifter, tjänster och organisation i övrigt. Detaljerade bestämmelser om förvaltningsämbetet kommer sannolikt att ingå i en förordning av statsrådet. Det är inte ändamålsenligt att i 1 kap. i utsökningens balken ta in mer detaljerade bestämmelser än föreslaget om förvaltningsämbetets organisation och verksamhet.

13 §. Exekutionsverken. Utsökningens lokala verksamhetsenheter är i dag i enlighet med häradssystemet antingen häradets separata exekutionsverk eller häradsämbetets exekutionsavdelning. Syftet med reformen är att väsentligt minska antalet utsökningens distrikt. Det är nödvändigt att lokalenheten i alla distrikt är ett separat exekutionsverk. Frågan har behandlats i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen.

Enligt 1 mom. finns vid exekutionsverken häradsfogdarna och de tjänstemän som lyder under dem. Chef för ett exekutionsverk är på samma sätt som i dag den ledande häradsfogden.

Exekutionsverkets chef fastställer enligt 2 mom. verkets arbetsordning. Detta motsvarar 1 kap. 14 § i utsökningens lagen.

I 3 mom. finns ytterligare fastställt att i fråga om den lokala utsökningens myndigheten i landskapet Åland föreskrivs särskilt. Hänvisningen avser lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (898/1979). Landskapet Åland ingår inte i den nuvarande häradindelningen och lokalförvaltningslagen gäller inte Åland. Inte heller de föreslagna bestämmelserna gäller ordnandet av Ålands utsökningens verksamhet lokalt. Landskapsfogdeämbetet underlyder det riksomfattande förvaltningsämbetet och hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

14 §. Utnämning och behörighetsvillkor. Enligt 1 kap. 13 § 1 mom. i utsökningslagen utnämns häradsfogden av justitieministeriet. Nu föreslås att de ledande häradsfogdarna och häradsfogdarna skall utnämnas av förvaltningsämbetet. En bestämmelse om detta ingår i paragrafens 1 mom.

Behörighetsvillkoret för häradsfogde är i dag enligt 1 kap. 13 § 2 mom. i utsökningslagen juris kandidatexamen och god förtroenhet med utsökningsväsendet. Behörighetsvillkoren för häradsfogde föreslås bli mer flexibla, så att behörighet att verka som häradsfogde kan uppnås också på annat sätt än genom tjänstgöring inom utsökningsväsendet.

Enligt 2 mom. kan till häradsfogde utnämnas en finsk medborgare som har avlagt juris kandidatexamen eller juris magisterexamen och som har god förtroenhet med utsökningsverksamhet eller i andra uppgifter har uppnått sådan skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver samt har för uppgiften behövliga personliga egenskaper. Juris magisterexamen är en högre högskoleexamen enligt det nya examenssystem som trädde i kraft den 1 augusti 2005, och den ersätter den tidigare juris kandidatexamen.

Häradsfogden bör vara finsk medborgare. Detta ingår även i dag i behörighetsvillkoren. Enligt 7 § 7 punkten i statstjänstemannalagen (750/1994) kan endast finska medborgare utnämnas till tjänster till vilka hör uppgifter som ankommer på utmätningsman. Det samma gäller de nuvarande biträdande utmätningsmännen och de nya häradsutmätningsmännen.

Sådan i andra uppgifter uppnådd skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver är ett alternativt sätt att uppnå behörighet. Exempelvis sådana domaruppdrag eller uppdrag vid ett indrivnings- eller kreditinstitut eller advokatuppgifter som har gett tillräcklig utsökningsrättslig kunskap och sakkännedom skulle ge behörighet för en häradsfogdetjänst.

Vidare förutsätts i momentet att varje person som utnämns skall ha för uppgiften behövliga personliga egenskaper. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i de

nuvarande behörighetsvillkoren. I utnämningsspraxis har man ibland blivit tvungen att överväga om en person är inte bara behörig utan också lämplig för en häradsfogdetjänst. Utmätningens stora befogenheter och juridiska prövningsrätt förutsätter att man kan lita på att den person som utnämns sköter sina uppgifter på ett ansvarsfullt och tillbörligt sätt. Häradsfogdens uppgifter är ofta lika en domares uppgifter. I 11 § 1 mom. i lagen om utnämning av domare (205/2000) förutsätts att den som utnämns till domare har de personliga egenskaper som tjänsten förutsätter.

För ledande häradsfogde gäller samma behörighetsvillkor som för häradsfogde. Dessutom skall den som utnämns till ledande häradsfogde ha god ledarförmåga. Behovet av ett sådant uttryckligt krav accentueras när distriktet blir större.

Bestämmelser om utnämning av och behörighetsvillkor för häradsutmätningsman skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Paragrafens 3 mom. är en fullmaktsbestämmelse om detta.

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

15—23 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i 1 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Utsökningsregistret

24 §. Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret. Enligt 1 mom. sörjer förvaltningsämbetet för informationssystemets drift och utvecklande. I dag sköter justitieministeriet denna uppgift. I övrigt överensstämmer paragrafen med motsvarande paragraf i 1 kap. i utsökningslagen.

25 §. Registeransvariga. Paragrafen ändras såtillvida att förvaltningsämbetet i stället för justitieministeriet skall sörja för att upprätthållandet av registret och utfärda tekniska bestämmelser.

26 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i 1 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

27 §. Rätt att behandla uppgifter. Enligt paragrafens 2 mom. får häradsfogdarna och de tjänstemän som lyder under dem samt de

berörda tjänstemännen vid justitieministeriet och förvaltningsämbetet behandla uppgifterna i utsökningsregistret. I momentet beaktas således de föreslagna bestämmelserna om utsökningsorganisationen. Förutsättningarna och begränsningarna när det gäller informationsbehandlingen har samma innehåll som i den nuvarande lagen.

28 och 29 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i 1 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

30 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i 1 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

31 §. *Intyg ur utsökningsregistret.* I paragrafens 5 mom. tas in en hänvisning till det föreslagna 3 kap. 113 § 2 mom., där det finns bestämmelser om hur registeruppgifter om minderåriga är offentliga.

32 §. *Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet.* Även i denna paragraf tas som 5 mom. in en hänvisning till 3 kap. 113 § 2 mom., där det finns bestämmelser om utlämnande av kredituppgifter om minderåriga.

33 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i 1 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

34 §. *Utskrifter till parterna.* Paragrafen motsvarar i sak nuvarande reglering. Bestämmelsen i 2 mom. om att parterna skall få möjlighet att i informationssystemet följa behandlingen av ärendet skrivs i något allmänare form än i dag. Möjligheten att följa ärendet är under beredning och kan sannolikt genomföras om några år.

35 §. *Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning.* Enligt paragrafen kan förvaltningsämbetet besluta om inrättande av en teknisk anslutning. I dag sköts denna uppgift av justitieministeriet.

2 kap. **Utsökningsgrunder**

I kapitlet intas merparten av bestämmelserna i 2 kap. i utsökningslagen i oförändrad form. De har förnyats i den andra

delreformen av utsökningslagstiftningen och trätt i kraft den 1 mars 2004 (RP 216/2001 rd).

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

1 §. *Allmän bestämmelse.* Ur paragrafens 1 mom. upphävs som onödigt utmätningsmannens skyldighet att kontrollera att tidsfristen för utsökbarheten inte har löpt ut. Enligt förslaget preskriberas fordran samtidigt som tidsfristen löpe ut. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande.

2 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i 2 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Domars laga kraft

3 §. *Lagakraftvunna domar.* I paragrafens 2 mom. görs en ändring i paragrafhänvisningarna med anledning av de föreslagna bestämmelserna i 10 kap.

4 §. *Domar som inte vunnit laga kraft.* Paragrafen har i övrigt samma innehåll som motsvarande gällande paragraf, men där hänvisas också till 11 § och i motsvarighet till den ändrade lagen dessutom till 12 §.

5—8 §. I paragraferna görs smärre ändringar i ordalydelsen för att uttryckssättet skall bli enhetligt och hänvisningarna ändras för att motsvara de nya kapitlen.

9—12 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i 2 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

13 §. *Förordnande om avbrott.* Paragrafens hänvisning i fråga om avbrytande ändras att gälla det föreslagna 10 kap. och flyttas från 1 mom. till 2 mom.

Till 2 mom. fogas en bestämmelse om att utmätningsmannen vid behov skall höras med anledning av ett förordnande om avbrott. De i 10 kap. 21 och 22 § angivna grunderna för förordnandet om avbrott och dess alternativa innehåll tillämpas också vid sökande av ändring i utsökningsgrunden. Det kan vara på sin plats att utmätningsmannen

hörs om verkställighetsläget och övriga omständigheter som påverkar bedömningen av avbrottsfrågan. Hörandet är inte formbundet, utan kan ske t.ex. per telefon. För att hörandet inte skall fördröja förordnandet om avbrott i fall som anses vara brådskande eller oklara kan man i praktiken förfara så att först ges ett förordnande om avbrott som sedan vid behov kan ändras eller återkallas när utmätningsmannen har hörts.

14—17 § har samma innehåll som motsvarande bestämmelser i 2 kap. i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

18 och 19 §. Paragrafernas hänvisningar ändras för att motsvara de nya kapitlen.

20 och 21 § har samma innehåll som motsvarande gällande bestämmelser i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Kvittning

22 och 23 § har samma innehåll som motsvarande gällande bestämmelser i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Tidsfrist för verkställbarheten

24 §. *Tidsfrist.* I 1 mom. intas som ett tekniskt tillägg en definition av tidsfristen för utsökningsgrunden. Det uttryck som används i definitionen används i 3 mom.

25 §. *Beräkning av tidsfristen.* I paragrafen används det uttryck som används i definitionen i föregående paragraf, men i övrigt har den samma innehåll som motsvarande gällande paragraf (RP 216/2001 rd).

26 §. *Förlängning av tidsfristen.* Motsvarande paragraf i 2 kap. i utsökningslagen gäller förutsättningarna för förlängning av utsökningsgrundens verkställbarhet och det förfarande som skall tillämpas. Enligt paragrafen kan en borgenär i domstol väcka talan mot gäldenären och yrka på förlängning av tidsfristen för utsökningsgrunden. Med anledning av talan kan domstolen förlänga tidsfristen med 10 år räknat från den tidpunkt då den ursprungliga tidsfristen löpte ut. En förutsättning är att

gäldenären under den ursprungliga tidsfristen har överfört betydande tillgångar till utlandet eller på annat sätt väsentligt försvårat borgenärens möjligheter att få betalning.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs om de grunder på vilka tidsfristen för utsökningsgrunden kan förlängas. Utsökningsgrundens tidsfrist gäller enligt både nuvarande och föreslagna bestämmelser fysiska personers betalningsskyldighet. Bestämmelserna om förlängning av tidsfristen tillämpas således inte heller på en utsökningsgrund genom vilken en organisation har ålagts en betalningsskyldighet.

En borgenär kan med stöd av 1 mom. i domstol väcka talan mot gäldenären och yrka förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist. Domstolen kan bestämma att tidsfristen förlängs med 10 år från utgången av den ursprungliga tidsfristen. En förutsättning för förlängning är att gäldenären under den ursprungliga tidsfristen väsentligt har försvårat borgenärens möjligheter att få betalning. Grundförutsättningen för en förlängning av tidsfristen förblir således att borgenärens möjligheter att få betalning väsentligt har försvårats. Enligt lagutskottets betänkande om den nuvarande regleringen måste gäldenärens agerande ha varit i hög grad klandervärd. Utsökningsgrundens tidsfrister är så långa att de enligt utskottets betänkande skall förlängas endast i exceptionella fall (LaUB 34/2002 rd).

Med väsentligt försvårande av borgenärens möjlighet att få betalning avses de för borgenären negativa verkningarna av sådana åtgärder som nämns i 1—4 punkten. Åtgärderna skall ha vidtagits inom utsökningsgrundens ursprungliga tidsfrist. Att betalningen väsentligt försvåras har att göra med både klandervärdheten i gäldenärens åtgärder och det belopp i fråga om vilket betalningen till borgenären har försvårats. Om inte den summa som gäldenären har fört utom räckhåll för borgenären är väsentlig med tanke på helheten, finns inte grunder för en förlängning av tidsfristen. Det strider mot god indrivningssed att borgenären använder hotet om förlängning av tidsfristen som ett påtryckningsmedel mot gäldenären i ett fall där förutsättningen om väsentlighet inte

uppfylls.

I momentet anges mer specificerat än i dag olika sätt att försvåra möjligheterna att få betalning. I *1 punkten* nämns alternativet att gäldenären har gömt undan eller skänkt bort egendom. Egendomen kan gömmas undan i Finland eller utomlands. I de fall som avses i punkten kan rekvisiten för oredlighet som gäldenären enligt 39 kap. 1 § 1, 2 eller 3 punkten i strafflagen också uppfyllas. Att rekvisiten uppfylls förutsätts dock inte. Eftersom grundförutsättningen för förlängning av tidsfristen är att borgenärens möjlighet att få betalning väsentligt har försvårats, blir punkten tillämplig endast på de fall där det undagömda eller bortskänkta beloppet är betydande.

I momentets *2 punkt* nämns alternativet att gäldenären obefogat har ökat beloppet av sina skulder. Även ett sådant agerande kan samtidigt uppfylla rekvisiten för oredlighet som gäldenären enligt 39 kap. 1 § 4 punkten i strafflagen. Det måste saknas grund för att ytterligare kredit upptas eller att skulderna ökas på annat sätt. I punkten avses gäldenärens aktiva åtgärder för att försämra sin ekonomiska ställning. En kännbar ökning av skuldbeloppet försämrar väsentligt möjligheterna till betalning för de övriga gäldenärerna, eftersom de medel som inflyter måste delas mellan borgenärerna. Om gäldenären på ett uppenbart olämpligt sätt ökar sina skyldigheter på annat sätt än genom att öka skuldbeloppet, kan den föreslagna 4 punkten tillämpas.

I den aktuella punkten avses inte sådan skuldsättning eller sådant försämrande av den ekonomiska ställningen som beror på att gäldenären har passiverats eller förlorat kontrollen över sitt liv. Skuldsatta personer ådrar sig lätt ytterligare skulder bl.a. för obetalda skatter och olika offentliga avgifter. Ytterligare skuld som har tagits för att trygga försörjningen eller förtjänstmöjligheterna betraktas inte som en i punkten avsedd skuld. Med obefogat ökande av skulderna avses inte att gäldenären utnyttjar de sociala, familjepolitiska eller andra motsvarande förmåner och rättigheter som lagen tillåter. Bestämmelsen ålägger inte gäldenären en skyldighet att vara eller förbli kvar i arbete. Det är klart att gäldenären också får utnyttja t.ex. sin rätt till alterneringsledning, även om

det innebär väsentligt minskade inkomster.

Momentets *3 punkt* gäller oredlighet som gäldenär vid insolvensförfarande. Enligt punkten får tidsfristen förlängas om gäldenären väsentligt har försvårat borgenärens möjlighet att få betalning genom att hemlighålla eller ge felaktig eller vilseledande information om sin ekonomiska ställning vid konkurs, utsökning, skuldsaneringsförfarande för privatpersoner eller saneringsförfarande för företag. Handlingssättet kan uppfylla rekvisiten för gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 2 § i strafflagen, men förutsätter inte att gäldenären har dömts för detta. Men å andra sidan, om gäldenären har varit åtalad för gäldenärsbedrägeri och friats kan punkten i allmänhet inte tillämpas, även om oklar bevisning vid rättegång i brottmål räknas till den åtalades fördel.

I punkten avses hemlighållande eller givande av felaktig eller vilseledande information på ett sätt som strider mot gäldenärens uttryckliga skyldighet enligt tillämplig lag. Punkten innebär inte en allmän skyldighet för gäldenären att ge information. Mottagare kan vara t.ex. domstolen, utmätningssmannen och boförvaltaren, beroende på till vem gäldenären enligt lagstiftningen om förfarandet i fråga är skyldig att ge information.

Enligt *4 punkten* kan betalningen till borgenären också väsentligt försvåras genom att gäldenären på något annat liknande och uppenbart olämpligt sätt ordnar sin ekonomiska situation till borgenärernas nackdel. Denna punkt behövs för att lagrummet skall bli tillräckligt täckande, eftersom det finns otaliga olika sätt att också väsentligt försvåra borgenärens möjligheter att få betalning. Vid tolkningen av punkten kan man utgå från de riktlinjer för den nuvarande regleringen som lagutskottet i ovan nämnda betänkande gav för att gäldenären inte genom aktiva eller avsiktliga åtgärder får försöka skada borgenärernas intressen. Inte heller den här aktuella punkten gäller de fall som har behandlats i samband med 2 punkten.

Enligt paragrafens *2 mom.* får utsökningsgrundens tidsfrist inte heller i ovan nämnda fall förlängas om det kan anses oskäligt för gäldenären. Till denna del

motsvarar momentet nuvarande reglering. I lagutskottets ovan nämnda betänkande konstateras att man i samtliga fall också bör beakta skälighetsaspekterna i gäldenärens ställning i sin helhet.

Paragrafens 3 mom. gäller tidsfristen för väckande av talan. Talan gällande förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist skall enligt momentet väckas senast inom två år efter utgången av den ursprungliga tidsfristen. Detta motsvarar nuvarande reglering.

27 §. Slutgiltig preskription av fordran. Av de orsaker som förklarats i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen tas i utsökningsbalken in en bestämmelse om att när tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut preskriberas fordran slutgiltigt. Fordran preskriberas slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Därmed behöver man inte vänta till slutet av den tidsfrist på två år under vilken talan om förlängning av tidsfristen kan väckas. En genom dom fastställd fordran har således en preskriptionstid som inte kan avbrytas och som är lika lång som tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet.

Bestämmelser om att fordran preskriberas på grund av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut finns i utsökningsbalken, trots att det är en allmän lag om civilrättslig verkställighet, i vilken det endast i begränsad utsträckning är motiverat att ta in bestämmelser om materiell rätt. En annan möjlighet vore att i preskriptionslagen ta in bestämmelser om preskription på grund av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut. Att bestämmelserna finns samlade på ett och samma ställe i utsökningsbalken anses dock vara det tydligaste alternativet. I 8 § 3 mom. i preskriptionslagen tas in en hänvisning till de här aktuella bestämmelserna. Hänvisningen behandlas i samband med lagförslag 5.

Enligt 1 mom. upphör gäldenärens betalningsskyldighet och fordran preskriberas slutgiltigt när utsökningsgrundens tidsfrist löper ut. Därefter gäller för fordrans del vad som i preskriptionslagen föreskrivs om preskriberade fordringar. Detta innebär en hänvisning till de verkningar som finns fastställda bl.a. i 14—19 § i preskriptionslagen.

I momentet talas om att fordran preskriberas, trots att det i preskriptionslagen talas om att skulden preskriberas. Detta beror på terminologin i utsökningsbalken i övrigt. Det är inte frågan om någon skillnad i sak.

Tidsfristen för utsökningsgrunden gäller enligt 24 § på samma sätt som i dag endast fysiska personers personliga betalningsskyldighet. För en organisation upphör betalningsskyldigheten således inte på basis av de föreslagna bestämmelserna. Bestämmelserna påverkar inte giltigheten för eller verkställbarheten av realsäkerheter enligt hypoteksdomar eller av domstol fastställda betalningsprogram.

Momentet innebär att fordran slutgiltigt preskriberas 15 år efter det att en tredsdom eller en lagakraftvunnen dom eller en annan slutgiltig utsökningsgrund har givits. Om den i utsökningsgrunden avsedda borgenären är en fysisk person eller om en ersättningsfordran bygger på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst, preskriberas fordran 20 år efter domen. Om utsökningsgrundens tidsfrist har förlängts preskriberas den på nytt fastställda fordran slutgiltigt när den förlängda tidsfristen har löpt ut.

När tidsfristen för de äldsta utsökningsgrunderna, givna den 1 mars 1993 eller tidigare, löper ut i början av mars 2008 preskriberas den i dem fastställda fordran slutgiltigt. Om för utsökningsgrunden i fråga gäller en tidsfrist på 20 år preskriberas fordran i stället fem år senare. Har domen givits efter nämnda tidpunkt infaller den slutliga preskriptionsdagen 15 respektive 20 år efter datum för domen.

Gäldenärens skyldighet att betala en fordran för vilkens del utsökningsgrunden inte längre är verkställbar upphör slutgiltigt. En konsumentgäldenär, en enskild borgensman och en enskild pantsättare har i enlighet med 14 § 2 mom. i preskriptionslagen rätt att få tillbaka en betalning som han eller hon har gjort utan att veta att skulden var preskriberad. En preskriberad fordran kan under de förutsättningar som anges i 15 § i preskriptionslagen användas för kvittning och i enlighet med 16 § tas ur en pant som gäldenären ställt som säkerhet eller ur egendom i vilken borgenären har

retentionsrätt.

Eftersom fordran preskriberas slutgiltigt genast efter det att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut behövs det inte längre bestämmelser om hur en fordran för vilkens del utsökningsgrunden har förlorat sin betydelse skall beaktas i gäldenärens dödsbo. En icke utsökbar fordran betalas enligt 21 kap. 1 § 1 mom. i ärvdabalken ur dödsboets tillgångar och tas i enlighet med 99 § 4 mom. i äktenskapslagen (234/1929) i beaktande vid avvitrning. I ett överskuldssatt dödsbo betalas en sådan fordran i sista hand enligt vad som föreskrivs i 19 kap. 12 a § 1 mom. i ärvdabalken och 6 § 1 mom. 6 punkten i betalningslagen. Bestämmelser om dödsbos konkurs finns i 2 kap. 2 § 3 mom. och 12 kap. 1 § 3 mom. i konkurslagen. Eftersom dessa bestämmelser blir onödiga föreslås de bli upphävda i lagförslag 5 och 6.

I lagstiftningen om kreditupplysning skall tas in en uttrycklig bestämmelse om när en fordran som avses här kan strykas ur registret. Reformförslaget har förklarats i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen.

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar i enlighet med det föreslagna 2 kap. 1 § 1 mom. kontrollera att inte utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut och fordran därmed preskriberats slutgiltigt.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om en dom genom vilken tidsfristen har förlängts. Här sägs att i den dom genom vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängs åläggs gäldenären den betalningsskyldighet som gällde vid tidsfristens slut. Detta innebär att dröjsmålsräntan för tiden efter tidsfristen inte beaktas. Indrivningskostnader har inte kunnat uppstå efter tidsfristen, eftersom en preskriberad fordran inte får drivas in. Avsikten är att domstolen i domen uttryckligen skall fastställa gäldenärens betalningsskyldighet. I domen skall fastställas fordrans belopp vid tidsfristens slut och det vid den tidpunkten upplupna räntebeloppet. På kapitalet fastställs dröjsmålsränta från och med datum för domen i enlighet med 4 § i räntelagen (633/1982).

Gäldenärens betalningsskyldighet inträder enligt momentet genast när den dom genom vilken tidsfristen har förlängts har givits. En dom som inte vunnit laga kraft är

verkställbar i enlighet med bestämmelserna i det aktuella kapitlet. Verkställigheten kan således avbrytas i enlighet med den föreslagna 13 §.

Till dess domen har vunnit laga kraft iakttas således vid verkställigheten på normalt sätt bestämmelserna i 2 kap. om verkställighet av domar som saknar laga kraft. Till denna del ändras de nuvarande bestämmelserna, enligt vilka en dom gällande förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist genast är verkställbar ända till slutet. När det nu i propositionen föreslås att tidsfristens slut också skall innebära att själva fordran preskriberas slutgiltigt, kan det med tanke på gäldenärens rättsskydd anses motiverat att de i 2 kap. angivna begränsningarna iakttas på normalt sätt.

Momentet gäller det normalfall att domen om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist ges efter det att den ursprungliga tidsfristen har löpt ut. Om talan i undantagsfall väcks redan innan den ursprungliga tidsfristen löpt ut kan endast fastställelsetalan komma i fråga, och verkställigheten kan inte förordnas bli avbruten.

28 §. *Domstolens meddelande och utmätningssmannens intyg.* Gäldenärens rättsskydd och gäldenärens visshet om att hans ekonomiska ställning normaliseras förutsätter att det finns en möjlighet att få en skriftlig bekräftelse på att utsökningen gällande en viss fordran har upphört.

I paragrafens 1 mom. tas in en bestämmelse om att den domstol där talan om förlängning av utsökningsgrundens verkställbarhet har väckts omedelbart skall underrätta utmätningssmannen på orten om att talan har väckts. När utmätningssmannen har fått meddelandet skall han i utsökningens riksomfattande informationssystem (ULJAS) anteckna att talan har väckts.

Enligt 2 mom. skall utmätningssmannen på begäran till gäldenären och borgenären utfärda ett intyg över att utsökningsgrundens tidsfrist och tidsfristen enligt 26 § för väckande av talan har löpt ut utan att talan har väckts.

Avsikten är inte att utmätningssmannen skall inleda särskilda utredningar för att få de uppgifter som behövs i intyget. Enligt momentet utfärdas ett intyg om de behövliga

uppgifterna kan fås ur utsökningens informationssystem eller annars utan särskild utredning. Om ärendet har varit anhängigt i utsökningen efter det att det nya informationssystemet togs i bruk (1.3.2004) finns uppgifterna om domen i informationssystemet.

Parterna skall ge utmätningens behövliga uppgifter och handlingar för intyget. Detta innebär att även borgenären är skyldig att överlämna t.ex. domen till utmätningens när gäldenären har begärt ett intyg och inte har tillgång till domen.

Att utsökningens verkställbarhet upphör och fordran slutgiltigt preskriberas bygger på lag och inte på utmätningens intyg. Intyget har dock för många gäldenärer den betydelsen att det ger en större säkerhet. För borgenären kan intyget ha betydelse i bokföringen.

Ändring kan inte sökas i beslutet att ge eller inte ge ett intyg, eftersom parternas rättsställning inte påverkas. Det är närmast frågan om en serviceåtgärd. I sista hand är det domstolen som i ett tvistemål avgör en meningsskiljaktighet gällande frågan om fordran har upphört. Om utsökning söks efter det utsökningens tidsfrist har upphört kan besvär över utmätningens beslut gällande anhängigheten anföras på normalt sätt.

3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet

I kapitlet finns allmänna bestämmelser om förfarandet, huvudsakligen i samma form som i det nuvarande 3 kap. i utsökningenslag.

Anhängiggörande av utsökningens ärenden

1 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i det nuvarande 3 kap. i utsökningenslag (RP 216/2001 rd).

2 §. Innehållet i ansökan om utsökning. Paragrafen motsvarar i övrigt den nuvarande, men omnämmandet av utmätningens mannen i 2 mom. ändras att gälla häradsutmätningens mannen. Dessutom ändas paragrafhänvisningarna att motsvara det föreliggande förslaget.

3 och 4 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i utsökningenslag (RP 216/2001 rd).

5 §. Bifogande av utsökningens grunden. I paragrafens 2 mom. intas i syfte att ge större smidighet en bestämmelse enligt vilken det genom förordning av justitieministeriet kan bestämmas att inte heller en annan utsökningens grund än en dom eller ett beslut om säkringsåtgärder behöver fogas till ansökan, om utsökningens ärendet tidigare har varit anhängigt på basis av dem. I övrigt har paragrafen samma innehåll som i utsökningenslag.

6 § har samma innehåll som motsvarande paragraf i utsökningenslag (RP 216/2001 rd).

7 och 8 § överensstämmer med motsvarande paragrafer i utsökningenslag (RP 216/2001 rd).

9 §. Oklarhet i utsökningens grunden. I paragrafens 3 mom. ändras paragrafhänvisningen att motsvara förslaget.

Ombud och biträde

10 §. Rätt att anlita ombud och biträde. Paragrafen motsvarar i sak den nuvarande regleringen. I paragrafen beaktas tydligare att det i den föreslagna skatteverkställighetslagen finns ett förbud mot anlitan av ombud.

11 §. Fullmakt för ombud. Paragrafens 3 mom. ändras på grund av den föreslagna organisationsändringen så att de uppgifter som gäller registrerande av fullmakten sköts av förvaltningsämbetet och inte av justitieministeriet.

12 § har samma innehåll som i utsökningenslag (RP 216/2001 rd).

Gäldenärsbaserad behandling av utsökningens ärenden

13 §. Ansvarig utmätningens man. I paragrafens 1 mom. beaktas att enligt den föreslagna 1 kap. 7 § gäller för både häradsfogdarna och häradsutmätningens männen, enligt deras inbördes arbetsfördelning, vad som föreskrivs om utmätningens man.

Den ansvarige utmätningens mannen behandlar enligt momentet alla utsökningens ärenden som gäller en och samma

svarande. Ordalydelsen motsvarar till denna del den nuvarande. Med behandling avses olika åtgärder som påverkar gäldenärens rättsliga ställning, men inte den tekniska behandlingen av ärendet.

14 §. Bestämmande av ansvarig utmättningsman. I paragrafens 1 mom. görs en precisering enligt vilken en utmättningsman som har fått i uppdrag att sköta utsokningsärenden som kräver specialåtgärder blir ansvarig utmättningsman till denna del. Exempelvis specialindrivningsåtgärder kunde skötas vid en specialiserad enhet utan att gäldenärens alla utsokningsärenden nödvändigtvis behöver koncentreras dit. Om vissa utmättningsmän senare specialiserar sig t.ex. på realisering av egendom kan det ske utan att gäldenärens ärenden i övrigt behöver koncentreras till utmättningsmannen i fråga.

I paragrafens 2 mom. görs en ändring gällande begreppet utmättningsman i enlighet med den föreslagna 1 kap. 7 §.

15 §. Byte av ansvarig utmättningsman. Paragrafens 2 mom. stryks, eftersom häradsfogdens rätt att byta ut den ansvarige häradsutmättningsmannen följer redan av det föreslagna 1 kap. 7 § 3 mom.

Samarbete mellan utmättningsmän

16 och 17 § överensstämmer med motsvarande paragrafer i utsokningslagen (RP 216/2001 rd).

Interimistiska åtgärder

18 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

19 §. Utförande av interimistiska åtgärder. I paragrafens 2 mom. beaktas den nya tjänstebestämmelsen häradsutmättningsman enligt 1 kap. I övrigt motsvarar paragrafen nuvarande reglering.

20 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

Verkställighetsförrättning

21 §. Krav på skyndsamt förfarande. I paragrafen anges för tydlighets skull ett krav på skyndsamt förfarande, som har formulerats mer allmänt än i den nuvarande

paragrafen, så att det gäller både den egentliga verkställighetsförrättningen och andra verkställighetsåtgärder.

Paragrafrubriken ändras på motsvarande sätt.

I 2 mom. i den nuvarande motsvarande paragrafen bestäms att även om någon som kallats till förrättningen uteblir så förhindrar det inte förrättningen. Denna bestämmelse föreslås bli flyttad till 23 § 2 mom., där den passar bättre in i sammanhanget.

22 § har samma innehåll som motsvarande bestämmelse i utsokningslagen (RP 216/2001 rd).

23 §. Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen. I paragrafens 2 mom. tas in en bestämmelse från det nuvarande 21 § 2 mom. om att om någon som kallats till förrättningen uteblir så förhindrar det inte förrättningen.

24—27 § motsvarar nuvarande reglering.

Utmättningsmannens beslut

28 och 29 § har samma innehåll som i utsokningslagen (RP 216/2001 rd).

30 §. Beslutstidpunkt och sökande av ändring. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i övrigt med motsvarande bestämmelse i utsokningslagen, men uttrycket för ändringssökande preciseras, och tas in som ett 2 mom. Ändringssökandet nämns också i paragrafrubriken.

Enligt 2 mom. söks ändring i den åtgärd eller förrättning som invändningen eller yrkandet gäller. I dag föreskrivs i samma syfte att om beslutet ges i förväg får det inte överklagas särskilt.

31 §. Inhämtande av utredning och beslutets giltighet. Den nuvarande hänvisningen i 30 § 2 mom. till självrättelsebestämmelserna föreslås bli intagen i 2 mom. i den aktuella paragrafen. I övrigt motsvarar paragrafen gällande reglering.

Hörande och meddelanden

32 §. Hörande. I paragrafens 1 mom. tas in en allmän bestämmelse där det sägs att om det i utsokningsbalken föreskrivs att någon skall höras, skall utmättningsmannen i förväg ge honom eller henne tillfälle att bli hörd på

lämpligt sätt. Indirekt framgår detta av den nuvarande regleringen, men med tanke på betydelsen av att någon hörs, kan det anses motiverat med tydligare bestämmelser. I utsökingsbalken innebär hörande således att personen i fråga ges tillfälle att bli hörd. Hur hörandet lämpligen kan ske måste övervägas från fall till fall. Hörandet sköts i utsökingsärenden i allmänhet per telefon eller personligen. Man har försökt utforma utsökingsbalkens bestämmelser om hörande på ett enhetligt sätt.

I momentet intas en förtydligande bestämmelse med tanke på det fall att man inte lyckats få kontakt med den som skall höras eller att han av någon annan motsvarande orsak inte kan höras, t.ex. på grund av allvarlig sjukdom. Enligt momentet hindrar det faktum att en person inte har kunnat höras på grund av att kontaktuppgifterna inte har kunnat utredas eller att det av någon annan motsvarande orsak inte går att höra personen i fråga, inte att verkställigheten fortsätter.

Utmätningssmannen kan vidta en interimistisk åtgärd för att verkställa hörandet med stöd av den föreslagna 18 §. Utgångspunkten kan anses vara att om hindret för hörandet fortsätter under maximitiden för interimistiska åtgärder, som är tre veckor, kan verkställigheten fortsätta med stöd av den aktuella paragrafen. Utmätningssmannen skall försöka se till att personen hörs vid en senare tidpunkt, om det är möjligt.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar i sak 3 kap. 32 § i utsökingslagen.

33 §. Meddelande om anhängighet. I paragrafens 1 mom. 2 punkt beaktas att tjänstebenämningen biträdande utmätningssman enligt förslaget ändras till häradsutmätningssman. I övrigt motsvarar paragrafen nuvarande reglering.

34 och 35 § har samma innehåll som i utsökingslagen (RP 216/2001 rd).

36 §. Efterhandsmeddelande. Paragrafen motsvarar i huvudsak nuvarande reglering. Här används i enlighet med totalreformens andra skede uttrycket utmätningssbeslut. Paragrafens 1 mom. preciseras så att sökanden underrättas om utmätningssbeslutet om detta kan anses nödvändigt. Preciseringsen motsvarar syftet med de tidigare skedena och följer utsökingspraxis. Preciseringsen

beaktas också i det föreslagna 10 kap. 5 § 1 mom., som gäller delgivning av rättelsebeslut.

Delgivning av handlingar

37—41 § överensstämmer med motsvarande paragrafer i utsökingslagen (RP 216/2001 rd).

42 §. Delgivning av tredskodom. Paragrafernas sakinnehåll motsvarar gällande reglering, men ordalydelsen förenklas.

Säkerhet

43—46 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

47 §. Uttagande av utdömd ersättning ur pant. I motsvarande gällande paragraf föreskrivs att om någon har ställt pant för kostnader och skador som motparten tillfogas av verkställigheten, kan ersättningen tas ur panten. I den föreslagna paragrafen talas enbart om skada som tillfogats motparten, för att sammanblandning med verkställighetskostnader skall undvikas. Kostnaderna för parten kan vara en del av den skada som förordnats bli ersatt.

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

48—51 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i utsökingslagen (RP 216/2001 rd).

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

52—56 § har samma innehåll som i utsökingslagen. (RP 216/2001 rd).

Utsökningsutredning

57—63 § har samma innehåll som motsvarande paragrafer i utsökingslagen (RP 216/2001 rd).

Skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter

64 §. Allmän bestämmelse. I den nuvarande paragrafen finns bestämt att justitieministeriet kan betala ersättning för kostnaderna för upprättande och upprätthållande av en teknisk anslutning. I den föreslagna paragrafen föreskrivs mer allmänt att ersättningen i frågan kan betalas av statens medel. Ändringen behövs på grund av de bestämmelser om organisationen som föreslås ingå i 1 kap.

65—68 § har samma innehåll som i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

69 §. Allmän bestämmelse. I paragrafen beaktas att de föreslagna bestämmelserna om organisationen i 1 kap. förutsätter att information kan lämnas dels till justitieministeriet, dels till förvaltningsämbetet för administrativa åligganden. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande.

70—73 § har samma innehåll som i utsökningslagen. (RP 216/2001 rd).

Vite

74—76 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

77 §. Sökande av ändring. Paragrafens hänvisning ändras i enlighet med förslaget att gälla 10 och 11 kap. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande.

78 §. Ansökan om utdömande av vite. Paragrafens 1 mom. ändras i enlighet med förslaget så att hänvisningen i stället för 10 kap. gäller de domstolar som enligt 11 kap. 2 § behandlar besvärärenden.

79 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

80 §. Domstolsbehandling av vitesärenden. I paragrafens 1 mom. intas nuvarande hänvisningsbestämmelser, ändrade för att motsvara förslaget. Av momentet framgår tydligare än i dag att alla rättsinstanser kan ge ett förordnande om avbrott. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande.

81 § har samma innehåll som motsvarande gällande paragraf (RP 216/2001 rd).

Maktmedel

82 och 83 § har samma innehåll som i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Återvinning

84—89 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

90 §. Avbrytande av verkställighet. Paragrafens hänvisning ändras i enlighet med förslaget. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande.

91 §. Information till sökanden. I paragrafen anges vilken information utmätningsmannen får ge sökanden på eget initiativ. Ordalydelsen ändras en del för att klargöra att paragrafen inte möjliggör "återbeställning" av utsökningsärenden. I paragrafen avses uttryckligen andra åtgärder än utsökningsåtgärder för indrivning av fordran. Det är inte förenligt med paragrafen att utmätningsmannen för en borgenär vars ärende mot gäldenären inte längre är anhängigt berättar att tillgångar senare har hittats. För detta ändamål finns möjligheten till passivregistrering.

Betalningsförbud som gäller kreditgivning

92 och 93 § har samma innehåll som i utsökningslagen (RP 216/2001 rd). Skyldigheten att höra berörda personer i 3 mom. i den förstnämnda paragrafen skärps dock.

När ärenden upphör att vara anhängiga

Rubriken förkortas något.

94 §. Ärenden som upphör att vara anhängiga till följd av slutredovisning. Paragrafens 2 mom. upphävs. Enligt den föreslagna 6 kap. 18 § föreskrivs om redovisningsförfarandet genom förordning av statsrådet. I förordningen kan intas bestämmelser som motsvarar det moment som upphävs. Till övriga delar paragrafen i sak den nuvarande.

95 och 96 § motsvarar nuvarande reglering (RP 216/2001 rd).

3 kap. 96 a § i den nuvarande utsökningslagen blir 97 §, så de efterföljande paragrafernas numrering ändras i enlighet därmed.

97—99 § motsvarar 3 kap. 96 a § (RP 26/2003 rd) respektive 97 och 98 § (RP 216/2001 rd) i utsökningslagen.

100 §. Intyg över att ett ärende upphört att vara anhängigt. Som 2 mom. intas för tydlighets skull en hänvisning om att bestämmelser om intyg som utfärdas med anledning av att utsökningsgrundens verkställbarhet har upphört finns i 2 kap. 28 § 2 mom. I övrigt motsvarar paragrafen 3 kap. 99 § i utsökningslagen.

101 § har samma innehåll som 3 kap. 100 § i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Passivfordran

102—104 § motsvarar 3 kap. 101—103 § i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Begränsad utsökning

105—107 § har samma innehåll som 3 kap. 104—106 § i utsökningslagen (RP 216/2001 rd).

Kompletterande bestämmelser

108 §. Handräckning av andra myndigheter. I paragrafens 2 mom. beaktas att tjänstebenenämningen biträdande utmätningsman ändras till häradsutmättningsman. I övrigt motsvarar paragrafen 3 kap. 107 § i utsökningslagen.

109 §. Sakkunnig. I paragrafens 3 mom. intas i enlighet med förslaget en ändrad hänvisning till 9 kap. i stället för 8 kap. I övrigt motsvarar paragrafen 3 kap. 108 § i utsökningslagen.

110 §. Syssloman. I paragrafen föreskrivs att i de fall som föreskrivs särskilt får utmätningsmannen tillsätta en syssloman. Paragrafen motsvarar 4 kap. 84 § (RP 13/2005 rd). Paragrafen föreslås bli flyttad till det aktuella kapitlet eftersom den till sin karaktär är en allmän bestämmelse. Samtidigt ges punkten om redovisning en mer allmän

ordalydelse så att den gäller alla föreskrifter som utmätningsmannen ger sysslomannen.

111 §. Skadestånd av statens medel. I paragrafen föreskrivs i dag att justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar kan betala skadestånd enligt paragrafen. På grund av de bestämmelser om organisationen som föreslås i 1 kap. föreskrivs i paragrafen på en mer allmän nivå att skadestånd kan betalas av statens medel. I övrigt motsvarar paragrafen den nuvarande 3 kap. 109 § i utsökningslagen.

112 § har samma innehåll som 110 § i det nuvarande kapitlet (RP 216/2001 rd).

113 §. Meddelande gällande minderåriga. Av de orsaker som konstateras i avsnitt 2 i den allmänna motiveringen tas i lagen in en ny bestämmelse avsedd att skydda minderåriga gäldenärer. I 1 mom. sägs att om utsökningsgrunden är en dom i tvistemål och gäldenären inte har fyllt 18 år skall utmätningsmannen skicka ett meddelande till förmyndarmyndigheten om att ärendet blivit anhängigt. I fråga om skadeståndsfordringar skickas inget meddelande. Meddelandet skickas utan hinder av tystnadsplikten.

Meddelandet skickas enligt momentet för eventuella åtgärder enligt 91 § i lagen om förmyndarverksamhet, som gäller de fall då förmyndarmyndigheten har fått meddelande om en person som uppenbart är i behov av intressebevakning. Förutsättningarna för när utmätningsmannen kan skicka ett sådant meddelande bestäms dock i enlighet med den här aktuella paragrafen. Utmättningsmannen behöver inte överväga om den minderåriga gäldenären eller svaranden är i uppenbart behov av intressebevakning.

Förmyndarmyndighet är magistraten. Meddelandet skickas enligt momentet till den förmyndarmyndighet inom vars område gäldenären har sin hemkommun. Om gäldenären inte har någon hemkommun i Finland kan meddelandet skickas till den förmyndarmyndighet inom vars område den minderåriga huvudsakligen vistas.

Förmyndarmyndigheten skall efter att ha fått meddelandet vidta de åtgärder som tjänsteplikten förutsätter för att utreda behovet av intressebevakning och vid behov till tingsrätten göra en ansökan om förordnande av en intressebevakare. Förmyndarmyndigheten tar kontakt med den

minderårigas vårdnadshavare. Enligt 16 § 1 mom. lagen om förmyndarverksamhet skall domstolen skilja intressebevakaren från uppdraget om det visar sig att intressebevakaren är oförmögen eller olämplig att sköta det eller om det finns något annat särskilt skäl. När det gäller personer under 15 år är det ofta frågan om relativt små fordringar. Men indrivningen kan även gälla till och med betydande privaträttsliga fordringar. Som konstateras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen, är syftet med meddelandet inte att leda till befrielse från intressebevakning annat än i extrema fall.

Verkställigheten skall enligt momentet vara avbruten så länge det behövs. Avsikten med en så vag formulering är att utmätningsmannen och förmyndarmyndigheten skall komma överens om något slag av tidtabell för utredningen, och under den tiden är utsökningen avbruten. Om utredningen blir särskilt långvarig och det inte är att vänta att t.ex. vårdnadshavarna betalar den minderårigas skuld, finns inte hinder för att utsökningen går vidare. Ofta leder då utsökningen till att den minderåriga konstateras vara medellös. Bestämmelser om överlämnande av uppgifter till kreditupplysningsverksamhet finns i 2 mom.

Till förmyndarmyndigheten skickas inget meddelande om ersättningar som en minderårig bedömts att betala i ett tvistemål eller brottmål, inte heller om böter eller andra påföljder enligt bötesverkställighetslagen, t.ex. förverkandepåföljder. Inte heller verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet anmäls. I allmänhet har förmyndarmyndighetens utredning i sådana ärenden inte samma betydelse som när den minderåriga har råkat i skuldansvar på grund att ett privaträttsligt avtal.

Också i skatteverkställighetslagen föreslås ingå bestämmelser om minderåriga gäldenärer. Dessa bestämmelser diskuteras i samband med lagförslag 2.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att beträffande gäldenärer som inte har fyllt 15 år får intyg enligt 1 kap. 31 § inte utfärdas och uppgifter enligt 32 § inte lämnas ut till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Förbudet gäller alla utsökningsärenden, oberoende av

utsökningsgrundens karaktär. Kreditupplysningarna har inte sedvanlig betydelse, eftersom den som inte fyllt 15 år inte själv kan utföra rättshandlingar. När avtal ingås i ett barns namn måste också finansiären vara extra försiktig t.ex. när det gäller tryggande säkerhet. För personer som fyllt 15 däremot utfärdas intyg och uppgifter lämnas ut till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Som konstaterats ovan i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen skall regleringen gällande kreditupplysningar om minderåriga som inte fyllt 15 år utredas i samband med att kreditupplysningslagstiftningen förnyas.

4 kap. Utmätning

I kapitlets paragrafer förenhetligas bl.a. formuleringarna gällande hörande i enlighet med 3 kap. 32 § i förslaget. 84 § 2 mom. som gäller syssloman flyttas till 3 kap. 110 §, där den bättre passar in i sammanhanget. Dessutom görs vissa smärre ändringar av teknisk natur. I övrigt har kapitlets bestämmelser samma innehåll som i totalreformens tredje skede (RP 13/2005 rd, RSV 40/2006 rd).

5 kap. Försäljning

Kapitlets bestämmelser om hörande ändras på samma sätt som redogjorts för ovan beträffande 4 kap. Hänvisningsbestämmelserna i kapitlets 5 § 2 mom., 12 § 1 mom. och 75 § 2 mom. justeras i enlighet med de reviderade kapitlen. Genom en ordföljdsändring i 25 § 2 mom. görs bestämmelsens syfte klarare. I 84 § 1 mom. används i fråga om aktier som berättigar till innehav av en lägenhet eller en byggnad samma formulering som i den föreslagna 1 kap. 9 § 5 punkten. I övrigt har kapitlets paragrafer samma innehåll som i totalreformens tredje skede (RP 13/2005 rd, RSV 40/2006 rd).

6 kap. Utdelning och redovisning

I kapitlets 14 § 2 mom. intas en hänvisningsbestämmelse motsvarande det föreslagna 10 kap. 16 § 2 mom. om hur en verkställighetstvist påverkar redovisningen. I 15 § 3 mom., som gäller avbrytande av redovisningen, tas av rättsskyddsskäl in en bestämmelse om att utmätningsmannen skall meddela den berörda personen om avbrottets sista giltighetsdag. Efter den dagen finns det inget hinder för att verkställigheten fortsätter, om inte ett avbrottsförordnande har givits senast då.

Till övriga delar har paragraferna fränsett vissa tekniska ändringar samma innehåll som i totalreformens tredje skede (RP 13/2005 rd, RSV 40/2006 rd).

7 kap. Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

Kapitlet gäller verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet, med andra ord vräkning samt överlåtelse-, fullgörelse- och förbudsskyldighet. I paragrafen ingår bestämmelserna i det nuvarande 6 a kap. i utsökningslagen i oförändrad form. Ordalydelsen i bestämmelserna om hörande förenhetligas. Bestämmelserna om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder som finns i det gällande 7 kap. i utsökningslagen tas i reviderad form in i 8 kap. i utsökningsbalken.

8 kap. Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder

Utsökningslagens nuvarande 7 kap. gällande verkställighet av säkringsåtgärder i har till största delen förnyats genom en lag som stiftades i samband med underrättsreformen år 1991. Kapitlet har inte reviderats i tidigare skeden av totalreformen av utsökningslagen. Bestämmelserna om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder föreslås nu ingå som 8 kap. i utsökningsbalken, eftersom utsökningslagens

nuvarande 6 a kap. blir 7 kap. På grund av att det i andra kapitel finns bestämmelser om förfarandet kan de detaljerade bestämmelserna om detta skäras ner. I kapitlet görs smärre justeringar i sak samt lagtekniska och språkliga ändringar.

Tillämpningsområde och förutsättningar

I kapitlets 1—4 § tas in bestämmelser om kapitlets tillämpningsområde och om förutsättningarna för verkställighet av beslut om säkringsåtgärder.

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen finns bestämmelser om kapitlets tillämpningsområde. I enlighet med kapitlet verkställs kvarstad och andra säkringsåtgärder om vilka det finns bestämmelser i 7 kap. i rättegångsbalken. Paragrafen motsvarar 1 kap. 1 § 2 mom. och början av 7 § 1 mom. i utsökningslagen.

Beslut om säkringsåtgärder enligt 7 kap. i rättegångsbalken fattas av allmän domstol. Säkringsåtgärder är kvarstad för säkerställande av fordran (7 kap. 1 § i rättegångsbalken), kvarstad för säkerställande av bättre rätt (7 kap. 2 §) samt andra säkringsåtgärder (7 kap. 3 §). Enligt 2 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten i utsökningsbalken utgör en domstols beslut om säkringsåtgärder en utsökningsgrund.

Bestämmelser om tillämpningen av övriga kapitel vid verkställighet av beslut om säkringsåtgärder finns senare i det nu aktuella kapitlet. I 13—15 § tas in bestämmelser om utmätningsmannens behörighet att i vissa fall själv förordna om interimistiska säkringsåtgärder.

I 1 kap. 2 § föreskrivs att enligt vad som föreskrivs i andra lagar iakttas förfarandet enligt utsökningsbalken även vid verkställighet som gäller andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. i rättegångsbalken. Exempelvis enligt 4 kap. 2 § i sjölagen (674/1994) tillämpas i fråga om kvarstad på fartyg vad som i 7 kap. i rättegångsbalken och 3, 4 och 7 kap. i utsökningslagen föreskrivs om kvarstad och verkställighet av kvarstad, om inte något annat stadgas i sjölagen. De bestämmelser om kvarstad på fartyg som finns i 7 kap. 1 § 2 mom. i utsökningslagen behöver således

inte tas in i 8 kap. i utsökningsbalken.

2 §. Av sökanden ställd säkerhet. I paragrafen tas i bestämmelser om så kallad sökandesäkerhet som förutsättning för verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder.

Enligt *1 mom.* förutsätter verkställigheten av en säkringsåtgärd att sökanden hos utmätningssmannen ställer säkerhet för en skada som kan tillfogas svaranden genom säkringsåtgärden. Momentet motsvarar den första meningen i 7 kap. 16 § i utsökningslagen. Av 2 kap. 18 § i utsökningsbalken framgår att säkerheten skall ställas oberoende av om beslutet om säkringsåtgärd har vunnit laga kraft eller inte.

På de säkerheter som avses i paragrafen tillämpas i enlighet med kapitlets 12 § de allmänna bestämmelser om säkerhet som finns i 3 kap. 43—47 §. Säkerheten kan vara pant eller borgen.

I paragrafens *2 mom.* tas in en hänvisning, som motsvarar den andra meningen i 7 kap. 16 § i utsökningslagen. Där konstateras att om möjligheten att bli befriad från att ställa säkerhet stadgas i 7 kap. 7 § i rättegångsbalken. Enligt den bestämmelse som hänvisningen gäller kan domstolen på ansökan befria sökanden från att ställa säkerhet enligt den här aktuella paragrafen, om domstolen finner att sökanden inte förmår göra det och om hans rätt kan anses uppenbart grundad.

Av kapitlets 12 § följer att sökande som enligt 3 kap. 44 § befriats från skyldigheten att ställa säkerhet inte heller behöver ställa säkerhet vid verkställighet av beslut om säkringsåtgärder.

I lagförslag 3 nedan föreslås att i 7 kap. 3 § 3 mom. i rättegångsbalken tas in en ny förtydligande bestämmelse om att sökanden är skyldig att ställa en här avsedd säkerhet även när det gäller andra säkringsåtgärder.

3 §. Av svaranden ställd säkerhet. I paragrafen finns bestämt om svarandens möjlighet att avvärja verkställigheten av en säkringsåtgärd genom att ställa säkerhet. Paragrafen motsvarar 7 kap. 12 § i utsökningslagen.

Den första meningen gäller kvarstad enligt 7 kap. 1 § i rättegångsbalken för säkerställande av en fordran. En sådan säkringsåtgärd får inte verkställas och redan

utförd verkställighet skall återgå om svaranden hos utmätningssmannen ställer säkerhet för sökandens fordran.

Paragrafens andra mening gäller verkställighet av kvarstad enligt 7 kap. 2 § i rättegångsbalken eller av en annan säkringsåtgärd enligt 3 §. En sådan säkringsåtgärd får inte verkställas om svaranden ställer en säkerhet som sökanden godkänner eller som på ett lämpligt och tillräckligt sätt motsvarar sökandens behov av rättsskydd.

I enlighet med 12 § tillämpas på säkerheter enligt denna paragraf de allmänna bestämmelserna i 3 kap. 43, 45 och 46 §.

4 §. Huvudsaken. I paragrafen finns bestämmelser om återkallande av verkställigheten av en säkringsåtgärd om huvudsaken inte har anhängiggjorts inom utsatt tid eller om resultatet i huvudsaken inte motiverar en säkringsåtgärd. Paragrafen motsvarar i huvudsak 7 kap. 13 § i utsökningslagen.

Enligt paragrafens första mening skall utmätningssmannen på svarandens yrkande återkalla verkställigheten av en säkringsåtgärd om inte sökanden visar att den huvudsak som avses i 7 kap. 6 § i rättegångsbalken har anhängiggjorts inom utsatt tid. Enligt den paragraf som hänvisningen gäller skall sökanden inom en månad från det beslutet om säkringsåtgärden gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller föra huvudsaken till behandling i ett annat förfarande. Om svaranden efter tidsfristen för anhängiggörande av ärendet yrkar på återkallande av verkställigheten, skall sökanden ges tillfälle att ge en utredning om anhängiggörandet.

Enligt 7 kap. 11 § i utsökningslagen skall sökanden inom två veckor efter att den tid har löpt ut inom vilken talan skall väckas för utmätningssmannen styrka att huvudsaken har gjorts anhängig. Om detta inte sker, kan verkställigheten återkallas enligt 13 § i samma kapitel. Denna sökandens skyldighet föreslås bli slopad. Inte heller i dag finns det särskilda påföljder för att en utredning inte har lämnats in, utan det har ansetts att återkallandet av verkställigheten kräver ett yrkande av motparten i enlighet med den nämnda 13 §.

Enligt paragrafens andra mening skall

verkställigheten återkallas också om det visas att talan i huvudsaken har förkastats eller avskrivits eller avvisats. Domstolen kan dock med stöd av 7 kap. 9 § i rättegångsbalken förordna att säkringsåtgärden återkallas först när avgörandet i huvudsaken har vunnit laga kraft.

Även utan en uttrycklig bestämmelse om saken är det klart att utmätningssmannen skall återkalla verkställigheten av en interimistisk säkringsåtgärd som han förordnat med stöd av 13 § efter det att giltighetstiden för säkringsåtgärden enligt nämnda paragraf har löpt ut. Likaså är det klart att verkställigheten skall återkallas om sökanden begär återkallande.

I paragrafen tas inte heller in den nuvarande bestämmelsen om att utmätningssmannen skall återkalla verkställigheten av en säkringsåtgärd, om gäldenären lägger fram en skriftlig anmälan av sökanden eller någon annan klar och tillförlitlig utredning om att fordran i fråga är betald. I ett sådant fall är det mer entydigt att det är domstolen som med stöd av 7 kap. 8 § i rättegångsbalken beslutar om återkallande av säkringsåtgärden, och utmätningssmannen behöver inte pröva frågor som gäller huvudsaken.

Om domstolen återkallar eller upphäver en säkringsåtgärd skall utmätningssmannen återkalla verkställigheten i enlighet med 2 kap. 15 §.

Förfarande

I kapitlets 5—12 § tas in bestämmelser om verkställighetsförfarandet i samband med säkringsåtgärder. 5 § gäller verkställighet av interimistiska säkringsåtgärder, 6—8 § gäller verkställighet av kvarstad och 9 § gäller verkställighet av andra säkringsåtgärder.

5 §. Meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande. Enligt 7 kap. 5 § 2 mom. i rättegångsbalken får ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd verkställas utan att motparten ges tillfälle att bli hörd, om det finns risk för att avsikten med säkringsåtgärden annars äventyras. I syfte att säkerställa verkställigheten föreskrivs i 7 kap. 4 § i utsökningslagen att ett sådant beslut om en interimistisk säkringsåtgärd får

verkställas utan förhandsanmälan till svaranden.

I paragrafen förslås ingå en bestämmelse som i sak motsvarar den nuvarande, vilken det hänvisas till meddelande om anhängighet enligt 3 kap. 33 § och förhandsmeddelande enligt 34 §. Enligt paragrafen får ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd verkställas utan att till svaranden ges ett meddelande om anhängighet eller ett förhandsmeddelande. Bestämmelsen gäller alla typer av säkringsåtgärder som nämns i 7 kap. i rättegångsbalken.

6 §. Föremålet för kvarstaden. I paragrafen bestäms om föremålet för en säkrande kvarstad enligt 7 kap. 1 § i rättegångsbalken. Enligt paragrafen får egendom som det är förbjudet att utmäta inte heller beläggas med kvarstad till säkerhet för en fordran.

Dessutom hänvisas i paragrafen till de i sig fåtaliga bestämmelserna i andra lagar om egendom som inte får beläggas med kvarstad. Paragrafen motsvarar 7 kap. 5 § 1 mom. i utsökningslagen.

7 §. Verkställighet av kvarstad. I paragrafen finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet av kvarstad som avses i 7 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken.

Enligt 7 kap. 2 och 3 § i utsökningslagen verkställs kvarstad på lös respektive fast egendom på något olika sätt. I fråga om lös egendom iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om utmätning, men under vissa förutsättningar kan utmätningssmannen meddela motparten ett skingringsförbud. I fråga om fast egendom iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om utmätning, och motparten meddelas ett skingringsförbud. I 8 § finns närmare bestämmelser om delgivning av skingringsförbudet samt om hanteringen och användningen av egendomen.

Nu föreslås att kvarstad på lös och fast egendom skall verkställas på samma sätt. Verkställigheten sker på samma sätt som en utmätning. Enligt 1 mom. verkställs kvarstad på lös eller fast egendom med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning i 4 kap.

Vid verkställighet av kvarstad iaktas således i tillämpliga delar bestämmelserna om utmätningförfarande i 4 kap., vilka har reviderats i totalreformens tredje skede. Detta

innebär bl.a. att egendomen beläggs med kvarstad genom ett kvarstadsbeslut av utmätningsmannen (4 kap. 26 §). Genom beslutet träder kvarstaden på egendomen i kraft i förhållande till svaranden (4 kap. 27 §). Vid verkställigheten vidtas i tillämpliga delar samma säkerställandeåtgärder som vid utmätning (4 kap. 31—36 §).

I kapitlet tas inte i de specialbestämmelser som finns i 7 kap. 7 § om tillsättande av en syssloman eller i 8 § om delgivning. Om omständigheterna det kräver får utmätningsmannen tillsätta en syssloman med stöd av 4 kap. 35 §. I enlighet med 12 § i det aktuella kapitlet iaktas även vid verkställighet av kvarstad de allmänna delgivningsbestämmelserna i 3 kap. 37—41 §.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om försäljning av egendom som inte kan förvaras. Momentet motsvarar i sak 7 kap. 6 § i utsökningslagen.

I momentet sägs att om egendom som snabbt sjunker i värde eller som medför höga skötselkostnader har belagts med kvarstad för en fordran, säljs egendomen med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 2 kap. 5 § 2 mom. Den av sökanden ställda säkerheten skall täcka också eventuella skador av försäljningen och verkställighetskostnaderna.

I momentet finns också en uttrycklig bestämmelse om att utmätningsmannen före försäljningen skall höra parterna. I samband med detta kan man förutsätta att också svaranden meddelar omständigheter som han känner till och som kan ha betydelse med tanke på att sökanden eventuellt kan bli skadeståndsskyldig och till vilket belopp (se HD 1998:59).

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om förvaring av pengar som belagts med kvarstad. Momentet ersätter 7 kap. 5 § 2 mom. i utsökningslagen.

Enligt momentet skall utmätningsmannen förvara pengar som belagts med kvarstad med iakttagande av vad som föreskrivs i 6 kap. 23 §. Av bestämmelsen följer att pengarna primärt skall förvaras på tjänstekontot, där de inte växer med ränta. Pengarna skall dock separat sättas in i ett kreditinstitut för att växa med ränta om de överstiger ett betydande belopp som fastställs

genom förordning av statsrådet.

8 §. Kvarstadens rättsverkningar. I paragrafen föreskrivs om rättsverkningarna av en verkställd kvarstad. I dag föreskrivs i 7 kap. i utsökningslagen i fråga om fast egendom att kvarstaden har de rättsverkningar som i 4 kap. 30 § anges för utmätning.

Enligt paragrafen har verkställighet av kvarstad samma rättsverkningar som utmätning enligt 4 kap. 37—41 och 78 §. Hänvisningen innebär bl.a. att svaranden inte efter utmätningsmannens beslut om kvarstad får förstöra eller utan tillstånd av utmätningsmannen pantsätta den med kvarstad belagda egendomen eller annars disponera över den. Åtgärder i strid med förbudet är utan verkan.

Av 4 kap. 43 § framgår att det faktum att egendom beläggs med kvarstad inte hindrar att den utmäts för en annan fordran. Kvarstaden medför inte heller företräde för sökanden.

9 §. Verkställighet av andra säkringsåtgärder. I 7 kap. i utsökningslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om hur utmätningsmannen skall verkställa andra säkringsåtgärder som nämns i 7 kap. 3 § i rättegångsbalken. För att paragrafen skall vara täckande föreslås att här tas in en allmän bestämmelse om saken.

Enligt paragrafen iaktas vid verkställighet av en säkringsåtgärd som avses i 7 kap. 3 § i rättegångsbalken i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 7 kap. i utsökningsbalken. Utmätningsmannen iakttar således vid verkställigheten i tillämpliga delar bestämmelserna om verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet. De tillämpliga delarna kunde gälla närmast bestämmelserna om verkställighet av fullgörelseskyldighet eller förbudsskyldighet.

Om t.ex. domstolen som säkringsåtgärd vid vite har förbjudit motparten att göra någonting, skall utmätningsmannen vid verkställigheten i tillämpliga delar iaktta 7 kap. 16 och 17 §, som gäller verkställighet av förbudsskyldighet. Svaranden skall uppmanas att omedelbart iaktta förbudet. Om han bryter mot förbudet ansöker utmätningsmannen hos domstolen att vitet skall dömas ut och förelägger vid behov ett nytt vite. Om utmätningsmannen på lämpligt

sätt kan förhindra att svaranden på nytt bryter mot förbudet skall sådana åtgärder vidtas.

Paragrafen utgör inget hinder för att sökanden själv direkt hos domstolen ansöker om att det i beslutet förelagda vitet skall dömas ut.

10 §. Syssloman. I paragrafen tas in specialbestämmelser om en syssloman som domstolen förordnar som en säkringsåtgärd. Paragrafen motsvarar 7 kap. 9 § i utsökningslagen.

Enligt 1 mom. skall en syssloman som förordnats med stöd av 7 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten eller 13 § i rättegångsbalken omsorgsfullt sköta och förvara egendom som anförtrots honom och efter slutfört uppdrag avge redovisning till utmätningsmannen. Sysslomannen skall göra en registeranmälan enligt 4 kap. 33 § om att den i bestämmelsen avsedda egendomen har anförtrots sysslomannen att sköta.

Enligt 2 mom. skall utmätningsmannen lämna sysslomannen handräckning. Här sägs uttryckligen att handräckningen skall lämnas på begäran av sysslomannen.

En allmän bestämmelse om sysslomän tillsatta av utmätningsmannen finns i 3 kap. 110 § och en bestämmelse om tillsättande av syssloman vid utmätning finns i 4 kap. 35 §.

11 §. Verkställighetskostnader. I 7 kap. 10 § i rättegångsbalken sägs att för kostnaderna för verkställighet av en säkringsåtgärd svarar i första hand den som har ansökt om åtgärden. I samband med behandlingen av huvudsaken avgörs på yrkande av en part vem som slutligt skall stå för kostnaderna för ansökan om och verkställighet av säkringsåtgärden.

I paragrafen föreslås ingå en förtydligande hänvisning, enligt vilken bestämmelser om betalning av kostnaderna för verkställande av säkringsåtgärderna finns i nämnda paragraf i rättegångsbalken.

I kapitlet tas inte in någon bestämmelse motsvarande 7 kap. 10 § i utsökningslagen om att sökanden på uppmaning är skyldig att betala ett förskott. En bestämmelse om detta finns i den föreslagna 9 kap. 3 §.

12 §. Iakttagande av andra bestämmelser i lagen. Enligt 7 kap. 1 § i utsökningslagen skall nämnda kapitel och i tillämpliga delar 3 och 4 kap. iakttagas vid verkställighet av en säkringsåtgärd. Därtill har vid verkställighet

av säkringsåtgärder i tillämpliga delar iakttagits också vissa andra bestämmelser, t.ex. i 9 och 10 kap.

I paragrafen föreslås ingå en mer täckande hänvisning om iakttagande av bestämmelser i andra kapitel vid verkställighet av säkringsåtgärder. Utöver vad som föreskrivs ovan i kapitlet skall vid verkställighet av säkringsåtgärder i tillämpliga delar iakttagas vad som föreskrivs i 1—3 och 9—12 kap.

Vid verkställighet av säkringsåtgärder iakttagas således i tillämpliga delar de allmänna bestämmelserna i 1 kap. I 2 kap. finns bestämmelser om domstolens beslut om säkringsåtgärder som utsökningsgrund och om beslutets verkställbarhet. Vid verkställigheten iakttagas också de allmänna bestämmelserna om förfarandet i 3 kap., med de begränsningar som följer av säkringsåtgärdernas karaktär.

Enligt 7 § 1 mom. i det här aktuella kapitlet verkställs kvarstad med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning i 4 kap. Vid verkställighet av en säkringsåtgärd iakttagas naturligtvis inte bestämmelserna i 5 kap. om försäljning av egendom eller i 6 kap. om fördelning och redovisning, fränsett det undantagsfall som avses i 7 § 3 mom. i det aktuella kapitlet. Enligt 9 § iakttagas vid verkställighet av andra säkringsåtgärder i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 7 kap. Vid verkställighet av säkringsåtgärder iakttagas dessutom i tillämpliga delar bestämmelserna om verkställighetskostnader i 9 kap., om självrättelse, verkställighetstvist och avbrott i 10 kap. samt om sökande av ändring i 11 kap. liksom de särskilda bestämmelserna i 12 kap.

Av utmätningsmannen förordnade säkringsåtgärder

I 13—15 § finns bestämmelser om sådana interimistiska säkringsåtgärder som utmätningsmannen i vissa fall själv kan förordna. Bestämmelserna motsvarar i sak nuvarande reglering.

13 §. Säkerställande av verkställighet. I paragrafen ingår bestämmelser om interimistiska säkringsåtgärder som utmätningsmannen förordnar för att säkra

verkställigheten av utsökningsgrunden. Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 11 a § i utsökningslagen.

I 1 mom. sägs att om det är sannolikt att en sådan risk som avses i 7 kap. 1, 2 eller 3 § i rättegångsbalken föreligger, kan utmätningsmannen fastställa och verkställa en säkringsåtgärd som nämns i kapitlet i fråga, om sökanden har en utsökningsgrund men ansökan om utsökning inte genast kan bifallas. En förteckning över utsökningsgrunderna finns i 2 kap. 2 §.

Enligt 2 mom. är en säkringsåtgärd enligt 1 mom. i kraft högst sex månader från förordnandet om åtgärden. Utmättningsmannen kan på ansökan förlänga giltighetstiden om det finns särskilda skäl.

Bestämmelser om interimistiska åtgärder för säkrande av den fortsatta verkställigheten finns i 3 kap. 18 §.

14 §. Säkerställande av återvinning. I paragrafen finns bestämmelser om interimistisk kvarstad som utmätningsmannen förordnar i syfte att säkra återvinning till utsökning enligt 3 kap. 84—91 §. Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 17 § 1 och 3 mom. i utsökningslagen.

Enligt 1 mom. kan utmätningsmannen förordna om och verkställa kvarstad om det framgår att gäldenären har överlåtit eller pantsatt egendom till en utomstående genom en rättshandling som sannolikt kan återgå med stöd av 3 kap. 84 §. En ytterligare förutsättning är att saken inte tål uppskov. Med stöd av bestämmelsen kan naturligtvis endast den överlämnade eller som pant givna egendomen beläggas med kvarstad.

I momentet föreskrivs vidare att sökanden inte behöver ställa säkerhet enligt 2 § för verkställigheten av säkerhetskvarstaden och att verkställigheten inte kan förhindras med en sådan säkerhet som avses i 3 §. I övrigt verkställs en sådan kvarstad med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i det aktuella kapitlet.

I paragrafen ingår inte längre någon uttrycklig bestämmelse om att ifall den i pant givna egendomen kan utmätas får kvarstad inte förordnas. Detta är även annars klart, eftersom ingen kvarstad då behövs.

I 2 mom. föreskrivs att ändring i en säkringsåtgärd enligt paragrafen inte får sökas genom besvär. Besvärsförbudet är

alltjämt motiverat, eftersom en säkringsåtgärd är i kraft endast den korta tid som anges i 15 §.

15 §. Giltighetstid för kvarstad till säkerhet för återvinning. I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för en i 14 § nämnd kvarstad som säkrar återvinning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 7 kap. 17 § 2 mom. i utsökningslagen.

Enligt 1 mom. är en kvarstad enligt 14 § i kraft två veckor från förordnandet av kvarstaden. Om sökanden inom denna tid lägger fram tingsrättens beslut om säkringsåtgärder i saken, är den av utmätningsmannen förordnade kvarstaden i kraft tills tingsrättens beslut kan verkställas, dock högst två veckor från beslutet.

Enligt den nuvarande bestämmelsen skall utmätningsmannen genast på lämpligt sätt underrätta den utomstående om kvarstaden, om denne inte har varit närvarande vid förrättningen, samt fråga sökanden om han vill att kvarstaden skall hållas i kraft. Dessa specialbestämmelser tas inte längre in i paragrafen. En utomstående ges ett efterhandsmeddelande enligt 3 kap. 36 § om att kvarstaden har verkställts. Meddelandet skall skickas utan dröjsmål. Eftersom saken är av stor betydelse för sökanden, skall utmätningsmannen i enlighet med den allmänna bestämmelsen om hörande i 3 kap. 32 § på lämpligt sätt fråga sökanden om dennes inställning till säkringsåtgärden.

Enligt 2 mom. skall utmätningsmannen genast återkalla en av honom förordnad kvarstad om sökanden meddelar att han inte hos tingsrätten vill ansöka om säkringsåtgärder eller om tingsrätten har avslagit eller avvisat ansökan om sådana.

9 kap. Verkställighetskostnader

Utsökningslagens 8 kap. som gäller verkställighetskostnader har inte i sin helhet reviderats i de tidigare delreformerna. Av de åtta paragraferna är det dock endast 3 § som har sin ursprungliga ordalydelse. I kapitlet föreslås smärre justeringar i sak och ordalydelse. Kapitlets nummer blir 9, eftersom det nuvarande 6 a kap. blir 7 kap. i utsökningsbalken och det nuvarande 7 kap.

då blir 8 kap. Den nuvarande kapitelrubriken "Om kostnad i utsokningsmål" ändras till "Verkställighetskostnader", vilket motsvarar etablerat språkbruk.

1 §. Skyldighet att betala kostnader. Enligt 1 mom. är svaranden skyldig att betala behövliga kostnader som uppstår på grund av utmätningsmannens verkställighetsåtgärder. Till verkställighetskostnader räknas de kostnader som vid verkställighet av en betalningsskyldighet eller annan skyldighet uppstår på grund av transport, förvaring eller försäljning av egendom eller av utmätningsmannens övriga verkställighetsåtgärder. I andra hand ansvarar sökanden för verkställighetskostnaderna. Momentet motsvarar i sak 8 kap. 3 § och 8 § 1 mom. i utsokningslagen.

Utgångspunkten är att alla behövliga kostnader som uppstår på grund av konkreta verkställighetsåtgärder enligt utsokningsbalken utgör verkställighetskostnader enligt kapitlet. Kostnader uppstår ofta på grund av att utmätningsmannen vid verkställigheten måste anlita utomstående serviceproducenter, t.ex. för annonsering, värderingar och flyttning av egendom.

Med verkställighetskostnader avses inte statens allmänna kostnader för upprätthållande av utsokningsväsendet, såsom löne- och datateknikkostnader. Dessa kostnader täcks med utsokningsavgifterna, till vilka det hänvisas i paragrafens 2 mom.

Momentet gäller också bl.a. kostnaderna för verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet. Detta motsvarar den första meningen i 8 kap. 4 § i utsokningslagen, enligt vilken svaranden är skyldig att betala också kostnaderna för verkställigheten av andra domar än sådana som avser betalningsskyldighet. Bestämmelser om betalning av kostnaderna för verkställighet av säkringsåtgärder finns i 7 kap. 10 § i rättegångsbalken, till vilken det hänvisas i den föreslagna 8 kap. 11 §.

I 2 mom. ingår en hänvisning till att om avgifter som skall betalas till staten för ersättning av kostnaderna för utsokningsbestäms särskilt. Här avses lagen och förordningen om utsokningsavgifter (34/1995 respektive 35/1995). En motsvarande hänvisning finns i dag i 8 kap. 5 a § i

utsokningslagen.

2 §. Uttagande av kostnader. I paragrafens 1 mom. finns bestämt hur verkställighetskostnaderna skall tas ut av parterna. Förslaget motsvarar i sak 8 kap. 3 a § och 8 § 1 mom. i utsokningslagen.

Utgångspunkten är att verkställighetskostnaderna tas först ur de influtna medlen, de har med andra ord företräde. Motsvarande bestämmelser när det gäller försäljning finns i de föreslagna 5 kap. 33 och 47 §. Vid försäljning av samägda föremål betalas verkställighetskostnaderna ur gäldenärens andel i enlighet med det föreslagna 5 kap. 82 § 3 mom.

Om inga medel inflyter i saken eller de influtna medlen inte räcker till, tas kostnaderna enligt momentet ut hos svaranden. Om kostnaderna inte kan fås av svaranden eller han inte är skyldig att betala dem, tar utmätningsmannen ut kostnaderna hos sökanden.

Vid verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet inflyter det i allmänhet inte pengar på ett sådant sätt att verkställighetskostnaderna kunde tas ur dem. Ett undantag utgör den föreslagna 7 kap. 7 § som gäller vräkning, med stöd av vilken egendom som tillhör den som vräkts kan säljas.

I 8 kap. 3 a § i utsokningslagen finns det i dag bestämt att om en kostnadspost har uppkommit endast till följd av en viss fordran skall denna post betalas närmast före nämnda fordran. Om kostnaden på detta sätt i undantagsfall gäller bara en viss fordran kan man också utan en uttrycklig bestämmelse om saken förfara på detta sätt med stöd av 1 § i kapitlet.

Innan kostnaderna tas ut hos svaranden eller sökanden skall personen i fråga enligt momentet höras. Beträffande hörande gäller vad som föreskrivs i 3 kap. 32 §. Hörandet gäller inte frågan om kostnaderna skall tas först ur de influtna medlen.

Enligt det föreslagna 3 kap. 28 § 1 mom. skall utmätningsmannen upprätta ett skriftligt beslut när han ålägger någon en betalningsskyldighet. Därmed skall utmätningsmannen upprätta ett skriftligt beslut om skyldigheten att ersätta verkställighetskostnaderna och om ersättningsbeloppet innan har tar ut dem hos

svaranden eller sökanden. Om kostnaderna tas först ur de influtna medlen kan kostnadsbeslutet antecknas i det fördelningsbeslut som avses i 6 kap. 5 § eller som avräkningsuppgifter i utsökningens informationssystem. Om kostnadsbeloppet är oklart eller tvistigt skall utmätningsmannen upprätta ett motiverat skriftligt beslut. Utmätningens beslut om betalningsskyldigheten gäller på samma sätt som en utsökningsgrund.

Ändring i utmätningsmannens beslut om verkställighetskostnaderna kan sökas på normalt sätt i enlighet med det föreslagna 11 kap. Betalningsskyldigheten när det gäller kostnaderna kan behandlas som en verkställighetstvist med stöd av den föreslagna 10 kap. 6 § 2 punkten.

I 2 mom. intas en bestämmelse om att ur en säkerhet som ställts i ett utsökningsärende (ur en pant eller av en borgensman) kan med stöd av utmätningsmannens beslut tas ut kostnaderna för verkställigheten eller återkallandet av den, om säkerheten har ställts även för ersättande av dessa. En motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 8 § 2 mom. i utsökningslagen.

3 §. Kostnadsförskott av sökanden. Paragrafen gäller förskott för verkställighetskostnaderna som krävs av sökanden. Utgångspunkten enligt 1 mom. är att utmätningsmannen av sökanden får kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader. När det gäller betalningsskyldighet kan förskott dock krävas endast för kostnaderna för interimistiska åtgärder, för åtgärder för säkerställande av utmätningen eller för försäljning eller för verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Till denna del har paragrafen samma innehåll som 8 kap. 6 § i utsökningslagen (RP 13/2005 rd). Med åtgärder för säkerställande av utmätningen avses t.ex. kostnader som ingår i kostnaderna för transport eller förvaring av egendomen. Till kostnaderna för försäljning räknas också bl.a. kostnaderna för förberedande av försäljningen och för värdering.

I momentet tas in en ny bestämmelse om krav på kostnadsförskott när sökanden är en fysisk person eller en sökande som inte behöver ställa säkerhet. Är sökanden en fysisk person krävs förskott inte om

utmätningensmannen anser att kostnaderna sannolikt kan tas ur de influtna medlen. Sökanden kan vara en person i relativt svag ekonomisk ställning, så att kravet på förskott rent av blir ett hinder för verkställigheten och därmed för sökandens rättsskydd. Om sökanden å andra sidan enligt 3 kap. 44 § är befriad från att ställa säkerhet krävs förskott inte heller. En sådan sökande kan antas stå för de uppkomna verkställighetskostnaderna i varje fall. Utmätningensmannen har dock enligt den paragraf till vilken det hänvisas rätt att vid behov kräva kostnadsförskott av kreditinstitut och försäkringsanstalter. I de fall då kostnadsförskott inte krävs använder utmätningsmannen verkets anslagsmedel för att betala behövliga kostnader. Om kostnaderna inte kan tas ur de influtna medlen faktureras de i praktiken av sökanden eftersom gäldenären eller svaranden ofta inte har pengar att betala dem.

I 2 mom. tas in en bestämmelse med tanke på de fall då sökanden vägrar att betala förskott. I dess fall kan utmätningsmannen förordna att verkställigheten förfaller till denna del. Det är inte skäl att använda verkets anslagsmedel ifall det är osäkert om kostnaderna kan fås av svaranden och sökanden.

4 §. Kostnadsförskott av svaranden. Också av svaranden kan enligt 8 kap. 7 § i utsökningslagen krävas förskott för verkställighetskostnaderna om fallet gäller verkställighet av en fullgörelsedom. Den föreslagna paragrafen motsvarar med vissa små ändringar den nuvarande.

Enligt 1 mom. får utmätningsmannen vid verkställighet av en fullgörelseskyldighet på sökandens begäran kräva förskott av svaranden för behövliga verkställighetskostnader. I den nuvarande bestämmelsen förutsätts kostnaderna vara skäligen. För att regleringen skall bli enhetlig förutsätts att kostnaderna skall vara behövliga på samma sätt som i 1 §.

På samma sätt som i dag skall sökanden innan kostnaderna inkrävs lägga fram en tillförlitlig kostnadsberäkning. Svaranden skall höras innan han åläggs att betala ett kostnadsförskott. Hörandet kan ske på lämpligt sätt, exempelvis per telefon. En allmän bestämmelse om hörande finns i den föreslagna 3 kap. 32 §. Enligt den nuvarande

paragrafen skall utmätningssmannen ge svaranden tillfälle att på lämpligt sätt bli hörd, om inte detta märkbart försvårar verkställigheten.

Betalar svaranden inte förskottet kan utmätningssmannen enligt momentet ta ut det hos honom. Kostnaderna kan indrivas av svaranden enligt prövning från fall till fall, antingen i en post eller allt eftersom verkställigheten framskrider. Det har inte längre ansetts nödvändigt att ha en uttrycklig bestämmelse om saken.

Innan förskottet tas ut skall ett skriftligt beslut om svarandens kostnadsansvar upprättas i enlighet med 3 kap. 28 §. Eftersom det i de aktuella fallen i allmänhet inte är självklart hur stora kostnaderna blir skall beslutet i regel också vara motiverat.

Paragrafens 2 mom. gäller utredande av förskott och utfallna kostnader. Sökanden skall enligt momentet omedelbart efter verkställigheten till utmätningssmannen lämna en redovisning över hur det av svaranden betalda förskottet har använts. Underlåter sökanden att ge en sådan redovisning kan förskottet i sin helhet återkrävas av sökanden själv. Återkrävandet kan ske genast när sökanden kan anses ha underlåtit att ge en redovisning.

Går det så att förskottet är större än de kostnader som till slut uppstått i ärendet skall det förskott som tagits ut till för stort belopp enligt momentet återbetalas till svaranden. Utmätningssmannen kan vid behov återkräva det av sökanden. Momentet motsvarar i sak 8 kap. 7 § i utsökningslagen.

5 §. Onödiga kostnader. Paragrafen gäller de fall då kostnaderna för verkställigheten kan bäras av staten. I paragrafen sägs att kostnader för åtgärder som på grund av självriktelse blivit onödiga eller som har föranletts av en återkallad interimistisk åtgärd inte tas ut hos svaranden eller sökanden, om det med beaktande av omständigheterna kan anses skäligt att kostnaderna inte tas ut.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 8 kap. 9 § i utsökningslagen, men ordalydelsen är mer allmän. I bedömningen av vad som är skäligt kan även beaktas om en felbedömning har skett eller om ny information har inkommit. Också sökandens och svarandens förmogenhet påverkar prövningen.

10 kap. **Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet**

Bestämmelserna i 9 kap. i utsökningslagen trädde i kraft i samband med den första delreformen, den 1 december 1996. I det nu aktuella kapitlet ingår bestämmelserna i 9 kap. i utsökningslagen med smärre justeringar i sak. Tanken har varit att gå in för mer komprimerade formuleringar. Till de delar som inga ändringar i innehållet föreslås, hänvisas till motiveringarna i RP 106/1995 rd.

Självrättelse

Bestämmelserna om självriktelse har i praktiken fungerat bra. Självriktelse har i utsökningen blivit ett användbart och etablerat rättsskyddsmedel.

1 §. Rättelse av sakfel. Enligt 1 mom. skall utmätningssmannen rätta en åtgärd eller ett beslut i samma utsökningssärende, om dessa bygger på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag. På samma sätt som i dag föreslås en sådan rättelse bli definierad som "rättelse av sakfel".

Behovet av självriktelse innebär i allmänhet inte att utmätningssmannen har agerat fel, utan felen har snarare uppstått som en följd av utsökningssförfarandets summariska karaktär. Det är klart att en självriktelse i sig inte är ett tecken på utmätningssmannens slarv och medför skadeståndsskyldighet för staten.

I momentet åläggs utmätningssmannen i motsats till vad som nu är fallet att alltid göra en självriktelse när ett fel av ovan nämnt slag upptäckts. Detta ökar inte utmätningssmannens skyldighet att kontrollera tidigare skeden i saken, utan här betonas utmätningssmannens skyldighet att agera när förutsättningar för självriktelse konstateras föreligga. Målet är att ge parterna och utomstående rättsskydd på enklast möjliga sätt. I övrigt motsvarar momentet den första meningen i 9kap. 1 § 1 mom. i utsökningslagen.

I 2 mom. föreskrivs att utmätningsmannen skall göra rättelsen utan dröjsmål efter det att felet har upptäckts. Utmätningsmannen skall höra de personer vilkas ställning försämras på grund av rättelsen, om inte detta av särskilda skäl är onödigt. Momentet motsvarar till ovan nämnda delar i sak 9 kap. 2 § 1 mom. i utsökningslagen. Det har inte ansetts nödvändigt att ha kvar den nuvarande bestämmelsen om att en självrättelse kan göras med anledning av en begäran eller en invändning av en part eller en utomstående, på framställning av förrättningsmannen eller självant av utmätningsmannen. Detta kan anses vara klart även annars, eftersom utmätningsmannen får en mer entydig skyldighet att göra en självrättelse alltid när det finns föreutsättningar för en sådan.

En begäran om självrättelse förlänger inte automatiskt besvärstiden. Om en part eller utomstående begär självrättelse skall utmätningsmannen i enlighet med de principer som framgår av 1 kap. 19 och 20 § gå in för att se till att personen i fråga inte förlorar sin besvär rätt. Utmätningsmannen får enligt den föreslagna 11 kap. 7 § på ansökan utsätta en ny tidsfrist, om begäran görs innan besvärstiden löpt ut. Om begäran om självrättelse har kommit in strax före besvärstiden löper ut är det tillbörligt att utmätningsmannen självant frågar om personen i fråga samtidigt begär att få förlängning av besvärstiden. I de besvär sanvisningar som används i dag finns ett påpekande om att en begäran om rättelse inte avbryter besvärstiden. I den föreslagna 11 kap. 14 § 1 mom. 5 punkten finns en bestämmelse om att i besvär sanvisningen skall anges innehållet i de väsentliga bestämmelserna om besvär rätt, besvär ens inverkan och avbrott. Avsikten med detta är att det även i framtiden i besvär sanvisningen skall finnas information om att besvär en skall anföras inom utsatt tid, oberoende av begäran om självrättelse.

Enligt den föreslagna 1 kap. 9 § 9 punkten har häradsfogden uteslutande behörighet att besluta om självrättelse. Detta motsvarar nuvarande bestämmelser.

I paragrafens 3 mom. finns en hänvisning motsvarande den nu gällande till en bestämmelse om rättelse av sakfel i samband med besvär. Bestämmelsen finns i den

föreslagna 11 kap. 12 §.

2 §. *Hinder för rättelse.* I paragrafen tas in bestämmelser om de fall då utmätningsmannen inte är behörig att göra en självrättelse. Paragrafen motsvarar med vissa ändringar slutet av 9 kap. 1 § 1 mom. i utsökningslagen.

Enligt 1 mom. 1 punkten får utmätningsmannen inte på grund av ett sakfel rätta en utmätning där en annons om auktion har publicerats, om det inte finns vägande skäl. Punkten motsvarar nuvarande bestämmelser med den skillnaden att här talas om annons om auktion enligt 5 kap, och inte om kungörelse. Däremot finns det inte hinder för att utmätningen rättas om t.ex. en fastighetsförmedlare redan har publicerat en annons vid försäljning under hand.

I 2 punkten förbjuds självrättelse av en verkställd försäljning. Motsvarande punkt i dag gäller endast auktion. Den föreslagna punkten tillämpas även på försäljning under hand som avses i 5 kap.

Enligt 3 punkten får utmätningsmannen inte rätta partsförteckningen efter försäljningen eller ett lagakraftvunnet fördelningsbeslut, utan samtycke av dem vilkas ställning försämras till följd av rättelsen. Punkten motsvarar i sak nuvarande reglering.

Utmätningsmannen får enligt 4 punkten inte rätta verkställigheten av en betalningsskyldighet efter slutredovisningen utan samtycke av dem vilkas rätt saken berör, eller annan verkställighet som slutförts med laga kraft. Även denna punkt motsvarar nuvarande bestämmelser, dock så att här för tydlighets skull används uttrycket "slutgiltig redovisning". Till denna del hänvisas till vad som konstateras i samband med det föreslagna 11 kap. 1 § 2 mom.

Paragrafens 2 mom. gäller de fall då en självrättelse görs i en utomståendes intresse. En sådan rättelse kan göras trots att en annons om auktion har publicerats. Till denna del motsvarar bestämmelsen i sak nuvarande reglering. Vidare har utmätningsmannen rätt att i en utomståendes intresse göra en rättelse av partsförteckningen även efter försäljningen, och även en självrättelse av ett fördelningsbeslut som vunnit laga kraft. De medel som flutit in av försäljning av

egendom som tillhör en utomstående kunde således återbetalas till den utomstående ända till slutredovisningen har förrättats. Till denna del breddas området för självrättelse, och de utomståendes rättsskydd förbättras. Däremot kan själva försäljningen inte rättas och utan de berörda personernas samtycke inte heller slutredovisningen.

3 §. Rättelse av skrivfel. Paragrafen gäller tekniska fel. Här sägs att utmätningssmannen skall rätta skriv- eller räknefel eller andra motsvarande uppenbara fel i beslut eller andra handlingar i utskökningsärenden. En sådan rättelse kallas på samma sätt som i dag "rättelse av skrivfel". Även ett skrivfel skall rättas utan dröjsmål när felet har upptäckts. Paragrafen motsvarar till denna del 9 kap. 1 § 4 mom. i utskökningslagen.

I paragrafen tas inte in den nuvarande bestämmelsen om att utmätningssmannen skall meddela fullföljdsdomstolen om rättelsen ifall ändring har sökts i saken. Detta kan även annars anses klart. Vid rättelse av skrivfel tillämpas den allmänna bestämmelsen om hörande i 3 kap. 32 §.

4 §. Rättelsebeslut och sökande av ändring. Paragrafen gäller rättelsebeslutets form och innehåll samt besvärshöjden i rättelseärendet. I det nuvarande 9 kap. 2 § 2 mom. i utskökningslagen finns en bestämmelse om att rättelsebeslutet skall vara skriftligt, och i 3 kap. 30 § 2 mom. bestäms att det skall motiveras.

I paragrafens *1 mom.* förutsätts att ett beslut om rättelse av ett sak- eller skrivfel i en tidigare åtgärd eller ett tidigare beslut skall vara skriftligt. En rättelse av ett sakfel skall dessutom motiveras på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 28 och 29 §. Men om en begäran om rättelse har avslagits skall ett skriftligt beslut upprättas endast om begäran har framställt skriftligt. Den föreslagna regleringen motsvarar i sak dagens läge.

En anteckning om rättelsen kan med stöd av 3 kap. 28 § 3 mom. i ett enkelt ärende göras i ett protokoll eller i en annan handling. Därför behövs ingen bestämmelse om saken i den aktuella paragrafen. Det kan också anses klart att en rättelse av ett sak- eller skrivfel vid behov också skall antecknas i expeditionen till parten eller att en ny expedition skall ges utan avgift. Inte heller om detta finns någon uttrycklig bestämmelse.

Ändring i en rättelse av sakfel och skrivfel får med stöd av *2 mom.* sökas på det sätt som föreskrivs i 11 kap. Däremot får ändring inte sökas i avslag på rättelsebegäran. I stället för beslutet om avslag kan personen i fråga i tingsrätten begära ändring i den åtgärd eller det beslut i vilket rättelse har sökts. Momentet motsvarar i sak den nuvarande 9 kap. 4 §.

5 §. Delgivning och verkställighet av rättelsebeslut. Ett beslut genom vilket ett sakfel eller ett skrivfel har rättats skall enligt *1 mom.* delges den vars rätt ändringen gäller. Sökanden underrättas om rättelsen om beslutet avviker från vad som tidigare meddelats eller om ett meddelande annars är behövligt. Om begäran om rättelse avslås, underrättas däremot den som framställt begäran.

Momentet ersätter 9 kap. 3 § i utskökningslagen. I jämförelse med den nämnda paragrafen formuleras det något mer allmänt vem som skall underrättas om rättelsen. Det är klart att åtminstone den som framställt begäran om rättelse eller en invändning samt gäldenären eller svaranden skall underrättas om rättelsen. Om det utöver den som framställt begäran om rättelse eller invändningen finns en sådan utomstående vars rätt påverkas av ändringen, skall även han underrättas om rättelsen.

Sökanden behöver inte i samtliga fall underrättas om rättelsen. Bestämmelsen skrivs till denna del på ett sätt som är enhetligt med det föreslagna 3 kap. 36 § 1 mom. Sökanden underrättas om rättelsen ifall beslutet avviker från vad som tidigare meddelats eller om ett meddelande annars kan anses nödvändigt. Om sökanden inte har underrättats om utmätningen behöver han inte heller underrättas om ett beslut om rättelse av utmätningen, om det inte kan anses nödvändigt. Ett meddelande kan behövas t.ex. om sökanden har framställt yrkanden i fråga om utmätningssubjektet eller annars varit aktiv i fråga om den.

En rättelse delges som en delgivning av ett skriftligt rättelsebeslut. Om ett skriftligt beslut har upprättats också över avslag på begäran om rättelse i enlighet med det föreslagna 4 § 1 mom. rekommenderas att beslutet också delges. I annat fall kan det på annat lämpligt sätt meddelas att ingen rättelse

har gjorts, exempelvis per telefon. Det anses inte längre nödvändigt att reglera detta delgivningssätt i lagen.

Enligt 2 *mom.* får utmätningssmannen redovisa de influtna medlen endast mot säkerhet om rättelsebeslutet ännu inte har vunnit laga kraft. Momentet har samma innehåll som 9 kap. 5 § 1 *mom.* i utsökningsslagen. Momentet gäller en verkställd rättelse. Ett beslut genom vilket en begäran om rättelse har avslagits får genast laga kraft enligt det föreslagna 4 § 2 *mom.*

Paragrafens 3 *mom.* gäller återindrivning av medel. Utmätningssmannen skall omedelbart återkräva medel som på grund av ett skrivfel har redovisats felaktigt eller som av misstag har betalats till fel person. Innan medlen återkrävs skall utmätningssmannen på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 § delge personen i fråga beslutet om skyldigheten att återbetala medlen. Momentet motsvarar i sak 9 kap. 5 § 2 *mom.* i utsökningsslagen.

Verkställighetstvist

I propositionen förtydligas förhållandet mellan verkställighetstvist och utsökningssbesvär. De frågor som inte behöver behandlas som tvistemål styrs till besvärsförfarandet, där kostnaderna är lägre.

6 §. Ärenden som skall behandlas som verkställighetstvist. I paragrafen uppräknas de kategorier av ärenden som kan behandlas som verkställighetstvist, antingen med eller utan anvisning. Paragrafen motsvarar i sak förteckningen i 9 kap. 6 § 1 *mom.* i utsökningsslagen. I fråga om motiveringen hänvisas till propositionen om totalreformens första skede (RP 106/1995 rd).

7 §. *Givande av anvisning.* Enligt 1 *mom.* ger utmätningssmannen en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist om det till stöd för invändningen eller yrkandet har lagts fram sannolika grunder och utsökningssärendet därför har blivit oklart och en utredning inte kan inhämtas i utsökningssförfarandet. En bestämmelse med samma innehåll finns i slutet av 9 kap. 6 § 1 *mom.* i utsökningsslagen.

I dag kan alla fullföljdsinstanser ge en anvisning om väckande av talan i

verkställighetstvist. Anvisningar har främst getts av tingsrätterna men också högre rättsinstanser. En anvisning kan även i framtiden ges i de högre instanserna om än det är önskvärt att den ges i ett så tidigt skede som möjligt. En förutsättning för en anvisning är dock att det på grund av ärendets omfattning eller av andra särskilda skäl inte är ändamålsenligt att det behandlas som ett besvärsärende. Domstolen skall underrätta utmätningssmannen när den har gett en anvisning. Dessa bestämmelser tas i paragrafen som 2 *mom.*

Domstolen kan ge en anvisning om ärendet är så omfattande att det inte är ändamålsenligt att behandla det att i tingsrätten med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 8 kap. i rättegångsbalken om behandlingen av ansökningssärenden och i högre instans med tillämpning av behandlingsordningen för besvärsärenden i utsökning. Med omfattning avses inte så mycket att ärendet är komplicerat eller att den rättsliga prövningen är krävande, utan särskilt det att många vittnen måste höras för att fakta skall kunna utredas. En särskild orsak att ge en anvisning kunde vara t.ex. att parterna har intresse av att i saken få ett domstolens avgörande med normal rättskraftsverkan. Ett avgörande i utsökningssbesvär är i kraft endast i utsökningssärendet i fråga (se även HD 2004:93).

I paragrafens 3 *mom.* finns en bestämmelse om vem som skall få anvisningen. Anvisningen ges åt den som framställt invändningen eller yrkandet. Men om någon annan skall lägga fram en utredning i saken ges anvisningen dock åt denne. Momentet motsvarar i sak 9 kap. 8 § 2 *mom.* i utsökningsslagen.

I sistnämnda moment finns i dag också en förteckning över vilka en anvisning i olika situationer skall ges till och mot vem talan skall väckas. Bestämmelsens innehåll kräver dock så stor prövning att det inte längre har ansetts nödvändigt att hålla kvar den. Man kan anta att definitionen av parterna i det föreslagna 8 § 1 *mom.* specificerar partskonstellationen tillräckligt. Förteckningen utelämnas i syfte att göra lagstiftningen mer koncis, men utan avsikt att uppnå någon egentlig förändring. Inte heller i

fortsättningen skall t.ex. gäldenären ges en anvisning om en utomstående påstår att utmätt egendom tillhör honom, utan anvisningen ges antingen åt den utomstående eller åt borgenären.

Om inte alla parter har instämts är det domarens sak att meddela kändanden att tvisten inte uppfyller förutsättningarna för en verkställighetstvist och uppmana kändanden att om han så önskar väcka talan också mot de återstående parterna. I annat fall kan ärendet inte behandlas som en verkställighetstvist och ett förordnande om avbrott kan inte meddelas.

8 §. Parter och hörande. I 1 mom. sägs att parter i verkställighetstvisten är sökanden eller borgenären och svaranden i utsökningsärendet samt den utomstående vars rätt verkställigheten berör. Momentet motsvarar 9 kap. 8 § 1 mom. i utsökningslagen, dock så att i den föreslagna formen talas mer specificerat separat om sökanden och separat då det gäller verkställighet av betalningsskyldighet om andra borgenärer, som har rätt till betalning ur den utmäta egendomen. Momentet gäller på motsvarande sätt inte bara gäldenären utan i vidare bemärkelse svaranden. Parter i verkställighetstvisten är således alltid de parter i utsökningsärendet som avses i 1 kap. 3 § samt dessutom en utomstående, om ärendet gäller hans rätt.

I utsökningslagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om hörande innan en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist ges. I motiveringen till 9 kap. 6 § konstateras att utmätningsmannen skall höra den berörda personen innan en anvisning ges. I gränsfall kan hans åsikt ha betydelse för om en anvisning ges eller inte. Om personen i fråga meddelar att han hellre anför besvär i frågan, kunde det motsvara god utsökningssed att ingen anvisning ges (RP 106/1995 rd).

Praxis har utvisat att utmätningsmännen mycket sällan ger anvisningar och det har inte framkommit att denna prövningsrätt skulle ha använts på ett osakligt sätt. Eftersom tingsrätten numera har en möjlighet att behandla utsökningsbesvär i den ordning som gäller för tvistemål, torde detta ytterligare minska behovet att ge anvisningar.

I paragrafens 2 mom. tas dock in en uttrycklig bestämmelse om hörande. Där sägs

att innan anvisningen ges skall utmätningsmannen höra mottagaren. Vid behov skall även andra parter i tvisten höras. Därmed får anvisningstagaren och vid behov också andra parter i tvisten tillfälle att lägga fram sina synpunkter på behovet av en anvisning. Dessutom får anvisningstagaren enligt det föreslagna 11 § 1 mom. använda sin besvärsmått i stället för talan. Vid hörandet iaktas den allmänna bestämmelsen om hörande i 3 kap. 32 §.

9 §. Hinder för givande av anvisning. Enligt 9 kap. 6 § 2 mom. i utsökningslagen kan anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist ges i vilket skede av verkställigheten som helst. Vid verkställighet av en penningfordran kan en anvisning dock inte ges efter att den slutgiltiga redovisningen har gjorts och medlen avsänts. Vid annan verkställighet kan en anvisning inte ges efter det att verkställigheten har slutförts med laga kraft.

På samma sätt som i dag tas i början av 1 mom. in en bestämmelse enligt vilken en anvisning vid verkställighet av betalningsskyldighet inte får ges efter den slutgiltiga redovisningen och vid annan verkställighet inte efter det att verkställigheten har slutförts med laga kraft. Indirekt framgår härav samtidigt att inom dessa gränser får anvisningen ges i vilket skede som helst. I fråga om vad som avses med slutgiltig redovisning hänvisas till vad som konstateras i samband med det föreslagna 11 kap. 1 § 2 mom.

I momentet finns förutom de ovan nämnda allmänna hindren också särskilda begränsningar för givande av en anvisning. Enligt 1 punkten får en anvisning inte ges om invändningen eller yrkandet gäller en omständighet som omfattas av ett sådant beslut av utmätningsmannen eller ett sådant avgörande av domstol som har vunnit laga kraft i förhållande till personen i fråga. Bestämmelsen ersätter den tredje meningen i 9 kap. 6 § 2 mom. i utsökningslagen, i vilken det talas om att en invändning eller ett yrkande har avgjorts genom utmätningsmannens beslut som vunnit laga kraft (se även HD 2003:133).

Genom den ändrade ordalydelsen vill man förtydliga att om en åtgärd eller ett beslut av utmätningsmannen vinner laga kraft i

förhållande till personen i fråga är inte ens en verkställighetstvist längre möjlig. Förutsättningen är således inte att en konkret invändning eller ett yrkande har framställts, utan det som har betydelse är om den åtgärd eller det beslut som invändningen eller yrkandet gäller har vunnit laga kraft. Samtidigt innebär det faktum att utsökningen stegvis vinner laga kraft att en invändning eller ett yrkande eventuellt kan prövas i samband med ett senare skede. Om t.ex. utmätningen av egendom som en utomstående påstår sig äga har vunnit laga kraft i förhållande till den utomstående med stöd av den föreslagna 11 kap. 5 och 6 §, kan en anvisning om verkställighetstvist ges åt den utomstående även efter detta, men tvisten gäller då de medel som influerats av försäljningen, tills de har redovisats slutgiltigt.

Om den berörda personen har underlåtit att framställa invändningen eller yrkandet vid den förrättning där det enligt lag borde ha skett, kan åt honom eller henne enligt 2 punkten inte längre ges en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. En motsvarande bestämmelse finns i sista meningen i 9 kap. 6 § 2 mom. i utsökninglagen.

I dag kan en anvisning inte heller ges om personen i fråga har förverkat sin rätt att åberopa en invändning eller att framställa ett yrkande inom utsatt tid. På motsvarande sätt, men något mer allmänt formulerat föreskrivs i det aktuella momentets 3 punkt att en anvisning inte får ges om personen i fråga redan har fått en anvisning att väcka talan i verkställighetstvist i samma fråga.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett förbud, enligt vilket utmätningssmannen inte får ge en anvisning om personen i fråga har anfört besvär i samma fråga. En motsvarande bestämmelse finns i 9 kap. 6 § 3 mom. i utsökninglagen. Däremot kan domstolen ge en anvisning under de förutsättningar som finns angivna i det föreslagna 7 § 2 mom.

10 §. Anvisningens innehåll och delgivning. I paragrafen finns bestämmelser om anvisningens innehåll och om delgivning, motsvarande 9 kap. 7 § i utsökninglagen.

Enligt 1 mom. skall anvisningen om väckande av talan i verkställighetstvist vara skriftlig. I anvisningen skall enligt 1—

5 punkten nämnas vid vilken tingsrätt och inom vilken tid talan skall väckas samt de parter i tvisten mot vilka talan skall väckas. Därtill skall nämnas orsakerna till att anvisningen har givits och föremålet för tvisten, liksom även verkställighetsskedet vid tidpunkten i fråga och följderna av försummelse att väcka talan.

Ett nytt krav är att verkställighetsskedet skall anges, om anvisningen ges av utmätningssmannen. Avsikten med detta är att tingsrätten i ett så tidigt skede som möjligt skall informeras om verkställighetsskedet. Informationen behövs för ett eventuellt förordnande om avbrott.

Enligt 2 mom. skall anvisningen delges mottagaren. Detta motsvarar 9 kap. 7 § 2 mom. i utsökninglagen. Dessutom skall anvisningen vid behov delges också övriga parter. Det är motiverat att gäldenären underrättas om att en utomstående har fått en anvisning, om han eller hon inte annars är medveten om saken. Enligt prövning kunde också borgenärerna underrättas om anvisningen. Särskilt kan det vara befogat att meddela en enskild borgenär om anvisningen och informera honom eller henne om vad tvisten innebär för borgenären.

11 §. Sökande av ändring. I paragrafens 1 mom. tas in en ny bestämmelse om rätten för den som fått en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist att välja mellan olika rättsskyddsmedel. Om utmätningssmannen har gett anvisningen skall mottagaren i stället för att väcka talan få använda sin besvär rätt. Det är befogat att anvisningstagarens rättsskydd kompletteras på detta sätt, trots att anvisningar veterligen inte har getts utan grund.

Momentet ger inte mottagaren av anvisningen rätt att söka ändring i de fall då han inte annars har besvär rätt i fråga om utmätningssmannens åtgärder eller beslut, eller avsaknaden av åtgärder eller beslut. Sådana situationer där mottagaren har förlorat sin besvär rätt men möjligheten att ge en anvisning alltjämt gäller borde dock i allmänhet inte kunna uppstå enligt den föreslagna 9 §.

Personen i fråga kunde genom att utnyttja sin besvär rätt "gå förbi" den anvisning som utmätningssmannen givit. I en given anvisning kunde ändring däremot inte sökas,

enligt 2 mom.

Om anvisningen i samband med ett besvärsges ges av domstolen med stöd av det föreslagna 7 § 2 mom. skall talan väckas i enlighet med anvisningen, eftersom det då inte finns något tingsrättens avgörande som kunde överklagas. Om talan inte väcks i enlighet med anvisningen, följer av det föreslagna 12 § 2 mom. att personen i fråga inte längre kan åberopa invändningen eller yrkandet i utskökningsärendet i fråga.

Det föreslagna momentet innebär att det inte längre behövs en bestämmelse motsvarande 9 kap. 13 § 1 mom. i utskökningslagen om att ifall utmätningssmannen har gett en anvisning med anledning av en invändning eller ett yrkande som har framförts under tiden för anförande av besvär mot en verkställighetsåtgärd eller ett beslut, får den som fått anvisningen anföra besvär mot verkställighetsåtgärden eller beslutet.

I 2 mom. tas in ett förbud mot sökande av ändring i en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. Ett motsvarande förbud finns i 9 kap. 6 § 4 mom. i utskökningslagen. Förbudet gäller på samma sätt som nu både att en anvisning ges och att en anvisning inte ges.

12 §. Väckande av talan och underlåtenhet att väcka talan. På samma sätt som i de två första meningarna i 9 kap. 10 § 1 mom. i utskökningslagen förskrivs i paragrafens 1 mom. att talan i verkställighetstvist skall väckas enligt anvisningen inom fyra veckor från delfåendet av anvisningen. Anvisningsgivaren kan på en skriftlig ansökan förlänga tidsfristen av godtagbara skäl. Ansökan om förlängning av tidsfristen skall göras innan den ursprungliga tidsfristen löpt ut. Tidsfristen kan således förlängas av antingen utmätningssmannen eller domstolen, beroende på vem som har gett anvisningen.

Ett beslut genom vilket tidsfristen har förlängts får inte överklagas. Däremot får ett beslut genom vilket begäran om förlängning av tidsfristen har avslagits överklagas på normalt sätt. Regleringen motsvarar 9 kap. 10 § 1 mom. i utskökningslagen.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse om förlust av invändningsrätten. Har talan inte väckts enligt anvisningen kan personen i fråga inte längre i samma utskökningsärende

åberopa invändningen eller yrkandet i fråga. Bestämmelsen motsvarar första meningen i 9 kap. 10 § 2 mom. i utskökningslagen. Om anvisningstagaren har utnyttjat sin besvärsmätt i stället för att väcka talan, förloras rätten att åberopa invändningen naturligtvis inte.

I paragrafens 3 mom. finns en bestämmelse med tanke på det fall att anvisningen är felaktig. Om felet inte tydligt kunnat upptäckas, anses talan i verkställighetstvist ha blivit väckt på rätt sätt om personen i fråga har iakttagit antingen anvisningen eller bestämmelserna om väckande av talan i verkställighetstvist.

Momentet motsvarar med smärre preciseringar bestämmelsen i slutet av 9 kap. 11 § 3 mom. i utskökningslagen. Däremot får momentets nuvarande bestämmelser om överförande av ärendet till en annan tingsrätt bli beroende av de allmänna processbestämmelserna.

13 §. Talan utan anvisning. Enligt 9 kap. 9 § i utskökningslagen kan talan i verkställighetstvist väckas utan anvisning och ett anhängigt tvistemål fortsätts som en verkställighetstvist. Dessa möjligheter föreslås av rättsskyddsskäl få kvarstå.

Enligt 1 mom. kan talan väckas utan anvisning om det finns förutsättningar enligt 6 § och hinder enligt 9 § inte föreligger. Ärendet skall således vara av sådan karaktär att det kan behandlas i domstol som en verkställighetstvist och den fråga som avses i invändningen eller yrkandet inte för den berörda personens del har avgjorts med laga kraft och personen i fråga har inte heller försummat att framställa invändningen eller yrkandet vid den förrättning som avses i lag. Om personen i fråga redan tidigare har fått en anvisning att väcka talan i verkställighetstvist kan han inte på eget initiativ väcka talan i samma fråga. Om personen i fråga anför besvär hindrar det väckande av talan också utan anvisning. Detta följer av den föreslagna 17 §.

Momentet motsvarar i sak 9 kap. 9 § 1 mom. i utskökningslagen. Även utan en uttrycklig bestämmelse om saken kan det anses klart att också en verkställighetstvist där talan väcks utan anvisning skall anhängiggöras vid den domstol som avses i 14 § och mot samma parter som när talan

väcks på anvisning. Om talan inte är anhängig mot alla parter skall domaren som en processledningsåtgärd meddela att ärendet inte kan behandlas som en verkställighetstvist om inte de återstående parterna instäms. Om detta finns i dag en uttrycklig bestämmelse i 9 kap. 11 § 2 mom. i utsökningslagen.

Under samma förutsättningar som talan kan väckas utan anvisning kunde behandlingen av ett redan anhängigt tvistemål med stöd av momentet på den berörda personens begäran fortsättas som en verkställighetstvist. Tvisten kunde behandlas som en verkställighetstvist vid domstolen i fråga och ärendet behöver inte överföras till den domstol som avses i 14 §. Efter det att domstolen har beslutat att fortsätta behandlingen som en verkställighetstvist kan ett förordnande om avbrott meddelas. Bestämmelsen ersätter 9 kap. 9 § 2 mom. och första meningen i 11 § 3 mom. i utsökningslagen i något förenklad form.

I praktiken har det förekommit fall där talan i verkställighetstvist har väckts enbart för att förhindra redovisningen. Enligt 9 kap. 12 § 2 mom. i utsökningslagen får medel inte redovisas utan säkerhet innan verkställighetstvisten har avgjorts med laga kraft. Denna bestämmelse föreslås bli ändrad så att endast talan som väckts på anvisning förhindrar redovisning. En bestämmelse om detta finns i det föreslagna 16 § 2 mom. När talan har väckts utan anvisning kan rättsskyddet för personen i fråga skötas genom förordnande om avbrott.

Domstolen skall enligt paragrafens 2 mom. utan dröjsmål underrätta utmätningsmannen om att talan har väckts utan anvisning eller om att det har begärts att behandlingen av ett anhängigt tvistemål skall fortsätta som en verkställighetstvist. Bestämmelsen ersätter parternas anmälningsskyldighet enligt 9 kap. 9 § 2 mom. och domstolens anmälningsskyldighet enligt 11 § 2 mom.

Därtill finns i momentet en ny bestämmelse om att ifall talan i verkställighetstvist lämnas därhän, får ny talan inte väckas utan anvisning. Bestämmelsen ersätter den bestämmelse i 9 kap. 10 § 2 mom. i utsökningslagen enligt vilken följden är förlust av rätten att återropa invändningen. Den föreslagna bestämmelsen hindrar således

inte utmätningsmannen eller tingsrätten från att vid behov ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist.

14 §. Behörig domstol. På motsvarande sätt som i 9 kap. 11 § 1 mom. i utsökningslagen föreskrivs i paragrafen att talan i verkställighetstvist handläggs av den tingsrätt som avses i det föreslagna 11 kap. 2 §.

15 §. Behandling i domstol. En verkställighetstvist skall enligt paragrafen i alla rättsinstanser behandlas skyndsamt och begäran om avbrott av verkställigheten skall avgöras genast. Bestämmelser om meddelande av förordnande om avbrott finns i 19—26 § i samma kapitel. Domstolen skall enligt paragrafen höra utmätningsmannen om det inte kan anses onödigt. Även detta gäller alla rättsinstanser som behandlar verkställighetstvisten.

Paragrafen motsvarar de två sista meningarna i 9 kap. 11 § i utsökningslagen. Bestämmelsen om att utmätningsmannen skall höras har trätt i kraft i totalreformens andra skede år 2004.

Den utmätningsman som skall höras är i enlighet med det föreslagna 1 kap. 7 § 1 mom. antingen häradsfogden eller häradsutmättningsmannen. Om inte tingsrätten förordnar annat enligt vad saken kräver, skall häradsfogden i fråga antingen själv infinna sig för att höras eller ge häradsutmättningsmannen i uppgift att inställa sig i domstolen för att höras. Om hörandet gäller en viss verkställighetsåtgärd är det ändamålsenligt att den utmätningsman som har varit förrättningsman i saken går för att höras. Häradsfogden infinner sig för att höras alltid då det är frågan om åtgärder där häradsfogden har uteslutande behörighet. Det finns inte heller något hinder för att vardera går för att höras.

Utmättningsmannen jämställs i en verkställighetstvist inte med parterna trots att han kan närvara vid behandlingen på samma sätt som parterna. Utmättningsmannen skall enligt 1 kap. 19 § agera opartiskt, så han är inte någondera partens medpart. I en verkställighetstvist är utmätningsmannen i allmänhet inte heller vittne. Han medverkar i tvisten på tjänstens vägnar och har närmast ställning av en person som skall höras.

Utmättningsmannen kan höras antingen skriftligen eller muntligen. Det är klart att när

utmätningssmannen hörs måste parterna i sin tur få yttra sig om utmätningssmannens uttalanden.

16 §. *Inverkan på behandlingen av utsökningsärendet.* I motsvarighet till den andra meningen i 9 kap. 12 § 1 mom. i utsökningslagen föreskrivs i 1 mom. att enligt vad avgörandet i verkställighetstvisten förutsätter skall utmätningssmannen fortsätta verkställigheten eller återkalla den.

I 2 mom. sägs att om talan i verkställighetstvist har väckts på anvisning, får de inlutna medlen redovisas endast mot säkerhet innan domen i tvisten har vunnit laga kraft. Men om talan har väckts utan anvisning får utmätningssmannen utan hinder av talan verkställa den slutgiltiga redovisningen, utom i det fall att den domstol som behandlar ärendet har meddelat ett förordnande om avbrott. Om slutgiltig redovisning verkställs kan behandlingen av talan inte fortsättas som en verkställighetstvist. Ändringen förhindrar att verkställighetstvist används uteslutande som ett sätt att förhindra redovisning av utsökningen.

Talan som väckts utan anvisning hindrar inte längre på samma sätt som 9 kap. 12 § 2 mom. i utsökningslagen redovisning utan säkerhet. Saken blir beroende av om den domstol som behandlar tvisten meddelar ett förordnande om avbrott. Denna omständighet, som påverkar den berörda personens rättsskydd, skall domstolen beakta särskilt alltid när talan har väckts utan anvisning. För att domstolen skall få tillfälle att överväga ett förordnande om avbrott skall utmätningssmannen avbryta redovisningen i de fall som avses i 6 kap. 15 §. I momentet tas in en hänvisning till paragrafen i fråga.

Bestämmelsen i 9 kap. 13 § 2 mom. i utsökningslagen om att utsökningsbesvären avvisas om någon utan anvisning väcker talan i verkställighetstvist i samma ärende blir onödig, eftersom personen i fråga enligt 17 § skall välja ettdera rättsskyddsmedlet.

17 §. *Förhållandet mellan verkställighetstvist och besvär.* I praktiken har det förekommit fall där någon först har anfört besvär och därefter ytterligare väckt talan i verkställighetstvist utan anvisning. Talan har uppenbarligen ofta väckts i syfte att förhindra redovisning, när den domstol

som prövar besvären inte har meddelat ett förordnande om avbrott. Enligt 9 kap. 13 § 2 mom. i utsökningslagen skall utsökningsbesvären i ett sådant fall vika, och de avvisas då till de delar som avses i talan. Detta kan dock vara oändamålsenligt i de fall då behandlingen av besvärsärendet redan har hunnit långt. I verkställighetstvisten måste man inleda behandlingen av ärendet från början.

Med tanke på rättsskyddet kan det anses tillräckligt att rätten att välja rättsskyddsmedel gäller endast initialskedet, och inte längre när ettdera medlet har valts. Därför föreskrivs i paragrafen att den som har anfört besvär inte på grund av samma åtgärd eller beslut får väcka talan i verkställighetstvist. Av 9 § 2 mom. följer dessutom att inte heller utmätningssmannen då får ge en anvisning. På samma sätt får den som har väckt talan i verkställighetstvist inte anföra besvär över samma åtgärd eller beslut.

Hindret mot användningen av dubbla rättsskyddsförfaranden i samma skede innebär t.ex. att om en utomstående har anfört besvär över utmätningen kan han inte väcka talan i verkställighetstvist med anledning av samma utmätning. Däremot finns det inget hinder för att han överklagar ett senare skede, t.ex. försäljningen. På motsvarande sätt kan den som med anledning av utmätningen har väckt talan i verkställighetstvist inte anföra besvär över samma utmätning.

Inverkan av att en verkställighetstvist är anhängig är att ny talan inte kan väckas i samma ärende. Avgörandet i verkställighetstvisten har också normal rättskraftsverkan.

18 §. *Rättegångskostnader.* Paragrafen gäller ersättande av rättegångskostnaderna vid en verkställighetstvist. Däremot har parten inte rätt att av motparten eller staten få ersättning för sina partskostnader i utsökningsförfarandet i första instans.

Vid verkställighetstvist tillämpas i dag bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken, särskilt dess 1 §, enligt vilken den part som förlorar målet är skyldig att ersätta alla motpartens rättegångskostnader. I 9 kap. 11 § 4 mom. i utsökningslagen sägs att om en talan som väckts av en utomstående godkänns, kan staten på den utomståendes

yrkande åläggas att ersätta hans skäligen rättegångskostnader. Bestämmelsen trädde i kraft i det andra skedet av totalreformen av utsökningslagstiftningen år 2004.

I samband med att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegångskostnader förnyades konstaterades att man vid vissa speciella rättegångar som svaranden vid rättegången kallar in också sådana personer som när det gäller skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna inte kan betraktas som vinnare eller förlorare, hur målet än slutar. Sådana partskonstellationer konstateras förekomma t.ex. i mål som gäller utsökningsbesvär och verkställighetstvister. I dessa ärenden kan den som instämts som svarande inte betraktas som förlorare om han inte deltar i rättegången så att rättegångskostnaderna ökar (RP 107/1998 rd).

Nu föreslås att i utsökningsbalken skall finnas uttryckliga bestämmelser om rättegångskostnaderna i verkställighetstvist, så att avgörandena beträffande kostnaderna kan bli mer enhetliga. När utmätningssmannen eller domstolen har gett anvisning om väckande av talan, finns för alla parter ett behov att ärendet behandlas materiellt. Att en motiverad verkställighetstvist går till tredskodom enbart på grund av risken för rättegångskostnaderna är inte ändamålsenligt.

I 1 mom. föreskrivs att om talan i en verkställighetstvist har väckts på anvisning svarar parterna själva för sina rättegångskostnader. Denna huvudregel avviker därmed från normala tvistemål och motsvarar regeln i 21 kap. 2 § i rättegångsbalken, som gäller ärenden där förlikning inte är tillåten. När myndigheten har ansett att ett ärende inte kan behandlas i utsökningsens första instans eller som ett utsökningsbesvärsärende, är rättegången i tvistemålet inte i sedvanlig bemärkelse initierad av en part, trots att anvisningen om väckande av talan ges åt den ena av dem. Det är i alla parter och utomståendes intresse att få den omtvistade materiella frågan avgjord vid rättegång, där det t.ex. finns möjlighet att höra vittnen också i stor skala. Som jämförelse kan nämnas 21 kap. 8 a § i rättegångsbalken, där det sägs att om målet rättsligt varit så oklart att den förlorande

parten haft grundad anledning till rättegång, kan domstolen förordna att parterna själva helt eller delvis skall svara för sina rättegångskostnader.

Avvikelser från den ovan nämnda huvudregeln kan dock göras. Domstolen kan med stöd av momentet av särskilda skäl ålägga den som domstolens beslut går emot att helt eller delvis ersätta motpartens kostnader med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken. Det sistnämnda innebär bl.a. att bestämmelserna om jämkande av kostnaderna kan tillämpas.

I undantagsfall kan den berörda personens eget agerande tillmätas vikt när frågan om ersättning av kostnaderna prövas, även om en anvisning ursprungligen har getts av utmätningssmannen. Om personen i fråga vid rättegången agerar så att motparten åsamkas onödiga kostnader kan ett särskilt skäl för ersättningsskyldighet anses föreligga. Men enbart det att en part åberopar hörandet av utmätningssmannen eller en utredning som utmätningssmannen har skaffat, utgör i sig ingen särskild orsak till kostnadsansvarighet.

Ovan nämnda bestämmelser tillämpas också när fullföljdsdomstolen behandlar frågan om ersättning av kostnaderna i lägre instans. Bestämmelserna tillämpas därtill på kostnaderna för ändringsökande och för behandlingen i högre instans. Ovan nämnda grunder tillmäts dock mindre tyngd i högre instans när det bedöms om parterna skall bära sina egna kostnader, eftersom det redan har givits ett domstolsavgörande efter fullständig utredning i tvisten.

Om talan i en verkställighetstvist däremot har väckts utan anvisning iakttas enligt 2 mom. vad som föreskrivs i 21 kap. i rättegångsbalken. Det innebär att i ett ärende där förlikning är tillåten iakttas i fråga om kostnaderna den huvudregel som finns angiven i kapitlets 1 §. Det kan anses rättvist att den förlorande parten ersätter motpartens kostnader i ett ärende där utmätningssmannen eller tingsrätten inte har funnit det motiverat att överföra ärendet till mellanrättegång. Kapitlets normala bestämmelser om förlikning kan tillämpas.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om statens ansvar för kostnaderna. Här sägs att om statens ersättningsansvar gäller i

tillämpliga delar vad som föreskrivs i 11 kap. 20 § 2 mom.

Av det moment som avses i hänvisningen följer att om en utomståendes besvär godkänns, kan staten på den utomståendes yrkande förordnas att helt eller delvis ersätta dennes skäligen rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående skall bära kostnaderna.

Regleringen motsvarar i övrigt nu gällande bestämmelser, men för tydlighets skull intas ett omnämmande av att kostnaderna helt eller delvis skall ersättas av staten. För att staten skall bli kostnadsansvarig förutsätts också att det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående skall bära kostnaderna. Med omständigheter avses t.ex. den berörda personens eget agerande i utsökningen i första instans och vid rättegången samt hans förmögensförhållanden. Det är inte skäl att ställa tröskeln för statens ersättning alltför lågt. Utmätningssmannen är i förfarandet i första instans ofta tvungen att avgöra mycket också oklara frågor, som kan gälla stora intressen. För att sökandens rättigheter skall tillgodoses måste verksamheten samtidigt vara tillräckligt effektiv.

Av den bestämmelse som hänvisningen avser följer också att statens ersättningsansvar utsträcks till rättegångskostnaderna vid verkställighetstvist för parterna i utsökningen. Parter i utsökningen är enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 1—4 punkten i praktiken sökandena och gäldenären. För parterna i utsökningen förutsätts dock i fråga om ersättnings-skyldigheten att det i saken har skett ett uppenbart fel, som utmätningssmannen borde ha rättat genom självrättelse. Därmed blir staten ersättningskyldig endast i undantagsfall. Innan det förordnas att staten skall ersätta kostnaderna skall statens företrädare höras. Till dess att utsökningens förvaltningsämbete har inrättats är det justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar som ges tillfälle att bli hörd. I fråga om närmare motiveringar hänvisas till vad som sägs i samband med det föreslagna 11 kap. 20 § 2 mom.

Avbrytande av verkställighet

Bestämmelserna om avbrytande tas med vissa preciseringar i sak in i utsökningensbalken med samma innehåll som 9 kap. 14—18 § i utsökningenslagen.

19 §. Utmätningssmannens beslut om avbrott. Paragrafen gäller

utmätningssmannens beslut om avbrytande av verkställigheten med anledning av prövning gällande självrättelse och anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. Enligt 1 mom. får utmätningssmannen avbryta verkställigheten för prövning gällande självrättelse. Momentet motsvarar 9 kap. 14 § 1 mom. i utsökningenslagen.

Utmätningssmannen skall enligt 2 mom. avbryta verkställigheten om en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist har givits. Då gäller avbrottet tills två veckor har förflutit från utgången av tidsfristen för anhängiggörande. Momentet motsvarar den första meningen i 9 kap. 14 § 2 mom. i utsökningenslagen. I det momentet föreskrivs i dag ytterligare att om inte utmätningssmannen under de två veckorna har fått ett meddelande av tingsrätten eller någon part om ett förordnande om avbrott, skall verkställigheten fortsättas. Detta kan anses följa också av den föreslagna ordalydelsen, utan någon uttrycklig bestämmelse om saken.

Enligt det föreslagna momentet följer ett avbrott bara om talan i verkställighetstvist har väckts på anvisning. Därför anses det inte heller längre behövas någon bestämmelse om att talan som väckts utan anvisning inte leder till avbrott.

20 §. Domstolens förordnande om avbrott.

I paragrafen bestäms om förordnande om avbrott som domstolen meddelar. Den domstol som behandlar utsökningensbesvär eller en verkställighetstvist kan med stöd av 1 mom. meddela ett förordnande om avbrott. Förordnandet kan meddelas på begäran av en part eller på domstolens eget initiativ. Förordnandet får i tingsrätten meddelas av en domare i kansli och i hovrätten av en ledamot. Förordnandet får ges interimistiskt utan att motparten höras. Till denna del motsvarar momentet 9 kap. 14 § 2 mom. i utsökningenslagen. Nytt är momentets krav på att begäran om avbrott skall avgöras genast. Ett förordnande om avbrott kan vid behov ändras med stöd av det föreslagna 23 § 2

mom.

I paragrafens 2 mom. åläggs domstolen att genast underrätta utmätningsmannen om förordnandet om avbrott, om ändringar i förordnandet och om det avgörande som senare ges i huvudsaken. Momentet motsvarar i förkortad form 9 kap. 17 § i utsökningslagen. Meddelandet om avgörandet i huvudsaken skall innehålla också eventuella förordnanden om hur länge avbrottet är i kraft.

I paragrafens 3 mom. tas in en förtydligande hänvisning till att bestämmelser om meddelande av förordnande om avbrott i samband med sökande av ändring i utsökningsgrunden finns i 2 kap. 13 §. I den paragraf som hänvisningen gäller finns specialbestämmelser om återkallande av verkställighet. Till övriga delar tillämpas de här aktuella bestämmelserna om avbrott.

21 §. Grunder för förordnande om avbrott. I paragrafen tas in en ny bestämmelse om de saker som skall beaktas i prövningen av om ett förordnande om avbrott skall meddelas och dess innehåll. I motiveringen till det nuvarande 9 kap. i utsökningslagen framhölls omständigheter för och emot förordnandet om avbrott. Samtidigt ansågs det dock att dessa omständigheter är så beroende av prövning, att det inte ansågs ändamålsenligt att ta in dem i lagen (RP 106/1995 rd, sid. 88).

I paragrafens 1 mom. nämns vissa relevanta omständigheter som bör beaktas i prövningen gällande avbrott. Bestämmelsen motsvarar i sak nuläget. Enligt momentet skall vid prövningen beaktas verkställighetens skede, sannolikheten för att besvärerna eller talan godkänns, eventuella olägenheter av avbrottet respektive en fortsatt verkställighet för parterna samt andra motsvarande omständigheter. I fråga om vad som närmare avses med dessa omständigheter och vilka andra omständigheter som kan beaktas, hänvisas till den ovan nämnda propositionen.

Prövningen av frågan om avbrytande av verkställigheten är särskilt i utsökningsbesvärssärenden viktig för ändringssökandens rättsskydd, eftersom besvärerna inte förhindrar redovisning. Efter den slutgiltiga redovisningen kan besvärerna inte prövas. Det samma gäller enligt det

föreslagna 16 § 2 mom. verkställighetstvist där talan har väckts utan anvisning. Domstolens möjlighet att förordna avbrott säkerställs av att utmätningsmannen interimistiskt kan avbryta redovisningen enligt 6 kap. 15 §.

I paragrafens 2 mom. begränsas möjligheterna att avbryta försäljningen. Om den utmäta egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader får det förordnas att försäljningen skall avbrytas endast om det finns vägande skäl. Det samma gäller i det fall att verkställigheten redan har framskridit så långt att en annons om auktion har publicerats.

Även om egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader kan ett förordnande om avbrott också meddelas om det ställs säkerhet för ersättande av kostnader och skada. Men i motsats till vad som i dag är fallet kan försäljningen efter det annonsen har publicerats inte avbrytas ens mot ställande av säkerhet, om det inte finns vägande skäl. Om det ofta förekommer att auktioner ställs in efter det att annonsen har publicerats, kunde det leda till att spekulanternas intresse och förtroende minskar.

Frånsett den sist nämnda ändringen motsvarar momentet 9 kap. 15 § 1 mom., sista meningen och 2 mom. i utsökningslagen.

22 §. Innehållet i förordnandet om avbrott. I 9 kap. 15 § 1 mom. i utsökningslagen finns bestämmelser om innehållet i förordnandet om avbrott. I sak föreslås på motsvarande sätt i 1 mom. 1–4 punkten bli föreskrivet att i förordnandet om avbrott kan verkställigheten avbrytas helt eller delvis. I punkterna uppräknas följande möjligheter: förordnandet begränsas till att gälla en del av de i utsökningsgrunden angivna skyldigheterna eller en del av det yrkade beloppet (1 punkten), förordnandet begränsas till att gälla viss egendom (2 punkten), eller i förordnandet tillåts utmätning av egendomen, men förbjuds försäljning eller redovisning av medlen (3 punkten). Dessutom tas i 4 punkten in en bestämmelse om att förordnandet kan meddelas också på annat sätt partiellt. I många fall kan man genom ett förordnande om partiellt avbrott, t.ex. enbart förbud mot slutredovisning, på ett balanserat

sätt trygga både ändringssökandens och motpartens ställning.

Ett obegränsat förordnande om avbrott innebär vid utmätning av periodisk inkomst att betalningsförbudet återkallas. Utmätningen av periodisk inkomst kan beroende på fallet avbrytas t.ex. bara i fråga om den stridiga fordrans belopp, varvid betalningsförbudet inte återkallas och indrivningen av den ostridiga delen av fordran fortsätter. Det är också möjligt att hålla betalningsförbudet i kraft, men begränsa det belopp som utmäts eller förbjuda redovisningen av medlen.

I paragrafens 2 mom. sägs att av särskilda skäl kan domstolen förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återkallas. Till denna del motsvarar momentet första meningen i 9 kap. 15 § 2 mom. i utsökningslagen.

Vidare kan domstolen enligt momentet av särskilda skäl förordna att avbrottet förutsätter en hos utmätningssmannen ställd säkerhet för sökandens fordran eller för kostnader och skada som motparten eventuellt tillfogas av avbrottet. Bestämmelsen motsvarar tredje meningen i 9 kap. 15 § i utsökningslagen, med den skillnaden att det behövs särskilda skäl för att säkerhet skall kunna krävas. Detta tillägg kan anses motiverat, eftersom avbrottet är ett viktigt rättsskyddsmedel. Veterligen har säkerhet i praktiken inte krävts särskilt ofta.

23 §. Giltighetstid för förordnandet om avbrott. Paragrafen gäller giltighetstiden för förordnandet om avbrott och ändring av det. Paragrafen motsvarar 9 kap. 16 § i utsökningslagen.

Förordnandet om avbrott är enligt 1 mom. i kraft så länge behandlingen av huvudsaken pågår i den domstol som har meddelat förordnandet. Den domstol som har meddelat förordnandet får förkorta eller förlänga giltighetstiden. Förlängningen kan gälla högst tills domstolens avgörande i huvudsaken vinner laga kraft eller tills en högre domstol meddelar ett nytt förordnande i saken.

Med stöd av 2 mom. får den domstol som har meddelat förordnandet om avbrott ändra förordnandet, återkalla det eller meddela ett nytt förordnande.

24 §. Inverkan på verkställigheten. Enligt

det föreslagna 20 § 2 mom. skall utmätningssmannen genast underrättas om ett förordnande om avbrott. I den aktuella paragrafens 1 mom. sägs att utmätningssmannen skall avbryta verkställigheten efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott. Utmätningssmannen får inte börja återkalla redan utförda verkställighetsåtgärder, utan dessa förblir enligt momentet i kraft om inte domstolen har förordnat att de skall återkallas.

Momentet motsvarar 9 kap. 18 § 1 och 2 mom. i utsökningslagen. Om ett villkor för avbrottet i enlighet med det föreslagna 22 § 2 mom. är att säkerhet ställs, avbryts verkställigheten först när utmätningssmannen har fått en säkerhet. Bestämmelser om godkännande av säkerhet finns i 3 kap. 43 §.

Märker utmätningssmannen att den utmätta egendomen snabbt sjunker i värde under avbrottet eller att den medför höga skötselkostnader, skall han enligt 2 mom. vid behov anmäla detta till den domstol som har meddelat förordnandet om avbrott. Momentet har samma innehåll som det nuvarande 9 kap. 18 § 3 mom. i utsökningslagen, vilket fogades till lagen i totalreformens andra skede och trädde i kraft år 2004.

25 §. Sökande av ändring. Ändring i utmätningssmannens beslut eller i domstolens avgörande i ett avbrottsärende får enligt paragrafen inte sökas separat. Paragrafen motsvarar 9 kap. 14 § 4 mom. i utsökningslagen.

26 §. Förbud mot eller avbrytande av återkallelseåtgärder. Ovan diskuterade bestämmelser om avbrott gäller avbrytande av verkställighetsåtgärder. Denna paragraf däremot gäller förbud mot eller avbrytande av återkallande av verkställigheten. I det föreslagna 11 kap. 9 § 2 mom. sägs att om utmätningen upphävs, skall utmätningssmannen utan dröjsmål vidta åtgärder för att återkalla utmätningen, om inte domstolen förordnar något annat.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs att vad som i det aktuella kapitlet bestäms om förordnande om avbrott även gäller meddelande av ett förordnande som förbjuder eller avbryter återkallande av verkställighet. Ett sådant förbudsförordnande

kan också meddelas av den domstol som avgjort ärendet. Då gäller förordnandet tills avgörandet vinner laga kraft eller tills en högre domstol meddelar ett nytt förordnande i saken.

Paragrafen har samma innehåll som 9 kap. 15 § 3 mom. i utsökningslagen, vilket togs in i lagen i totalreformens andra skede.

11 kap. **Sökande av ändring i utmätningens förfarande**

De nuvarande bestämmelserna i 10 kap. i utsökningslagen trädde i kraft i början av december 1996. I 11 kap. i utsökningsbalken tas in motsvarande bestämmelser med vissa smärre justeringar i sak och i en mer komprimerad form. Till de delar som inga ändringar föreslås i innehållet, hänvisas till motiveringen till den första delreformen (RP 106/1995 rd).

Besvär

1 §. Besvärsmått. På samma sätt som i 10 kap. 1 § 1 mom. i utsökningslagen föreslås i paragrafens *1 mom.* bli bestämt att besvär över en verkställighetsåtgärd eller över utmätningens beslut får anföras av den vars rätt berörs av åtgärden eller beslutet.

I reformen år 1996 (RP 106/1995 rd) fick det bli beroende av de allmänna principerna för besvärsligitation och rättspraxis när ett beslut eller en åtgärd berör en persons intressen i sådan grad att besvärsmått uppkommer. Gälldenären ansågs i exceptionella fall kunna ha ett tillräckligt intresse av ändringssökande, t.ex. om han förmår bevisa en risk för ersättningsskyldighet. Det har varit relativt etablerad rättspraxis att gälldenären inte ges besvärsmått på den grund att den utmätta egendomen tillhör en utomstående. Särskilt i fall av konstgjorda arrangemang enligt 4 kap. 9 § 4 mom. i utsökningslagen har dock även gälldenären ansetts kunna ha ett befogat juridiskt behov att överklaga utmätningen (se HD 2004:93).

Om gälldenären ges omfattande besvärsmått

på en utomståendes vägnar uppstår det problem bl.a. i fråga om vem som skall ges en eventuell anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. En verkställighetstvist resulterar i en till sina rättskraftsverkningar normal civil dom som förutsätter att rätt person skall ha varit kärande. Dessutom uppstår frågan om gälldenären får söka ändring på en utomståendes vägnar utan dennes medgivande. Det är mer befogat att huvudregeln förblir att ändring söks av den vars rätt åtgärden eller beslutet berör.

Gälldenärerna har veterligen i vissa fall misstagit sig när det gäller besvärsmått på en utomståendes vägnar, och en utomstående kan därför ha förlorat sin rätt. Sådana rättsförluster skall om möjligt förhindras genom att besvärsmått nämns i anvisningarna om sökande av ändring i besvärsmått. En bestämmelse om saken finns i 14 § 1 mom. 5 punkten.

I paragrafens *2 mom.* föreskrivs att efter den slutgiltiga redovisningen kan besvär anföras endast över fel i redovisningen. Den slutgiltiga redovisningen undanröjer ändringsintresset, eftersom tillgångarna inte kan återindrivas med utsökningens metoder. Återindrivning föreslås inte av de orsaker som konstateras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen. Med fel i redovisningen avses närmast att medlen har betalats ut på annat sätt än vad fördelningslängden anger. Är det frågan om verkställighet av en annan skyldighet än en betalningsskyldighet, kan det på motsvarande sätt anses att en slutförd verkställighet undanröjer intresset av ändringssökande.

Momentet motsvarar i sak nuvarande reglering, dock så att här för tydlighets skull används uttrycket slutgiltig redovisning. Det nuvarande uttrycket "slutredovisning" har blivit vilseledande, för i 3 kap. 94 § i utsökningslagen togs i samband med reformen år 2004 in en bestämmelse om att med slutredovisning avses den sista redovisningen som innebär att ärendet upphör att vara anhängigt, i motsats till mellanredovisningarna. Också en mellanredovisning kan vara en slutgiltig redovisning på det sätt som avses i det föreslagna momentet.

Med slutgiltig redovisning avses en redovisning som har förrättats utan säkerhet

gällande det föregående skedets laga kraft. Enligt den föreslagna 6 kap. 14 § får köpesumman i vissa fall inte redovisas utan säkerhet innan försäljningen och fördelningen har vunnit laga kraft. En sådan villkorlig redovisning kan naturligtvis inte undanröja eller upphäva besvärsrätten gällande det föregående skedet. Det saknar betydelse om säkerheten har ställts konkret eller om sökanden har befriats från sådan med stöd av den föreslagna 3 kap. 44 §. Det föreslagna momentet gäller inte rätten att söka ändring i utställningsgrunden.

Bestämmelsen i 10 kap. 1 § 2 mom. i utställningslagen om att ändring inte får sökas på grund av att utställningsmannen saknar regional behörighet, behövs inte längre. I och med att utställningsreformens andra skede trädde i kraft år 2004 har den ansvarige utställningsmannens behörighetsområde omfattat hela landet.

2 §. Behörig domstol. I paragrafens 1—3 mom. föreskrivs att rättsmedlet är besvär, uppräknas de behöriga tingsrätterna samt föreskrivs att ändring skall sökas hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts. Paragrafen motsvarar 10 kap. 2 § i utställningslagen (RP 106/1995 rd).

3 §. Anförande och återkallande av besvär. Besvär skall enligt 1 mom. anföras så att besvärsskriften inlämnas till kansliet hos den utställningsman som utfört åtgärden eller fattat beslutet senast den sista dagen av den i 5 och 6 § angivna tiden före tjänstetidens utgång. Besvärsskriften får inlämnas skriftligt eller som elektroniskt meddelande. Försenas besvären går besvärsrätten förlorad.

Momentet motsvarar i huvudsak 10 kap. 3 § 1 mom. i utställningslagen. I motsats till den nuvarande regleringen finns här utsagt att elektroniska meddelanden kan användas. Detta är visserligen möjligt även i dag med stöd av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Med elektronisk kommunikation avses meddelanden enligt 1 kap. 5 § den nyss nämnda lagen. Ett elektroniskt meddelande kan i praktiken vara ett telefax, en elektronisk blankett eller e-post. Alla utställningsdistrikt skall när denna reform träder i kraft ha en så kallad tjänste-e-post. För tydlighets skull och för undvikande av

missförstånd nämns uttryckligen att besvärsskriften skall vara inlämnad före tjänstetidens utgång. Detta krav gäller således också en besvärsskrift som lämnas in i elektronisk form.

Kopior behöver inte ges av en besvärsskrift och bifogade handlingar. Någon uttrycklig bestämmelse om detta föreslås inte längre.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i sista meningen i 10 kap. 7 § 1 mom. i utställningslagen att en skriftlig besvärsskrift skall undertecknas av den som anför besvären eller, om han eller hon inte själv har upprättat skriften, av den som upprättat den.

Besvären återkallas så att en skriftlig eller elektronisk återkallelsskrift inlämnas till utställningsmannens eller tingsrättens kansli. Denna bestämmelse i paragrafens 3 mom. motsvarar 10 kap. 3 § 2 mom. i utställningslagen. För tydlighets skull finns även här utsagt att elektroniska meddelanden kan användas.

4 §. När besvären blir anhängiga. Besvären blir enligt 1 mom. anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har inkommit till utställningsmannens kansli. Alla besvärshandlingar med bilagor och kopior av utställningshandlingarna i ärendet, t.ex. av utställningsmannens beslut och protokoll, skall genast skickas till tingsrätten. Samtidigt skall utställningsmannen till tingsrätten ge en redogörelse för huruvida besvärsskriften har inlämnats inom utsatt tid. Momentet motsvarar i sak sista meningen i 10 kap. 3 § 1 mom. och 12 § 2 mom. i utställningslagen. När besvärsskriften innehåller en begäran om avbrott skall handlingarna extra snabbt skickas till tingsrätten.

Frågan om besvären har anlänt inom utsatt tid avgörs på samma sätt som i dag av tingsrätten. Om utställningsmannen har förlängt besvärstiden med stöd av det föreslagna 7 § 1 mom. skall beslutet fogas till utredningen om att besvären har anlänt inom utsatt tid.

Paragrafens 2 mom. gäller det fall att besvärsskriften har sänts till fel plats. Om besvärsskriften inom utsatt tid har sänts till någon annan utställningsman än den som utfört åtgärden eller fattat beslutet, anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt.

Besvärsskriften eller en kopia av den skall genast skickas till den utmätningsman som fattat beslutet eller utfört åtgärden. Den här föreslagna bestämmelsen har blivit nödvändig eftersom man inom utsokningsväsendet efter reformens andra skede som trädde i kraft år 2004 i stor utsträckning har övergått till att agera rikstäckande, bl.a. när det gäller anhängiggörande.

Även då besvärsskriften har sänts direkt till den behöriga tingsrätten anses besvären enligt momentet har blivit anhängiga på korrekt sätt. Även i detta fall skall besvärsskriften eller en kopia av den genast skickas till den utmätningsman som fattat beslutet eller verkställt åtgärden. Bestämmelsen motsvarar till denna del 10 kap. 12 § 1 mom. i utsokningslagen.

Har besvärsskriften av misstag kommit till en annan myndighet än utmätningsmannen eller den behöriga tingsrätten tillämpas vad som särskilt är föreskrivet om överföring av handlingar eller elektroniska dokument.

5 §. Besvärstid. Tiden för anförande av besvär är enligt 1 mom. tre veckor. Momentet har samma innehåll som 10 kap. 4 § 1 mom. i utsokningslagen.

För tydlighets skull tas i 2 mom. in en ny bestämmelse om att ändring i ett gällande betalningsförbud som givits vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst får sökas utan tidsgräns. Detta motsvarar gängse tolkning och rättspraxis. Vid utmätning av periodisk inkomst görs under den tid ärendet är anhängigt i allmänhet flera slutgiltiga redovisningar, och för deras del upphör möjligheten att söka ändring i enlighet med det föreslagna 1 § 2 mom. I själva betalningsförbudet däremot kunde ändring sökas oberoende av redovisningarna under hela den tid förbudet är i kraft.

6 §. Beräkning av besvärstid. I paragrafens 1 mom. anges först huvudregeln, motsvarande första meningen i 10 kap. 4 § 2 mom. i utsokningslagen, enligt vilken besvärstiden räknas från den dag då förrättningen hölls eller beslutet fattades, om den som anför besvär har underrättats om saken på förhand eller varit närvarande vid förrättningen. Momentet gäller både parterna vid utsoknings och utomstående.

Enligt det föreslagna 4 kap. 26 § 1 mom.

utmäts egendom genom utmätningsbeslut som fattas av utmätningsmannen. Tidsfristen för anförande av besvär gällande utmätningen räknas således från utmätningsbeslutet, om ett förhandsmeddelande om utmätningen har givits åt personen i fråga i enlighet med 3 kap. 34 §. Har inget förhandsmeddelande givits, räknas besvärstiden från det att personen i fråga har fått efterhandsmeddelande om utmätningen enligt 3 kap. 36 § 1 mom. Men om personen i fråga har varit närvarande vid utmätningsförrättningen räknas besvärstiden från förrättningsdagen.

Dessutom samlas i momentet bestämmelser om hur den tidsfrist på tre veckor som avses i föregående paragraf räknas i vissa fall. De punkter som gäller framläggande av fördelningslängden och fördelningsammansträde slopas, eftersom motsvarande bestämmelser i 6 kap. har slopats. Fördelningen vinner laga kraft efter tre veckor, räknat från fördelningsbeslutet enligt 6 kap. 5 §. Fördelningslängden skall enligt 1 mom. i den nämnda paragrafen delges parterna. I fråga om andra fördelningsbeslut än sådana som grundar sig på en fördelningslängd informeras enligt 12 § i det nämnda kapitlet gäldenären och på begäran även borgenären. Till övriga delar motsvarar paragrafen i sak 10 kap. 5 § i utsokningslagen, med de terminologiska ändringar som reformen föranleder.

Enligt 2 mom. räknas besvärstiden i andra fall än de som avses i 1 mom. från den dag då personen i fråga har fått del av åtgärden eller beslutet. Momentet motsvarar den senare meningen i 10 kap. 4 § 2 mom. i utsokningslagen. Momentet gäller t.ex. en utomstående som inte har fått ett meddelande enligt 1 mom. och som inte har varit närvarande vid förrättningen.

7 §. Ny tidsfrist. Enligt 10 kap. 6 § i utsokningslagen sätter tingsrätten på ansökan ut en ny tid för anförande av besvär om en part på grund av laga förfall eller av någon annan godtagbar orsak inte kan söka ändring inom föreskriven tid. Nu föreslås att utmätningsmannen av de nämnda orsakerna på ansökan kunde sätta ut ny tid. En bestämmelse om detta ingår i paragrafens 1 mom.

Utmätningssmannen skall fatta ett skriftligt beslut enligt det föreslagna 3 kap. 28 § 1 mom. när han sätter ut en ny besvärstid. Beslutet skall skickas till tingsrätten i enlighet med 4 § 1 mom. som en utredning om att besvärsskriften har anlänt inom utsatt tid.

Av rättsskyddsskäl är det motiverat att begäran om ny besvärstid får avslås endast av tingsrätten. Om utmätningssmannen anser att en ny tidsfrist inte bör sättas ut skall saken enligt momentet överföras till tingsrätten för avgörande. Då behöver utmätningssmannen inte fatta något egentligt beslut i saken, utan han överför ansökan till tingsrätten. Tingsrätten kunde vid behov höra utmätningssmannen.

Om utmätningssmannen anser att besvären har anlänt för sent och han överför frågan om tidsfristen till tingsrätten, behöver han inte bifoga ett sådant utlåtande om själva saken som avses i den föreslagna 10 §. Om tingsrätten sätter ut en ny besvärstid skall utmätningssmannen på normalt sätt också skicka in sitt utlåtande. En uttrycklig bestämmelse om detta har inte längre ansetts nödvändig.

På samma sätt som i dag skall ny tid enligt 2 mom. begäras före den ursprungliga besvärstidens utgång. Detta innebär att begäran skall framställas senast på besvärstidens sista dag före tjänstetidens slut.

Som precisering nämns i momentet också att ny tid kan begäras antingen genom en skriftlig ansökan eller ett elektroniskt meddelande.

Om personen i fråga inte inom den ursprungliga besvärstiden har begärt ny tid kan han tillgripa förfarandet med återställande av tidsfrist, om han har haft ett sådant hinder som avses i 31 kap. 17 § i rättegångsbalken. Av 31 kap. 18 § 2 mom. i rättegångsbalken följer att ansökan görs till hovrätten om tidsfristen för besvär till tingsrätten har försuttits.

8 §. Besvärsskriftens innehåll. I paragrafen samlas de krav på besvärsskriftens innehåll som finns angivna i 10 kap. 7 § i utsökningslagen och som på grund av hänvisningen i den följer av 8 kap. 2 § i rättegångsbalken.

Enligt 1 mom. 1–4 punkten skall i besvärsskriften, som riktas till den behöriga

tingsrätten, nämnas den verkställighetsåtgärd eller det beslut av utmätningssmannen som överklagas samt ett preciserat yrkande och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. I besvärsskriften skall också nämnas de bevis på vilka ändringssökanden önskar stöda sig, och vad han vill styrka med vart och ett av dem. Ytterligare skall nämnas ombudets eller biträdets kontaktinformation samt den postadress och eventuella andra adress till vilken delgivningar i saken kan skickas till ändringssökanden.

Sökanden, den som ställt säkerhet samt den utomstående som framställt en invändning eller ett yrkande är enligt 3 kap. 38 § skyldiga att ge utmätningssmannen sin delgivningsadress. Också svaranden kan ha givit sitt samtycke till att den adress han uppgivit används som delgivningsadress. Övan nämnda adresser är i kraft också i utsökningsbesvärsärendet, och utmätningssmannen skall enligt den föreslagna 11 § på lämpligt sätt foga dem till sitt utlåtande. Om den adress som personen i fråga har uppgett i besvärsskriften avviker från den adress han gett utmätningssmannen, används den förstnämnda adressen.

Det föreslagna momentet gäller minimikraven på besvärsskriften. Utöver de nämnda omständigheterna kan personen i fråga framställa t.ex. ett yrkande på rättegångskostnader. Det finns inget hinder för att man i besvärsskriften begär att muntlig förhandling skall ordnas. Frågan om behandlingsordning prövas dock av domstolen i enlighet med 8 kap. i rättegångsbalken.

Momentet gäller inte omfattningen av domstolens prövningsskyldighet, om vilken det finns bestämmelser i 16 §. Enligt den paragrafen kan tingsrätten pröva riktigheten i utmätningssmannens åtgärd eller beslut i större omfattning än vad som anges i besvären. Härav följer samtidigt att den aktuella bestämmelsen om besvärsskriftens innehåll inte kan anses vara ovillkorlig reglering som medför preklusion i tingsrätten.

I paragrafens 2 mom. finns i motsvarighet till nuvarande bestämmelser ett krav på att även kontaktuppgifterna för ändringssökanden samt vittnen eller andra som skall höras skall meddelas tingsrätten på

lämpligt sätt. Till besvärsskriften skall enligt momentet fogas de skriftliga bevis som ändringssökanden åberopar. Även till denna del motsvarar momentet nuvarande bestämmelser.

Är utmätningssmannen osäker på om det är frågan om en besvärsskrift till tingsrätten eller ett annat brev, innebär kraven på tillbörligt förfarande och öppenhet i 1 kap. 19 respektive 20 § att utmätningssmannen tar kontakt med personen i fråga och försäkras sig om hans avsikt.

Tingsrätten skall sörja för att en bristfällig besvärsskrift blir kompletterad i enlighet med rättegångsbalken. Utmätningssmannen skall genast skicka också en bristfällig besvärsskrift till tingsrätten. I annat fall finns det risk för att ett ärende som kräver avbrott blir liggande hos utmätningssmannen i väntan på komplettering.

9 §. *Besvärens inverkan på verkställigheten.* På samma sätt som i 10 kap. 8 § 1 mom. i utsökningslagen föreskrivs i paragrafens 1 mom. att besvären inte avbryter verkställigheten, om inte något annat föreskrivs i lag eller om inte domstolen meddelar ett förordnande om avbrott. Dessutom tas i momentet in en hänvisning till att bestämmelser om avbrytande av redovisningen finns i 6 kap. 15 §.

Enligt den föreslagna 6 kap. 14 § får köpesumman inte redovisas utan säkerhet innan försäljningen och fördelningen har vunnit laga kraft, om en partsförteckning har upprättats i ärendet eller om ett köpebrev ges till köparen. Om en verkställighetstvist har väckts på anvisning, får de influerna medlen enligt 10 kap. 16 § 2 mom. redovisas endast mot säkerhet innan domen i tvistemålet har vunnit laga kraft.

Om ändring söks i utsökningsgrunden kan det enligt bestämmelserna i 2 kap. förhindra verkställigheten från att framskrida längre än ett visst skede.

Om utmätningen upphävs skall utmätningssmannen enligt 2 mom. utan dröjsmål vidta åtgärder för att återkalla utmätningen, om inte domstolen förordnar något annat. Momentet har samma innehåll som 10 kap. 8 § 2 mom. i utsökningslagen, som trädde i kraft år 2004.

10 §. *Utmätningssmannens utlåtande.* Enligt 10 kap. 9 § i utsökningslagen skall

utmätningssmannen med anledning av besvär omedelbart begära att få en utredning av förrättningsmannen inom den tid utmätningssmannen har utsatt. Så snart utmätningssmannen har fått utredningen skall han ge ett motiverat utlåtande om besvären. Om utmätningssmannen gör en själv rättelse behöver dock inget separat utlåtande upprättas. Enligt kapitlets 12 § 3 mom. skall utmätningssmannen utan dröjsmål och senast en vecka efter det besvären inkommit sända förrättningsmannens utredning, ett utlåtande och en förteckning över parterna till tingsrätten. Om själv rättelse har gjorts skickas i stället för utlåtandet en kopia av själv rättelsebeslutet, de handlingar som hänför sig till beslutet och en utredning om att rättelsebeslutet har vunnit laga kraft.

Inga väsentliga ändringar i sak föreslås i nuvarande bestämmelser. Däremot går man in för att i någon mån förenkla bestämmelserna. Ett utlåtande om avbrott skall ges i snabb ordning.

Om det i besvärsskriften begärs att verkställigheten skall avbrytas, förutsätts i paragrafen att till tingsrätten genast skickas både begäran om avbrott och utmätningssmannens utlåtande om saken. Inga uttryckliga bestämmelser föreslås om innehållet i utlåtandet om begäran om avbrott. Det väsentliga är uppgifterna om verkställighetens skede och en bedömning av hur avbrottet påverkar verkställigheten, för att ett eventuellt förordnande om avbrott skall kunna anpassas till situationen.

Utlåtandet om själva besvärsärendet skall enligt paragrafen skickas till tingsrätten inom två veckor från det att besvärsskriften kom in till utmätningssmannen. Även i de fall som avses i 4 § 2 mom. räknas tidsfristen från det att besvären blivit anhängiga, med andra ord från det att skrivelsen anlände till en annan utmätningssman eller till den behöriga tingsrätten.

Den nuvarande tidsfristen på en vecka för utmätningssmannens utlåtande förlängs till två veckor. I praktiken har utmätningssmannen särskilt i komplicerade ärenden haft svårt att hinna ge ett motiverat utlåtande inom utsatt tid. Med en längre tidsfrist kan utlåtandena också förutsättas vara av god standard.

Finns det en grundad anledning, får utmätningssmannen enligt paragrafen använda

tre veckor till att upprätta sitt utlåtande. Denna tid kan behövas i exceptionellt omfattande ärenden. Speciellt vid särskild indrivning kan denna tid i många fall vara nödvändig.

Bestämmelsen innebär inte att utmätningsmannen regelbundet kan använda maximitiden för sina utlåtanden. Också för upprättandet av utlåtandena gäller det allmänna kravet på snabbhet som finns uttryckt i 3 kap. 21 §.

Utlåtandet ges enligt paragrafen av utmätningsmannen i fråga. Detta innebär, beroende på situationen, antingen den häradsfogde som är ansvarig utmätningsman i ärendet eller den häradsutmätningsman som varit egentlig förrättningsman. Beslutet om vilkendera som skall ge utlåtandet fattas enligt den föreslagna 1 kap. 7 § av häradsfogden, om inte domstolen har bestämt vem som skall ge utlåtandet. I enkla fall kan utlåtandet skrivas av häradsutmätningsmannen. Ett utlåtande som kräver juridiska överväganden borde upprättas av en häradsfogde med juristutbildning.

I paragrafen finns inte längre motsvarande bestämmelser om utredningar av förrättningsmannen. Enligt den föreslagna 11 § skall i utlåtandet finnas en redogörelse för verkställighetsåtgärderna. Detta innebär i praktiken att om utlåtandet ges av häradsfogden, men en häradsutmätningsman har varit förrättningsman i ärendet, skall häradsfogden be att få en skriftlig eller muntlig redogörelse av denne.

Om utmätningsmannen fattar ett beslut om självrättelse med stöd av den föreslagna 12 § ersätter självrättelsebeslutet utlåtandet, och självrättelsebeslutet skickas till tingsrätten enligt den nämnda paragrafen.

11 §. Utlåtandets innehåll. I paragrafen tas in en ny bestämmelse om det centrala innehållet i utmätningsmannens utlåtande. Den föreslagna bestämmelsen skall vara vägledande så att utmätningsmannen kan anpassa utlåtandets innehåll till det aktuella läget.

Enligt paragrafen skall utmätningsmannen i sitt utlåtande för det första redogöra för verkställighetsåtgärderna. Här avses en beskrivning av vilka verkställighetsåtgärder som har vidtagits och på vilken grund.

Regleringen ersätter på det sätt som beskrivits i samband med föregående paragraf bestämmelserna om förrättningsmannens utredning i 10 kap. 9 § 1 mom. och 12 § 3 mom. i utsökningslagen.

I utlåtandet skall dessutom finnas ett motiverat ställningstagande till de i besvärsskriften framställda yrkandena och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. En opartisk motivering av god standard är väsentlig med tanke på parternas rättsskydd och domstolsbehandlingen. Kravet på motivering finns också i 10 kap. 9 § 1 mom. i utsökningslagen.

Vidare skall i utlåtandet uppges parterna i utsökningsärendet, i vilket skede verkställigheten befinner sig samt om verkställigheten eventuellt har avbrutits och när avbrottet upphör. Om utmätningsmannen redan har gett sitt utlåtande med anledning av begäran om avbrott och verkställigheten inte har framskridit efter det, räcker det att utmätningsmannen hänvisar till det inlämnade utlåtandet. Det finns inget hinder för överlappande förordnanden om avbrott, t.ex. med anledning av att ändring söks i utsökningsgrunden och utsökningsbesvär. Men det är bra om den som meddelar förordnandet om avbrott känner till om det finns andra gällande förordnanden om avbrott. Ett avbrott kan också bygga på utmätningsmannens eget beslut i det fall som avses i den föreslagna 6 kap. 15 §. En utredning om att besvären har kommit in inom utsatt tid skickas enligt den föreslagna 4 § 1 mom. till tingsrätten redan tillsammans med besvärshandlingarna.

Ytterligare finns i paragrafen en bestämmelse om att till utlåtandet på lämpligt sätt skall fogas de berördas delgivningsadresser och övriga kontaktuppgifter. Här avses adresserna enligt 3 kap. 38 §, enligt vilken de också är i kraft i ärenden som gäller utsökningsbesvär.

12 §. Självrättelse i samband med besvär. Enligt 10 kap. 10 § i utsökningslagen kan utmätningsmannen utföra en självrättelse ännu i det skede när besvärsskriften har inkommit. Detta system skall bestå, så att uppenbara fel på samma sätt som i dag kan rättas utan domstolsbehandling.

Enligt 1 mom. får utmätningsmannen rätta åtgärder eller beslut som nämns i

besvärsskriften enligt vad som föreskrivs i 10 kap. 1—5 §. De normala förutsättningarna för själv rättelse skall uppfyllas. Själv rättelsen skall göras inom den tid som anges i 10 §. Tidsfristen är därmed den samma som för givande av utlåtande, alltså i regel två veckor från det att besvärsskriften kom in. Av särskilda skäl kan utmätningssmannen använda tre veckor för prövning av frågan om själv rättelse.

På samma sätt som i dag iakttas vid själv rättelse i samband med besvär även i övrigt de normala bestämmelserna om själv rättelse i 10 kap. Om hörande gäller vad som föreskrivs i kapitlets 1 § 2 mom. Ett rättelsebeslut skall motiveras på det sätt som anges i kapitlets 4 § 1 mom. En utförd rättelse delges i enlighet med 5 §. Om utmätningssmannen inte utför en själv rättelse behöver den som anfört besvären inte särskilt underrättas om detta eller få andra meddelanden, eftersom ärendet då överförs till tingsrätten för avgörande.

Rättelsebeslutet skall enligt paragrafens 2 mom. utan dröjsmål skickas till tingsrätten. Rättelsebeslutet ersätter då utmätningssmannens utlåtande. Utmätningssmannen skall dessutom senare, när besvärstiden för beslutet om själv rättelse har löpt ut, till tingsrätten skicka en redogörelse för huruvida rättelsebeslutet har vunnit laga kraft. Om rättelsen har överklagats skickas besvärsskriften på normalt sätt till tingsrätten.

I 10 kap. 10 § 2 mom. i utsökningslagen finns också en bestämmelse om att ändringssökanden samtidigt skall underrättas om möjligheten att återta besvären. Man kan utgå ifrån att utmätningssmannen vid behov agerar på detta sätt också utan en uttrycklig bestämmelse om saken. Om besvären återtas på grund av en själv rättelse förfaller behandlingen av besvären i tingsrätten. En annan sak är sedan att någon annan part i sin tur kan besvära sig över rättelsen.

Om besvären inte återtas behandlas själv rättelsebeslutet och besvären tillsammans i tingsrätten enligt den föreslagna 17 §. Besvären kan avgöras först när man ser om själv rättelsebeslutet har vunnit laga kraft.

En part kan enligt momentet skriftligen förbinda sig att nöja sig med

själv rättelsebeslutet. En motsvarande bestämmelse finns i dag i ovan nämnda paragraf i utsökningslagen. Rättelsebeslutet får laga kraft i förhållande till de parter som har meddelat att de nöjer sig med det. Om alla parter nöjer sig med rättelsebeslutet kan besvären avgöras utan att man behöver vänta på att besvärstiden skall löpa ut.

13 §. Besvär sanvisning. I paragrafen finns bestämmelser om givande av besvär sanvisning, som i sak motsvarar 10 kap. 11 § 1 och 2 mom. i utsökningslagen. De närvarande vid en förrättning skall underrättas huruvida ett beslut eller en åtgärd får överklagas och vad som skall iakttas i fråga om besvären. En besvär sanvisning skall enligt paragrafen fogas till ett efterhandsmeddelande som avses i 3 kap. 36 § samt till de kopior av beslutet som ges ut. Om beslutet ingår i ett protokoll, ges en besvär sanvisning också i samband med en kopia av protokollet.

14 §. Besvär sanvisningens innehåll. I paragrafens 1 mom. 1—4 punkt finns bestämmelser om besvär sanvisningens innehåll, som i sak motsvarar de två första meningarna i 10 kap. 11 § 3 mom. i utsökningslagen. För att göra regleringen enklare förutsätts inte längre att det meddelas att utmätningssmannen i samband med besvär kan göra en själv rättelse. Utmätningssmannen skall i varje fall höra den som anfört besvären om han gör en själv rättelse.

I momentets 5 punkt tas in nya bestämmelser om vissa kompletterande uppgifter som har betydelse för ändringssökandens rättsskydd. Här sägs att i besvär sanvisningen skall meddelas innehållet i de väsentliga bestämmelserna om besvär rätt, besvarens inverkan och avbrott. Avsikten är att här skall användas en standardtext.

Informationen om besvär rätten innebär innehållet i kapitlets 1 § och en eventuell konkretisering av det. För undvikande av missförstånd skrivs i besvär sanvisningarna också att det faktum att besvären blir anhängiga i allmänhet inte innebär att verkställigheten avbryts samt att den som anför besvären kan begära avbrytande av verkställigheten hos tingsrätten och avbrytande av redovisningen av utmätningssmannen i enlighet med 6 kap. 15

§. Av besväransvisningen bör också framgå att begäran om självrättelse inte förlänger besvärstiden.

Om besväransvisningen är felaktig och felet inte tydligt kunnat upptäckas, anses besvären ha blivit anförda på rätt sätt, om ändringsökanden har iakttagit anvisningen eller bestämmelserna om anförande av besvär. En bestämmelse om detta ingår i paragrafens 2 mom., som motsvarar 10 kap. 11 § 4 mom. i utsökningslagen.

Behandling av besvär i domstol

15 §. Behandlingsordning i tingsrätten. I paragrafens 1 mom. ingår en bestämmelse motsvarande första meningen i 10 kap. 13 § 1 mom. i utsökningslagen om att vid behandling av besvär i tingsrätten i tillämpliga delar iakttas bestämmelserna i 8 kap. i rättegångsbalken. Behandlingen av ett besvärssärende kan med stöd av 4 § i nämnda kapitel i rättegångsbalken fortsättas i den ordning som finns föreskriven för behandlingen av tvistemål. Man hoppas att detta ytterligare skall minska antalet verkställighetstvister.

En bestämmelse om att tingsrättens sammanträde vid behov kan hållas på sammanträdesplatsen för en annan tingsrätt inom samma domkrets tas inte längre in i lagen. Bestämmelsen kunde vid behov tas in i föreskrifterna på lägre nivå om tingsrätternas sammanträdesplatser.

Inte heller bestämmelserna i 10 kap. 15 § i utsökningslagen om överförande av ärendet från en tingsrätt till en annan anses längre nödvändigt. Systemet med ansvarig utmättningsmannen som togs i bruk år 2004 minskar antalet fall då utsökningsbesvär är anhängiga på olika orter med stöd av en och samma utsökningsgrund. I det nya systemet kan handräckning utmättningsmännen emellan leda till parallella besvär.

Besvären skall enligt 2 mom. behandlas skyndsamt och en begäran om avbrott av verkställigheten skall avgöras genast. Till dessa delar motsvarar momentet 10 kap. 13 § 2 mom. i utsökningslagen.

Dessutom finns i momentet en förtydligande bestämmelse om att utmättningsmannen skall höras. Utöver vad som föreskrivs om utmättningsmannens

utlåtande i 10 och 11 § skall tingsrätten även annars höra utmättningsmannen, om det inte kan anses vara onödigt. Utmättningsmannen är inte part i besvärssärendet och i allmänhet inte heller vittne, utan han hörs på tjänstens vägnar. Utmättningsmannen kunde dock vara på plats när ärendet behandlas på samma sätt som parterna.

På samma sätt som har konstaterats om utlåtande ovan i samband med den föreslagna 10 §, är den utmättningsman som skall höras i enlighet med 1 kap. 7 § 1 mom. antingen häradsfogden eller en häradsutmättningsman. Om inte tingsrätten annat bestämmer får häradsfogden i fråga enligt prövning själv infinna sig för att höras eller bestämma att häradsutmättningsmannen skall höras. Till de delar som hörandet gäller en konkret verkställighetsåtgärd är det ändamålsenligt att den utmättningsman som varit förrättningsman inställer sig för att höras. Är det frågan om ett ärende som hör till häradsfogdens uteslutande behörighet eller en fråga som kräver särskild juridisk sakkunskap skall han själv gå för att höras. Det är heller ingenting som hindrar att båda vid behov går för att höras.

I paragrafens 3 mom. tas in en bestämmelse med tanke på det fall att domstolen med stöd av det föreslagna 10 kap. 7 § 2 mom. har givit ändringsökanden en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. Då förfaller besvären till de delar som avses i anvisningen. Men till övriga delar prövas besvärssärendet på normalt sätt. Bestämmelsen ersätter 10 kap. 13 § 3 mom. i utsökningslagen.

16 §. Prövningens omfattning. Tingsrätten kan enligt 1 mom. pröva riktigheten i utmättningsmannens åtgärd eller beslut i större omfattning än vad som anges i besvären och svaret. Bestämmelsen har samma innehåll som 10 kap. 13 § 5 mom. i utsökningslagen. Omfattningen av de högre rättsinstansernas prövning avgörs enligt de allmänna processbestämmelserna vid sökande av ändring.

I paragrafens 2 mom. förbjuds ändring av partsförteckningen eller fördelningslängden annat än till ändringsökandens fördel. Momentet motsvarar 10 kap. 13 § 4 mom. i utsökningslagen, med de ändringar i terminologin som följer av de föreslagna 5

och 6 kap.

17 §. Inverkan av självrättelsebeslut. I paragrafen föreskrivs i sak på samma sätt som i 10 kap. 14 § i utsökningslagen att besvären kan avgöras efter det att ett rättelsebeslut enligt 12 § har vunnit laga kraft. Man behöver inte vänta på att besvärstiden skall löpa ut om alla parter på ett bindande sätt har meddelat att de nöjer sig med det beslut genom vilket felet har rättats. Om utmätningsmannen anser att det inte finns förutsättningar för självrättelse behöver inget avslagsbeslut fattas, utan ärendet går direkt till tingsrätten för avgörande.

Besvären förfaller enligt paragrafen till de delar som rättelsen gör besvären onödiga. Om det går så att även rättelsebeslutet överklagas, behandlas besvären tillsammans. Även till denna del motsvarar paragrafen i sak nuvarande reglering i den ovan nämnda paragrafen.

18 §. Anvisning om anförande av klagan. Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningsmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, skall tingsrätten enligt paragrafen till denna del lämna besvären utan prövning. Tingsrätten skall då anvisa den som anfört besvär att anföras klagan över saken hos det i 1 kap. 12 avsedda förvaltningsämbetet.

Paragrafen motsvarar i övrigt 10 kap. 16 § i utsökningslagen, men den myndighet hos vilken klagan anföras är inte justitieministeriet utan förvaltningsämbetet. Tills förvaltningsämbetet har inrättats iaktas enligt övergångsbestämmelserna tidigare lag. Möjligheten att anföras klagan hos de allmänna laglighetsövervakarna kvarstår naturligtvis.

19 §. Fullföljd. I paragrafen finns bestämmelser om sökande av ändring i högre rättsinstanser. Paragrafen motsvarar i huvudsak 10 kap. 17 § i utsökningslagen.

I utsökningsärenden får besvär anföras hos hovrätten och högsta domstolen. I 1 mom. föreskrivs att ändring i tingsrättens avgörande söks genom besvär hos hovrätten. För tydlighets skull tillfogas en bestämmelse om att vid besvär i tillämpliga delar iaktas vad som föreskrivs i 25 kap. i rättegångsbalken. Därmed är t.ex. motbesvär

möjliga också i utsökningsbesvärärenden.

På samma sätt som enligt nuvarande bestämmelser skall tingsrätten genast sända ändringsansökan till hovrätten. Så skall förfaras oberoende av om besvären innehåller en begäran om avbrott. Eventuella motbesvär skickas i efterhand.

I paragrafens 2 mom. sägs att om ärendets behandling i hovrätten och om sökande av ändring hos högsta domstolen i övrigt i tillämpliga delar gäller vad som föreskrivs i det föreslagna 15 § 2 och 3 mom. om att ärende är brådskande och i 16 § 2 mom. om ändring av partsförteckningen och fördelningslängden. Motsvarande bestämmelser finns också i gällande lag.

På samma sätt som i dag skall i hovrätten och högsta domstolen till övriga delar i tillämpliga delar iaktas bestämmelserna i 26 och 30 kap. i rättegångsbalken. Avsikten är att vid sidan av den allmänna bestämmelsen om avbrott i 30 kap. 23 § i rättegångsbalken skall tillämpas bestämmelserna om avbrott i det här föreslagna 10 kap.

20 §. Rättegångskostnader. I paragrafen finns bestämmelser om ersättande av rättegångskostnader. De kostnader som uppstår vid utsökningsförfarandet i första instans ersätts däremot inte.

Enligt 10 kap. 18 § i utsökningslagen kan den domstol som behandlat besvären ålägga den som domstolens beslut går emot att ersätta motparten för dennes kostnader för sökande av ändring, med iakttagande i tillämpliga delar av 21 kap. i rättegångsbalken. I motiveringen till bestämmelsen konstateras att det av utsökningsförfarandets karaktär kan följa att ändringsökanden åläggs att bära kostnaderna, om inte borgenären har utnyttjat sin talan och inte heller har kunnat påverka resultatet av utmätningsmannens verkställighet (RP 106/1995 rd).

Såsom har konstaterats i samband med 10 kap. 18 § är det i utsökningsärenden inte alltid klart vem som utgår som vinnare respektive förlorare i målet. Svaranden kan inte betraktas som förlorare om han inte deltar i rättegången så att rättegångskostnaderna stiger. Rättspraxis har varit oenhetlig i fråga om ersättande av rättegångskostnaderna.

Enligt paragrafens 1 mom. är huvudregeln att i utsökningens besvärshandling svarar parterna själva för sina rättegångskostnader. Parterna får bära sina egna kostnader. Domstolen kan dock enligt momentet av särskilda skäl ålägga den som domstolens beslut går emot att helt eller delvis ersätta motparten för kostnaderna för sökande av ändring. När det bestäms att kostnaderna skall ersättas iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken.

Vad som avses med särskilda skäl varierar från fall till fall. Vikt kunde t.ex. läggas vid att parten vid ändringssökandet har agerat så att motpartens kostnader har stigit. Bara det att t.ex. borgenären i sitt svar hänvisar till utmätningens utlåtande eller till hörandet i övrigt och dessutom lägger fram egna bedömningar till stöd för detta, är inte ett särskilt skäl att bestämma att borgenären skall ersätta motpartens kostnader. Men om borgenären lägger fram bevis utöver vad som framgår av utmätningens officiella material är det motiverat att iakttas regeln i 21 kap. 1 § i rättegångsbalken.

Momentet tillämpas vid ersättande av kostnader i tingsrätten och högre rättsinstanser. När det gäller kostnaderna för sökande av ändring i de högre rättsinstanserna väger ovan nämnda motiveringar att låta parterna bära sina kostnader dock i allmänhet inte lika tungt som i fråga om kostnaderna i tingsrätten.

I rättspraxis har det förekommit ovisshet om huruvida staten i utsökningens besvärshandling kan åläggas att ersätta en utomståendes eller gäldenärens rättegångskostnader. När det gäller verkställighetstvister infördes i samband med den andra delreformen år 2004 en bestämmelse enligt vilken staten på en utomståendes yrkande kan åläggas att ersätta dennes skäligena rättegångskostnader om den utomståendes talan bifalls. Samma rättsskydds- och skälighetsorsaker talar för att motsvarande bestämmelse skall gälla också vid behandling av utsökningens besvär.

Nu föreslås att statens ersättningsansvar under vissa förutsättningar skall gälla ersättande av rättegångskostnaderna för utomstående och i undantagsfall för parterna vid utsökning. Samma bestämmelser gäller både besvärshandlingen och

verkställighetstvister. I och med att besvär kan behandlas på samma sätt som tvistemål har gränsen mellan handläggningsordningen för besvärshandlingen och tvistemål blivit ännu mer flytande än tidigare.

Enligt 2 mom. kan staten, om en utomståendes besvär godkänns, på den utomståendes yrkande förordnas att helt eller delvis ersätta dennes skäligena rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående skall bära kostnaderna. Det sistnämnda innebär att det inte är skäl att sätta tröskeln för statens ersättningar särskilt lågt. Utmätningens utlåtande har i förarbetet i första instans en skyldighet att avgöra ärenden under omständigheter där ett beslut ofta måste fattas snabbt i en eller annan riktning, och sökandens krav på rättsskydd förutsätter en effektiv verkställighet.

Statens ersättningsansvar är därmed inte avsett att bli tillämpat då fallet juridiskt eller i fråga om bevisningen objektivt sett har varit tolkbart eller oklart. Vid prövning av frågan om statens ersättningsansvar kan vikt även läggas vid om den utomstående har framställt sin invändning redan i den första fasen av utsökningen och vilka omständigheter han då har lagt fram till stöd för den. Avseende bör också fästas vid den utomståendes ekonomiska situation och förhållanden i övrigt. Särskilt om en enskild utomstående har blivit tvungen att försvara sig i ett läge då ett relativt uppenbart fel har begåtts, kan det i allmänhet anses oskäligt att den utomstående får bära kostnaderna.

I de fall då den utomståendes rättegångskostnader kan bestämmas bli ersatta av en part, t.ex. en borgenär som aktivt drivit processen, uppstår inte för staten ett ansvar för den utomståendes kostnader.

I rättspraxis har också uppstått en fråga om statens kostnadsansvar gentemot gäldenären i besvärshandlingen. I avgörandet HD 2004:97 dömdes staten, om än i ett fall av speciell karaktär, att ersätta gäldenärens rättegångskostnader. I avgörandet HD 2006:38 ålades staten inget ersättningsansvar.

Statens ersättningsansvar utsträcks att omfatta också rättegångskostnaderna för de i 1 kap. 3 § avsedda parterna i utsökningen. För deras del förutsätts dock att det i saken

har skett ett uppenbart fel, som utmätningssmannen borde ha rättat genom självrättelse redan i den första fasen av utsökningen.

Ännu tydligare än när det gäller utomstående skall gäldenärens eller en annan svarandes eller sökandens eller en annan borgenärs rätt att få sina rättegångskostnader av statens medel bindas till grunderna för självrättelse. I momentet avses de fall då utmätningssmannen skulle ha varit skyldig att göra en självrättelse. Detta innebär ett klart fel enligt 10 kap. 1 § 1 mom. och att hinder för rättelse inte har förelegat enligt kapitlets 2 §. Avseende bör även fästas vid i vilket skede och på vilket sätt personen i fråga har framställt sin invändning till utmätningssmannen.

Gäldenären är part i ett ärende där en statlig myndighet utför verkställighetsåtgärder för genomförande av sökandens rättsskydd. Om man i denna uppgift blir tvungen att agera under tolkbara eller oklara omständigheter och gäldenären åsamkas kostnader på grund av detta, kan de inte på samma sätt anses vara oskäligen när det gäller en utomstående.

Gäldenärens eller en annan parts rättegångskostnader ersätts således av statens medel endast i exceptionella fall. Motsvarande reglering skall enligt det föreslagna 10 kap. 18 § 3 mom. också gälla verkställighetstvister.

Beslut i skadestandsärenden skall fattas av det i 1 kap. 12 § avsedda förvaltningsämbetet, som skall höras innan det bestäms att staten skall ersätta kostnaderna. Utmätningssmannen däremot företräder inte på tjänstens vägnar staten i ett ärende som gäller kostnaderna. Detta kunde leda till en konflikt med utmätningssmannens opartiskhet. Däremot finns det inget hinder för att förvaltningsämbetet bemyndigar utmätningssmannen att tekniskt meddela förvaltningsämbetets ståndpunkt i saken.

På samma sätt som övriga bestämmelser om förvaltningsämbetet kan dessa tillämpas först när ämbetet har inrättats genom en särskild lag. Till dess sköts motsvarande uppgifter av justitieministeriet eller den som ministeriet förordnat, närmast länsstyrelsens justitieförvaltningsavdelning.

12 kap. Särskilda bestämmelser

Kapitlets paragrafer (1 och 2 §) har samma innehåll som 11 kap. 1 och 2 § i utsökningsslagen.

13 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. anges ikraftträdelsedagen. Avsikten är att lagen skall träda i kraft från början av år 2008.

Paragrafens 2 mom. gäller upphävande av den tidigare lagen, utsökningsslagen, samt förordningen om införande av den.

2 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. tas in en hänvisning till övergångsbestämmelserna för det andra skedet i totalreformen av utsökningsslagen. På ärenden som blivit anhängiga före den 1 mars 2004 tillämpas den lag som då var i kraft i enlighet med 2 mom. i övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av utsökningsslagen (679/2003). I ett utsökningssärende som har blivit anhängigt före nämnda tidpunkt gäller således t.ex. de tidigare bestämmelserna om anhängiggörande.

På motsvarande sätt tas i 2 mom. in en hänvisning till övergångsbestämmelserna för reformens tredje skede. På ärenden som blivit anhängiga före år 2007 tillämpas den då gällande lagen i enlighet med 2—12 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av utsökningsslagen (RSV 40/2006 rd). Övergångstiden för den föreslagna bestämmelsen om strängare utmätning av lön ändras att motsvara ikraftträdandet av denna lag.

I paragrafens 3 mom. finns en övergångsbestämmelse för utsökningens centralförvaltning och mellanstegsförvaltning. Enligt den bestäms särskilt genom lag om ikraftträdandet av de föreslagna 1 kap. 11 § 1 och 2 mom., 12 § samt övriga bestämmelser om förvaltningsämbetet. Detta innebär att

justitieministeriet och länsstyrelserna fortsätter att sköta sina nuvarande uppgifter tills lagen om de nämnda paragrafernas ikraftträdande träder i kraft. Avsikten är att lagen om införande av paragraferna skall träda i kraft samtidigt som lagen om inrättande av förvaltningsämbetet. Till dess gäller också motsvarande bestämmelser i förordningen om utsökningsväsendets förvaltning. Tills den separata lagen har trätt i kraft skall justitieministeriet sköta de uppgifter som ålagts förvaltningsämbetet. Detta innebär de facto ingen förändring från det rådande läget, eftersom de uppgifter som kommer att åläggas förvaltningsämbetet i dag huvudsakligen sköts av justitieministeriet. Således fortsätter justitieministeriet att sköta uppgifterna till förvaltningsämbetet har grundats.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen gäller inte 1 kap. 11 § 3 mom., där det finns bestämmelser om utsökningsdistrikten. Detta moment föreslås träda i kraft från början av år 2008.

I paragrafens 4 mom. finns övergångsbestämmelser som gäller de lokala utsökningsmyndigheterna. När lagen träder i kraft överförs de anställda vid exekutionsverket enligt momentet till det exekutionsverk till vars verksamhetsområde deras nuvarande verksamhetsställe hör. För överföringen av tjänsten krävs inte tjänstemannens samtycke, om tjänsteutövningssättet förblir på samma ort. Då är det frågan om en teknisk överföring av tjänsten. För överföring av tjänsten till en annan ort krävs däremot tjänstemannens samtycke.

De nuvarande ledande häradsfogdarna behåller sina tjänstebestämmelser trots att distrikten sammanslås. Därför föreskrivs i momentet att det vid de exekutionsverk vilkas verksamhetsområden när lagen trädde i kraft omfattade fler än ett utsökningsdistrikt, tillfälligt kan finnas fler än en ledande häradsfogdetjänster. En av dem utses av den utnämmande myndigheten till chef för exekutionsverket. På den ledande häradsfogde som är chef för distriktet tillämpas den aktuella lagens bestämmelser om ledande häradsfogde.

Tjänsten som ledande häradsfogde och chef för exekutionsverket besätts enligt momentet

första gången utan att tjänsten ledigförklaras. På detta sätt kan man förfara om till tjänsten utnämns en sådan ledande häradsfogde eller häradsfogde vars nuvarande verksamhetsställe hör till det aktuella exekutionsverkets verksamhetsområde.

I sina tjänster fortsätter de ledande häradsfogdar för vilkas del verksamhetsställets verksamhetsområde motsvarar exekutionsverkets verksamhetsområde. I dessa fall har de genom förordning av justitieministeriet bildade nya utsökningsdistrikten samma gränser som enligt de samarbetsbestämmelser som är i kraft då lagen träder i kraft. Detta gäller även ledande häradsfogden i de utsökningsdistrikt som i dag och i framtiden utgörs av samma härad.

I paragrafens 5 mom. tas för tydlighets skull in en bestämmelse om att de nya behörighetsvillkoren för ledande häradsfogdar och häradsfogdar gäller utnämningar som görs efter lagens ikraftträdande.

Enligt 6 mom. gäller det som i annan lag föreskrivs om biträdande utmättningsman efter lagens ikraftträdande häradsutmättningsman. I vissa andra lagar finns bestämmelser om biträdande utmättningsman. De gäller efter lagens ikraftträdande häradsutmättningsman.

Paragrafens 7 mom. gäller i vilken mån bestämmelserna tillämpas retroaktivt vid beräkning av giltighetstid för utsökningsgrunden och preskriptionstiden för fordran. De föreslagna 2 kap. 24—28 § tillämpas enligt momentet även på utsökningsgrunder som givits före lagens ikraftträdande och på fordringar som avses i dem samt på utsökningsärenden som är anhängiga då lagen träder i kraft. Men om en utsökningsgrund har givits före den 1 mars 1993 räknas tiden för verkställbarheten och den slutliga preskriberingen av fordran från den dagen. Förslaget motsvarar det gällande övergångsarrangemanget med tillägg av bestämmelser om slutgiltig preskription av fordran. Frågan om retroaktivitet behandlas nedan i avsnitt 4.

Meddelanden om minderåriga gäldenärer som enligt 3 kap. 113 § 1 mom. skall skickas till förmyndarmyndigheten skall enligt 8 mom. börja skickas först i ärenden som blir

anhängiga efter lagens ikraftträdande. Om personer under 15 år ges inte intyg ur utsökningens informationssystem eller uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet efter lagens ikraftträdande, ens i ärenden som har blivit anhängiga före ikraftträdandet.

I paragrafens 9 mom. finns en övergångsbestämmelse gällande utsökningens rättsskyddsmedel, eftersom ändringar föreslås i bestämmelserna om sökande av ändring och verkställighetstvist. Enligt momentet söks ändring i en verkställighetsåtgärd som har vidtagits eller i utmätningens beslut som har fattats före lagens ikraftträdande med iakttagande av den tidigare lagen, och ändringsansökan behandlas också enligt tidigare lag. Talan i en verkställighetstvist beträffande vilken anvisning har getts före lagens ikraftträdande behandlas enligt den tidigare lagen. Det samma gäller talan i verkställighetstvist som har väckts utan anvisning före lagens ikraftträdande. De föreslagna bestämmelserna om självrättelse och avbrott tillämpas omedelbart efter lagens ikraftträdande. Avsikten är inte att redan meddelade förordnanden om avbrott skall justeras. Men om en ny begäran om avbrott framställs i ärendet eller om domstolen på eget initiativ ändrar ett förordnande om avbrott, meddelas det nya förordnandet enligt de nya bestämmelserna.

I paragrafens 10 mom. finns en bestämmelse om att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Detta innebär t.ex. förberedande åtgärder som behövs för att förstora distrikten.

I paragrafens 10 mom. finns en bestämmelse om att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Detta innebär t.ex. förberedande åtgärder som behövs för att förstora distrikten.

3 §. Hänvisningsbestämmelser. I paragrafen finns en sedvanlig bestämmelse som gäller hänvisningar till den tidigare lagen. Här sägs att om det i annan lag eller förordning hänvisas till utsökningens lagen, tillämpas motsvarande bestämmelse i utsökningens lagen. Det är inte ändamålsenligt att i samband med propositionen i stor skala föreslå ändringar i hänvisningsbestämmelserna i andra lagar, utan de kan ändras i samband med andra ändringar i lagstiftningen i fråga.

1.2. Lag om verkställighet av skatter och avgifter

Den nuvarande skatteutsökningens lagen föreslås bli upphävd och ersatt med en ny lag om verkställighet av skatter och avgifter. I den nya lagen utelämnas bestämmelser som överlappar med den föreslagna utsökningens lagen. Dessutom görs bestämmelserna tydligare för att minska konstaterade tolkningsproblem. Till sin grundstruktur följer den nya lagen skatteutsökningens lagen.

Lagen kommer att gälla utsökning av i lagen angivna offentliga fordringar, grundbesvär, avbrott av verkställigheten samt preskription. I lagen finns bara ett fåtal bestämmelser om utsökningens indrivning. Till övriga delar tillämpas bestämmelserna i den föreslagna utsökningens lagen. Om gäldenärens egen indrivning och indrivning genom ombud finns särskilda bestämmelser.

Grundbesvär är i princip ett allmänt skatterettsligt medel för sökande av ändring, även om det ofta kommer till användning just i samband med utsökning. Också bestämmelserna om preskription av offentliga fordringar är allmänna, och gäller inte enbart utsökningens indrivning. Med tanke på det som nyss konstaterats är lagens föreslagna namn, som innehåller ordet "verkställighet" inte särskilt exakt. Å andra sidan gäller samma problem namnet på den nuvarande skatteutsökningens lagen.

Genom att i namnet använda ordet verkställighet kan man göra skillnad mellan den föreslagna lagen och skatteutsökningens lagen, som skall upphävas. Ordet verkställighet används också i namnet på lagen om verkställighet av böter samt i namnet på lagen om verkställighet av beslut angående vårdnad om barn och umgängesrätt.

Vid finansministeriet och skatteförvaltningen bereds ett system med så kallade skattekonton. Avsikten är att de många frågor som är förknippade med ett underskott bestående av flera olika skatteslag och skatteposter i enlighet med systemet med skattekonton skall jämföras med en skatt, skall avgöras i samband med att förslaget till lag om systemet med skattekonton avläts. Centrala frågor med tanke på det nu föreliggande lagförslaget är bl.a. hur det skall sörjas för att bestämmelserna om företrädesrätt tillgodoses, hur

bestämmelserna om preskribering skall beaktas, hur gäldenärens rätt att få information skall tryggas samt hur möjligheten till grundbesvär och förordnande om avbrott skall inriktas på rätt skattepost.

Tillämpningsområde

I paragrafen om lagens tillämpningsområde uppräknas de grupper av fordringar som lagen gäller. Att en fordran av ett visst slag hör till lagens tillämpningsområde innebär ännu inte att alla lagens bestämmelser gäller fordran i fråga. T.ex. möjligheten att indriva en fordran genom utsökning utan dom eller beslut bestäms enligt 3 §. I fråga om vissa skatteslag förbjuds grundbesvär.

1 §. Offentlig fordran. Tillämpningsområdet för skatteutsökningslagen är i dag relativt omfattande. Det finns en mängd olika skatteslag och offentliga avgifter och i många speciallagar finns bestämmelser om andra fordringar som jämföras med skatter och offentliga avgifter och är direkt utsökbara. I tillämpningsområdet föreslås inga väsentliga ändringar.

Lagen har samma uppbyggnad som den nuvarande skatteutsökningslagen. Vilka fordringar som omfattas av tillämpningsområdet skall preciseras i förordning av statsrådet. En bestämmelse om detta ingår i paragrafens 2 mom. Enligt 3 och 4 mom. i den föreslagna ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen förblir alla särskilda bestämmelser i kraft också efter lagens ikraftträdande.

I paragrafens 1 mom. uppräknas de fordringar som hör till lagens tillämpningsområde. Dessa fordringar kallas *offentliga fordringar*.

Lagen tillämpas enligt 1 punkten på skatter och offentliga avgifter samt på för dem föreskriven dröjsmålsränta och förhöjning. För de två förstnämndas del motsvarar förslaget skatteutsökningslagen.

Skatter enligt 1 § 1 mom. i den nuvarande skatteutsökningsförordningen är av staten, kommunerna samt den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets församlingar påförda skatter. Dessa uppstår också offentliga avgifter.

De avgifter som staten uppstår bygger på speciallagar eller lagen om grunderna för

avgifter till staten (150/1992). Med stöd av denna har utfärdats flera författningar på lägre nivå inom de olika förvaltningsområdena.

Enligt skatteutsökningsförordningen kan kommunernas offentliga avgifter bygga på lag eller en taxa som fastställts av en statlig myndighet. Vad som avses med skatt och offentlig avgift skall även i fortsättningen preciseras genom förordning av statsrådet.

Enligt denna punkt tillämpas lagen också på dröjsmålsränta på skatter och offentliga avgifter. I den nuvarande skatteutsökningslagen finns inte utsagt om dröjsmålsränta på de fordringar som avses i lagen ingår i tillämpningsområdet. Nu slås detta uttryckligen fast.

Ordet "dröjsmålsränta" används i vid bemärkelse. Med dröjsmålsränta avses också andra fordringar av samma typ, såsom skatteförhöjning. Även denna punkt skall preciseras genom förordning av statsrådet.

Den föreslagna bestämmelsen medför inte rätt till dröjsmålsränta om en sådan rätt inte finns föreskriven i annan lag. Bestämmelsen innebär endast att om dröjsmålsränta enligt andra bestämmelser kan uppbäras för fordran i fråga, hör räntan till tillämpningsområdet för den föreslagna lagen. Bestämmelser om påföljder i form av dröjsmålsränta på skatter finns i lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995). Där föreskrivs i 8 § att vid indrivning av skattetillägg och förseningsränta i utsökningsväg iakttas skatteutsökningslagen. Dröjsmålsränta på offentliga avgifter uppbärs med stöd av 3 § 3 mom. i förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/1992).

Enligt momentet omfattar lagens tillämpningsområde också förhöjningar av skatter och offentliga avgifter. I dag är det i viss mån oklart om en sådan förhöjning hör till lagens tillämpningsområde. För att förhöjningen skall ingå i tillämpningsområdet talar det faktum att i skattelagstiftningen betraktas en skatteförhöjning i allmänhet som en skatt. Exempelvis enligt 2 § i lagen om skatteuppbörd (609/2005) avses med skatt de skatter, avgifter, premier och andra prestationer som avses i skattelagstiftningen.

Fakta som talar mot detta har att göra med rättsskyddet vid direkt utsökbarhet. En

förhöjning av en skatt eller en offentlig avgift bygger i allmänhet på skattemyndighetens eller debiterarens prövning. Prövningen kan gälla t.ex. om det har funnit en godtagbar orsak till att betalningen har försummats eller om felaktig information har givits avsiktligt eller av grov vårdslöshet. Även förhöjningsbeloppet kan vara en prövningsfråga, t.ex. så att en avgift uppbärs till högst fyrdubbelt belopp.

För tydlighets skull föreskrivs i det föreslagna momentet uttryckligen att en förhöjning av en skatt och en offentlig avgift hör till lagens tillämpningsområde. En förhöjning av en skatt eller avgift är också direkt utsökbar, när det gäller en förhöjning kan grundbesvär användas och en förhöjning preskriberas efter fem år. Av rättsskyddsskäl föreskrivs i det föreslagna 13 § 1 mom. att om det inte finns vägande skäl att fortsätta med verkställigheten skall försäljningen och redovisningen med vissa undantag avbrytas om ändringssökandet gäller förhöjning av skatt eller en offentlig avgift.

Även vad som avses med förhöjning av en skatt och offentlig avgift skall preciseras genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om skatteförhöjning finns i flera skattelagar, bl.a. i 32 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995), 44 § i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996), 36 § i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940), 182 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och 36 § i lagen om överlåtelseskatt (931/1996). Bestämmelser om förhöjning av offentliga avgifter finns t.ex. i 10 § 4 mom. i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963), där det hänvisas till lagen om förskottsuppbörd.

I momentets 2 punkt föreskrivs att lagen också tillämpas på andra offentligrättsliga fordringar eller motsvarande fordringar som enligt 3 § får drivas in genom utsökning utan i 2 kap. 2 § i utsökningsbalken avsedd utsökningsgrund. Denna indrivningsmöjlighet kallas "direkt utsökbarhet".

Punkten innebär att lagens tillämpningsområde på samma sätt som i dag kommer att omfatta en mängd fordringar på grund av speciallagar. Vissa av dem finns uppräknade i 1 § 3 mom. i skatteutsökningsförordningen, bl.a.

annuiteter på av staten beviljade lån, betalningar för lantmåteriförrättningar, väg- och sotningsavgifter samt vissa försäkringspremier samt avgifter som uppbärs av vissa sjukhus och andra inrättningar.

Till lagens tillämpningsområde hör också enskilda aktörers direkt utsökbara fordringar, såsom vissa försäkringspremier och indrivningskostnaderna för indrivning av direkt utsökbara fordringar genom ombud.

I paragrafens 2 mom. finns en fullmactsbestämmelse enligt vad som förklarats ovan, där det föreskrivs att närmare bestämmelser om de fordringar som avses i 1 mom. 1 punkten utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. Lagen skall gälla utsökning av offentliga fordringar, grundbesvär, avbrott av verkställigheten och preskribering. Däremot bestäms det särskilt genom lag hur borgenären själv kan driva in en offentlig fordran, utföra kvittning och ge uppdrag gällande indrivning av offentliga fordringar.

Paragrafen förtydligar förhållandet mellan olika lagar, och av den framgår att den föreslagna lagen gäller endast utsökningsindrivning av offentliga fordringar, inte borgenärens egna indrivningsåtgärder eller indrivning genom ombud. I dag gäller samma förhållande mellan lagarna.

Med paragrafen hänvisas för skatternas del närmast till lagen om skatteuppbörd, i vilken det finns bestämmelser om uppbörden av skatter och skattemyndighetens egna indrivningsåtgärder. Hänvisningen till annan lagstiftning gäller också lagen om indrivning av fordringar (513/1999), nedan *indrivningslagen*, som tillämpas på indrivningen som allmän lag. Men om det i andra lagar finns bestämmelser som avviker från indrivningslagen, tillämpas specialbestämmelserna i fråga.

Utsökning

Den direkta utsökbarheten för en offentlig fordran fastställs ofta i specialbestämmelser, vilka inte i detta sammanhang föreslås bli ändrade. Huvudsakligen gäller den direkta utsökbarheten offentligrättsliga fordringar.

Direkt utsökbara är dock även vissa andra fordringar som kan jämföras med offentligrättsliga fordringar. Här kan nämnas skadeförsäkring enligt 40 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994) om försäkringsgivarens ansvar enligt försäkringsvillkoren inte upphör trots att premien inte har betalats inom utsatt tid. Om detta finns angivet på inbetalningskortet får premien med dröjsmålsränta drivas in utan dom eller beslut. Om betalningsskyldigheten bestrids är ett domstolsavgörande en förutsättning för verkställigheten.

3 §. Direkt utsökbarhet. Enligt paragrafens 1 mom. är skatter och offentliga avgifter direkt utsökbara på samma sätt som i dag. För att skatter och offentliga avgifter skall bli direkt utsökbara krävs således inte bestämmelser i annan lag, utan den direkta utsökbarheten bygger på den här aktuella paragrafen.

Vidare förslås att också dröjsmålsränta och förhöjning på skatter och offentliga avgifter skall vara direkt utsökbar. Det kan anses motiverat att dröjsmålsräntan är direkt utsökbar på samma sätt som kapitalet. Detta motsvarar i hög grad det rådande läget. Exempelvis enligt 8 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta skall vid indrivning av skattetillägg och förseningsränta i utskökningsväg iakttagas skatteutskökningslagen. Dröjsmålsräntorna på offentliga avgifter fastställs på basis av 3 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Också förhöjningar av skatter och avgifter skall vara direkt utsökbara. I dag finns ingen sådan bestämmelse och rättsläget är i någon mån oklar. Enligt 34 § 1 mom. i lagen om skatteuppbörd skall skatteuppbördsmyndigheten sända skatterester för indrivning i utskökningsväg. På utskökningsvägen tillämpas då vad som föreskrivs om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg. Med skatterest avses en debiterad skatt som inte betalats på förfallodagen. Med skatt avses för sin del skatter, avgifter och andra prestationer som avses i skattelagstiftningen. På grund av sakens betydelse föreslås att det skall finnas en uttrycklig bestämmelse om att förhöjningarna är direkt utsökbara.

Den direkta utsökbarheten skall också gälla

förhöjningar av andra offentliga fordringar, oberoende av om det är frågan om offentliga avgifter, som socialskyddsavgifter, eller andra offentliga avgifter, som försäkringspremier. Bestämmelser om förhöjning av försäkringspremier finns bl.a. i 15 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/1961), 10 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), 7 § i lagen om sjömanspensioner (72/1956) och 36 § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

En förhöjning av skatt eller avgift på grund av brott mot bestämmelserna om skatt- eller försäkringskyldighet eller mot andra motsvarande bestämmelser hör enligt 6 § i betalningslagen till de fordringar för vilka betalning sist skall erläggas.

En förhöjning av en skatt eller en offentlig avgift förutsätter i allmänhet en försummelse eller överträdelse och i många fall också prövning av klandervärdheten. För att en sådan fordran skall vara utsökbar utan en utskökningsgrund enligt utskökningsbalken förutsätts att gäldenärens rättsskydd sköts genom tillräckligt effektiva bestämmelser om avbrott. Till denna del hänvisas till vad som konstateras i samband med 13 §.

Paragrafens 2 mom. gäller andra offentligrättsliga fordringar eller motsvarande fordringar än skatter eller offentliga avgifter eller dröjsmålsränta eller förhöjning av dem.

Enligt 1 § 2 mom. i skatteutskökningslagen får andra offentligrättsliga eller därmed jämförbara fordringar utskökas utan dom eller utslag, då ett särskilt stadgande om saken finns i lag eller förordning. Enligt lagens 14 § kan genom förordning stadgas att av vissa inrättningar uppburna avgifter får utskökas utan dom eller utslag endast om ett ministerium genom ett beslut som publiceras i författningssamlingen för varje inrättning särskilt beviljar en sådan rätt. I 1 § 3 mom. 3 punkten i skatteutskökningsförordningen föreskrivs för sin del att direkt utsökbara fordringar är avgifter som uppbärs av de sjukhus, uppfostringsanstalter och andra dylika inrättningar, vilka genom beslut, som med stöd av lag eller förordning utfärdats av statsrådet eller ett ministerium, beviljats rätt till utskökningsväg av sina avgifter utan dom eller utslag.

Den nämnda 14 § i skatteutsökningslagen innebär inte att man genom beslut av ett ministerium kunde föreskriva att inrättningarnas avgifter är direkt utsökbara, utan en förutsättning är alltid att det finns bestämmelser i lag eller förordning av statsrådet. Syftet med regleringen har varit att förhindra missbruk, och ministeriets uppgift är att begränsa den direkta utsökbarheten till avgifter till inrättningar som har konstaterats vara tillförlitliga.

I momentet intas bestämmelser som i huvudsak motsvarar de nuvarande, men är något mer exakta. I momentet föreskrivs att en annan offentlighetsrättslig fordran eller motsvarande fordran vars belopp eller bestämningsgrund anges i lag eller förordning av statsrådet är direkt utsökbar om så föreskrivs genom lag eller förordning av statsrådet. Detta innebär att direkt utsökbarhet inte kan bestämmas för fordringar vilkas belopp inte bygger på lag eller förordning av statsrådet. Momentet gäller inte heller beslut om återindrivning av förmåner på basis av prövning av klandervärdheten från fall till fall eller andra motsvarande fordringar.

På samma sätt som i dag blir också vissa inrättningsfordringar direkt utsökbara om så föreskrivs genom förordning av statsrådet. Vidare förutsätts att genom ministerieförordning skall anges de inrättningar vilkas fordringar blir direkt utsökbara. Även dessa fordringar skall vara offentlighetsrättsliga eller motsvarande. Enskilda avgifter till inrättningar kan inte bestämmas bli direkt utsökbara.

Av rättsskyddsskäl förutsätts att genom ministerieförordning anges de inrättningar som kan anses vara så tillförlitliga att deras fordringar kan vara direkt utsökbara. Syftet med regleringen är att ministeriet i fråga samtidigt kontrollerar grunderna för fastställande av avgifterna, att fordringarna håller saklig nivå och att inrättningens verksamhet är tillförlitlig. Förteckningen skall ingå i en förordning av ministeriet, inte i ett beslut. Förteckningen publiceras på samma sätt som i dag i författningssamlingen.

Grundbesvär kan användas i samband med indrivningen av alla i momentet avsedda fordringar tills de preskriberas, och

indrivningen samtidigt upphör. Enligt 4 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen skall fordringar som var direkt utsökbara enligt de bestämmelser som var i kraft då lagen trädde i kraft förbli direkt utsökbara.

Även dröjsmålsräntan på en i momentet avsedd offentlighetsrättslig eller motsvarande fordran är direkt utsökbar om bestämmelserna om den uppfyller momentets krav. Exempelvis föreskrivs i 38 § 2 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring att dröjsmålsräntan är direkt utsökbar. Enligt 40 § i lagen om försäkringsavtal får en fortlöpande försäkringspremie drivas in med dröjsmålsränta utan dom eller beslut. Också i 19 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare finns ett omnämnande av att dröjsmålsräntan är direkt utsökbar.

I 10 § 3 mom. i indrivningslagen finns bestämmelser om hur indrivningskostnaderna för offentlig fordringar är direkt utsökbara. Momentet i fråga gäller indrivning av konsumentfordringar även genom borgenärens egna indrivningsåtgärder. De kostnader som har uppkommit i samband med borgenärens egen indrivning av en direkt utsökbar konsumentfordran är således direkt utsökbara. I 10 a och 10 c § i indrivningslagen finns bestämmelser om maximibelopp för indrivningskostnaderna för direkt utsökbara konsumentfordringar.

De ovan nämnda bestämmelserna i indrivningslagen är sekundära. För en del av indrivningen av offentliga fordringar uppbärs i dag inga avgifter, såsom uppbörd och indrivning av skatter. Detta framgår av finansministeriets förordning om skatteförvaltningens avgiftsbelagda prestationer (961/2001). Ministeriets förordning har givits med stöd av 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten.

4 §. Laga kraft och kvittning. Enligt 6 § 1 mom. i skatteutsökningslagen får en offentlig fordran ända till slut indrivas i utsökningsväg oberoende av om påförandet eller debiteringen av fordran har vunnit laga kraft eller inte. I paragrafens 2—4 mom. finns dock en begränsning av verkställigheten när det gäller fastigheter och aktier i bostads- och fastighetsaktiebolag som berättigar till innehav av en lägenhet som gäldenären använder som bostad. Sådan

egendom kan säljas först när fordran har påförts eller debiterats med laga kraft. Samma begränsning gäller det fall då ett rättelseyrkande eller besvär har framställts senast 60 dagar efter förfallodagen.

Nu föreslås att försäljningsbegränsningarna gällande vissa slag av egendom skall slopas. Likaså slopas den begränsning som är beroende av hur snabbt rättelse eller ändring söks. I stället ordnas gäldenärens rättsskydd genom bestämmelser om avbrott. Den föreslagna bestämmelsen om avbrytande av försäljning i 13 § 1 mom. gäller en utmätt fastighet och aktier som berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad. Fullföljdsinstansen skall avbryta försäljningen och redovisningen av sådan egendom, om det inte finns vägande skäl för att verkställigheten skall fortsätta. I 2 mom. i nämnda paragraf finns bestämmelser om undantagsfall då försäljningen dock i allmänhet inte avbryts.

Ibland har det krävts att förhöjningar av skatter och offentliga avgifter borde kunna drivas in genom utsökning först när de har laga kraft. Detta motiveras med förhöjningens karaktär av sanktion. Kravet på laga kraft innebär dock att förhöjningsfordran preskriberas när den vinner laga kraft och blir indrivningsbar. Man måste utgå från att en förhöjning får drivas in utan att ha vunnit laga kraft, men att rättsskyddet garanteras med hjälp av bestämmelser om avbrott. Försäljning och redovisning skall i regel avbrytas också då ändring har sökts i förhöjningen av en skatt eller avgift. Avbrottsbestämmelserna i 13 § föreslås få det innehåll som förklarats ovan.

Också andra offentliga fordringar måste kunna drivas in även om de saknar laga kraft, eftersom besvärstiden i allmänhet är den samma som preskriptionstiden. Särskilt när det gäller skatter skulle dessutom den hela tiden växande skatteresten snabbt leda till att skattebeloppet blir övermäktigt för personen i fråga.

I enlighet med det ovan sagda föreskrivs i paragrafens 1 mom. att en offentlig fordran får drivas in genom utsökning även om påförandet eller debiteringen av fordran inte har vunnit laga kraft. Men om det i någon annan lag förutsätts att fordran har laga kraft, iaktas den bestämmelsen.

I 6 § 1 mom. i skatteutsökningslagen förbjuds indrivningen av en fordran om den betalningsskyldige visar, att han har fått förlängd betalningstid. Detta bör anses klart också utan en bestämmelse om saken. Dessutom kan det förutsättas att en borgenär som beviljat betalningstid inte ens för fordran till indrivning genom utsökning.

Oklara situationer har uppstått när någon som betalar ut periodiska inkomster eller andra förmåner eller medel använder dem för kvittning av sin offentliga fordran i ett fall då tillgångarna i fråga har utmätts för betalning av andra fordringar. En sådan användning av kvittningsrätten innebär i praktiken en företrädesrätt framom andra fordringar. Man kan utgå från att en sådan rätt inte föreligger genom utsökning om det inte finns en uttrycklig bestämmelse i lag.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, får sådana förmåner eller andra tillgångar som har utmätts inte kvittas mot en offentlig fordran efter det att utmätningsmannen har delgivit ett betalningsförbud enligt utsökningsbalken. Momentet gäller sådana fall då den som mottagit betalningsförbudet är skyldig att betala ut t.ex. pension eller en annan förmån till en gäldenär som har obetalda offentliga fordringar till den som betalar ut förmånen.

Bestämmelsen är sekundär i förhållande till de särskilda bestämmelser om kvittning som finns någon annanstans i lag. Som exempel på specialbestämmelser kan nämnas 11 § i lagen om skatteuppbörd, enligt vilken konkurs för mottagaren av skatteåterbäring eller utmätning av skatteåterbäring utgör hinder för verkställande av skattekvittning. En skatteåterbäring är av annan karaktär än t.ex. en periodisk inkomst som betalas till gäldenären. Specialbestämmelser i förhållande till det här aktuella momentet är däremot inte olika kvittningsbestämmelser gällande medel som återindrivs. Dessa fordringar är i allmänhet inte heller direkt utsökbara.

Ett delvis annorlunda fall gäller regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om pension för arbetstagare och till vissa lagar som har samband med den (RP 45/2005 rd). 123 § i den föreslagna lagen om pension för arbetstagare gäller det

fall att en pension på basis av regressrätt skall betalas till någon annan än arbetstagaren själv. I paragrafen anges den ordning i vilken de olika intressenterna då får betalning. Många regressfordringar går enligt förslaget framom ett av utmätningsmannen meddelat betalningsförbud.

5 §. Ansökan och ombud. I paragrafens 1 mom. sägs att till ansökan om utsökning inte behöver fogas den handling som gäller påförandet eller debiteringen av den offentliga fordran, men handlingen skall specificeras och uppgifter om den ges i ansökan. Utmättningsmannen kan dock be att få handlingen i fråga, och då är sökanden skyldig att ge in den. Momentet motsvarar den gällande 3 § 1 mom. i skatteutsökningslagen, som har trätt i kraft den 1 mars 2004.

Enligt den föreslagna hänvisningsbestämmelsen i 8 § är det i tillämpliga delar bestämmelserna om sökandens fordran i 1 kap. 4 § i den föreslagna utsökningsbalken som skall tillämpas. T.ex. en kommun kan på samma gång driva in en fordrans kapitalbelopp, dess lagstadgade ränta och sina egna indrivningskostnader. Fordringar som härrör från samma grund, t.ex. dagvård, kan kommunen med beaktande av 20 § i förslaget samla för högst för ett kalenderår. Räntor eller indrivningskostnader som härrör från olika fordringsgrunder får däremot inte samlas till en enda fordran. Klart är att t.ex. en indrivningsbyrå inte på samma gång kan söka ut sina direkt utsökbara indrivningskostnader för olika fordringar så som om de var en enda fordran.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 3 § 2 mom. i skatteutsökningslagen, som har trätt i kraft vid ovan nämnda tidpunkt. Enligt det får ett finansiellt institut eller kreditinstitut, någon som bedriver indrivningsverksamhet eller något annat ombud inte vid utsökning av en offentlig fordran uppträda som sökande på uppdrag av borgenären. Av rättsskyddsskäl förutsätts även i fortsättningen att en borgenär för vars fordran gäller att den är direkt utsökbar själv bär ansvaret bl.a. för att fordran genom utsökningen drivs in till rätt belopp, och ser till att en preskriberad fordran inte drivs in. Att det är den som ursprungligen debiterat fordran och inte ett

ombud som uppträder som borgenär är viktigt också med tanke på den föreslagna 6 §.

6 §. Återförvisning av ärende och kontroll av fordran. Paragrafens 1 mom. gäller anmälan av fel för rättelse. Observerar utmätningsmannen att en offentlig fordran uppenbart har påförts eller debiterats två gånger eller fel person, skall utmätningsmannen återförvisa ärendet till sökanden.

Momentet ersätter 8 § 3 mom. i skatteutsökningslagen, där det föreskrivs att saken skall anmälas till ”vederbörande myndighet”. Här har ursprungligen avsetts att felet skall anmälas för att behandlas som grundbesvär (RP 56/1960 rd s. 9).

Utmättningsmannen är i dag en opartisk lagskipningsmyndighet. Det är inte motiverat att utmätningsmannen anför grundbesvär eller ansöker om andra ändringar för gäldenärens räkning. Är det frågan om skatt återförvisas ärendet för att den berörda skattemyndigheten skall göra en skatterättelse enligt 55 § i lagen om beskattningsförfarande till den skattskyldiges fördel. En sådan rättelse kan skattemyndigheten också göra på eget initiativ. En rättelse kan göras om ärendet inte har avgjorts genom beslut med anledning av ändringssökande. En rättelse kan göras inom fem år räknat från början av året efter det år då beskattningen av den skattskyldige upphörde. En sådan rättelse som avses här innebär inte ett rättelseyrkande som ett första skede i sökande av ändring i beskattningen.

Om det vid påförandet av en annan offentlig fordran har inträffat ett fel enligt momentet, skall utmätningsmannen återförvisa ärendet till myndigheten i fråga för rättelse av sakfel eller skrivfel. Om fordran exceptionellt har debiterats av en privat aktör, t.ex. en indrivningsbyrå, som driver in sina indrivningskostnader för direkt utsökbara fordringar, återförvisas ärendet till den.

Att ärendet återsänds innebär samtidigt att anhängigheten upphör. Därför behövs inte heller bestämmelser om avbrott.

Paragrafens 2 mom. gäller det fall att en annan offentlig fordran än skatt drivs in genom utsökning av en person som inte fyllt 15 år. Då skall utmätningsmannen be

sökanden kontrollera den minderåriges betalningsskyldighet. Under tiden är verkställigheten avbruten. Avsikten är att utreda om räkningen har skrivits eller avgiften fastställts för den minderårige utan grund. Som åldersgräns föreslås 15 år eftersom äldre personer ofta själva är ansvariga för de offentliga fordringar som är föremål för utsökning, exempelvis kollektivtrafikens kontrollavgifter.

I praktiken har det hänt att olika avgifter till vårdinrättningar har skrivits i till och med mycket små barns namn, trots att vårdnadshavaren ansvarar för att barnet får den vård det behöver. I 9 § 2 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) föreskrivs att en minderårig patient som med beaktande av ålder och utveckling kan fatta beslut om vården har rätt att förbjuda att uppgifter om hans hälsotillstånd och vård ges till vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare. I praktiken kan redan en 12-åring själv vara klient hos hälso- eller socialvården.

Eftersom en indrivningsbyrå eller ett annat ombud inte får uppträda som sökande skall begäran om kontroll enligt momentet framställas till borgenären själv. Denna skall själv som borgenär av en offentligrättslig fordran kontrollera om man i saken har förfarit enligt bestämmelser och anvisningar.

I paragrafens 3 mom. finns en fullmakt enligt vilket vid behov genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de ärenden i vilka kontroll enligt 2 mom. skall begäras. I praktiken kan det framkomma att kontroll inte behöver begäras i alla ärenden, eftersom den rättsliga grunden för debiteringen är i sin ordning.

7 §. Anmälan till förmyndarmyndigheten. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att om gäldenären inte har fyllt 18 år och ansökan om utsökning gäller skatt eller någon annan motsvarande offentlig fordran, skall utmätningssmannen göra en anmälan till förmyndarmyndigheten, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 3 kap. 113 § i utsökningsbalken.

Det kan hända att t.ex. ett fordon som den minderåriga inte får köra eller annan egendom har registrerats i den minderåriges namn, och att skatten för egendomen inte har

skötts. Det är också möjligt att någon i den minderåriges namn bedriver sådan affärs- eller annan verksamhet som har föranlett skattepåföljder för den minderårige. Anmälan kan gälla t.ex. obetald arvs- eller gåvoskatt, restskatt, mervärdesskatt, fastighetsskatt eller förskottsskatt. Med andra jämförbara offentliga fordringar avses närmast olika offentligrättsliga fordringar på basis av ägande, som olika betalningsskyldigheter enligt väg-, vatten- och miljölagstiftningen. Däremot avses här inte t.ex. social- och hälsovårdens avgifter.

Närmare bestämmelser om de ärenden i vilka en anmälan skall göras utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet. Detta finns bestämt i paragrafens 2 mom.

8 §. Tillämpning av utsökningsbalken. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om grundbesvär endast till den del som undantag från utsökningsbalken föreslås. Till övriga delar iaktas vid utsökning av offentliga fordringar i tillämpliga delar vad som föreskrivs i utsökningsbalken om verkställighet av betalningsskyldighet. I 2 § i skatteutsökningslagen finns i dag motsvarande hänvisning till utsökningslagen.

Av bestämmelserna i utsökningsbalken tillämpas bestämmelserna i 2 kap. om kravet på utsökningsgrund inte vid indrivning av offentliga fordringar. Däremot tillämpas t.ex. kapitlets 1 §, enligt vilken utmätningssmannen inte får driva in en preskriberad fordran.

Eftersom bestämmelserna i utsökningsbalken kan tillämpas i stor utsträckning kan en stor del av bestämmelserna i den nuvarande skatteutsökningsförordningen utelämnas ur den förordning av statsrådet som skall utfärdas med stöd av den föreslagna lagen.

Grundbesvär

Grundbesvär är ett rättsskyddsmedel i alla de fall då en offentlig fordran inte bygger på ett avgörande av domstol. Trots att det i praktiken blir aktuellt att använda grundbesvär just i utsökningsskedet, är grundbesvär inte ett rättsskyddsmedel som är bundet till verkställigheten, utan det är i princip ett allmänt skatterättsligt medel för sökande av ändring. Dess betydelse har visserligen minskat eftersom den

regelmässiga besvärstiden för de skatter som avses i lagen om beskattningsförfarande är fem år räknat från beskattningsårets slut. Om t.ex. inkomst- eller förmögenhetsskatt har påförts genom efterbeskattning kan dock den normala besvärstiden ha löpt ut. I bestämmelserna om vissa skatteslag förbjuds grundbesvär.

Grundbesvär är ett rättsmedel också i fråga om offentliga avgifter och andra offentliga fordringar som avses i förslaget. Dessa offentliga fordringar debiteras i allmänhet utan ett uttryckligt förvaltningsbeslut. Genom grundbesvär kan både grunden för fordran och dess belopp göras till föremål för ändringssökande.

9 §. Rätt att anföra grundbesvär. Användningsområdet för grundbesvär förblir huvudsakligen oförändrat. Enligt 1 mom. får den som anser att en offentlig fordran har påförts eller debiterats felaktigt anföra grundbesvär. Detta motsvarar i sak 8 § 1 mom. och 2 mom. första meningen i skatteutsökningslagen. Med den nuvarande ordalydelsen ”fel vid förfarandet, som kan antagas hava inverkat på ärendets avgörande” har i tiden hänvisats till domfel enligt rättegångsbalken. Nu föreslås en allmänare ordalydelse, eftersom grundbesvären av rättsskyddsskäl bör ha ett lika brett tillämpningsområde som ordinarie besvär.

Grundbesvären skall gälla alla offentliga fordringar, även de typer av fordringar där fordran har debiterats av en privat aktör, som en indrivningsbyrås indrivningskostnader för direkt utsökbara fordringar.

I 8 § 1 mom. i skatteutsökningslagen finns en föräldrad bestämmelse om att grundbesvär inte kan anföras i ärenden som gäller stämpelskatt. Lagen angående stämpelskatt har upphävts. I lagen om överlåtelseskatt finns inget förbud mot grundbesvär.

Genom en uttrycklig bestämmelse förbjuds användningen av grundbesvär bl.a. i 30 § i tullagen (1466/1994), 193 § 4 mom. i mervärdesskattelagen, 31 § i lagen om farledsavgift (708/2002) och 16 § 5 mom. i lotteriskattelagen (552/1992).

Enligt 59 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen (586/1996) kan ett beslut inte överklagas, om grundbesvär kan anföras över det på samma grund.

Enligt förslaget skall utmätningsmannen inte längre vara behörig att anhängiggöra grundbesvär. Däremot skall utmätningsmannen i fall av klara fel i enlighet med 6 § 1 mom. återförvisa ärendet till den som debiterat fordran, för administrativ själv rättelse.

I paragrafens 2 mom. finns för tydlighets skull ytterligare en hänvisning till preskriptionstidens inverkan, om vilket det finns bestämmelser i 21 § 3 mom.

10 §. Myndighet som handlägger grundbesvär. I paragrafen finns bestämmelser om grundbesvärsmyndighet och fortsatta besvär. Grundbesvär anföras enligt 1 mom. hos samma myndighet som ordinarie besvär. Grundbesvär gällande skatt behandlas således inte vid skatteverket eller i skatterättsenämnden utan direkt i förvaltningsdomstolen. Finns det ingen regelmässig besvärsmyndighet för en offentlig fordran, anföras grundbesvären hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den offentliga fordran har påförts eller debiterats. Momentet motsvarar i sak de två sista meningarna i 8 § 2 mom. i skatteutsökningslagen. Det föräldrade omnämmandet av grundbesvär till länsrätten ersätts med en bestämmelse om förvaltningsdomstolen. I 24 § 3 mom. i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) föreskrivs att vad som i någon annan lag eller förordning bestäms om länsrätt sedan lagen har trätt i kraft gäller förvaltningsdomstolarna.

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag får förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller grundbesvär enligt paragrafens 2 mom. överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen inom 60 dagar från delfäendet av beslutet. Besvärsskriften skall inom den nämnda tiden sändas till högsta förvaltningsdomstolen eller till den förvaltningsdomstol som fattat beslutet. Momentet motsvarar i huvudsak 8 § 4 mom. i skatteutsökningslagen. Det föreslagna momentet blir sekundärt och till det fogas en hänvisning till annan lagstiftning. Därmed avses eventuella förbud mot sökande av ändring i andra lagar samt systemet med besvärstillstånd.

11 §. Besvärspanvisning. På samma sätt som i 9 § 5 mom. i skatteutsökningslagen

föreskrivs i paragrafen att om utmätningen har verkställts för indrivning av en offentlig fordran, skall utmätningsmannen utöver en besväransvisning enligt 11 kap. 13 och 14 § i utsökningsbalken ge gäldenären en anvisning om grundbesvär om personen i fråga har rätt att anföra grundbesvär. Ingen anvisning om grundbesvär ges om ärendet redan har förts till besvärsmyndigheten eller om det finns ett domstolsbeslut i ärendet. Utmätningensmannen skall även ge information om vad som enligt den aktuella lagen skall iakttas vid ansökan om avbrott. Här avses närmast förfarandet enligt den föreslagna 15 §.

Avbrytande av verkställighet

De föreslagna 12—19 § gäller avbrytande av verkställigheten på grund av ändringsökande eller rättelse som gäller grunden för en offentlig fordran. Med stöd av den föreslagna 8 § kan dessutom bestämmelserna i 10 kap. i utsökningsbalken bli tillämpliga vid utsökningsindrivning av en offentlig fordran, när ändringsökandet avser utmätningsmannens beslut eller åtgärd i utsökningsärendet i fråga.

12 §. *Förutsättningar för förordnande om avbrott.* Ett förordnande om avbrott är ett centralt rättsskyddsmedel vid verkställighet av direkt utsökbara fordringar. Förutsättningarna för förordnande om avbrott förnyades till gäldenärens fördel genom en ändring av 9 § 1 mom. i skatteutsökningslagen som trädde i kraft i slutet av år 1998. Även i denna proposition betonas rättsskyddsaspekterna.

1 och 2 punkten i den föreslagna paragrafen gäller den myndighet som behandlar ordinarie besvär eller grundbesvär mot påförandet eller debiteringen av den offentliga fordran eller rättelseyrkandet gällande beskattningen eller förskottsuppbörden. En sådan myndighet kallas i den föreslagna lagen *besvärsmyndighet*.

Besvärsmyndigheten skall enligt paragrafen utan dröjsmål på begäran eller självmant förbjuda utsökning av fordran eller förordna om avbrott i utsökningen, om inte besvären eller rättelseyrkandet uppenbart är obefogade. Regleringen motsvarar den första meningen i 9 § 1 mom. i

skatteutsökningslagen, dock så att här sägs ut att besvärsmyndigheten på eget initiativ kan förordna om avbrott. På motsvarande sätt som i den föreslagna utsökningsbalken används i lagen för förbud mot eller avbrytande av utsökningen den gemensamma benämningen *förordnande om avbrott*. Om förordnandet om avbrott innebär att verkställigheten skall förbjudas eller avbrytas är beroende av om utsökningsärendet har blivit anhängigt. Ett förordnande om avbrott i sig leder inte till att en verkställighetsåtgärd återkallas. Vill man återkalla redan utförda verkställighetsåtgärder skall detta uttryckligen förordnas med stöd av 16 §.

Med besvärsmyndighet avses för det första den myndighet som prövar de ordinarie besvären. Enligt lagen om beskattningsförfarande är förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen en sådan myndighet. Grundbesvär prövas enligt den föreslagna 10 § av samma myndighet som behandlar de ordinarie besvären. Besvärsmyndighet kallas i lagen också den myndighet som behandlar ett rättelseyrkande gällande beskattningen eller förskottsuppbörden. Rättelseyrkanden behandlas av skatterättelsenämnderna. Rättelseärendena bereds vid skatteverket. Enligt 61 § i lagen om beskattningsförfarande kan skatteverket avgöra ett rättelseyrkande till den del yrkandet bifalls. Om skatteverket behandlar ett rättelseyrkande beslutar det också om avbrott, oberoende av om det själv kan avgöra ärendet.

Eftersom skatteverket har rätt att avgöra saken endast till den skattskyldiges fördel får detta skede som föregår det egentliga ändringsökandet inte leda till rättsförluster för att utsökningen fortgår. Därför skall skatteverket förhålla sig extra försiktigt till att betrakta ett rättelseyrkande som är uppenbart obefogat.

13 §. *Avbrytande av försäljning och redovisning i vissa fall.* I 6 § 2—4 mom. i skatteutsökningslagen finns bestämmelser som begränsar verkställighetens framskridande när utmätningen gäller en fastighet eller aktier i ett bostads- eller fastighetsaktiebolag som berättigar till besittning av den lägenhet som gäldenären använder som bostad. Sådan egendom får

säljas först när fordran har påförts eller debiterats med laga kraft. Bakom regleringen ligger skyddet av gäldenärens boende (RP 56/1960 rd s. 7). Samma begränsning gäller det fall då rättelseyrkandet eller besvärerna har framställts inom 60 dagar från förfallodagen. Nu föreslås att dessa bestämmelser skall ersättas med en bestämmelse om avbrott.

Av de orsaker som förklaras i samband med de föreslagna 3 § 1 mom. och 4 § 1 mom. ändras bestämmelserna om avbrytande av försäljning och redovisning så att avbrott i det närmaste blir huvudregel till de delar som ändringssökandet gäller förhöjning av en skatt eller offentlig avgift.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att om det inte finns vägande skäl för fortsatt verkställighet skall försäljningen och redovisningen avbrytas, om utmätningen gäller en fastighet eller sådana aktier i ett aktiebolag som berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad eller om ändringssökandet gäller förhöjning av skatt eller offentlig avgift. För att undvika olika bevisningssvårigheter förutsätts inte längre att gäldenären använder egendomen som sin bostad. Man kan utgå från att egendomen i fråga i allmänhet är värdefull. Även den aktuella bestämmelsen om avbrott gäller alla besvärmyndigheter som avses i den föreslagna 12 §. Det är klart att utmätningssmannen inte behöver avbryta försäljningen i de fall då försäljningen i alla händelser skall förrättas för indrivning av en annan fordran.

I den föreslagna 16 § förutsätts inte att verkställigheten automatiskt återkallas även om ett förordnande om avbrott har meddelats i de fall som avses i det aktuella momentet. Men särskilt i fall då grunden för en förhöjning av en skatt eller avgift är oklar skall redan utförda verkställighetsåtgärder relativt lätt förordnas återgå med förhöjningens belopp. Speciellt befogade kan återkallelseåtgärderna vara när indrivningen gäller endast en förhöjning av skatt eller avgift och inte andra betalningsskyldigheter.

Bestämmelser om avbrott i samband med extraordinärt ändringssökande finns i 68 § i förvaltningsprocesslagen.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse som kompletterar den föreslagna 12 § och 1 mom. i den aktuella paragrafen.

Bestämmelsen gäller brådskande fall och ett redan långt framskridet försäljningsförfarande. Även om besvärerna inte uppenbart är obefogade får det endast av vägande skäl förordnas att försäljningen skall avbrytas om den utmäta egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader eller om en auktionsannons har publicerats. Denna förhöjda avbrottströskel tillämpas också i de fall som avses i 1 mom. om förutsättningar för brådskande försäljning föreligger eller om auktionen på ovan nämnt sätt har framskridit till annonseringsskedet.

I momentet eftersträvas en balanserad lösning mellan motstridiga intressen. Momentet gäller endast avbrytande av försäljningen. I fråga om avbrytande av redovisningen iakttagas antingen 12 § eller den omfattande avbrottsregeln i 1 mom. i den aktuella paragrafen.

14 §. Avbrytande mot säkerhet. Enligt paragrafens 1 mom. skall utmätningssmannen omedelbart avbryta verkställigheten om gäldenären hos utmätningssmannen ställer säkerhet för betalningen av den offentliga fordran som är föremål för utsökning. Det föreslagna momentet innebär en ovillkorlig rätt till avbrott genom säkerhet hos utmätningssmannen för den fordran som indrivningen gäller.

Momentet ersätter den sista meningen i 9 § 1 mom. i skatteutsökningslagen. Enligt nuvarande reglering skall besvärmyndigheten ge ett förordnande om avbrott om personen i fråga meddelar att han vill ställa säkerhet för fordran, och då ställs säkerheten hos utmätningssmannen. I syfte att förenkla förfarandet föreslås att säkerheten ställs direkt hos utmätningssmannen. Utmätningssmannen skall ta emot säkerheten även om utsökningsärendet ännu inte är anhängigt. Då har säkerheten enligt momentet samma verkan som ett verkställighetsförbud meddelat av besvärmyndigheten.

Utmätningssmannen skall på normalt sätt bedöma om säkerheten är tillräcklig, så som det föreskrivs i den föreslagna 3 kap. 43 § i utsökningsbalken. När utmätningssmannen har tagit emot och godkänt säkerheten skall han underrätta besvärmyndigheten om att säkerhet har ställts och att han har avbrutit

verkställigheten. En bestämmelse om detta finns i 2 mom.

15 §. Begäran om avbrott. Gälldenären har alltid en möjlighet att få avbrott genom att hos utmätningsmannen ställa säkerhet i enlighet med föregående paragraf utan separat begäran om avbrott. I annat fall skall gälldenären framställa en begäran om avbrott, även om besvärmyndigheten också på eget initiativ kan meddela ett förordnande om avbrott med stöd av den föreslagna 12 §.

I 1 mom. i den aktuella paragrafen nämns för tydlighets skull först huvudregeln att begäran om förbud mot eller avbrytande av verkställighet framställs hos den besvärmyndighet som avses i 12 §. Med besvärmyndighet avses enligt den nämnda paragrafen inte bara fullföljdsdomstolen och skatterättelsenämnden utan också det skatteverk som behandlar rättelseyrkandet.

Om utmätning redan har förrättats får gälldenären på samma sätt som i dag alternativt direkt av utmätningsmannen be att verkställigheten skall avbrytas. I 9 § 2—4 mom. i skatteutskökningslagen finns bestämmelser om hur ansökan om avbrott görs till utmätningsmannen. Den föreslagna regleringen motsvarar i sak till största delen den nuvarande, men man har försökt förenkla förfarandet. I besväransvisningen skall enligt den föreslagna 11 § meddelas om förfarandet enligt denna paragraf.

Enligt 2 mom. kan en gälldenär vars egendom har utmätts även hos utmätningsmannen begära att verkställigheten skall avbrytas. Utmättningsmannen skall avbryta verkställigheten om gälldenären begär avbrott inom en vecka från utmätningen. Därefter fortsätter avbrottet i tre veckor. Om gälldenären under den tiden till utmätningsmannen inlämnar ett intyg över att en ändringsansökan är anhängig eller en besvärsskrift, fortsätter avbrottet tills besvärmyndigheten har avgjort begäran om avbrott. Men om gälldenären inte lämnar in någondera av de nämnda handlingarna fortsätter verkställigheten. Inte heller i detta fall finns det hinder för att begäran om avbrott framställs direkt till besvärmyndigheten.

Utmättningsmannen skall enligt momentet till besvärmyndigheten sända begäran om

avbrott och, om besvären ännu inte är anhängiga, gälldenärens skrivelse med besvären eller yrkandet. Besvärsskriften och begäran om avbrott skall skickas till besvärmyndigheten omedelbart, för att anhängiggörandet av besvärärendet inte skall fördröjas. Dessutom skall utmätningsmannen så snart som möjligt skicka in sitt utlåtande gällande begäran om avbrott. Där meddelar utmätningsmannen hur långt verkställigheten har framskridit. Vidare är det skäl att utmätningsmannen utreder sådana omständigheter som kan vara av betydelse då besvärmyndigheten överväger alternativa innehåll i förordnandet om avbrott i enlighet med 10 kap. 22 § i utskökningsbalken. Såsom ovan konstaterats gäller avbrottet tills besvärmyndigheten har avgjort begäran om avbrott.

I paragrafens 3 mom. finns en bestämmelse om beräkning av den frist på en vecka som avses i 2 mom. Fristen räknas från utmätningen, med iakttagande av bestämmelserna i 11 kap. 6 § i utskökningsbalken. Till denna del hänvisas till vad som konstateras i samband med den nämnda paragrafen i lagförslag 1.

Gälldenären kan också muntligen begära avbrott hos utmätningsmannen. En frist på en vecka från utmätningen är så kort att en skriftlig begäran inte kan krävas. Om gälldenären muntligen har begärt avbrott, skall han dock inom den nämnda tiden på tre veckor till utmätningsmannen lämna en skriftlig begäran om avbrott. Det har ingen betydelse om begäran riktas till besvärmyndigheten eller till utmätningsmannen.

16 §. Förordnande om återkallade av verkställighet. I paragrafen finns en ny bestämmelse om innehållet i förordnandet om avbrott när det gäller återkallande. I övrigt bestäms innehållet i förordnandet om avbrott med stöd av hänvisningen i 19 § i enlighet med 10 kap. i utskökningsbalken, särskilt dess 22 §.

Enligt paragrafen kan i förordnandet om avbrott vid behov bestämmas att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återkallas. Ordalydelsen motsvarar bestämmelsen i det föreslagna 2 kap. 13 § 1 mom. i utskökningsbalken, som gäller förordnande om avbrott vid sökande av ändring i

utsökningsgrunden. Särskilt när det gäller oklara skatteförhöjningar kan det vara befogat att överväga återkallande av redan utförda verkställighetsåtgärder.

I 3 § 2 mom. i lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter (395/1973) föreskrivs att om myndigheten förbjuder utsökning av fordran, förblir säkringsåtgärden i kraft, om inte myndigheten annorlunda bestämmer.

17 §. Giltighetstid för förordnande om avbrott och sökande av ändring. Enligt första meningen i 10 § 2 mom. i skatteutsökningslagen gäller förordnandet om avbrott till dess besvaren eller grundbesvaren har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Besvärsmyndigheten kan dock bestämma något annat.

På motsvarande sätt föreskrivs här i 1 mom. att ett meddelat förordnande om avbrott är i kraft tills ärendet har avgjorts med laga kraft, om inte besvärsmyndigheten bestämmer annat. För att avbrottet skall fortsätta att gälla efter det att avgörande nåtts i huvudsaken krävs dock relativt snabba fortsatta åtgärder av gäldenären. Avbrottet fortsätter efter avgörandet i huvudsaken under förutsättning att gäldenären visar att han inom 60 dagar från delfäendet av beslutet har sökt ändring i rättelseärendet gällande beskattning eller förskottsuppbörd.

I andra ärenden fortsätter verkställigheten när tre månader har förflutit från avgörandet. Gäldenären skall inom denna tid visa att han eller hon har sökt ändring inom utsatt tid eller att tid för sökande av ändring återstår.

Att de nämnda tidsfristerna löper ut förhindrar inte att gäldenären begär ett nytt förordnande om avbrott hos den besvärsmyndighet som behandlar ärendet.

De föreslagna bestämmelserna om fortsättande av avbrottet efter avgörandet i huvudfrågan motsvarar i sak bestämmelserna i 10 § 2 mom. i skatteutsökningslagen. Den förändrade ordalydelsen innebär också utan en uttrycklig bestämmelse om saken att om skattemyndigheten eller någon annan som ansökt om utsökning fortsätter att söka ändring förhindrar det inte att verkställigheten slutförs.

Besvärsmyndigheten kan bestämma hur länge förordnandet om avbrott skall vara i kraft på annat sätt än vad som anges ovan.

Med besvärsmyndighet avses dels den myndighet som givit det ursprungliga förordnandet om avbrott, dels en högre besvärsmyndighet.

I enlighet med hänvisningen i den föreslagna 19 § blir bl.a. 10 kap. 23 § 2 mom. i utsökningsbalken tillämplig. Enligt det får den domstol som meddelat förordnandet om avbrott ändra förordnandet om avbrott, återkalla det eller meddela ett nytt förordnande.

Enligt paragrafens 2 mom. får avgörandet i ett avbrottsärende inte överklagas separat. Ordalydelsen motsvarar förbudet mot sökande av ändring i 10 kap. 25 § i den föreslagna utsökningsbalken. Också i 10 § 3 mom. i skatteutsökningslagen finns ett förbud mot sökande av ändring.

18 §. Behandling av begäran om avbrott. Besvärsmyndigheten får enligt 1 mom. bestämma att ordföranden, en ledamot eller en föredragande skall behandla och avgöra begäran om avbrott. Bestämmelsen motsvarar första meningen i 10 § 4 mom. i skatteutsökningslagen.

I paragrafens 2 mom. tas in en ny bestämmelse enligt vilken en begäran om avbrott som kommit in direkt till besvärsmyndigheten skall avgöras genast. Detta är viktigt med tanke på sökandens rättsskydd. En motsvarande bestämmelse finns också i 10 kap. 20 § i den föreslagna utsökningsbalken.

Om däremot begäran om avbrott i enlighet med det föreslagna 15 § 2 mom. har kommit in via utmätningsmannen skall begäran avgöras inom tre veckor från det att den kom in till besvärsmyndigheten. I detta fall kan prövningstid ges, eftersom verkställigheten redan är avbruten.

Enligt 9 § 1 mom. i skatteutsökningsförordningen skall en av utmätningsmannen skickad ansökan om avbrott avgöras och beslutet skickas till utmätningsmannen inom 30 dagar. På grund av sakens betydelse tas bestämmelserna om tidsfristen och meddelandet till utmätningsmannen in i lagen.

Av den föreslagna 19 § följer att förordnandet om avbrott får ges interimistiskt utan hörande av skatteombudet eller en annan företrädare för borgenären och att utmätningsmannen genast skall underrättas

om förordnandet om avbrott, ändring av det och avgörandet i ärendet.

19 §. Tillämpning av avbrottsbestämmelserna i utsökningsbalken. I paragrafen föreskrivs att i fråga om meddelande av förordnande om avbrott i övrigt i tillämpliga delar gäller vad som föreskrivs i 10 kap. 20 och 22 §, 23 § 2 mom. samt 24 och 26 § i utsökningsbalken.

De bestämmelser till vilka det hänvisas gäller avbrott med anledning av utsökningsbesvär gällande en utsökningsåtgärd. Bestämmelsen motsvarar hänvisningen i 9 § 1 mom. i skatteutsökningslagen. Men eftersom bestämmelserna om avbrott i 10 kap. i utsökningsbalken inte på alla punkter motsvarar bestämmelserna i 9 kap. i utsökningslagen uppstår förändringar i sak. Till dessa delar hänvisas till motiveringen till utsökningsbalkens nämnda paragrafer i lagförslag 1.

Hänvisningen till 10 kap. 20 § i utsökningsbalken innebär, som konstaterats i samband med föregående paragraf, att ett förordnande om avbrott i ett rättelse- och besvärssärende som avser skatt eller ett ärende som gäller sökande av ändring i en annan offentlig avgift får ges utan hörande av motparten och att utmätningsmannen genast skall underrättas om förordnandet om avbrott, ändring av det och avgörandet i huvudsaken.

I 10 kap. 22 § i utsökningsbalken, till vilken det hänvisas, finns bestämmelser om innehållet i förordnandet om avbrott. Också i ett ärende som gäller sökande av ändring i en offentlig fordran kan förordnandet om avbrott begränsas och riktas. Man kan t.ex. tillåta utmätning men förbjuda försäljning och redovisning. Förordnandet kan också ges partiellt, så att det gäller endast den del av den offentliga fordran beträffande vilken ändringsansökan inte uppenbart saknar grund.

På samma sätt som i dag får den besvärmyndighet som meddelat förordnandet om avbrott ändra förordnandet, återkalla det eller meddela ett nytt förordnande på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 23 § 2 mom. i utsökningsbalken, till vilket här hänvisas. Om det t.ex. i samband med behandlingen av ärendet gällande

ändringsansökan visar sig att besvären eller rättelseyrkandet uppenbart saknar grund eller att det när ändringsansökan gäller förhöjning av skatt eller offentlig avgift finns vägande skäl för att verkställigheten fortsätter, kan förordnandet om avbrott återkallas. Om det framgår att den utmätta egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader, är det motiverat att ändra förordnandet om avbrott så att försäljning tillåts men redovisning av medlen förbjuds.

Utmätningssmannen skall efter att ha fått förordnandet om avbrott agera på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 24 § i utsökningsbalken. Återkallelseåtgärder kan förbjudas eller avbrytas på det sätt som föreskrivs i 26 §.

Preskription

Skatter och andra offentliga fordringar skall enligt skatteutsökningslagen indrivnas inom fem år. Trots att bestämmelsen är skriven så att den gäller indrivningsrätten har gängse tolkning varit att den anger den slutgiltiga preskriptionstiden. Den nuvarande lagen föregicks av lagen om preskription av skatter och avgifter (226/1925), i vilken bestämmelserna klart gällde materiell preskription. Preskriptionslagen gäller inte fordringar som får drivas in genom utsökning utan dom eller beslut.

De föreslagna bestämmelserna om preskription av offentliga fordringar avviker inte väsentligt från nuvarande bestämmelser.

20 §. Preskriptionstid. I paragrafen föreskrivs att en offentlig fordran preskriberas slutgiltigt fem år efter ingången av året efter det år då den påfördes eller debiterades. Bestämmelsen gäller skatter och alla andra offentliga fordringar som avses i lagen. Om skatten i fråga varken påförs eller debiteras skall preskriptionstiden räknas från ingången av året efter det år då fordran förföll till betalning.

Paragrafen motsvarar i huvudsak den första meningen i 11 § 1 mom. skatteutsökningslagen. Nytt är det att förfallande jämföras med påförande och debitering. Tillägget behövs för de fall då det inte finns något egentligt påförings- eller debiteringsskede, t.ex. vid skatter som betalas på eget initiativ och eventuellt också i

det framtida systemet med skattekonton.

Utgångspunkten är att alla offentliga fordringar som hör till lagens tillämpningsområde preskriberas på fem år. I paragrafen föreslås ingen andrahandsbestämmelse.

En bestämmelse om att ett förskott enligt lagen om förskottsuppbörd kan drivas in inom samma tid som de skatter och avgifter till vilkas betalning förskottet skall användas, tas inte längre in i lagen. I det nuvarande systemet tillgodoräknas förskott vid den slutliga beskattningen till det belopp som de har influtit. Om de alltjämt är obetalda innan beskattningen slutförs, inkluderas de i restskatten.

Skatteutsökningslagens preskriptionsregel gäller inte stämpelskatt. Lagstiftningen om stämpelskatt har upphävts. Den föreslagna preskriptionsbestämmelsen gäller också överlåtelseskatt.

21 §. Verkningsarna av preskription. Enligt 11 § i skatteutsökningslagen får en fordran oberoende av preskription tas ur egendom som med stöd av lag eller avtal utgör pant för densamma.

I paragrafens *1 mom.* föreskrivs på motsvarande sätt att en preskriberad offentlig fordran inte får indrivas, med undantag av gäldenärens egendom som utgör pant för fordran. Detta innebär i praktiken i de flesta fall en säkerhet på basis av avtal. När skatteutsökningslagen stiftades fanns i lagstiftningen en mängd avgifter för fastigheter, vilka vid auktion hade bättre företräde än in-teckningar, om de hade varit obetalda en relativt kort tid. Att skatter och avgifter har i lag föreskrivits pan-trätt är i dag sällsynt.

Möjligheten att indriva en offentlig fordran sedan den preskriberats gäller uttryckligen gäldenären tillhörig egendom som har givits som pant. Efter preskriptionstiden kan fordran inte drivas in ur en eventuell pant för annans skuld. Till denna del stämmer bestämmelserna överens med 16 § 1 mom. i preskriptionslagen.

I skatteutsökningslagen finns ingen bestämmelse om huruvida borgenären kan utföra kvittning mot en preskriberad fordran. Frågan blir även i detta förslag beroende av specialbestämmelser. Exempelvis i 6 kap. i lagen om skatteuppbörd finns detaljerade

bestämmelser om skattekvittning. Skatteuppbördsmyndigheten kvittar en skatteåterbäring mot en skatterest under de förutsättningar som anges i lagen. Enligt 26 § i den nämnda lagen verkställs skattekvittning inte mot preskriberad skatt. Konkurs för mottagaren av skatteåterbäring eller utmätning av skatteåterbäring förhindrar inte kvittning.

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar också beakta preskriberingen av offentliga fordringar. Av hänvisningen till utsökningsbalken i den föreslagna 8 § följer att utmätningssmannen i enlighet med 2 kap. 1 § 1 mom. i utsökningsbalken skall kontrollera att fordran inte har preskriberats.

I 11 § 3 mom. i skatteutsökningslagen finns bestämmelser om olika specialfall då fordran efter preskriptionstiden förblir indrivningsbar i fråga om vissa slag av egendom. På motsvarande sätt föreskrivs här i *2 mom. 1 punkten* att om utmätning före preskriptionstidens utgång har verkställts för indrivning av en offentlig fordran, hindrar det att preskriptionstiden har löpt ut inte att betalning tas ur utmäta medel. Punkten motsvarar början av det nyss nämnda gällande momentet.

I praktiken har det rått oklarhet om huruvida gäldenären får betala en preskriberad offentlig fordran med andra medel när viss egendom, t.ex. en fastighet, har utmätts. Av den föreslagna 1 kap. 19 § i utsökningsbalken framgår principen att verkställigheten inte får åsamka svaranden större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. När utmätningen dessutom enligt det föreslagna 4 kap. 8 § 1 mom. gäller även egendom som kommit i annan egendoms ställe, kan man anse att även utan en uttrycklig bestämmelse om saken får gäldenären betala en preskriberad offentlig fordran också med andra medel än den utmäta egendomen.

I *2 punkten* föreskrivs att om den offentliga fordran före preskriptionstidens utgång har bevakats i konkurs eller vid partsförhandling vid försäljning av fastighet i enlighet med 5 kap. i utsökningsbalken hindrar det att preskriptionstiden har löpt ut inte att betalning tas ur medlen i fråga. Bestämmelsen motsvarar i sak nuvarande reglering.

En fordran anses bevakad även då den utan

egentlig bevakning har beaktas på det sätt som föreskrivs i 12 kap. 8 § i konkurslagen. I den föreslagna ordalydelsen beaktas att försäljningen av en fastighet enligt utsökningsbalken också kan ske under hand.

I momentets 3 punkt finns en bestämmelse motsvarande nuvarande reglering om att om den offentliga fordran har anmälts med anledning av offentlig stämning, hindrar det att preskriptionstiden har löpt ut inte att betalning tas ur de medel ur vilka de fordringar som meddelats i den offentliga stämningen skall betalas.

I momentet finns ytterligare en hänvisning till att i fråga om inverkan av skuldsanering för privatpersoner och företagssanering finns särskilda bestämmelser. Här avses närmast 79 § 2 mom. i skuldsaneringslagen och 99 § 2 mom. i lagen om företagssanering (47/1993). Enligt dessa förhindrar preskription av en offentlig fordran under den tid ett indrivningsförbud är i kraft inte betalning med stöd av betalningsprogrammet. Motsvarande gäller frivillig skuldsanering enligt 79 a § i den förstnämnda och 99 a § i den senare lagen. Ett avtal om frivillig skuldsanering skall till sina principer motsvara en skuldsanering enligt lag.

Enligt paragrafens 3 mom. får grundbesvär anföras så länge rätten till betalning föreligger enligt de föreslagna 1 eller 2 mom. Detta innebär att så länge en offentlig fordran kan drivas in ur en pant, utmäta medel eller medel som är föremål för bevakning eller offentlig stämning, kan också grundbesvär användas.

När rätten till betalning bygger på bevakning i konkurs eller utsökningsförsäljning av en fastighet, skall grundbesvären enligt momentet anföras inom tre veckor från bevakningsdagen. Enligt 12 § 1 mom. i skatteutökningslagen är denna tid 30 dagar. En tidsfrist på 30 dagar överensstämmer med det föreslagna 15 § 2 mom.

På fordringar i fråga om vilka grundbesvär enligt bestämmelser i annan lag inte får anföras tillämpas det aktuella momentet inte. Till denna del hänvisas till vad som konstateras i samband med det föreslagna 9 § 1 mom.

Särskilda bestämmelser

22 §. Närmare bestämmelser. I slutet av lagen finns ytterligare en bestämmelse om att närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet. Många bestämmelser i skatteutökningsförordningen kan sannolikt slopas, eftersom de inte längre behövs när den nya utsökningsbalken börjar tillämpas.

23 §. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. anges ikraftträdelsedatum. Lagen avses träda i kraft samtidigt som den föreslagna utsökningsbalken i början av år 2008.

I paragrafens 2 mom. finns föreskrivet att genom den föreslagna lagen upphävs skatteutökningslagen jämte ändringar.

Lagen tillämpas på samma sätt som processbestämmelser genast när lagen har trätt i kraft och även på ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Också bestämmelserna om grundbesvär och förordnande om avbrott skall genast iaktas. Redan meddelande förordnanden om avbrott behöver inte justeras. Men om en ny begäran om avbrott framställs i ärendet eller om besvärmyndigheten på eget initiativ ändrar förordnande om avbrott meddelas det nya förordnandet om avbrott enligt de nya bestämmelserna.

Även preskriptionsbestämmelsen iaktas genast. Dock föreslås inga väsentliga ändringar i preskriptionsbestämmelserna. En omständighet som påverkar preskriberingen är närmast att preskriberingen enligt den föreslagna 20 § också kan bestämmas enligt förfallodagen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att om det i annan lag eller förordning hänvisas till skatteutökningslagen tillämpas i stället motsvarande bestämmelse i denna lag. Detta innebär bl.a. att de många bestämmelserna i andra lagar om att vissa fordringar får indrivas i utsökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i skatteutökningslagen kommer att gälla direkt utsökbarhet i enlighet med skatteverkställighetslagen. De nuvarande bestämmelserna om direkt utsökbarhet behöver således inte börja ändras.

I paragrafens 4 mom. tryggas de i dag

utsökbara fordringarnas ställning. Enligt momentet är en fordran som är direkt utsökbar när lagen träder i kraft direkt utsökbar även efter ikraftträdandet. Den föreslagna 3 § tillämpas således bara på bestämmelser som utfärdas efter ikraftträdandet.

I paragrafens 5 mom. finns en övergångsbestämmelse om att begäran om kontroll enligt 6 § 2 mom. och meddelanden till förmyndarmyndigheten enligt 7 § skall göras i ärenden som blir anhängiga först efter ikraftträdandet. En motsvarande övergångsbestämmelse finns i lagförslag 1.

Ytterligare finns i 6 mom. en sedvanlig bestämmelse om att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

1.3. Rättegångsbalken

7 kap. Om säkringsåtgärder

I kapitlet görs närmast lagtekniska justeringar med anledning av förslaget till utskökningsbalk. Dessutom fogas till 3 § en ny bestämmelse om sökandens skyldighet att ställa säkerhet för skada som kan tillfogas svaranden.

I 1 och 2 § finns hänvisningar till utskökningslagen, som ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i utskökningsbalken.

3 §. I paragrafen finns föreskrifter om andra säkringsåtgärder än kvarstad som förordnas av domstol. Hänvisningen i 1 mom. till utskökningslagen ändras till en hänvisning till motsvarande bestämmelse i utskökningsbalken.

De andra säkringsåtgärder som avses i paragrafen är ofta av sådan karaktär att det kan vara oklart om sökanden alls behöver ansöka om verkställighet av beslutet om säkringsåtgärder hos utmätningssmannen. Om t.ex. domstolen vid vite förbjuder motparten att göra någonting, kan man tänka sig att förbudet har verkan så snart beslutet har givits, utan att utmätningssmannens medverkan behövs. Då behöver sökanden inte heller ställa säkerhet för en skada som eventuellt tillfogas motparten, eftersom säkerhet ställs först när ansökan om

verkställighet görs hos utmätningssmannen.

Paragrafens 2 mom. motsvarar nuvarande reglering.

Som har konstaterats ovan i avsnitt 2 och 4 i den allmänna motiveringen, behöver rättsläget förtydligas med tanke på motpartens rättsskydd. Det stränga skadeståndsansvar som i 7 kap. 11 § i rättegångsbalken åläggs sökanden för onödiga säkringsåtgärder är för motparten en väsentlig rättsskyddsgaranti. En av sökanden ställd säkerhet för sin del säkrar att ett eventuellt skadeståndsansvar fullgörs. Av dessa orsaker föreslås att som 3 mom. i den aktuella paragrafen tas in en uttrycklig bestämmelse om sökandens skyldighet att ställa säkerhet för en skada som eventuellt tillfogas motparten, även då det är frågan om sådana andra säkringsåtgärder som avses i paragrafen.

I momentet föreskrivs att för att ett förbud eller föreläggande enligt 1 mom. skall träda i kraft krävs att sökanden hos utmätningssmannen ställer säkerhet enligt 8 kap. 2 § i utskökningsbalken, om inte något annat följer av 7 § i detta kapitel.

Den föreslagna bestämmelsen innebär att sökanden måste ansöka om verkställighet av beslut som gäller också andra säkringsåtgärder och hos utmätningssmannen ställa säkerhet för en skada som kan tillfogas svaranden av säkringsåtgärden. Bestämmelsen gäller alla i paragrafen avsedda säkringsåtgärder, t.ex. ett förordnande till motparten att vid vite skall utföra någonting.

Ett förbud eller förordnande som domstolen har meddelat som en säkringsåtgärd träder i kraft först efter det att sökanden ställer en säkerhet som utmätningssmannen godkänner i enlighet med 3 kap. 43 § i utskökningsbalken. Innan säkerheten ställs behöver motparten inte t.ex. utföra den åtgärd som fastställts i beslutet. Motpartens skyldighet att iaktta ett förbud eller ett förordnande förutsätter naturligtvis dessutom att han har fått kännedom om det.

I momentet hänvisas också till 7 § i det aktuella kapitlet, enligt vilken domstolen på ansökan under vissa förutsättningar kan befria sökanden från att ställa en nämnd säkerhet. Även då måste sökanden ansöka om verkställighet av utmätningssmannen,

varvid svaranden erbjuds en möjlighet att ställa en sådan säkerhet som avses i 8 kap. 3 § i utsökningsbalken.

Av den föreslagna 8 kap. 12 § i utsökningsbalken följer att de enligt lagens 3 kap. 44 § från ställande av säkerhet befriade sökandena inte behöver ställa säkerhet heller vid verkställighet av beslut om säkringsåtgärder.

I den föreslagna 8 kap. 9 § i utsökningsbalken finns bestämmelser om verkställighetsförfarandet för sådana andra säkringsåtgärder som avses i den aktuella paragrafen.

4 §. I paragrafen bestäms vilken domstol som är behörig att handlägga ett ärende som gäller säkringsåtgärd. I *1 mom.* föreskrivs att om en rättegång i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig handläggs ärendet gällande säkringsåtgärden av domstolen i fråga. Om behandlingen av huvudsaken har avslutats och den tid inom vilken ändring skall sökas inte har löpt ut, skall ärendet gällande säkringsåtgärden handläggas av den domstol som senast behandlade huvudsaken.

Paragrafen har införts år 1991. I hovrättsreformen år 1998 ändrades besvär förfarandet så att svar på besvären skall ges på begäran av hovrätten inom den tid som denna bestämmer. År 2005 har också ändringsökandet till högsta domstolen ändrats så att svar på besvären skall ges på uppmaning av högsta domstolen och inom den tid som domstolen bestämmer, även då ett avgörande som givits av hovrätten i första instans överklagas. Vid de allmänna domstolarna svarar man således inte längre självmant på besvären inom en i lag angiven tid. Därför föreslås att i momentet upphävs omnämmandet om att svar skall ges inom utsatt tid.

6 §. Hänvisningarna i paragrafens *1 mom.* till utsökningslagen ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i utsökningsbalken.

I den föreslagna utsökningsbalken frångås sökandens skyldighet att enligt 7 kap. 11 § i utsökningslagen för utmätningssmannen styrka att huvudsaken har gjorts anhängig. På motsvarande sätt föreslås här hänvisningen till den nämnda bestämmelsen bli upphävd i *3 mom.*

I **7, 8 och 13 §** finns hänvisningar till utsökningslagen, vilka ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i utsökningsbalken.

I kraftträdande- och övergångsbestämmelse. I paragrafens *1 mom.* anges ikraftträdelsedatum. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008, samtidigt som utsökningsbalken. I paragrafens *2 mom.* finns dock en övergångsbestämmelse, enligt vilken i ärenden som blivit anhängiga före lagens ikraftträdande i stället för den föreslagna lagen tillämpas de bestämmelser som var gällde vid ikraftträdandet.

1.4. Lagen om preskription av skulder

8 §. Preskriptionstiden i andra fall. Av de orsaker som förklaras i avsnitt 4 i den allmänna motiveringen föreslås att en fordran vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar skall preskriberas slutgiltigt. För en genom dom fastställd fordran gäller således en preskriptionstid som inte kan avbrytas och som bestäms enligt utsökningsgrundens verkställbarhet. Tidsfristen för utsökningsgrunder gäller enligt 2 kap. 24 § i utsökningsbalken på samma sätt som i dag endast fysiska personers betalningsskyldighet. Det innebär att betalningsskyldigheten för en organisation inte upphör på basis av de föreslagna bestämmelserna.

I paragrafens *3 mom.* tas in en hänvisning till att bestämmelser om slutgiltig preskription av fordran finns i 2 kap. 27 § i utsökningsbalken. Där sägs att gäldenärens betalningsskyldighet upphör och fordran preskriberas slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Beträffande fordran gäller därefter vad som föreskrivs om preskriberade fordringar i den här aktuella lagen. Här avses bl.a. de verkningar som finns reglerade i 14—19 §.

Föreslaget innebär att en fordran slutgiltigt preskriberas 15 år efter det att en tredskodom eller en lagakraftvunnen dom eller annan slutgiltig utsökningsgrund har givits. Om den i utsökningsgrunden avsedda borgenären är en fysisk person eller om en ersättningsfordran beror på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst preskriberas fordran slutgiltigt

20 år efter det att domen gavs.

Eftersom tiden för utsökbarheten för de äldsta utsökningsgrunderna, givna den 1 mars 1993 eller tidigare, upphör i början av mars 2008, upphör betalningsskyldigheten enligt dem på motsvarande sätt vid samma datum. Om en tidsfrist på 20 år gäller för utsökningsgrunden i fråga upphör gäldenärens betalningsskyldighet fem år senare.

Att fordran preskriberas påverkas inte av att borgenären har väckt talan för förlängning av tidsfristen för utsökningsgrunden. Men om talan bifalls träder gäldenärens betalningsskyldighet i kraft genast med samma innehåll som den hade då tidsfristen löpte ut.

En konsumtionsgäldenär har i enlighet med 14 § 2 mom. i den aktuella lagen rätt att av borgenären återfå en betalning som han har gjort utan att veta att skulden har preskriberats. En fordran som har preskriberats för att utsökningsgrundens verkställbarhet har upphört kan under de förutsättningar som anges i lagens 15 § användas för kvittning och i enlighet med 16 § tas ur en pant som gäldenären ställt som säkerhet eller ur egendom som är föremål för retentionsrätt.

Utmätningssmannen kontrollerar på tjänstens vägnar i enlighet med 2 kap. 1 § 1 mom. i utsökningsbalken att sökandens fordran inte har preskriberats.

Till lagen föreslås inte i detta sammanhang bli fogad någon bestämmelse om preskribering av fordran när ingen utsökningsgrund har inhämtats.

17 §. Insolvensförfarande. I paragrafens 3 mom. finns en hänvisning där det sägs att angående verkställbarheten av en utsökningsgrund föreskrivs särskilt. Momentet föreslås bli upphävt som obehövt, eftersom en hänvisning till slutgiltig preskribering av fordringar enligt utsökningsbalken fogas till lagens 8 §.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008 samtidigt som utsökningsbalken.

1.5. Konkurslagen

2 kap. **Förutsättningar för att försätta en gäldenär i konkurs**

2 §. *En borgenärs rätt att yrka att gäldenären försätts i konkurs.* I paragrafen föreskrivs om borgenärens rätt att yrka att gäldenären försätts i konkurs. Enligt 3 mom. kan en borgenär dock inte yrka att gäldenären försätts i konkurs om utsökningsgrunden för borgenärens fordran inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen. På basis av en sådan fordran kan dock yrkas att ett dödsbo försätts i konkurs.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken preskriberas en fordran slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. På basis av en sådan fordran kan således inte heller yrkas att gäldenären försätts i konkurs. Därför föreslås att 3 mom. i den här aktuella paragrafen upphävs som onödigt.

3 kap. **Rättsverkningarna av att en konkurs börjar**

6 §. *Rätt att fortsätta separat verkställighet.* Hänvisningen i paragrafens 2 mom. till utsökningslagen ändras tekniskt till en hänvisning till den föreslagna utsökningsbalken.

5 kap. **Egendom som ingår i konkursboet**

3 §. *Egendom som omfattas av en utmätning- eller överlåtelsebegränsning.* Enligt paragrafen hör egendom som inte kan utmätas inte till konkursboet. Enligt 2 mom. ingår dock i konkursboet bl.a. egendom som avses i 4 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten i utsökningslagen, och som gäldenären har rätt att undanta från utmätning. Momentet föreslås bli tekniskt ändrat så att i det hänvisas till 4 kap. 21 § 1 mom. 5 punkten i utsökningsbalken.

12 kap. **Konkursfordringar, bevakning och utredning av fordringar**

1 §. *Allmänna bestämmelser om*

konkursborgenärens ställning. Paragrafen reglerar konkursborgenärens ställning. Enligt 3 mom. gäller vad som bestäms i paragrafens 1 och 2 mom. inte när utsökningsgrunden för en borgenärs fordran redan före konkursens början har upphört att vara verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen. Momentet tillämpas dock inte på ett dödsbos konkurs.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken upphör gäldenärens betalningsskyldighet och fordran preskriberas slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Beträffande fordran gäller därefter vad som föreskrivs om preskriberade fordringar i preskriptionslagen. Därför föreslås att 3 mom. i den här aktuella paragrafen upphävs som onödigt.

17 kap. **Vård och försäljning av
egendom som ingår i
konkursboet samt
bestämmelser om
pantborgenärer**

3, 14, 16 och 17 §. Hänvisningarna i paragraferna till utsökningslagen ändras tekniskt till hänvisningar till den föreslagna utsökningsbalken.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008 samtidigt som utsökningsbalken.

1.6. Ärvdabalken

17 kap. **Om arvsavsägelse och
överlåtelse av arvslott**

2 a §. Paragrafens hänvisningar till konkursstadgan och utsökningslagen ändras tekniskt till hänvisningar till konkurslagen och utsökningsbalken.

20 kap. **Om bouppteckning**

4 §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs hur boets tillgångar och skulder skall antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Enligt den nuvarande sista meningen skall bland den avlidnes skulder också antecknas skulder för

vilka utsökningsgrunden upphörde att vara verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen före dödsfallet.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken upphör gäldenärens betalningsskyldighet och fordran preskriberas slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut. Därför föreslås att specialbestämmelsen i sista meningen i den aktuella paragrafens 1 mom. upphävs såsom onödig. I övrigt motsvarar momentet det nuvarande momentet.

21 kap. **Om död persons och dödsbos
gäld**

1 §. I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om betalning av skulder med dödsboets tillgångar. Enligt den nuvarande sista meningen betalas som en skuld efter den avlidne också en skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken upphör gäldenärens betalningsskyldighet och fordran preskriberas slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Därför föreslås att specialbestämmelsen i sista meningen i den aktuella paragrafens 1 mom. upphävs. I övrigt motsvarar momentet det nuvarande momentet.

9 §. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. till utsökningslagens bestämmelser ändras tekniskt till en hänvisning till motsvarande bestämmelser i utsökningsbalken.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008 samtidigt som utsökningsbalken.

1.7. Äktenskapslagen

45 §. Hänvisningen i paragrafens 3 mom. till utsökningslagen ändras tekniskt till en hänvisning till den föreslagna utsökningsbalken.

99 §. I paragrafens nu gällande 4 mom. finns bestämmelser om en skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen. En sådan skuld skall avdras bara om det är fråga

om den avlidne makens skuld. En sådan skuld hos den efterlevande maken skall dock dras av om borgenären har rätt att få betalning för skulden ur sådan egendom som tillhör den efterlevande maken och utgör säkerhet för skulden eller använda sin fordran till kvittning av en skuld som borgenären har till maken.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken preskriberas en fordran slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Den här aktuella paragrafens 4 mom. föreslås därför bli upphävd som onödig.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008 samtidigt som utsökningsbalken.

1.8. Lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning

6 §. *Efterställda fordringar.* I paragrafen bestäms om de fordringar som vid konkurs eller utsökning skall betalas efter övriga fordringar. Enligt 1 mom. 6 punkten skall vid dödsbos konkurs sist betalas en fordran vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen.

Enligt 2 kap. 27 § i den föreslagna utsökningsbalken preskriberas fordran slutgiltigt när tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut. Det här aktuella momentets 6 punkt upphävs därför som onödig.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008 samtidigt som den föreslagna utsökningsbalken.

1.9. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

11 §. *En parts rätt att ta del av en handling.* Enligt paragrafens 2 mom. 5 punkt har en part inte i ett utsökningsärende sådan rätt som avses i paragrafens 1 mom. till andra uppgifter än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om inte informationen behövs för väckande av återvinningstalan. Av de orsaker som nämns den allmänna motiveringen föreslås punkten bli ändrad så att en part skall få rätt också till annan information än sådan som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om uppgifterna behövs för väckande av talan om förlängning av

utsökningsgrundens giltighetstid.

24 §. *Sekretessbelagda myndighetshandlingar.* Hänvisningen i 1 mom. 23 punkten till utsökningslagen ändras tekniskt till en hänvisning till den föreslagna utsökningsbalken.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008, samtidigt som utsökningsbalken.

1.10. Lag om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter

1 §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att för att säkerställa indrivningen av skatter, offentliga avgifter och andra sådana offentligrättsliga eller jämförbara penningfordringar som får utlösas utan dom eller beslut får kvarstad enligt 7 kap. i rättegångsbalken beviljas. Momentet föreslås tekniskt bli ändrat så att lagen gäller säkerställande av offentliga fordringar som avses i 1 § 1 mom. i lagen om verkställighet av skatter och avgifter. I sak innebär ändringen ingen förändring i nuläget.

6 §. Paragrafens hänvisning till 7 kap. i utsökningslagen ändras tekniskt till en hänvisning till 8 kap. i den föreslagna utsökningsbalken.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft från början av år 2008, samtidigt som utsökningsbalken.

2. Närmare bestämmelser

Fullmaktsbestämmelserna i de utsökningslagens paragrafer som flyttas till utsökningsbalken tas som sådana in i den nya lagen. Också vissa nya fullmaktsbestämmelser föreslås. Enligt 1 kap. 11 § 3 mom. i utsökningsbalken föreskrivs om utsökningsdistrikten genom förordning av justitieministeriet. För att göra systemet smidigare tas i 3 kap. 5 § 2 mom. i utsökningsbalken in en bestämmelse enligt vilken om så bestäms genom förordning av justitieministeriet, inte heller en annan utsökningsgrund behöver fogas till ansökan om utsökning, om utsökningsärendet tidigare

har varit anhängigt på basis av utsökningsgrunden i fråga.

Enligt 1 § 2 mom. i den föreslagna skatteverkställighetslagen utfärdas genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om vad som avses med skatter och offentliga avgifter samt dröjsmålsränta och förhöjning på dem. Enligt lagens 3 § 2 mom. är en offentligrettslig eller motsvarande fordring direkt utsökbar om dess belopp eller grunden för hur den bestäms är angiven i lag eller förordning av statsrådet och om så föreskrivs genom lag eller förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet kan också bestämmas att vissa inrättnings offentligrättsliga eller motsvarande fordringar är direkt utsökbara. Då förutsätts dessutom att vederbörande ministerium genom en i författningssamlingen publicerad förordning av ministeriet nämner dessa inrättningar. I dag har det varit tillräckligt att inrättningarna uppräknas i ett beslut av ministeriet, som publiceras i författningssamlingen. Förslaget diskuteras nedan i avsnitt 4 med tanke på lagstiftningsordningen.

I 6 § i skatteverkställighetslagen föreslås bli intagen en bestämmelse om utmätningmannens skyldighet att be sökanden granska betalningsskyldigheten för en gäldenär som är yngre än 15 år. Denna granskning gäller andra offentliga fordringar än skatter. Närmare bestämmelser om de fordringar som granskningsskyldigheten gäller utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

Om man genom utsökning driver in skatter eller motsvarande fordringar av en person som är yngre än 18 år skall utmätningssmannen göra en anmälan till förmyndarmyndigheten. Vid behov utfärdas närmare bestämmelser om de saker som skall anmälas genom förordning av statsrådet.

I 20 § i skatteverkställighetslagen föreslås dessutom ingå en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3. Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft från början av år 2008. Lagförslag 1, 2 och 3 i propositionen innehåller

övergångsbestämmelser.

De bestämmelser om förvaltningsämber som ingår i lagförslag 1 om utsökningsbalken föreslås träda i kraft genom en särskild lag samtidigt som den separata lagen om förvaltningsämber. Till dess tillämpas bestämmelserna i 1 kap. i utsökningslagen om det förvaltningssystem som är uppbyggt av justitieministeriet och länsstyrelserna. Bestämmelserna om det lokala utsökningsväsendet träder däremot i kraft genast. Före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder vidtas, t.ex. för att förstora utsökningsdistrikten.

4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Skuldansvarets maximilängd

I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utsökningslagen (RP 216/2001 rd) granskas frågan om tidsbegränsning av utsökningsgrunden som en procedurfråga med tanke på de grundläggande rättigheterna och med tanke på skyddet av materiell egendom. Enligt förslaget skulle det ta oskäligt lång tid att avhjälpa svåra problem med överstora skulder om inte utsökningsgrunden var tidsbegränsad. Det ansågs att ett tungt vägande samhälleligt behov krävde en sådan reglering. I propositionen hänvisades till de långa tidsgränserna, de relativt små ekonomiska förlusterna för borgenärerna samt till de reformer som samtidigt förbättrar borgenärens ställning.

I grundlagsutskottets utlåtande om den ovan nämnda propositionen (GrUU 12/2002 rd) bedömdes propositionen med tanke på egendomsskyddet enligt grundlagens 15 § 1 mom., eftersom regleringen ansågs inskränka borgenärens rätt att fullfölja sina rättigheter av förmögenhetsvärde vid utsökning och konkurs.

Grundlagsutskottet ansåg bl.a. att tidsfristerna är tillräckligt långa med tanke på bestämmelsernas proportionalitet och därmed är bestämmelserna inte oskäliga ur borgenärens synvinkel. Bestämmelserna konstaterades avse att förhindra en livslång eller oskäligt utdragen utsökning. Åtgärder för att förhindra djup skuldsättning och för

att minska olägenheterna med den ansågs med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna vara godtagbara grunder för att inskränka egendomsskyddet. Grundlagsutskottet framhöll också att en livslång eller oskäligt utdragen utsökning i väsentlig grad kan hindra den som är föremål för utsökningen att leva ett människovärdigt liv.

I grundlagsutskottets utlåtande konstateras att tidsfristerna för verkställigheten inte försvagar borgenärens faktiska situation i nämnvärd grad. Avseende fästes också vid det faktum att propositionen innehöll ett flertal förslag till ett effektivare utsökningsförfarande. Grundlagsutskottet fann de föreslagna bestämmelserna skäliga med tanke på borgenären och de ansågs inte innebära oskäliga begränsningar av verkställigheten med tanke på borgenärens rättsskydd. På grundlagsutskottets initiativ fogades dock till utsökningslagen en bestämmelse om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist för gäldenärer som av grundad anledning kan misstänkas ha dolt egendom eller annars ha handlat i strid med lagen till skada för borgenärerna.

Europeiska människorättsdomstolen har i sin dom i målet *Bäck v. Finland* av den 20 juni 2004 bedömt Finlands skuldsaneringslagstiftning med tanke på egendomsskyddet som tryggas enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri- och rättigheterna (punkt 52—71 i domen). Enligt domen måste lagstiftning som ingriper i egendomsskyddet ha ett godtagbart samhälleligt syfte och de metoder som används måste stå i skäligt förhållande till målet. Den nationella lagstiftaren har här ett brett område för prövning. Även avtal som ingåtts innan lagstiftningen trädde i kraft kan påverkas (punkt 68). Dessutom måste borgenären enligt domen ha en skälig möjlighet att föra sin sak till myndigheterna för prövning för att effektivt kunna bestrida de metoder som använts i ärendet.

Med bestämmelserna om att fordran preskriberas slutgiltigt inom samma tid som utsökningsgrundens verkställbarhet upphör vill man uppnå samma mål som med tidsfristerna för utsökningen. Ett livslångt skuldansvar kan anses oskäligt i dagens

kreditsamhälle, där kreditgivning bedrivs som storskalig affärsverksamhet, marknadsföringen av krediterna är stark och det är lätt att få kredit. Kreditgivningens risker och negativa följder borde fördelas på ett rättvist sätt mellan borgenären, gäldenären och samhället. Ett skuldansvar utan slut leder lätt till att gäldenären slås ut, vilket i sin tur åsamkar samhället höga kostnader för finansieringen av bl.a. social- och hälsovården samt arbetslöshetsskyddet.

Lagen om skuldsanering har varit i kraft sedan år 1993. Trots det beräknar man att det i Finland alltjämt finns 20 000—40 000 gäldenärer som sedan depressionsåren befinner sig i en hopplös ekonomisk situation. En skuldsanering är så krävande att alla djupt skuldsatta personer inte klarar av den. En gräns för skuldansvarsperioden kan ses som en nödvändig sistahandsmetod att lösa medborgarnas problem med djup skuldsättning till följd av kreditsamhällets agerande och konjunkturväxlingarna. Bestämmelserna gäller endast fysiska personer och har ungefär samma sociala syfte som skuldsaneringen. Det är frågan om en metod som kompletterar skuldsaneringen, avsedd att förhindra ett livslångt skuldansvar och de sociala och samhälleliga problem detta medför.

En stor del av de fordringar som indrivs genom utsökning har uppstått i finansieringsverksamheten. Finansiering är affärsverksamhet där det finns möjligheter att i förväg skydda sig mot kreditförluster t.ex. genom kontroll av kreditupplysningar och krav på tryggnad säkerhet av kredittagaren. Borgenären har en utsökningstid på 15 år för att driva in skillnaden mellan säkerheten och fordran. Om borgenären är en fysisk person har han till sitt förfogande en betydande indrivningstid, hela 20 år.

Att skuldansvaret kvarstår efter det att utsökningens tidsfrist har löpt ut leder till många problem och oklarheter för gäldenären. Gäldenärens ekonomiska handlingsfrihet och säkerhet reduceras markant bl.a. av att borgenären kan fortsätta med privata indrivningsåtgärder och gäldenären är ansvarig för kostnaderna för dem. I värsta fall förblir gäldenären i ovisshet om sitt skadeståndsrättsliga och straffrättsliga ansvar i fråga om den icke utsökbara

skulden. I praktiken kan gäldenären drabbas av ovisshet och problem t.ex. när han för myndigheterna eller en avtalspart måste uppge alla sina skulder.

Gäldenären förblir också osäker om huruvida förmögenhet som han överfört kan återgå om återvinningstalan väcks på grund av dödsboets konkurs. Detta är ägnat att locka till olika egendomsarrangemang, där egendomen inte formellt skrivs i gäldenärens namn. Ur dödsboet måste eventuellt betalas mycket också gamla skulder, som i decennier kan ha vuxit med dröjsmålsränta.

De föreslagna bestämmelserna om slutgiltig preskribering av fordringar är i dagens kreditsamhälle ett krav på grund av ett viktigt samhälleligt behov. Efter det att utsökingsgrundens långa tidsfrister har löpt ut bör gäldenärens ekonomiska situation vara så klar som möjligt. Detta är av avgörande betydelse för gäldenärens och familjens möjligheter att klara sig.

Grundlagsutskottet har i samband med regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om skuldsanering (RP 98/2002 rd) konstaterat att syftet att främja gäldenärernas möjligheter att klara sig och målet att trygga förutsättningarna för ett människovärdigt liv för de skuldyngda och deras familjemedlemmar är godtagbara grunder för att göra ingrepp i en borgenärs förmögenhetsrättsliga rättigheter (GrUU 33/2002 rd och GrUU 27/2004 rd).

Lagen om skuldsanering stiftades år 1992 i normal lagstiftningsordning (GrUU 23/1992 rd). Utskottet ansåg då att behörig hänsyn till egendomsskyddet i första hand innebär att sämre villkor för borgenären inte får vara oskäliga för denne.

Utsökingsgrundens långa tidsfrist innebär att borgenären i regel via utsökningen har fått en i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga skäligen betalning för sin fordran. Om däremot gäldenären har hållit sig undan utsökningen kan giltighetstiden för utsökingsgrundens förlängas, och då blir den totala indrivningstiden betydande (25 eller 30 år). På grund av de olika reformerna för att effektivisera utsökningen har det blivit svårare än tidigare att länge hålla sig undan utsökning. Försvärande av möjligheterna för borgenären att få betalning kan också uppfylla rekvisiten för gäldenärsbrott.

Bestämmelserna om slutgiltig preskribering kan också väntas ha en preventiv verkan såtillvida att kreditgivarna kontrollerar kredittagarens betalningsförmåga och vid behov kräver tryggande säkerhet. Borgenärerna kan skydda sina intressen i förväg främst genom att sköta kreditgivningen på ett omsorgsfullt och ansvarsfullt sätt. I varje fall kan borgenärerna förbereda sig på att indrivningstiden är 15 eller 20 år och att gäldenärens betalningsskyldighet därefter upphör.

Nytta av att fordran upphör får de gäldenärer som inte har förmått uppfylla sina skyldigheter på basis av ett kreditförhållande, men inte heller väsentligt har försvårat borgenärens möjlighet att få betalning. Om en sådan gäldenär av en eller annan orsak inte har kunnat utnyttja de mer primära systemen, som frivillig eller lagbestämd skuldsanering, upphör skuldansvaret till slut för att tidsfristen för utsökingsgrunden löper ut.

Som framgår av avsnitt 5.1 om de ekonomiska verkningarna, blir den förlust som årligen kan beräknas uppstå för att fordran slutgiltigt preskriberas liten med tanke på hela kreditgivningssystemet. Men om borgenären är en privatperson kan förlusten bli betydande i förhållande till hans eller hennes totala förmögenhet. För en sådan borgenär gäller dock en indrivningstid på 20 år vid utsökning.

Förslaget innebär att gäldenärernas ekonomiska situation blir klarare och säkrare efter det att tidsfristen för utsökingsgrunden har löpt ut. Att fordran preskriberas slutgiltigt är av avgörande betydelse för gäldenärens ekonomiska handlingsförmåga, säkerhet och frihet. Man kan utgå ifrån att i dagens kreditsamhälle bör också djupt skuldsatta personer garanteras en grundnivå av ekonomisk handlingsfrihet. Att fordran upphör efter utsökningen underlättar också gäldenärernas möjligheter att börja med företagsverksamhet, vilket indirekt främjar rätten till näringsfrihet.

Fordran preskriberas slutgiltigt när utsökingsgrundens tidsfrist löper ut. Att fordran slutgiltigt preskriberas är en metod som kompletterar den gällande lagstiftningen, och man kan anse att

övergångsarrangemanget för utsökningsgrunden är tillräckligt också med tanke på slutgiltig preskription. Lagen om tidsfrister för utsökningsgrunden stadfästes den 27 juni 2003 och propositionen gavs år 2001 (RP 216/2001 rd). Avsikten är att de nu aktuella bestämmelserna skall träda i kraft i början av år 2008. De första utsökningsgrunderna förlorar enligt övergångsbestämmelsen i lagförslag 1 sin betydelse i början av mars 2008. Det är den tidigaste tidpunkten då en fordran kunde preskriberas slutgiltigt.

I grundlagsutskottets praxis har förbudet mot att retroaktivt ingripa i avtalsförhållandenas okränkbarhet inte blivit ovillkorligt. Trots att borgenärernas ställning retroaktivt förändras så att den avtalade betalningsskyldigheten är i kraft en viss tid, har borgenärernas ställning i stället på många sätt förbättrats.

Den privata indrivningen växte kraftigt i Finland under 1990-talet. Indrivningsbyråerna erbjuder i dag storskaligt sina tjänster till borgenärerna. Många borgenärer för över sin kreditstock för att få finansiering. Förslaget väntas inte väsentligt försvåra denna verksamhet eller kännbart minska det pris borgenären får vid överföringen av fordringarna.

Utsökningsväsendet i Finland har utvecklats i en för borgenärerna positiv riktning under 1990- och 2000-talen. Utmätningmannens rätt att få information och verkställighetsmetoderna har väsentligt förbättrats under de senaste åren. Utsökningen fungerar rikstäckande så att borgenären kan vända sig till närmaste utmätningssman, och sedan sköter utmätningmännen verkställigheten enligt myndighetsprincipen. Också statistiken visar att utsökningsväsendet i dag fungerar bra.

En väsentlig fördel för borgenärerna är den år 2004 införda möjligheten att lämna en fordran till passiv indrivning. Då vidtar utsökningsväsendet efter en resultatlös indrivning åtgärder på tjänstens vägnar, om egendom som tillhör gäldenären senare påträffas. Från kortvariga utsökningsförsök har man således övergått till mer sammanhängande och effektiv utsökningsindrivning.

Gäldenärens ekonomiska minimiskydd har

förbättrats i det tredje skedet av reformen av utsökningslagstiftningen (RP 13/2005 rd). Detta har dock genomförts genom utvecklande av systemet med fria månader och även annars så att reformen inte skall leda till att betalningen till borgenären minskar nämnvärt.

Totalt sett kan det inte ens ur borgenärens synvinkel anses vara oskäligt att gäldenären befrias från sitt skuldansvar efter att i 15 års tid ha varit föremål för effektiv utsökning. Tidsfristerna för utsökningsgrunden har redan inneburit att urvalet av indrivningsmetoder efter tidsfristens slut har reducerats till privat indrivning och krävande av betalning ur dödsboet i sista hand. Gäldenärerna skulle knappas i stor skala ha betalat de icke utsökbara fordringarna. Därmed har förslaget inte någon väsentlig faktisk försämrande inverkan på borgenärens ställning jämfört med situationen i dag.

Grundlagsutskottet har funnit det godtagbart att t.ex. en tabell upprättas över indrivningskostnaderna, så länge bestämmelserna innehåller en sådan prövningmöjlighet att borgenärens ställning inte ens i enskilda fall blir oskälig (GrUU 27/2004 rd). En sådan möjlighet till flexibilitet i det aktuella förslaget är att utsökningsgrundens tidsfrist förlängs genom domstolens beslut. Borgenären kan i enskilda fall be domstolen pröva om gäldenären genom sitt agerande väsentligt har försvårat borgenärens möjlighet att få betalning. På det sättet har borgenären tillgång till en adekvat metod att låta myndigheterna pröva gäldenärens betalningsskyldighet. Här är det frågan om ett slags hindersprövning på borgenärens initiativ.

Borgenären har som part i ärendet rätt att få en mängd information om gäldenärens utsökningsärenden. Enligt 3 kap. 91 § i den föreslagna utsökningsbalken skall utmätningssmannen på tjänstens vägnar underrätta sökanden om omständigheter som kan ge anledning till väckande av återvinningstalan, ansökan om försättande i konkurs eller andra motsvarande särskilda åtgärder för indrivning av fordran. Sökanden får bl.a. protokollet om utsökningsutredningen. Dessutom kan utmätningssmannen enligt lagförslag 9 också ge borgenären information om annat än

gäldenärens ekonomiska ställning, om den behövs för väckande av talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist. Därmed har borgenären rätt att få en mängd information för en eventuell talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist.

Om gäldenären väsentligt har försvårat borgenärens möjligheter att få betalning kan tidsfristen för utsökningsindrivningen och samtidigt giltighetstiden för fordran förlängas med tio år, och då kan fordran drivas in i totalt 25 eller 30 års tid. Detta kan anses vara en mycket lång indrivningstid.

Borgenären kan också väcka normal skadeståndstalan mot gäldenären. Om gäldenären t.ex. i samband med ett brottmål döms att ersätta en skada som tillfogats borgenären kan ersättningsdomen verkställas i 15 eller 20 års tid. På det sättet har borgenären tillgång till nog så effektiva metoder när gäldenären väsentligt har försvårat hans möjligheter att få betalning.

Borgenären får alltid ett eventuellt krav på förlängning av tidsfristen eller på skadestånd prövat av tingsrätten. Tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten och med besvärstillstånd ytterligare till högsta domstolen.

Förslaget att fordran slutgiltigt skall preskriberas svarar av de orsaker som förklarats ovan på ett viktigt samhälleligt behov med tanke på grundlagens 15 § 1 mom. Bestämmelserna är inte oskäliga för borgenären, och uppfyller även annars kraven på proportionalitet. Bestämmelserna uppfyller också kraven i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om de mänskliga fri- och rättigheterna.

Inverkan av slutgiltig redovisning på utsökningsbesvär

Utmätningssmannens verkställighetsåtgärd eller beslut får överklagas till tingsrätten av den vars rätt berörs av åtgärden eller beslutet. När den slutgiltiga redovisningen av de inbetalda penningmedlen har verkställts kan utsökningsbesvaren i allmänhet inte längre prövas. I denna regel föreslås ingen ändring.

Det är skäl att bedöma regleringen med hänsyn till grundlagens 21 § som gäller rättsskyddet. Enligt paragrafen har var och en

rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Rätten att söka ändring skall tryggas genom lag.

Frågan har varit aktuell också i rättspraxis (HD 2004:62). Den har beaktats också i utredningen om behovet av ändringar i 9 och 10 kap. i utsökningslagen (justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:4).

Om utsökningsbesvaren kunde prövas ännu efter den slutgiltiga redovisningen måste de medel som utmätningssmannen redovisat till borgenärerna återkrävas av dem om besvaren godkänns. Detta skulle vara problematiskt med tanke på borgenärernas rättsskydd. En borgenär har rätt att få betalning för sin fordran som enligt en dom eller annan utsökningsgrund skall betalas. Såsom grundlagsutskottet konstaterade i sitt ovan nämnda utlåtande GrUU 12/2002 rd är det för att rättssäkerheten skall förverkligas i praktiken viktigt att domstolens beslut kan verkställas på åtgärd av det allmänna.

Borgenären har rätt att vänta sig att få behålla en betalning som en statlig verkställande myndighet har redovisat för hans lagliga fordran. För borgenären vore det oskäligt om han i detta avseende blev tvungen att leva i osäkerhet och kanske efter en lång tid återbetala medlen. Särskilt problematiskt blir detta om borgenären är en privatperson i svag ställning, t.ex. ett barn som via utsökningen fått underhållsbidrag, en målsägande som fått ersättning av någon som begått ett brott eller en borgensman som själv är i ekonomiska svårigheter. Återindrivningen skulle också innebära stora praktiska svårigheter.

Vidare kan det konstateras att utmätningssmannens avgörande inte har bindande rättskraftsverkan utanför det aktuella utsökningsärendet. Trots att den slutgiltiga redovisningen hindrar utsökningsbesvär, hindrar den inte att talan väcks i domstol. Om t.ex. en utomstående anser att hans egendom har utmätts för gäldenärens skuld kan han mot gäldenären väcka talan om återbetalning av grundlös förmån. Om han anser att utmätningssmannen har förfarit vårdslöst kan han kräva skadestånd av staten.

En mer motiverad lösning än att

utsökningsbesvär tillåts utan hinder av den slutgiltiga redovisningen är att redovisningen skall avbrytas när den äventyrar ändringssökandet. Det är inte ändamålsenligt att fastställa en allmän redovisningstid, eftersom det i merparten av alla ärenden är onödigt att medlen under besvärstiden blir liggande på utmätningsmannens tjänstekonto.

I syfte att förbättra ändringssökandens rättsskydd togs i totalreformens tredje skede (RP 13/2005 rd) i 6 kap. 15 § i utsökningslagen in nya bestämmelser om att utmätningsmannen interimistiskt kan avbryta redovisningen. Utmätningssmannen skall avbryta redovisningen bl.a. om någon söker eller meddelar sin avsikt att söka ändring, när en utomstående framställer en invändning om utmätning som kränker hans rätt eller när utmätningsmannen observerar att redovisningen skulle omintetgöra rätten att söka ändring för en sådan person som uppenbart är okunnig om en verkställighetsåtgärd som påverkar hans rättigheter. Redovisningen får fortsättas bara om personen i fråga uppenbart inte har rätt att söka ändring eller om påståendet eller yrkandet uppenbart är grundlöst. Redovisningen är avbruten minst tre veckor. Detta kan anses tillräckligt med tanke på ändringssökandens rättsskydd.

Till de delar som den slutgiltiga redovisningen begränsar personens rätt enligt grundlagens 21 § att gå till domstol, finns därmed en godtagbar motivering till begränsningen. Begränsningen motsvarar också kravet på proportionalitet, och i bestämmelserna ingår tillräckliga arrangemang med tanke på rättsskyddet.

Direkt utsökbarhet

Skatter och offentliga avgifter samt dröjsmålsränta och förhöjning på dem kan med stöd av den föreslagna skatteverkställighetslagen drivas in genom utsökning utan utsökningsgrund. Det samma gäller vissa andra offentligt rättsliga eller motsvarande fordringar, om så föreskrivs genom lag eller förordning av statsrådet.

Den direkta utsökbarheten för en fordran på basis av förordning av statsrådet begränsas enligt bemyndigandet till sådana offentligt rättsliga eller jämförbara fordringar i fråga om vilka beloppet eller grunden för

fastställande av fordran framgår av lag eller förordning av statsrådet. Till denna del skärps kriterierna för fastställande av fordringar som direkt utsökbara genom förordning av statsrådet.

På samma sätt som i dag kan genom förordning av statsrådet också föreskrivas att vissa inrättnings fordringar är direkt utsökbara. Även dessa fordringar måste vara offentligt rättsliga eller motsvarande. Vidare förutsätts att vederbörande ministerium genom en i författningssamlingen publicerad förordning av ministeriet namnger de inrättningar vilkas fordringar är direkt utsökbara. Avsikten är att ministeriet skall granska grunderna för fastställande av fordringarna, deras belopp och inrättnings allmänna tillförlitlighet.

I förslaget är det till dessa delar inte frågan om fastställande av en materiell betalningsskyldighet utan om den ordning i vilken obetalda fordringar skall drivas in genom utsökning. I systemet enligt den föreslagna skatteverkställighetslagen har gäldenären som motvikt till den direkta utsökbarheten betydande garantier för sitt rättsskydd. Den direkta utsökbarheten undanröjer inte gäldenärens rätt att få ett domstolsbeslut i saken, för han kan använda grundbesvär.

En offentligt rättslig eller jämförbar fordran har ofta fastställts på tjänsteansvar och är i allmänhet ostridig. Det motsvarar inte syftet med saken att föra t.ex. alla offentliga avgifter till domstol innan de kan verkställas. Om gäldenären önskar bestrida fordrans riktighet kan han genom grundbesvär föra saken till prövning i domstol. Till grundbesvären ansluter sig systemet med avbrott som erbjuder gäldenären ett bra skydd. Förordnandet om avbrott meddelas med avsevärt större täckning än vid sökande av ändring i en privaträttslig utsökningsgrund. I skatteverkställighetslagen har gäldenären dessutom fördel av att skulden slutgiltigt preskriberas på fem år.

Vid direkt utsökbarhet är det inte frågan om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, om vilka bestämmelser enligt grundlagens 80 § 1 mom. skall utfärdas genom lag. De föreslagna fullmaktsbestämmelserna är tillräckligt exakta och noggrant avgränsade.

Systemet kommer enligt förslaget inte

väsentligt att förändras från vad det är i dag. Enligt lagförslagets ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser skall fordringar som då lagen träder i kraft är direkt utsökbara förbli direkt utsökbara. De striktare kraven, som innebär att bestämmelser om direkt utsökbarhet skall utfärdas genom förordning

av statsrådet, gäller nya författningar.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Utsökningsbalk

1 kap.

Allmänna bestämmelser*Tillämpningsområde och definitioner*

1 §

Tillämpningsområde

I enlighet med denna lag verkställs följande privaträttsliga skyldigheter och förbud som förelagts i tvistemål eller brottmål och som ingår i domar eller andra i denna lag avsedda utsökningsgrunder:

- 1) skyldighet att betala i pengar eller varor (*betalningsskyldighet*),
- 2) skyldighet att överlåta fast egendom eller viss lös egendom till någon annan,
- 3) skyldighet att i någon annans besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lägenhet eller annan lokal eller en del av en sådan eller att flytta bort från den (*vräkning*),
- 4) skyldighet att göra någonting,
- 5) förbud att göra någonting och skyldighet att tillåta att någon annan gör någonting.

Kvarstad eller andra säkringsåtgärder som avses i 7 kap. i rättegångsbalken verkställs i enlighet med 8 kap. i denna lag.

En skyldighet enligt 1 mom. som förelagts genom ett förvaltningsprocessbeslut eller i förvaltningsförfarande verkställs i enlighet med denna lag, om det finns en utsökningsgrund enligt denna lag och

verkställigheten förutsätter sådana åtgärder som avses i denna lag.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

I enlighet med vad som föreskrivs i andra lagar iakttas förfarandet enligt denna lag även vid verkställighet som avser

- 1) skatter, offentliga avgifter och andra offentligrättsliga eller med dem jämförliga fordringar,
- 2) böter samt vissa straffrättsliga påföljder och staten tilldömda ersättningar,
- 3) vårdnad om barn eller överlämnande av barn till vårdnadshavaren och umgängesrätt,
- 4) utomlands givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsgrunder,
- 5) domar och beslut av vissa institutioner och organ inom Europeiska unionen,
- 6) lösöre som sålts genom avbetalningsköp,
- 7) andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. i rättegångsbalken.

3 §

Parter och utomstående

I denna lag avses med

- 1) *sökande* den som har ansökt om verkställighet,
- 2) *svarande* den mot vilken verkställighet har sökts,

3) *borgenär* sökanden vid verkställighet av betalningsskyldighet och den som har rätt att få betalning ur den utmäta egendomen,

4) *gäldenär* svaranden vid verkställighet av betalningsskyldighet,

5) *part* en person som avses i 1—4 punkten,

6) *utomstående* någon annan än en i 1—5 punkten nämnd person.

Med person avses även sammanslutningar, inrättningar och stiftelser. I fråga om en person som ansvarar för sökandens fordran endast med värdet av ett föremål som personen äger gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om gäldenär.

4 §

Sökandens fordran

Med sökandens fordran avses det i utsökningsgrunden fastställda kapitalet, den ränta som enligt utsökningsgrunden skall räknas på kapitalet samt de kostnader som enligt utsökningsgrunden skall betalas jämte ränta eller den del av de ovan nämnda till vilken sökanden har begränsat sin ansökan.

5 §

Elektroniskt meddelande

Om inte något annat bestäms i denna lag gäller i fråga om elektroniska meddelanden det som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Är det oklart vem som är avsändare av ett elektroniskt meddelande, skall utmätningsmannen försäkra sig om meddelandets riktighet.

6 §

Sändande av handling

En handling får sändas till utmätningsmannen per post på avsändarens eget ansvar.

Som ankomstdag betraktas den dag då handlingen har kommit till utmätningsmannens verksamhetsställe eller postbox eller då utmätningsmannen har tillställts ett meddelande om att försändelsen

har kommit in till ett postföretag.

Om det har föreskrivits eller bestämts en tidsfrist för inlämnande av en handling, skall avsändaren se till att handlingen kommer in till utmätningsmannen inom utsatt tid.

Utsökningsmyndigheter

7 §

Utmätningmän

Utmätningmän är häradsfogdarna och under dem häradsutmätningmännen. En häradsutmätningssman skall utföra de uppgifter som häradsfogden ålägger honom.

Häradsfogden skall övervaka att häradsutmätningmännen och de i 8 § avsedda andra tjänstemän som är underställda honom sköter sina uppgifter lagenligt och på tillbörligt sätt och att de iakttar de föreskrifter som har meddelats dem.

Häradsfogden kan överföra en uppgift som han givit en underlydande tjänsteman till en annan underlydande tjänsteman eller själv åta sig uppgiften.

8 §

Andra tjänstemän

Häradsfogden får vid behov ålägga också en annan underlydande tjänsteman att utföra verkställighetsuppdrag som skall skötas av en häradsutmätningssman, om tjänstemannen uppfyller behörighetsvillkoren för häradsutmätningssmän. För tjänstemannen gäller då vad som föreskrivs om häradsutmätningssmän.

9 §

Häradsfogdens utslutande behörighet

Häradsfogden skall själv

1) besluta om verkställighet av en icke lagakraftvunnen utsökningsgrund enligt 2 kap. 8 §, återkallelseåtgärder enligt 15 § samt kvittning enligt 22 och 23 §, om verkställighet enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i det fall att något fordringsbevis inte finns, om godkännande av säkerhet enligt 43 §, om

utfärdande av prestationsförbud enligt 92 §, om anlåtande av sakkunnig enligt 109 § och om tillsättande av syssloman enligt 110 §, om förbigående av konstgjorda arrangemang enligt 4 kap. 14 §, om tillämpning av förfogandeförbud enligt 38 §, om betalningsförbud enligt 46 § 2 mom. samt om utmätning av samägda föremål enligt 73 och 74 §, samt om verkställighet enligt 7 kap. 12—17 §,

2) ge parterna anvisningar enligt 3 kap. 9 §,

3) besluta om föreläggande av hot om hämtningsenligt 3 kap. 59 § 1 mom. och om framställande av hämtningsbegäran till polisen,

4) besluta om föreläggande av vite och anhålla om att vite skall dömas ut,

5) sälja utmätt fast egendom, fartyg och in-teckningsbara bilar enligt 4 kap. 3 § samt sådana aktier i ett aktiebolag vilka berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad, samägda föremål enligt 5 kap. 82 § liksom även annan egendom som belastas av in-teckningar, panträtter eller andra säkerhetsrätter,

6) fördela köpesumman för egendom som nämns i 5 punkten och för annan egendom, när en partsförteckning enligt 5 kap. 32 eller 44 § har upprättats,

7) påföra betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet enligt 2 kap. 16 §, 3 kap. 46 §, 4 kap. 47 §, 5 kap. 25 § eller 9 kap. 2 § 2 mom. eller 4 §,

8) besluta om beviljande av säkringsåtgärder enligt 8 kap. 13 §,

9) besluta om självrättelse, givande av anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist samt avbrytande av verkställigheten,

10) verkställa uppgörelse mellan säljaren och köparen i ett avbetalningsköp,

11) besluta om verkställighet av beslut be-träffande vårdnad om barn och umgängesrätt, samt

12) sköta de uppgifter som enligt någon annan lag hör till häradsfogdens uteslutande behörighet.

10 §

Domstolar

De allmänna domstolarna är besvärinstans i utsökningsärenden, och de handlägger de utsökningsärenden som enligt särskilda bestämmelser hör till deras uppgifter.

Utsökningsverksamhetens förvaltning

11 §

Utsökningsväsendets organisation

Utsökningsväsendet består av en central-förvaltning och lokala exekutionsverk som lyder under den.

Centralförvaltningen handhas av det riks-omfattande förvaltningsämbetet för utsök-ningen (*förvaltningsämbetet*). Förvaltnings-ämbetet och exekutionsverken hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

Ett exekutionsverks verksamhetsområde (*utsökningsdistrikt*) består av ett eller flera härader. Bestämmelser om verksamhetsområdena utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Justitieministeriet beslutar om exekutionsverkens verksamhetsställen.

12 §

Förvaltningsämbetet

Förvaltningsämbetet sköter den administrativa allmänna ledningen, styrningen och tillsynen av utsökningsverksamheten.

Förvaltningsämbetet skall särskilt sörja för den regionala tillgången på de tjänster utsökningsväsendet tillhandahåller.

Förvaltningsämbetets chef utnämns av justitieministeriet. I övrigt föreskrivs särskilt genom lag om förvaltningsämbetets namn, uppgifter, tjänster och organisation i övrigt.

13 §

Exekutionsverken

Vid exekutionsverken finns häradsfogdar och tjänstemän som lyder under dem. Chef

för ett exekutionsverk är den ledande häradsfogden.

Exekutionsverkets chef fastställer verkets arbetsordning.

I fråga om den lokala utsökningsmyndigheten i landskapet Åland föreskrivs särskilt.

14 §

Utnämning och behörighetsvillkor

De ledande häradsfogdarna och häradsfogdarna utnämns av förvaltningsämbetet.

Till häradsfogde kan utnämnas en finsk medborgare som har avlagt juris kandidatexamen eller juris magisterexamen och som har god förtrogenhet med utsökningsverksamhet eller i andra uppgifter har uppnått sådan skicklighet som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten kräver samt har för uppgiften behövliga personliga egenskaper. Av den som utnämns till ledande häradsfogde krävs utöver det som nämns ovan god ledarförmåga.

Bestämmelser om utnämning av och behörighetsvillkor för häradsutmätningsmän utfärdas genom förordning av statsrådet.

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

15 §

Jävsgrunder

En utmätningsman är jävig, om

1) utmätningsmannen eller en närstående är part i utsökningsärendet eller i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

2) utmätningsmannen är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller har motsvarande ställning i en sammanslutning, en stiftelse, en offentligrättslig inrättning eller ett offentligrättsligt affärsverk som är part i ärendet eller som i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

3) ärendet kan väntas medföra nytta eller skada för utmätningsmannen eller en närstående,

4) utmätningsmannen är motpart till en part i ett ärende som behandlas vid rättegång eller av en myndighet, utom om det är frågan om ett tjänsteärende som hör till utmätningsmannens uppgifter eller om parten har anhängiggjort ärendet i syfte att skapa jäv eller annars uppenbart utan grund,

5) utmätningsmannen har varit ombud för en part i ärendet,

6) det mellan utmätningsmannen och en part råder ett anställnings- eller uppdragsförhållande utanför utmätningsmannens tjänsteförhållande eller något annat sådant förhållande att det med beaktande av ärendets art och omständigheterna som helhet finns grundad anledning att ifrågasätta utmätningsmannens opartiskhet i saken.

En utmätningsman är jävig också om någon annan omständighet som kan jämföras med de omständigheter som avses i 1 mom. ger grundad anledning att ifrågasätta utmätningsmannens opartiskhet i saken.

16 §

Närstående

I 15 § avses med närstående

1) utmätningsmannens make och tidigare make,

2) utmätningsmannens barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar, den som på något annat sätt står utmätningsmannen särskilt nära och dessa personers makar samt utmätningsmannens syskonbarn och föräldrars syskon,

3) utmätningsmannens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar samt far- och morföräldrar.

Med makar avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Närstående är också motsvarande halvsläktingar.

17 §

Inverkan av jäv

En utmätningsman får inte inleda verkställigheten om han är jävig, och inte fortsätta verkställigheten om han senare blir

eller konstaterar sig vara jävig. Utmätningssmannen är inte skyldig att separat utreda jäv enligt 15 § 2 mom. i enkla ärenden med ett schematiskt förfarande.

18 §

Invändning om jäv

Invändning om jäv för en utmätningssman skall framställas så snart den som framställer invändningen har fått kännedom om grunden för jävet. Invändningen skall motiveras.

En uppenbart grundlös invändning om jäv får utmätningssmannen avgöra själv. Andra invändningar avgörs av den utsökningsmyndighet som förordnar en ställföreträdare för utmätningssmannen. Om invändningen om jäv godkänns, skall en ojävig utmätningssman fortsätta handläggningen av ärendet samt kontrollera tidigare åtgärder i ärendet och eventuellt göra själv rättelse.

Utsökningsmyndighetens beslut genom vilket en invändning om jäv har förkastats kan överklagas endast samtidigt som besvär anförs över en utförd verkställighetsåtgärd. Efter det att utmätningssmannen har utfört en verkställighetsåtgärd kan i fråga om den åtgärden inte utan giltig orsak åberopas en i 15 § 2 mom. avsedd omständighet som tidigare varit känd.

19 §

Krav på tillbörligt förfarande

En utmätningssman skall i sina tjänsteåligganden förfara sakligt och opartiskt. Verkställighetsuppgifterna skall utföras snabbt, effektivt och ändamålsenligt utan att svaranden eller utomstående åsamkas större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Utmätningssmannen skall främja svarandens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utsökningsärendet.

20 §

Krav på öppenhet

En utmätningssman skall med anledning av förfrågan och om han observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

21 §

Förbud mot eftersträvande av vinning och mot olämpligt förfarande

En tjänsteman som behandlar utsökningsärenden får inte med utnyttjande av sin ställning eller information som erhållits i den verka för egen eller annans vinning eller annars på ett olämpligt sätt som strider mot någon parts intresse eller som är ägnat att rubba förtroendet för utsökningsverksamhetens saklighet eller opartiskhet.

22 §

Begränsningar beträffande näringsverksamhet

En tjänsteman som behandlar utsökningsärenden får inte själv eller via mellanhänder

1) privat driva in fordringar för någon annans räkning, om fordringsägaren inte är en närstående som avses i 16 §,

2) för egen eller en närståendes räkning förvärva fordringar för indrivning,

3) mot separat ersättning utföra sådana med utsökningsförrättningar sammanhängande uppgifter som på ett ändamålsenligt sätt kan anförtros utomstående,

4) för egen eller en närståendes räkning skaffa sig ekonomisk fördel av verksamhet som avses i 1—3 punkten och som bedrivs av någon annan.

23 §

Rätt att förvärva utmätt egendom

En utmätningsman får inte i ett ärende där han har utfört verkställighetsåtgärder själv eller via mellanhänder för egen eller någon annans räkning förvärva egendom som har utmätts eller annars varit föremål för verkställighet. En tjänsteman som behandlar utsökningsärenden får inte heller i något annat fall förvärva egendom som är föremål för verkställighet, om detta kan anses olämpligt på det sätt som avses i 21 §.

Utsökningsregistret

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Förvaltningsämbetet sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter. Registret består av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt.

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförandet av utsökningsförvaltningens lednings-, styrnings-, kontroll- och tillsynsuppgifter samt statistikföringen.

25 §

Registeransvariga

Utsökningsregistret förs av de lokala utsökningsmyndigheterna tillsammans. Den myndighet som har fört in uppgifter ansvarar för att de införda uppgifterna är korrekta

samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt vid skötseln av de egna åliggandena. Förvaltningsämbetet sörjer för den allmänna driften av registret samt meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt skall föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

För utsökningsregistret får i de lokala registerdelarna samlas och föras in

1) för hanteringen av utsökningsärendena identifieringsuppgifter och kontaktinformation om parterna och deras företrädare samt uppgifter om redovisningsadress, verkställighetens eller fordrans art, sökandens fordran, verkställighetsåtgärder som vidtagits av utmätningsmannen och tidpunkten för dem, influtna och till sökanden redovisade belopp, hinder för verkställigheten, anteckning som passivfordran samt andra motsvarande uppgifter om utsökningsärendet och verkställighetsförrättningarna (*ärendehanteringsuppgifter*),

2) för ordnande av myndigheternas samarbete uppgifter eller begäran om uppgifter som gäller gäldenärens vistelseort eller egendom (*samarbetsuppgifter*),

3) av parterna eller utomstående erhållna och av utsökningsmyndigheterna på annat sätt inhämtade uppgifter i utsökningsärendet, dock inte sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen (523/1999), med undantag av uppgifter om socialvårdsförmåner som gäldenären erhållit och som kan påverka utmätningen (*specialuppgifter*).

I registrets indexdel får föras in sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna hittas i de lokala registerdelarna.

27 §

Rätt att behandla uppgifter

På behandlingen av personuppgifter som har samlats in för utsökningsregistret och som har förts in i det tillämpas personuppgiftslagen, om inte något annat föreskrivs

nedan.

Häradsfogdarna och de tjänstemän som lyder under dem samt de berörda tjänstemännen vid justitieministeriet och förvaltningsämbetet får i utsökningsärenden eller utsökningens förvaltningsärenden utan hinder av sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som nämns i 26 §, specialuppgifter dock endast till den del det är nödvändigt i ett ärende.

28 §

De registrerades rätt till insyn

Om rätten till insyn enligt personuppgiftslagen skulle försvåra verkställigheten avsevärt, kan utövandet av rätten till insyn skjutas upp till behövliga delar tills behövliga utmätningar eller andra verkställighetsåtgärder har utförts och egendomen har tagits om hand av utmätningsmannen, dock högst sex månader från begäran om rätt till insyn.

Har utövandet av rätten till insyn skjutits upp, kan dataombudsmannen utöver vad som föreskrivs någon annanstans, på begäran av den registrerade kontrollera att registrets uppgifter om den registrerade är lagenliga.

29 §

Avförande av uppgifter

Ur utsökningsregistret skall följande uppgifter avföras:

- 1) ärendehanteringsuppgifterna 30 år efter det att ärendet blivit anhängigt,
- 2) samarbetsuppgifterna när de inte längre behövs, dock senast när ärendet inte längre är anhängigt eller när tiden för passivregistreringen upphör,
- 3) specialuppgifterna 10 år efter införandet eller tidigare, om uppgifterna uppenbarligen inte längre behövs.

Specialuppgifterna får förvaras i längre tid än 10 år om det finns grundad anledning, dock inte över 20 år från det att de infördes.

Registeruppgifternas offentlighet och

utlämnande av uppgifter

30 §

Registeruppgifternas offentlighet

De uppgifter i utsökningsregistret över vilka ett intyg enligt 31 § 1 mom. kan utfärdas är offentliga. Övriga uppgifter i registret är sekretessbelagda.

31 §

Intyg ur utsökningsregistret

Var och en har rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

- 1) sökandens och svarandens namn samt svarandens födelsedatum och hemkommun,
- 2) utsökningsärendet, den tid ärendet har varit anhängigt och registrering som passivfordran,
- 3) beloppet av sökandens fordran och det belopp som redovisats till sökanden,
- 4) hinderintygets art och datum.

Intyget ges i form av en utskrift ur utsökningens informationssystem. Om anteckningar som nämns i 1 mom. inte finns i registret, ges ett intyg också över detta.

Intyget kan utfärdas för en tid av fyra år före begäran, om den som begär intyget visar att uppgifterna behövs för att trygga hans eller hennes försörjning eller något annat vägande enskilt intresse eller ett viktigt allmänt intresse.

Innan intyget utfärdas skall i utsökningens informationssystem föras in namnet på den som har begärt intyget, dennes yrke och bopingsort samt den centrala motiveringen enligt 3 mom. Den registrerade skall på begäran få uppgifter om vem som under de senaste sex månaderna har fått intyg om honom eller henne ur utsökningsregistret.

Bestämmelser om intyg som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 § 2 mom.

32 §

*Rätt att få information för
kreditupplysningsverksamhet*

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att utan hinder av sekretess för en tid av två månader före begäran få ärendehanteringssuppgifter om sådana utskökningsärenden gällande verkställighet av betalningsskyldighet i vilka intyg över hinder har utfärdats.

Uppgifter om sådant intyg över hinder som gäller begränsad utskökning får ges endast på det villkor att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet helt och hållet avför dem ur registret, om gäldenären betalar den skuld som drevs in genom begränsad utskökning.

Om en fordran som avses i 1 eller 2 mom. blir indriven i sin helhet vid utskökning efter det att uppgifterna om den har getts ut, skall utmätningsmannen på gäldenärens begäran underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken. Om utskökningsgrunden upphävs, skall utmätningsmannen på begäran underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken för avförande av registeranteckningarna. Samma förfarande skall iakttas om det framgår att utskökningen av någon annan anledning varit ogrundad.

De uppgifter som avses i denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 § 2 mom.

33 §

*Utlämnande av uppgifter myndigheter
emellan*

Utöver det som i någon annan lag föreskrivs om en utskökningsmyndighets rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har myndigheter och den som i övrigt sköter ett offentligt uppdrag rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna ur

utskökningsregistret få de ärendehanteringssuppgifter som de behöver för skötseln av sina åligganden för en tid av fyra år före begäran samt samarbetsuppgifter. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter.

Vad som bestäms i 1 mom. begränsar inte utlämnande av uppgifter med stöd av 3 kap. 70 och 71 §. De mottagare av uppgifter som avses i de nämnda paragraferna har rätt att för skötseln av sina i paragraferna nämnda uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter också ur utsköknings informationssystemets riksomfattande indexdel.

I fråga om utmätningsmannens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter och om förbud mot utlämnande av uppgifter gäller för uppgifterna i utskökningsregistret vad som föreskrivs i 3 kap. 72 och 73 §.

34 §

Utskrifter till parterna

Till en person som är eller har varit svarande eller sökande i ett utskökningsärende skall på begäran ges en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna, fränsett personbeteckning, kontaktinformation och redovisningsadress, för de föregående fyra åren och vid behov för en längre tid. Borgensmän och andra vilkas betalningsskyldighet kan påverkas av en viss fordrans preskription och belopp har motsvarande rätt i fråga om denna fordran. Vad som här föreskrivs påverkar inte en parts rätt att få uppgifter med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Om det inte är uppenbart onödigt, skall till parterna regelbundet ges uppgifter ur utsköknings informationssystem om de belopp som influtit respektive inte indrivits i utskökningsärendet samt om andra motsvarande omständigheter, enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form.

Parterna kan ges en möjlighet att i informationssystemet med hjälp av den information som nämns i 31 § 1 mom. följa behandlingen av ärendet.

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Förvaltningsämbetet kan besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att av utsökningsmyndigheterna få uppgifter i elektronisk form. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas skall den som tar emot uppgifterna lägga fram en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt.

2 kap.

Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

1 §

Allmän bestämmelse

En förutsättning för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt är att sökanden har en utsökningsgrund enligt 2 §, i vilken svaranden har ålagts en i 1 kap. 1 § avsedd skyldighet eller en säkringsåtgärd förordnats, och att den rättighet som nämns i utsökningsgrunden inte har upphört på grund av betalning eller preskription eller av någon annan orsak. Utmätningssmannen skall kontrollera att fordran inte har preskriberats, samt av parterna begära en utredning, ifall det är oklart om rättigheten har upphört.

Bestämmelser om rätten för en innehavare av säkerhetsrätt att få betalning utan utsökningsgrund finns i 4 och 5 kap. Utmätningssmannen får utan särskild

utsökningsgrund verkställa skyldigheter som följer av utsökningsförfarandet i enlighet med denna lag.

2 §

Förteckning över utsökningsgrunder

Följande handlingar utgör utsökningsgrunder:

- 1) en domstols dom i tvistemål eller brottmål,
- 2) en domstols beslut om säkringsåtgärder,
- 3) en skiljedom som givits vid skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992) eller någon annan lag, och en förlikning som fastställts genom sådan skiljedom,
- 4) utmätningssmannens uppgörelseprotokoll över avbetalningsköp, fastställda avtal om underhållsbidrag samt sådana förbindelser eller fordringsbevis om vilkas verkställighet i den ordning som anges i denna lag finns bestämmelser i någon annan lag,
- 5) beslut av en förvaltningsdomstol och annan myndighet i förvaltningsprocessärenden,
- 6) beslut av statsrådet, ett ministerium, ett ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning och en länsstyrelse samt andra förvaltningsbeslut, om beslutet i fråga enligt någon annan lag skall verkställas i den ordning som anges i denna lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om dom, gäller i tillämpliga delar också en domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning.

Domars laga kraft

3 §

Lagakraftvunna domar

En lagakraftvunnen dom verkställs utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte förhindra verkställigheten genom att ställa säkerhet.

Extraordinärt ändringsökande förhindrar

inte verkställigheten av en lagakraftvunnen dom. Den domstol som behandlar den extraordinära ändringsansökan kan dock förbjuda eller avbryta verkställigheten med iakttagande i tillämpliga delar av 10 kap. 20—26 §.

4 §

Domar som inte vunnit laga kraft

Om inte annat föreskrivs någon annanstans, skall en icke lagakraftvunnen dom verkställas på det sätt som anges i 5—12 § utan hinder av att ändring sökts. Om en domstol med stöd av lag har förordnat att en dom som den har meddelat skall verkställas innan domen vunnit laga kraft, skall förordnandet iakttas.

5 §

Betalningsdom i tingsrätt

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller betalningsskyldighet får verkställas, om gäldenären inte ställer säkerhet för sökandens fordran, utsökningssavgiften och eventuella verkställighetskostnader. Också partiell säkerhet kan ställas, om den tillsammans med den utmätta egendomen täcker ovan nämnda belopp.

Utmätt egendom får säljas utan gäldenärens samtycke endast om egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader och sökanden ställer säkerhet för skada och verkställighetskostnader som försäljningen eventuellt medför. Om sökanden inte ställer säkerhet, kan utmätningen återkallas.

De influtna medlen får redovisas mot säkerhet.

6 §

Tingsrättsdom som förutsätter vräkning

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller vräkning får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldigheten i det fall att domen upphävs eller ändras, för

verkställighetskostnaderna och för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också en icke lagakraftvunnen tingsrättsdom enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden upplåta fast egendom eller överlämna ett aktiebrev eller någon annan handling som medför rätt att besitta bostadslägenheter eller andra lokaler, om verkställigheten förutsätter vräkning.

7 §

Tingsrättsdom som gäller skyldighet att överlämna lös egendom

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna viss lös egendom får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för återlämnande av egendomen och för verkställighetskostnaderna. I annat fall skall utmätningsmannen på sökandens begäran säkerställa att egendomen bevaras tills domen har vunnit laga kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 8 kap. föreskrivs om kvarstad.

8 §

Tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter än sådana som nämns i 5—7 § får verkställas, om inte verkställigheten innebär att ändringssökande blir onyttigt, och om sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldigheten i det fall att domen upphävs eller ändras, för verkställighetskostnaderna och för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

9 §

Tredskodom

En icke lagakraftvunnen tredskodom verkställs som en lagakraftvunnen dom.

10 §

Hovrättsdom

En icke lagakraftvunnen hovrättsdom som inte får överklagas utan besvärstillstånd verkställs som en lagakraftvunnen dom. De influtna medlen får dock redovisas endast mot säkerhet.

Beträffande en icke lagakraftvunnen dom som hovrätten har meddelat i första instans gäller 5—8 §.

11 §

Interimistiskt förordnande av domstol

Ett interimistiskt förordnande enligt 5 kap. 7 § i rättegångsbalken som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande eller någon annan åtgärd verkställs utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten.

12 §

Av domstol fastställd förlikning

En förlikning som har fastställts av domstol verkställs som en lagakraftvunnen dom.

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

13 §

Förordnande om avbrott

En domstol kan med anledning av besvär eller återvinningstalan som den behandlar förbjuda verkställigheten av en icke lagakraftvunnen dom eller en tredskodom eller förordna att verkställigheten skall avbrytas (*förordnande om avbrott*). Domstolen kan samtidigt vid behov förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återgå. En verkställd vräkning kan förordnas att återgå endast av vägande skäl.

Utmätningssmannen skall vid behov höras med anledning av förordnandet om avbrott. Beträffande meddelande av förordnande om avbrott och förordnandets verkningar på verkställigheten gäller i övrigt i tillämpliga delar 10 kap. 20—26 §.

14 §

Återförvisande av ärende

En fullföljdsdomstol kan när den återförvisar eller överför ett ärende till en lägre domstol förordna att redan utförd verkställighet skall bestå tills den lägre domstolen har avgjort ärendet och verkställighet söks på grundval av den nya utsökningsgrunden.

Den domstol till vilken ärendet har återförvisats eller överförts kan av särskilda skäl återkalla verkställigheten innan ärendet avgörs. Om ärendet avskrivs, skall verkställigheten återkallas.

15 §

Återkallelseåtgärder på grund av att utsökningsgrunden upphävs

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller förfaller, är utsökningsärendet inte längre anhängigt. Utmätningssmannen skall då vidta de åtgärder som står till buds för att återkalla verkställigheten, även om den senare domen överklagas, om inte domstolen har förbjudit återkallandet eller förordnat att det skall avbrytas. En vräkning återgår dock först när den senare domen har vunnit laga kraft.

Om domen ändras till sökandens nackdel, skall utmätningssmannen vidta behövliga åtgärder för att återkalla verkställigheten i ärendet.

16 §

Borgenärens återbetalnings- och återställningsskyldighet

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller ändras, skall en sökande eller borgenär som har lyft medel eller fått egendom i sin besittning, återbetala medlen med ränta och återställa egendomen med avkastning till utmätningssmannen. Om inte medlen återbetalas eller egendomen återställs, skall utmätningssmannen på svarandens begäran i enlighet med denna lag driva in medlen av den som lyft dem eller ta dem ur den säkerhet denne ställt eller hämta den i besittning tagna egendomen.

På lyfta penningbelopp skall betalas ränta

enligt 3 § 2 mom. i rättelagen (633/1982). Röntan räknas från den dag då medlen inkom till utmätningssmannen till dess att en månad har förflutit från den dag då den senare domen gavs eller medlen därförinnan har återbetalats. Efter nämnda tid skall ränta betalas enligt 4 § 1 mom. i rättelagen.

17 §

Sökandens ersättningskyldighet och ersättningsrättegång

Om verkställigheten återkallas på grund av att domen har upphävts eller ändrats, skall sökanden ersätta svaranden för alla skador till följd av verkställigheten och återkallandet av den. Ersättningen bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974).

Ersättningstalan skall väckas vid den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har vidtagits. Talan skall väckas inom ett år från den dag då domen i ärendet som gällde utsökningsgrunden har vunnit laga kraft och verkställigheten har återkallats. Käranden skall utan dröjsmål underrätta utmätningssmannen om att talan har väckts.

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

18 §

Beslut om säkringsåtgärder

Bestämmelser om verkställigheten av ett icke lagakraftvunnet beslut om säkringsåtgärder finns i 7 kap. 14 § i rättegångsbalken. Vad som i 8 kap. i denna lag bestäms om säkerhet gäller beslut om säkringsåtgärder, oberoende av om beslutet har vunnit laga kraft.

I fråga om återkallande av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder gäller 13—15 § samt 8 kap.

19 §

Skiljedom

En skiljedom som tingsrätten har förordnat att skall verkställas verkställs som en domstols lagakraftvunna dom. En högre

myndighet eller domstol i vilken talan om upphävande eller ogiltigförklarande av skiljedomen har väckts kan av vägande skäl förbjuda verkställigheten eller förordna att den skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 10 kap. 20—26 §.

Om en skiljedom upphävs eller ogiltigförklaras iakttas 15—17 § i detta kapitel.

20 §

Vissa andra handlingar

Beträffande verkställbarheten av uppgörelseprotokoll, avtal om underhållsbidrag, förbindelser och fordringsbevis som nämns i 2 § 1 mom. 4 punkten gäller vad som särskilt föreskrivs i någon annan lag.

21 §

Förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut

Ett i 2 § 1 mom. 5 eller 6 punkten avsett icke lagakraftvunnet förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut om föreläggande av betalningsskyldighet får verkställas med iakttagande av 5 §. Om andra skyldigheter har ålagts i beslutet, får beslutet verkställas först när det har vunnit laga kraft. Om det dock i beslutet med stöd av 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen (586/1996) har bestämts att beslutet kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, iakttas i tillämpliga delar 6—8 §. Om det i någon annan lag finns andra bestämmelser om laga kraft vid verkställighet av förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut i ett visst slag av ärenden, skall dessa iakttas.

Beträffande meddelande av förordnande om avbrott och andra motsvarande bestämmelser om verkställigheten gäller 32 och 66 § i förvaltningsprocesslagen. Om ett förvaltningsbeslut eller ett förvaltningsprocessbeslut upphävs eller ändras, gäller 15—17 § i detta kapitel.

Kvittning

22 §

Gäldenärens kvittningsyrkande

Verkställighet får inte utföras till den del gäldenären kräver kvittning av sökandens fordran på grundval av en sådan motfordran beträffande vilken gäldenären före utmätningen hade en lagakraftvunnen dom eller någon annan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före utmätningen.

Kvittningen träder i kraft när gäldenären meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas senast när gäldenären har fått kännedom om att utmätning har verkställts. Utmätningssmannen skall delge sökanden kvittningsyrkandet.

23 §

Utomståendes kvittningsyrkande

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, har en utomstående som har delgivits ett betalningsförbud som gäller utmätning av fordran rätt att kvitta gäldenärens fordran med sin motfordran beträffande vilken han då hade en lagakraftvunnen dom eller någon annan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före delgivningen av betalningsförbudet. Kvittning får dock inte ske till nackdel för en borgenär med bättre förmånsrätt.

Kvittningen träder i kraft när den utomstående meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas utan dröjsmål när den utomstående har fått del av betalningsförbudet. Utmätningssmannen skall delge gäldenären kvittningsyrkandet.

Säljs fordran genom utsökning, har den utomstående kvittningsrätt i förhållande till köparen endast om han har meddelat utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande före försäljningen.

Tidsfrist för verkställbarheten

24 §

Tidsfrist

En utsökningsgrund enligt denna lag, i vilken en fysisk person har förelagts en betalningsskyldighet, är verkställbar i 15 års tid (*utsökningsgrundens tidsfrist*). Tidsfristen är 20 år, om den i utsökningsgrunden nämnda borgenären är en fysisk person eller om en ersättningsfordran grundar sig på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst.

Om gäldenären visar att fordran innan utsökningsgrunden givits har överförs till en fysisk person från någon annan än en annan fysisk person, är den i 1 mom. avsedda tidsfristen 15 år.

Har det inom utsökningsgrundens tidsfrist förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen har löpt ut inte att betalning fås ur de utmätta medlen.

25 §

Beräkning av tidsfristen

Utsökningsgrundens tidsfrist räknas från det att en tredsdom eller en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningsgrund har givits.

Börjar prestationsskyldigheten först efter den i 1 mom. nämnda tidpunkten, räknas utsökningsgrundens tidsfrist från det att skyldigheten inträdde. I fråga om betalningsprogram som fastställts av en domstol tillämpas dock 1 mom.

26 §

Förlängning av tidsfristen

En borgenär kan i domstol väcka talan mot gäldenären och yrka förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist. Domstolen kan bestämma att tidsfristen förlängs med 10 år från utgången av den ursprungliga tidsfristen. En förutsättning för förlängning är att gäldenären under den ursprungliga tidsfristen väsentligt har försvårat borgenärens möjligheter att få betalning genom att

1) gömma undan eller skänka bort egendom,

- 2) obefogat öka beloppet av sina skulder,
 3) hemlighålla eller ge felaktig eller vilseledande information om sin ekonomiska ställning vid konkurs, utsökning, skuldsaneringsförfarande för privatpersoner eller saneringsförfarande för företag, eller
 4) på något annat liknande och uppenbart olämpligt sätt ordna sin ekonomiska ställning till borgenärernas nackdel.

Utsökningsgrundens tidsfrist får dock inte förlängas om det kan anses oskäligt för gäldenären.

Talan gällande förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist skall väckas senast inom två år efter utgången av den ursprungliga tidsfristen.

27 §

Slutgiltig preskription av fordran

Gäldenärens betalningsskyldighet upphör och fordran preskriberas slutgiltigt när utsökningsgrundens tidsfrist löper ut. Därefter gäller för fordrans del vad som i lagen om preskription av skulder (728/2003) föreskrivs om preskriberade fordringar.

I den dom genom vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängs åläggs gäldenären den betalningsskyldighet som gällde vid tidsfristens slut. Gäldenärens betalningsskyldighet inträder genast och en icke lagakraftvunnen dom gällande den är verkställbar så som föreskrivs ovan i detta kapitel.

28 §

Domstolens meddelande och utmätningmannens intyg

Den domstol där talan enligt 26 § har väckts skall omedelbart underrätta utmätningssmannen på orten om saken för anteckning i utsökningens informationssystem.

Utmätningssmannen skall på begäran till gäldenären och borgenären utfärda ett intyg över att utsökningsgrundens tidsfrist och tidsfristen enligt 26 § för väckande av talan

har löpt ut utan att talan har väckts. Ett intyg utfärdas om de behövliga uppgifterna kan fås ur utsökningens informationssystem eller annars utan särskild utredning. Parterna skall ge utmätningssmannen behövliga uppgifter och handlingar.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

Anhängiggörande av utsökningsärenden

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks genom

1) skriftlig ansökan till utmätningssmannen på svarandens bonings- eller hemort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet,

2) elektroniskt meddelande till en sådan lokal utsökningsmyndighet som förfogar över ett system för mottagande av elektroniska meddelanden,

3) elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om förvaltningsämbetet eller någon som förvaltningsämbetet förordnat har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemssökande*).

En skriftlig ansökan skall undertecknas av sökanden, eller om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

I ansökan om utsökning skall anges

1) sökandens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, delgivningsadress enligt 38 §, telefonnummer och vid verkställighet av betalningsskyldighet redovisningsadress,

2) ombudets namn, adress och telefonnummer, om sökanden anlitar ett ombud, samt ombudets personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om

ombudet har rätt att lyfta medel eller ta egendom i sin besittning,

3) svarandens namn och svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt adress och telefonnummer, om sökanden känner till dessa,

4) beloppet av sökandens fordran samt för beräkning av räntan beloppen av och datum för amorteringar som gjorts efter utfärdandet av utsökningsgrunden eller efter föregående utsökning,

5) uppgifter för identifiering av utsökningsgrunden, om den med stöd av 5 § 2 mom. inte fogas till ansökan eller om den i enlighet med 7 § ges in i efterhand.

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, skall i ansökan anges vem som är ansvarig häradsutmätningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller vem som är gäldenär i det andra ärendet.

Vill sökanden nöja sig med begränsad utsökning enligt 105 § skall detta uttryckligen begäras i ansökan. Andra än den som ansökt om begränsad utsökning kan i ansökan eller senare så länge ärendet är anhängigt begära passivregistrering av fordran enligt 102 §. Avser begäran verkställighet av ett förvaltningsbeslut, skall i ansökan nämnas det lagrum på vilket verkställigheten grundar sig. Sökanden kan ange att hans kontaktinformation är hemlig.

Bestämmelser om sådana medellöshetsintyg för gäldenärer som utfärdas utan ansökan om utsökning finns i 99 §.

3 §

Sökandens skyldighet att meddela förändrade uppgifter

Om en uppgift som nämns i ansökan senare förändras, skall sökanden utan dröjsmål underrätta utmätningsmannen om detta.

Sökanden är skyldig att underrätta utmätningsmannen om betalningar som sökanden har tagit emot på annat sätt än genom utsökning. I annat fall kan utsökningen avbrytas eller återkallas.

4 §

Rådgivning och komplettering av ansökan

Utsökningsmyndigheten skall vid behov ge sökanden råd om anhängiggörandet av ärendet. Är ansökan bristfällig, skall sökanden uppmanas att inom utsatt tid komplettera ansökan, om detta är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet.

5 §

Bifogande av utsökningsgrunden

Till ansökan skall fogas den utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i original eller kopia utfärdad av en myndighet, om sökanden har fått en kopia som expedition. Verkställigheten kan ske på basis av en annan kopia eller ett telefax, om utmätningsmannen anser att risk för upprepad indrivning inte föreligger. Svaranden skall höras vid behov. En informationssystemssökande får ge in uppgifterna om utsökningsgrunden som elektroniskt meddelande, om detta är tillåtet enligt tillståndet i fråga.

Till ansökan behöver inte fogas en dom som är försedd med en anteckning om detta. Om inte utmätningsmannen bestämmer något annat behöver inte heller en dom, ett beslut om säkringsåtgärder eller, om så bestäms genom förordning av justitieministeriet, en annan utsökningsgrund bifogas, om utsökningsärendet tidigare har varit anhängigt på basis av dem.

Den del av domen som enligt domstolens beslut är sekretessbelagd behöver inte fogas till ansökan, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat.

6 §

Bifogande av fordringsbevis

Ett löpande skuldebrev, en växel eller en check som ligger till grund för betalningsskyldigheten enligt utsökningsgrunden skall fogas till ansökan i original. Om verkställighetens tillförlitlighet kräver det

eller om gäldenären begär det, skall utmätningsskyldigheten omhändertagad också ett enkelt skuldebrev. Utmätningsskyldigheten kan utföra verkställigheten också om ett enkelt skuldebrev har förkommit eller om det av andra orsaker inte kan fogas till ansökan. Gäldenären skall då höras före verkställigheten.

När betalningsskyldigheten är fullgjord, förblir ett fordringsbevis som är i utmätningsskyldighetens besittning hos utmätningsskyldigheten, om inte gäldenären ber att få det. Om sökanden har fått behålla ett enkelt skuldebrev, skall sökanden sända det till gäldenären när skuldebrevets belopp har blivit betalt. Utmätningsskyldigheten får vid behov skjuta upp redovisningen till dess att skuldebrevet har sänts.

7 §

Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand

Har ansökan gjorts i elektronisk form, men till den skall fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, kan handlingen ges in i efterhand. Handlingen skall lämnas till den i 13 § avsedda ansvarige utmätningsskyldigheten eller en annan lokal utsökningsmyndighet inom tre veckor efter det att ärendet anhängiggjordes. Samtidigt skall uppges till vilken ansökan handlingen hänförs.

Innan handlingen har inkommit får i ärendet inte vidtas andra än interimistiska åtgärder enligt 18 och 19 §.

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande.

Om en handling som skall fogas till ansökan inkommer efter den tid som anges i 7 § men innan ansökningshandlingarna har återsänts till sökanden, blir

utsökningsärendet anhängigt den dag handlingen inkom.

9 §

Oklarhet i utsökningsgrunden

Om utmätningsskyldigheten finner att den dom som skall verkställas är så oklar eller så ofullständig att av den inte framgår vad svaranden är förpliktad till, skall parten anvisas att anföra klagan över domen. I fråga om övriga utsökningsgrunder anvisas parten att kontakta den som har givit utsökningsgrunden.

Om utsökningsgrunden innehåller ett skrivfel eller räknefel, anvisas parten att begära rättelse av felet av den som har givit utsökningsgrunden.

Den utmätningsskyldigheten som givit anvisningen får vid behov på begäran av sökanden förordna om säkringsåtgärder i enlighet med 8 kap. 13 §.

Ombud och biträde

10 §

Rätt att anlita ombud och biträde

I utsökningsförfarandet får anlitas ombud och biträde, om inte annat föreskrivs någon annanstans. Om en förrättning hålls utan kallelse, skall svaranden på egen begäran ges tillfälle att tillkalla sitt biträde, om biträdet kan anlända utan dröjsmål.

Som ombud eller biträde godkänns inte den som enligt 1 kap. 16 § är utmätningsskyldighetens närstående.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett offentligt rättsbiträde samt det ombud som en informationssystemssökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan

fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Ett annat ombud skall visa upp en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel eller omhändertaga egendom skall alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta eller denna rätt anges i informationssystemansökan.

En fullmakt kan också utfärdas genom certifierat elektroniskt meddelande och en fullmakt som berättigar till annat än att lyfta medel eller omhändertaga egendom också per telefax.

Förvaltningsämbetet eller någon som förvaltningsämbetet förordnat kan på borge-närens begäran besluta att fullmakten skall registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande av det. Ombudet behöver då inte visa upp någon annan fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer annat. En i informationssystemet registrerad fullmakt skall omedelbart återkallas om den som utfärdat fullmakten begär det.

12 §

Ombud för sökande som inte bor i Finland

Om sökanden bor utomlands och inte har meddelat någon delgivningsadress i Finland eller utomlands, skall sökanden ha ett i Finland bosatt ombud, som har rätt att på hans vägnar ta emot delgivningar som gäller verkställigheten.

Gäldenärsbaserad behandling av utsökningens ärenden

13 §

Ansvarig utmätningsman

En och samma häradsfogde och häradsutmättningsman behandlar alla utsökningens ärenden som gäller en och samma svarande (*ansvarig utmätningsman*). Den

ansvarige utmätningsmannen är behörig i hela landet.

En inkommen utsökningens ansökan skall så snart som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmätningsmannen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningsman

Bestämmelser om de grunder enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningsman utfärdas genom förordning av statsrådet. I grunderna skall beaktas svarandens boningsort eller hemort eller svarandens andra faktiska möjligheter att bevaka sina intressen. Om det finns flera alternativ som uppfyller dessa förutsättningar, bestäms den ansvarige utmätningsmannen beroende på var verkställigheten kan ske på mest ändamålsenligt sätt. Utsökningens ärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningsmän, som då till denna del blir ansvariga utmätningsmän.

Bestämmandet av ansvarig utmätningsman får inte överklagas.

15 §

Byte av ansvarig utmätningsman

Den ansvarige utmätningsmannen skall överföra ärendet till en ny ansvarig utmätningsman om en förändring sker i den i statsrådets förordning nämnda omständighet på basis av vilken den ansvarige utmätningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är ändamålsenligt att förrättningen eller verkställigheten överförs till den nya ansvarige utmätningsmannen.

Samarbete mellan utmätningsmän

16 §

Ömsesidig handräckning

På begäran av den ansvarige utmätningsmannen skall andra

utmätningmän ge honom handräckning och behövliga upplysningar. Den ansvarige utmätningsmannen kan be om handräckning, om detta är ändamålsenligt med beaktande av utsökningens resultat, avståndet mellan orterna och andra motsvarande omständigheter. Influtna medel får dock inte redovisas genom handräckning. Den som ber om handräckning skall se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärens betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra.

17 §

Samtidig utsökning

Om en utsökningsgrund eller ett fordringsbevis gäller flera gäldenärer, skall den utmätningsman till vilken den gemensamma utsökningsgrunden först inkommer för verkställighet eller som har hand om fordringsbeviset se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärernas betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra. Varje utmätningsman skall själv redovisa de medel som han drivit in.

Interimistiska åtgärder

18 §

Förutsättningar för interimistiska åtgärder

Om utmätning inte genast kan verkställas på grund av att jäv föreligger, att någon skall höras, att en handling saknas eller att oklarhet beträffande äganderätten föreligger eller av andra orsaker, får utmätningsmannen utföra en interimistisk åtgärd, om detta är nödvändigt för att säkerställa den fortsatta verkställigheten. En interimistisk åtgärd får inte utföras om det är sannolikt att gäldenärens betalningsskyldighet har upphört. En interimistisk åtgärd kan utföras i ett anhängigt ärende eller ett ärende som antecknats i passivregistret. En interimistisk åtgärd kan också bestämmas vara villkorlig vid eftersökning av egendom som tillhör gäldenären, om det finns grundad anledning till den interimistiska åtgärden.

En interimistisk åtgärd får inte i onödan

försvåra gäldenärens eller en utomståendes näring eller försörjning. Den som berörs av den interimistiska åtgärden skall underrättas om att åtgärden har utförts eller återkallats.

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

Som interimistisk åtgärd kan utmätningsmannen ta egendom om hand, meddela gäldenären eller en utomstående förbud mot överlåtande av egendom, betalningsförbud eller något annat motsvarande förbud, begära att behövliga anteckningar skall göras i register, ordna bevakning av egendom eller utföra andra motsvarande åtgärder.

En interimistisk åtgärd får utföras också av någon annan än den ansvarige utmätningsmannen och också av en häradsutmätningssman i ett ärende där häradsfogden har uteslutande behörighet.

En interimistisk åtgärd har samma verkan som utmätning. I en interimistisk åtgärd får ändring inte sökas.

20 §

Återkallande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd skall återkallas omedelbart när åtgärden inte längre är befogad och senast tre veckor efter åtgärdsdagen. Om åtgärden har bestämts vara villkorlig, skall den återkallas senast en vecka efter det att utmätningsmannen fick vetskap om en fordran eller annan egendom som tillhör gäldenären. Om den egendom som är föremål för den interimistiska åtgärden utmäts, anses åtgärden vara återkallad genom utmätningsbeslutet.

Verkställighetsförrättning

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning skall

genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden olägenhet som är större än ringa. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen skall den iakttas.

22 §

Förrättningsplats

Om inte något annat föreskrivs, hålls verkställighetsförrättningen i utmätningsmannens tjänsterum, på den plats där egendomen finns, på den plats som är föremål för förrättningen eller i någon annan lokal eller på någon annan plats som utmätningsmannen anser vara lämplig. En utmätningsförrättning kan hållas och en interimistisk åtgärd utföras utan medgivande av svaranden eller en utomstående i dennes bostad i enlighet med vad som bestäms i 49 och 51 §, liksom även en annan förrättning som avses i denna lag, om det är nödvändigt för verkställigheten.

Som förrättningsplats betraktas den lägenhet eller lokal eller plats som avses i 1 mom. med direkt anslutande områden, i den omfattning som behövs för att verkställigheten skall kunna genomföras på behörigt sätt.

23 §

Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen

En verkställighetsförrättning är inte offentlig, om inte något annat föreskrivs.

Svaranden, de som kallats till förrättningen och utomstående vilkas rätt kan påverkas av förrättningen har rätt att närvara vid den. Att någon som kallats till förrättningen uteblir förhindrar inte förrättningen.

Om någon av de närvarande vid förrättningen hindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningsmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock

inte från hans eller hennes egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Bestämmelser om maktmedel finns i 83 §.

24 §

Skyldighet att uppge personuppgifter

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningsmannen utreda en persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningsmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

25 §

Protokoll

Över förrättningen skall föras protokoll, om det vid förrättningen framställs invändningar eller yrkanden eller om det annars finns anledning till det. I andra fall skall behövliga anteckningar göras om förrättningen.

I protokollet antecknas invändningar och yrkanden, motpartens uttalande samt mottagna utredningar, så att därav framgår de väsentliga omständigheter som påverkar parternas och utomståendes rättigheter. Till övriga delar görs de anteckningar som anses behövliga med beaktande av ärendets art. I stället för ett protokoll kan en ljudupptagning göras över yttrandena. Personen i fråga skall underrättas om ljudupptagningen innan den inleds. I ett enkelt ärende kan protokollsanteckningarna göras på utmätningsbeslutet eller i en annan handling.

26 §

Förrättningsvittne

Utmätningsmannen kan inkalla ett vittne till förrättningen, om han anser det nödvändigt. I annat fall får förrättningen

hållas utan vittne, om inte en närvarande svarande begär att ett vittne inkallas. I svarandens frånvaro får utmätningssmannen inte utan vittne gå in i svarandens bostad. Vad som här bestäms om svarande gäller också utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen.

Vittnet skall vara ojävigt. Vittnets namn skall antecknas i protokollet eller i någon annan handling.

27 §

Undertecknande av handlingar

Utmätningssmannen skall underteckna sina protokoll, beslut, uppmaningar och meddelanden. Underskriften kan vara maskinell, så att på en handling som framställts med hjälp av automatisk databehandling antecknas ifrågavarande tjänstemans namn, tjänsteställning och kontaktinformation.

Utmätningssmannens beslut

28 §

Skyldighet att ge skriftliga och motiverade beslut

Utmätningssmannen skall i ärendet upprätta ett skriftligt beslut, om så föreskrivs särskilt. Utmätningssmannen skall dessutom upprätta ett skriftligt beslut när han ålägger någon en betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet eller förelägger ett hot, när han beslutar om godkännande av en säkerhet eller om ärendets art annars förutsätter det. Om saken är oklar eller lämnar rum för tolkning, skall beslutet vara motiverat i enlighet med 29 §.

Ett motiverat skriftligt beslut skall upprättas också när en invändning eller ett yrkande förkastas och saken är oklar eller lämnar rum för tolkning. I annat fall skall beslutet muntligen meddelas den som framställt invändningen eller yrkandet. Om dock invändningen eller yrkandet framställs skriftligen, och ett beslut begärs, skall utmätningssmannen upprätta ett motiverat skriftligt beslut i saken.

Det skriftliga beslutet skall antecknas i en

särskild beslutshandling eller, om det är fråga om ett enkelt ärende, i protokollet eller i någon annan handling som upprättas vid verkställigheten.

29 §

Innehållet i ett motiverat beslut

Ett motiverat beslut skall innehålla de uttalanden och utredningar som inhämtats och erhållits i ärendet, de fakta och bestämmelser som ligger till grund för beslutet, en tillräcklig motivering med beaktande av ärendets art och betydelse för parterna samt slutresultatet.

30 §

Beslutstidpunkt och sökande av ändring

Ett beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande skall fattas utan dröjsmål efter det att invändningen eller yrkandet har framställts. Om invändningen eller yrkandet gäller en viss verkställighetsåtgärd eller förrättning, kan utmätningssmannen skjuta upp beslutet till dess åtgärden vidtas eller förrättningen äger rum.

Ändring söks i den åtgärd eller förrättning som invändningen eller yrkandet gäller.

31 §

Inhämtande av utredning och beslutets giltighet

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar för sitt beslutsfattande inhämta en sådan utredning som skäligen kan fås i utskökningsförfarandet i den omfattning som ärendet förutsätter. Den som framställt en invändning eller ett yrkande skall lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar som motivering.

Utmätningssmannens beslut är i kraft i det

utsökningsärende i vilket det har givits. Bestämmelser om självrättelse finns i 10 kap. 1—5 § och 11 kap. 12 §.

Hörande och meddelanden

32 §

Hörande

Om det i denna lag föreskrivs att någon skall höras, skall utmätningsmannen i förväg ge honom tillfälle att bli hörd på lämpligt sätt. Det att kontaktuppgifterna inte har kunnat utredas eller att det av någon annan motsvarande orsak inte går att höra personen i fråga hindrar inte att verkställigheten fortsätter.

Utmätningssmannen skall också i andra än i särskilt föreskrivna situationer höra en part eller en utomstående, om ärendet bedöms vara av stor betydelse för personen i fråga och hinder för hörandet inte finns.

Den som hörts skall höras på nytt, om en väsentligt ny utredning fås i saken.

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har inkommit till den ansvarige utmätningsmannen, skall svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet skall innehålla

1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och nödvändiga ärendehanteringssuppgifter,

2) uppgift om den ansvarige häradsutmätningssmannen och hans kontaktinformation,

3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppmaning, flyttningssuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden utsatta förpliktelsen,

5) en uppmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

6) ett meddelande om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7) annan information och andra meddelanden som anses nödvändiga.

Ett meddelande om anhängighet innehållande de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utsökningsmyndighet än den lokala utsökningsmyndighet till vilken sökanden har lämnat sin ansökan. Till en informationssystemssökande ges ett meddelande om anhängighet eller annat motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

34 §

Förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättning

Utmätning får inte förrättas utan förhandsmeddelande till gäldenären. Ett meddelande behöver dock inte ges, om gäldenären har fått meddelande om anhängighet och saken inte gäller utmätning av periodisk inkomst eller om gäldenären är närvarande vid utmätningsförrättningen. Meddelande behöver inte heller ges, om gäldenärens vistelseort inte har kunnat utredas eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Bestämmelser om innehållet i förhandsmeddelandet utfärdas genom förordning av statsrådet. I förhandsmeddelandet skall gäldenären samtidigt kallas till förrättningen, utom om utmätningsförrättningen hålls i utmätningsmannens tjänsterum eller om tid och plats för förrättningen inte kan bestämmas på förhand.

Sökanden kallas till utmätningsförrättningen om det behövs för inhämtande av upplysningar eller av annan orsak, till svarandens bostad dock bara om verkställigheten kräver det. Om något hinder

inte föreligger, skall till förrättningen också kallas en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande eller vars rätt annars konstateras bli påverkad av förrättningen.

I fråga om kallelse till andra förrättningar än sådana som avser utmätning föreskrivs särskilt.

35 §

Sändande av protokoll

En kopia av protokollet skall ges vid förrättningen eller i efterhand, om en part eller en utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen begär det. Ges kopian i efterhand skall den sändas utan dröjsmål och i god tid innan besvärstiden löper ut. Om ett protokoll inte behövt upprättas över förrättningen, skall utmätningssmannen ge motsvarande information. Protokollet skall också utan begäran sändas till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av förrättningen.

36 §

Efterhandsmeddelande

I fråga om beslut vid en förrättning skall en kopia av beslutshandlingen eller ett efterhandsmeddelande som innehåller motsvarande uppgifter sändas till parterna och till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av beslutet, om inte en kopia av beslutshandlingen har givits vid förrättningen. Sökanden underrättas om utmätningens beslutet om det kan anses nödvändigt.

Meddelande om andra beslut eller åtgärder än sådana som fattats eller vidtagits vid förrättningen skall ges i efterhand, om så föreskrivs särskilt eller när ett skriftligt, motiverat beslut har fattats med anledning av en invändning eller ett yrkande eller om utmätningssmannen annars anser att ett sådant meddelande behövs.

Om gäldenären inte har fått något

meddelande om anhängighet eller ett förhandsmeddelande, skall gäldenären i samband med efterhandsmeddelandet eller annars i efterhand ges tillfälle att anvisa annan egendom för utmätning eller att ställa eventuell säkerhet. Efterhandsmeddelandet skall sändas utan dröjsmål så att mottagaren får tillfälle att i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt hos domstol begära förordnande om avbrott.

Delgivning av handlingar

37 §

Allmän bestämmelse

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, skall i fråga om mottagare av delgivning i tillämpliga delar iaktas 56—58 och 68 § i förvaltningslagen (434/2003). Vid delgivningen skall strävas efter att sekretessbelagda uppgifter hålls hemliga.

En handling skall delges muntligen eller på något annat lämpligt sätt, om det är känt att mottagaren på grund av en synskada eller ett annat handikapp inte förmår ta emot en delgivning av annat slag.

Delgivning till utlandet verkställs enligt denna lag eller enligt lagstiftningen i den främmande staten, om inte något annat följer av internationella avtal och förpliktelser som är bindande för Finland.

38 §

Delgivningsadress

Sökanden, den som ställer säkerhet samt en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande är skyldiga att för utmätningssmannen uppge en postadress inom eller utom landet och, om han så önskar, en eventuell e-postadress eller annan adress under vilken alla handlingar som gäller utskökningsärendet och utskökningsbesvärärendet får sändas till honom (*delgivningsadress*). Om denna adress förändras, skall också detta meddelas. Den adress som svaranden uppgivit kan med hans medgivande användas som delgivningsadress.

En postadress som finns antecknad på en skrivelse från en i 1 mom. nämnd person till

utmätningssmannen och en teknisk anslutning som avses i tillståndet för informationssystemssökande betraktas som delgivningsadress.

39 §

Vanlig delgivning

En handling delges så att den överlämnas till mottagaren eller sänds till delgivningsadressen. Om ingen delgivningsadress finns, sänds handlingen till den adress som finns antecknad i befolkningsdatasystemet, utom om det är känt att mottagaren av delgivningen inte bor på den adressen. I sistnämnda fall eller om mottagarens adress inte finns i befolkningsdatasystemet, sänds handlingen till en eventuell sådan annan adress inom eller utom landet som har utretts på det sätt som avses i 48 § 2 mom. eller som annars är känd. I stället för att sändas kan handlingen lämnas på en för postförsändelser reserverad plats. Lyckas delgivningen inte på annat sätt, kan handlingen delges muntligen.

Om inte något annat visas, anses mottagaren ha tagit del av handlingen när ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. På handlingen skall antecknas vilken dag den har avsänts eller lämnats.

40 §

Bevislig delgivning

Delgivningen skall ske på ett av de delgivningssätt som nämns i 41 §, om så föreskrivs någon annanstans i denna lag och mottagaren av delgivningen veterligen bor i Finland. Bevislig delgivning kan enligt prövning utföras också i andra fall, om det med tanke på senare verkställighetsskeden eller för en part är av betydelse att frågan om beslutets eller förrättningens laga kraft är ostridig eller avgörs snabbt.

Om delgivning enligt 41 § inte lyckas inom

en med hänsyn till ärendet skälig tid, skall handlingen delges som mellanhandsdelgivning med iakttagande i tillämpliga delar av 61 § i förvaltningslagen.

Om delgivningen inte lyckas heller på det sätt som avses i 2 mom., sänds en kopia av den handling som skall delges under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid exekutionsverket i fråga, där mottagaren kan få dem.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

En handling som skall delges bevisligen

- 1) sänds med posten mot mottagningsbevis,
- 2) sänds som brev, om det kan antas att mottagaren får vetskap om handlingen och inom utsatt tid återsänder beviset om att delgivningen har tagits emot,
- 3) ges till mottagaren eller dennes bud personligen mot underskrift om mottagande,
- 4) delges mottagaren personligen i form av en stämmingsdelgivning, eller
- 5) sänds med mottagarens samtycke som certifierat elektroniskt meddelande.

Posten skall underrättas när delgivningen mot mottagningsbevis senast skall ske. Delgivning mot mottagningsbevis kan med mottagarens samtycke också ske per telefax. Delfäendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts per telefax eller på något annat sätt.

Om en part eller en utomstående har varit närvarande vid en förrättning anses han eller hon bevisligen ha fått del av förrättningen.

42 §

Delgivning av tredskodom

Om det är lämpligt skall utmätningssmannen i samband med verkställigheten på begäran av sökanden delge svaranden en kopia av den icke lagakraftvunna tredskodom som utgör utsökningsgrund. Sökanden skall vid behov tillstå utmätningssmannen en kopia av domen.

Säkerhet

43 §

Godkännande av säkerhet

Om någon enligt denna lag skall ställa säkerhet och motparten inte har godkänt säkerheten, skall utmätningsmannen besluta om godkännande av säkerheten.

Säkerheten kan vara pant eller borgen. Borgen skall vara proprieborgen och, om borgensmännen är flera, solidarisk. En hos utmätningsmannen ställd pant är i samma ställning som en till motparten given pant.

44 §

Undantag från skyldigheten att ställa säkerhet

Säkerhet krävs inte, om sökanden eller borgenären är ett offentligt samfund eller en offentligrättslig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag enligt lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) eller ett sådant kreditinstitut eller en sådan försäkringsanstalt vars kapitaltäckning är underställd offentlig tillsyn i Finland eller någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och inte heller av Pensionsskyddscentralen. Utmättningsmannen har dock rätt att vid behov kräva säkerhet av ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt.

45 §

Förvaring och återställande av säkerhet

En pant skall överlåtas till utmätningsmannen eller om han så bestämmer deponeras i ett kreditinstitut eller lämnas i förvar och vård hos en tillförlitlig person. Intyget över depositionen och en borgensförbindelse skall lämnas i förvar hos utmätningsmannen. Panten eller borgensförbindelsen skall återställas till den som givit den när den rätt eller det krav som säkerheten har varit avsedd att trygga har uppfyllts eller förkastats genom

dom eller annars har upphört.

46 §

Uttagande av betalning ur säkerhet

Om

1) en borgenär som har ställt säkerhet för återställande av lyfta medel eller av egendom som han har fått i sin besittning,

2) en gäldenär som har ställt säkerhet för uppfyllande av en icke lagakraftvunnen betalningsskyldighet,

3) en köpare som har ställt säkerhet för köpesumman, eller

4) någon annan som har ställt säkerhet enligt denna lag,

blir återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldig enligt denna lag eller en lagakraftvunnen dom, skall utmätningsmannen fatta beslut om denna skyldighet. Beslutet skall delges den som ålagts skyldigheten samt den som på hans vägnar ställt säkerheten. Innan beslutet fattas skall de vid behov höras.

Utmättningsmannen skall uppmana den som avses i 1 mom. att uppfylla sin återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldighet. Om skyldigheten inte uppfylls, får utmätningsmannen sälja panten i enlighet med 5 kap. och på begäran av den som är berättigad till betalning driva in fordran hos borgensmannen i enlighet med denna lag.

47 §

Uttagande av utdömd ersättning ur pant

Om någon har ställt pant för skador som motparten åsamkas av verkställigheten och genom dom har ålagts att betala ersättning, kan ersättningen på mottagarens begäran tas ur panten med iakttagande av 46 §.

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

48 §

Skyldighet att söka efter egendom och att utreda gäldenärens vistelseort

Utmätningssmannen skall i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden skall kunna få betalning.

I fråga om minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort bestäms genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om utmätningssmannens skyldighet att göra en utskökningsutredning finns i 57 §.

Vid verkställighet av annan skyldighet än betalningsskyldighet skall verkställighetsobjektet eftersökas i den omfattning som det med beaktande av ärendet som helhet kan anses vara skäligt och med iakttagande i tillämpliga delar av vad som nedan föreskrivs om verkställighet av betalningsskyldighet.

49 §

Eftersökning som avser plats

Egendom får för utförande av utmätning eftersökas i byggnader, förvaringsplatser, fordon eller andra utrymmen inomhus eller utomhus som tillhör gäldenären eller används av denne. Det som här föreskrivs om gäldenären gäller också en utomstående, om det finns skäl att anta att det i utrymmen som tillhör eller används av honom finns egendom som tillhör gäldenären. Bestämmelser om maktmedel finns i 82 §.

Eftersökning får ske också i gäldenärens bostad utan dennes samtycke, om det finns grundad anledning att anta att där finns utmätningssbar egendom och utmätningssmannen inte har fått vetskap om tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Vad som här föreskrivs om gäldenären gäller också en utomstående, om det finns synnerligen vägande skäl att anta att det i den utomståendes bostad finns egendom som tillhör gäldenären. Den utomstående skall först ges tillfälle att överlämna sådan egendom, om inte omedelbara eftersökningsåtgärder kan anses vara nödvändiga.

50 §

Eftersökning som avser person

Utmätningssmannen får uppmana gäldenären att överlämna egendom av mer än obetydligt värde som gäldenären bär på sig eller i sina kläder. Om uppmaningen inte iakttas, får utmätningssmannen omhändertaga egendomen, om han vet eller det finns grundad anledning att anta att gäldenären bär sådan egendom på sig eller i sina kläder och omhändertagandet kan ske utan kränkande av gäldenärens personliga integritet och utmätningssmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Utmätningssmannen får också vid vite ålägga gäldenären att överlämna sådan egendom som avses här. Bestämmelser om maktmedel finns i 83 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också gäldenären tillhörig egendom som utmätningssmannen vet att en utomstående bär på sig eller i sina kläder.

51 §

Eftersökande och omhändertagande av utredningsmaterial

Vad som föreskrivs i 49 § gäller i tillämpliga delar också eftersökande av utredningsmaterial som nödvändigt behövs i ett utskökningsärende.

Utmätningssmannen får omhändertaga material som han påträffar, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Materialet skall återlämnas så snart det inte längre behövs i utskökningsärendet. Genom omhändertagandet av materialet får gäldenärens eller en utomståendes näring eller försörjning inte försvåras onödigt.

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

52 §

Uppgifter som skall lämnas till utmätningssmannen

En gäldenär är skyldig att i ett utskökningsärende sanningsenligt lämna utmätningssmannen följande uppgifter, när

denne i syfte att få upplysningar som behövs vid verkställigheten ber om dem:

1) sina personuppgifter och kontaktuppgifter samt i utsködningsärendet behövliga uppgifter om sina familjeförhållanden och om personer som han försörjer,

2) uppgifter om sin egendom och annan förmögenhet, sina inkomster och skulder samt andelar i bolag eller medlemskap i andra sammanslutningar som påverkar hans förmögenhetsställning,

3) uppgifter om förändringar som under det följande året sannolikt är att vänta i de omständigheter som avses i 2 punkten,

4) uppgift om hur löneinkomst eller annan periodisk inkomst bestäms samt uppgift om arbetsplats och kontaktuppgifter för arbetsgivaren eller den som betalar ut annan inkomst,

5) uppgift om var ett föremål eller en handling som berörs av överlåtelseskyldighet eller som enligt lag skall ges till utmätningsmannen finns,

6) uppgifter om avtal och förbindelser som påverkar hans förmögenhetsställning samt om egendom över vilken han förfogar eller som han använder med stöd av fullmakt eller med stöd av motsvarande grunder, arrangemang eller avtal,

7) uppgifter om egendom som han mot eller utan vederlag har överlåtit, betalningar som han gjort och rättshandlingar som han vidtagit, om uppgifterna behövs för utredning av om egendomen kan förordnas återgå till utsökning genom återvinningstalan samt uppgifter om förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med en sådan rättshandling,

8) andra motsvarande uppgifter som gäller hans ekonomiska ställning och verksamhet.

53 §

Fysiska personer som är skyldiga att lämna uppgifter

En fysisk person som är gäldenär är själv skyldig att lämna uppgifter. Om gäldenären har en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), är denne skyldig att lämna uppgifterna till den del han eller hon sköter gäldenärens egendom. Skyldig att lämna uppgifter är också den som

i praktiken leder eller har lett gäldenärens näringsverksamhet eller som sköter eller har skött gäldenärens egendom.

Skyldig att lämna uppgifter om ett dödsbo är den som har hand om boet. Om boet omhänderhas av delägarna gemensamt, är varje bodelägare skyldig att lämna uppgifter.

54 §

Skyldighet att lämna uppgifter på en sammanslutnings vägnar

När en sammanslutning eller stiftelse är gäldenär är följande personer skyldiga att lämna uppgifter:

1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning,

2) den som är personligen ansvarig för sammanslutningens förpliktelser,

3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma,

4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Skyldig att lämna uppgifter är också den som har innehaft en sådan ställning som avses i 1 mom. under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes.

Om inga sådana personer som avses i 1 eller 2 mom. finns, är den som senast har innehaft motsvarande ställning skyldig att lämna uppgifter.

55 §

Gäldenärens anställda och revisorer

Den som är anställd hos gäldenären eller som är revisor för en sammanslutning eller stiftelse är skyldig att vid förfrågan lämna sådana uppgifter som avses i 52 § och som hör till hans uppgiftsområde, om utmätningsmannen anser att uppgifterna är nödvändiga med tanke på verkställigheten och inte kan fås på annat sätt.

56 §

Sätt att inhämta uppgifter

Utmätningssmannen får av ovan nämnda personer som är skyldiga att lämna uppgifter begära uppgifterna i fri form eller genom att göra en utsökningsutredning. I fråga om en person som avses i 55 § får en utsökningsutredning dock göras endast av särskilda skäl. Om denne vägrar att lämna uppgifter, får utmätningssmannen vid vite ålägga honom att genast eller inom en viss tid lämna uppgifterna.

Den som är skyldig att lämna uppgifter skall vid utsökningsutredningen och vid behov också när uppgifterna inhämtas i fri form påminnas om plikten att hålla sig till sanningen och informeras om att den som lämnar felaktiga uppgifter eller hemlighåller uppgifter kan dömas till straff.

Utsökningsutredning

57 §

Skyldighet att göra utsökningsutredning

Utmätningssmannen skall göra en utsökningsutredning, om borgenärens fordran inte blir betald till fullt belopp och gäldenärens ekonomiska ställning inte annars har retts ut på tillförlitligt sätt. Om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utsökningsutredning har förflutit

1) högst sex månader, behöver en utsökningsutredning inte göras, om det inte är känt att förhållandena har förändrats,

2) mer än sex månader men högst ett år, skall en utsökningsutredning göras, om detta med beaktande av omständigheterna kan anses befogat,

3) mer än ett år, skall en utsökningsutredning göras, om det inte är uppenbart obefogat.

Har gäldenärens lön eller annan periodisk inkomst utmätts skall en utsökningsutredning göras, om det är befogat på grund av nya ansökningar eller av någon annan orsak. Utmätningssmannen skall minst en gång om året kontrollera beloppet av gäldenärens periodiska inkomst, om det inte är uppenbart onödigt.

58 §

Kallelse till utsökningsutredning

Utmätningssmannen skall ge den som är skyldig att lämna uppgifter en kallelse till utsökningsutredning senast två dagar före utredningen. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall infinna sig personligen.

Utredningen kan göras utan kallelse, om den som är skyldig att lämna uppgifter samtycker eller om det finns grundad anledning. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall också i detta fall ges tillfälle att på behörigt sätt kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnas.

59 §

Tvångsmedel för säkerställande av inställelse

Om det finns grundad anledning att misstänka att den som är skyldig att lämna uppgifter inte annars iakttar kallelsen och det med tanke på syftet med verkställigheten är nödvändigt att en utsökningsutredning görs, får utmätningssmannen vid hot om hämtning ålägga personen i fråga att infinna sig till utredningen. Beslutet om detta skall delges den som är skyldig att lämna uppgifter på det sätt som föreskrivs i 40 och 41 §. Om detta inte lyckas, får beslutet delges ett ombud, om ombudet har fört talan i saken.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter inte finner sig till utsökningsutredningen, skall polisen på utmätningssmannens skriftliga begäran hämta honom eller henne till platsen.

Utmätningssmannen får i stället för hämtning vid vite ålägga den som är skyldig att lämna uppgifter att infinna sig till utsökningsutredningen.

60 §

Hur utsökningsutredning skall göras

En utsökningsutredning görs så att ett protokoll upprättas över de svar på utmätningssmannens frågor som lämnas av den som är skyldig att lämna uppgifter. Därtill kan den som är skyldig att lämna uppgifter åläggas att upprätta en förteckning

över gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster och skulder eller att lämna de uppgifter som behövs för en sådan förteckning. Närvaron av ett biträde kan förbjudas eller villkor för närvaron ställas, om biträdets närvaro kännbart skulle försvåra verkställigheten.

Protokollet eller förteckningen skall för granskning ges den som är skyldig att lämna uppgifter, och i det skall antecknas de rättelser och tillägg som han eller hon begär. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall underteckna ett uttalande om uppgifternas riktighet, vilket fogas till protokollet och förteckningen.

I ett enkelt ärende kan utökningsutredningen göras så att frågor per telefon eller på annat lämpligt sätt ställs till den som är skyldig att lämna uppgifter. Behövliga anteckningar om utökningsutredningen skall i detta fall göras i en handling.

61 §

Utökningsutredningens varaktighet och uppskjutande av den

En utökningsutredning får inte pågå längre än vad som är nödvändigt för att behövliga uppgifter skall erhållas och utan samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter inte längre än sex timmar i sträck.

Den som hämtats eller vid hot om hämtning infunnit sig till utökningsutredningen får förhindras att avlägsna sig från utökningsutredningen, om det med tanke på verkställigheten är nödvändigt att utökningsutredningen görs. Också andra som är skyldiga att lämna uppgifter kan förhindras att avlägsna sig, om det med tanke på verkställigheten finns synnerligen vägande skäl för detta och förhindrandet inte med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt.

Om utmätningssmannen bedömer att den som är skyldig att lämna uppgifter, på grund av sjukdom eller av någon annan motsvarande orsak, inte skäligen förmår fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter, skall förrättningen helt eller delvis skjutas upp till en senare tidpunkt.

62 §

Skyldighet att överlämna bokföringsmaterial

Den som i sin besittning har material som tillhör en bokföringsskyldig gäldenär eller den som har rätt att bestämma över sådant material är skyldig att på utmätningssmannens uppmaning för en utökningsutredning överlämna

1) bokföringsböcker, verifikat och annat bokföringsmaterial,

2) handlingar och andra upptagningar som gäller en sammanslutnings eller en stiftelses förvaltning och avtal,

3) övriga handlingar och upptagningar som gäller gäldenärens rörelse eller yrkesutövning.

63 §

Vite vid utökningsutredning

Om den som är skyldig att lämna uppgifter vägrar att lämna uppgifter vid en utökningsutredning eller om den som avses i 62 § vägrar att överlämna material som nämns i paragrafen får utmätningssmannen vid vite förplikta honom att göra det genast eller inom viss tid.

Skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter

64 §

Allmän bestämmelse

Utöver vad som föreskrivs i någon annan lag, har utmätningssmannen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nedan angivna uppgifter, handlingar och material, om de i ett enskilt utökningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Utmätningssmannen

bedömer om uppgifterna är nödvändiga. Uppgifterna kan lämnas via en teknisk anslutning. Av statens medel kan betalas ersättning för kostnaderna för upprättande och upprätthållande av en teknisk anslutning.

65 §

Känsliga personuppgifter och uppgifter om utomstående

När uppgifter inhämtas hos en utomstående skall det undvikas att utmätningsmannen får tillgång till sådana i 11 § i personuppgiftslagen avsedda känsliga personuppgifter som inte har samband med utökningsärendet, fränsett uppgifter om socialvårdsförmåner som gäldenären har mottagit.

Utmätningssmannen har rätt att få föreskrivna uppgifter trots att fakta om en utomståendes ekonomiska ställning samtidigt röjs, om uppgifterna inte kan fås på något annat sätt.

66 §

Skyldighet för utomstående att lämna uppgifter

En utomstående skall på förfrågan meddela utmätningsmannen

1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätt över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art,

2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona,

3) om han med gäldenären eller för denne har företagit en sådan rättshandling som kan vara av betydelse vid eftersökande av egendom som tillhör gäldenären samt rättshandlingens innehåll,

4) uppgifter som han har i egenskap av gäldenärens arbetsgivare eller annan utbetalare av inkomst och som gäller gäldenärens inkomst och naturaförmåner, arbetstider och grunderna för betalningarna

till gäldenären samt gäldenärens kontaktinformation,

5) uppgifter som han har i egenskap av utövare av tele- eller postverksamhet och som gäller gäldenärens adress- och telefonuppgifter samt annan kontaktinformation.

Vad som bestäms i 1 mom. 2 punkten gäller också fordringar som i framtiden förfaller till betalning, om en förbindelse har givits eller någon annan rättsgrund har uppstått beträffande en sådan, liksom också fordringar vilka till grund eller belopp är oklara eller villkorliga. Vad som bestäms i 1 mom. 3 punkten gäller också förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med rättshandlingar.

En utomstående är skyldig att på uppmaning av utmätningsmannen visa upp avtal eller andra handlingar som gäller sådana omständigheter som avses i 1 mom. samt annat material som har direkt samband med dem. Utmätningssmannen har rätt att kopiera handlingar och material. Kreditinstitut, finansinstitut och försäkringsanstalter får inte för andra än myndigheter uppge om utmätningsmannen har gjort en förfrågan enligt denna paragraf.

67 §

Skyldighet för myndigheter och dem som sköter offentliga uppdrag att lämna uppgifter

Myndigheter och de som sköter offentliga uppdrag skall på begäran meddela utmätningsmannen alla uppgifter som de har om

1) gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster, skulder och ekonomiska ställning i övrigt samt bankförbindelse eller annan motsvarande förbindelse,

2) gäldenärens arbetsavtals- och anställningsförhållanden, pensioner och ekonomiska verksamhet,

3) gäldenärens adress- och telefonuppgifter samt andra uppgifter som behövs för kontakt med gäldenären.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter står i ett sådant förhållande till gäldenären som avses i 66 §, är han skyldig att lämna uppgifter också i enlighet med nämnda

paragraf.

68 §

Vite för utomstående

Om en utomstående som avses i 66 § vägrar att lämna uppgifter, får utmätningssmannen vid vite ålägga honom att lämna uppgifterna genast eller inom viss tid. Om uppgifterna inte kan fås av den utomstående på något annat sätt, får utmätningssmannen vid vite ålägga honom att inställa sig i utmätningssmannens tjänsterum eller på någon annan lämplig plats för att lämna uppgifterna.

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

69 §

Allmän bestämmelse

Beträffande offentligheten i fråga om utsökningsmyndigheternas handlingar gäller vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver det som i nämnda lag eller någon annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheterna utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i enlighet med 70—73 §. Uppgifter kan också lämnas ut till en annan utsökningsmyndighet för handläggningen av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet och förvaltningsämbetet för handläggningen av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

70 §

Förundersökningsmyndigheter och vissa andra myndigheter samt domstolar

En utsökningsmyndighet får i enskilda fall på begäran ur en handling som finns hos utsökningsmyndigheten lämna ut svarandens

identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet till

1) en åklagar- och förundersökningsmyndighet för utredning, förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling av brott samt för förebyggande av grova brott,

2) centralen för utredning av penningtvätt för utförande av i lag föreskrivna uppgifter,

3) en åklagarmyndighet för prövning av förvandlingsstraff för böter,

4) skyddspolisen och huvudstaben för omfattande säkerhetsutredning enligt lagen om säkerhetsutredningar (177/2002),

5) en åklagar- och förundersökningsmyndighet för undersökning som gäller meddelande eller förlängande av näringsförbud och till polisen för övervakning av iakttagandet av näringsförbud,

6) tullmyndigheterna för utförande av uppgifter i enlighet med tullagen (1466/1994),

7) konkursombudsmannen för utförande av i lag föreskrivna uppgifter.

Utmätningssmannen får för domstol uppge uppgifter som gäller ett utsökningsärende och som behövs vid behandling av ärenden som avses i 1 mom. samt av utsökningsbesvär, verkställighetstvister och återvinningsärenden. Bestämmelserna i 73 § hindrar inte utmätningssmannen att för domstolen uppge uppgifter som behövs för behandlingen av utsökningsbesvär och verkställighetstvister, även om uppgiftslämnaren åberopar sin rätt att vägra vittna.

Med grovt brott avses i denna paragraf ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader.

De uppgifter som avses i denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

71 §

Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd

En utsökningsmyndighet får i enskilda fall på begäran ur sina handlingar lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och

kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet, om uppgifterna behövs för

1) skattemyndigheterna för behandling av skatteärenden, eller

2) en myndighet, ett offentligt samfund eller en annan sammanslutning eller en stiftelse som beviljar eller utövar tillsyn över arbetslöshetsdagpenning eller andra offentliga understöd, bidrag eller andra förmåner, för behandlingen av ett sådant ärende.

Uppgifter får inte utan särskilda skäl lämnas ut, om det när uppgiften begärs har förflutit mer än fyra år sedan handlingen upprättades. Uppgifterna skall i första hand lämnas ut ur utsokningsregistret på det sätt som anges i 1 kap. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form.

72 §

Utlämnande av uppgifter på eget initiativ

Om det finns skäl att misstänka att en svarande eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett under allmänt åtal lydande brott i samband med utsokningsförfarandet eller ett brott som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat, ett bokföringsbrott eller något annat sådant brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader, får utmätningssmannen på eget initiativ lämna ut uppgifter till en i 70 § 1 mom. 1 punkten nämnd myndighet för det ändamål som nämns i lagrummet.

Utmätningssmannen får på eget initiativ lämna ut uppgifter också till de myndigheter som avses i 70 § 1 mom. 5—7 punkten för de ändamål som nämns i respektive lagrum, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett brott som underlyder allmänt åtal. Misstänkta affärstransaktioner får utmätningssmannen anmäla till centralen för utredning av penningtvätt.

Utmätningssmannen kan på eget initiativ lämna ut uppgifter till myndigheter, samfund, sammanslutningar eller stiftelser som avses i 71 § om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 29 kap. 1—4 § i strafflagen (39/1889) eller till

missbruk av offentlig förmån.

Den som fått uppgifterna skall förstöra de uppgifter som avses i 2 och 3 mom. så snart de inte behövs, om det inte finns grundad anledning att förvara dem.

73 §

Förbud mot utlämnande av vissa uppgifter

Utmätningssmannen får inte lämna ut uppgifter som till sina väsentliga delar har inhämtats hos

1) en person som i förfarandet i fråga är skyldig eller berättigad att vägra vittna om saken i fråga, om inte den som har rätt att vägra vittna samtycker till att uppgiften lämnas ut,

2) gäldenären på förfrågan om sådana omständigheter som avses i 52 § 6—8 punkten, om det av svaret framgår att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till något annat brott än ett brott i samband med utsokningsförfarandet och utlämnandet av uppgiften medför risk för åtal i förfarandet, eller hos

3) en utomstående, om uppgiften gäller den utomståendes missbruk.

Bestämmelser om utmätningssmannens rätt att lämna ut uppgifter till en sökande finns i 91 §. Det ovan föreskrivna gäller oberoende av om uppgifterna annars är sekretessbelagda.

Vite

74 §

Föreläggande av vite

Ett vite som utmätningssmannen förelägger med stöd av denna lag föreläggs till ett fast belopp eller så att dess storlek bestäms på basis av tid (*löpande vite*). Löpande vite föreläggs så att för vitet bestäms ett fast grundbelopp och ett tilläggsbelopp för varje i beslutet angiven tidsperiod (*vitesperiod*), inom vilken utsokningsgrunden eller utmätningssmannens beslut inte har iakttagits. Om ett löpande vite föreläggs för den händelse att ett förbud överträds, kan tilläggsbeloppet bestämmas för varje gång

förbudet överträds i stället för på basis av tid.

Om inte något annat framgår av denna lag eller av den utsökningsskäl som skall verkställas, iakttas dessutom vid föreläggande av vite i tillämpliga delar 6 § 3 mom. samt 7 och 8 § i viteslagen (1113/1990).

75 §

Hörande och delgivning

Innan vite föreläggs skall utmätningsmannen höra den förpliktade, om inte detta märkbart försvårar verkställigheten.

Den handling genom vilken någon föreläggs vite skall delges personen i fråga på det sätt som föreskrivs i 38 § eller i 40 och 41 §. Lyckas detta inte, får handlingen sändas till en annan utredd adress eller delges ett ombud, om ombudet har fört talan i ärendet. Ett vite får dock inte dömas ut till den del det råder oklarhet om den förpliktade delgivits föreläggandet personligen.

76 §

Föreläggande av nytt vite

Utmättningsmannen får förelägga ett nytt vite även om ett tidigare vite inte har dömts ut. Det tidigare förelagda vitet förfaller dock, om inte utmätningsmannen i sin delgivning beträffande det nya vitet samtidigt meddelar sitt beslut att hos tingsrätten ansöka om att det tidigare vitet skall dömas ut.

77 §

Sökande av ändring

Ändring i utmätningsmannens beslut om vitesföreläggande får sökas genom besvär. Ändringssökandet framskjuter emellertid inte skyldigheten att iakttas utmätningsmannens föreläggande. Utmättningsmannen kan rätta sitt beslut med iakttagande av 10 kap. 1—5 § och 11 kap. 12 §.

78 §

Ansökan om utdömande av vite

Den tingsrätt som avses i 11 kap. 2 § dömer på ansökan av utmätningsmannen ut ett vite som utmätningsmannen har förelagt. Om vitet har förelagts i en utsökningsskäl som är föremål för verkställighet, kan utmätningsmannen rikta sin ansökan också till den domstol som har förelagt vitet.

Innan ansökan enligt 1 mom. görs skall utmätningsmannen höra den förpliktade, om det är nödvändigt. Utmättningsmannen skall underrätta den förpliktade om sitt beslut att göra en ansökan.

79 §

Förutsättningar för utdömande av vite

Den domstol hos vilken utmätningsmannen ansöker om utdömande av vitet skall på eget initiativ pröva riktigheten av utmätningsmannens vitesföreläggande. Vitet döms ut om en förpliktelse inte har fullgjorts eller om den har överträtts utan giltig orsak. Vid utdömande av vite iakttas dessutom i tillämpliga delar 10 § 2 mom. och 11 § i viteslagen. Om löpande vite har förelagts så att ett tilläggsbelopp har bestämts för varje gång ett förbud överträds, förfaller tilläggsbeloppen för de gånger förbudet har överträtts innan beslutet om utdömande av vite fattades och till de delar de överstiger ett belopp som uppgår till tre gånger vitets grundbelopp.

Vitet kan dömas ut även om den utsökningsskäl genom vilken vitet har förelagts eller utmätningsmannens beslut inte har vunnit laga kraft.

80 §

Domstolsbehandling av vitesärenden

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller utdömande av vite iakttas i tillämpliga delar 11 kap. 15 § 1 och 2 mom. samt 19 §. Domstolen kan bestämma att verkställigheten av utmätningsmannens vitesföreläggande skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 10 kap. 20—26 §. Om utmätningsmannens ansökan förkastas kan staten på den förpliktades yrkande åläggas att ersätta dennes skäliga rättegångskostnader.

Innan vitet döms ut skall den förpliktade

höras.

81 §

Verkställighet av beslut om utdömande av vite

Tingsrättens beslut om utdömande av vite kan genast verkställas, trots att det inte har vunnit laga kraft, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat med iakttagande i tillämpliga delar av 10 kap. 20—26 §. Egendom som har utmätts får dock innan beslutet vunnit laga kraft säljas endast i de fall som avses i 2 kap. 5 § 2 mom. I fråga om hovrättens beslut om utdömande av vite gäller 2 kap. 10 §.

Maktmedel

82 §

Maktmedel för utförande av verkställigheten

I syfte att söka efter utmätningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmätningsmannen rätt att öppna eller låta öppna lås och dörrar samt att för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att få handräckning av polisen. Berörda personer skall dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

83 §

Maktmedel mot person

Om utmätningsmannen möter motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har han rätt att få handräckning av polisen. Utmätningsmannen får, om han möter motstånd, också själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets

farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns

Återvinning

84 §

Återvinningsgrunder och återvinningstalan

Rättshandlingar som kränker rätten för en borgenär som ansökt om utsökning eller till sina verkningar motsvarande förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder kan med anledning av talan som sökanden väckt, genom domstolens beslut återgå på de grunder som föreskrivs i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991). Som fristdag enligt nämnda lag betraktas då den dag när utsökningsärendet blev anhängigt. Den som ansökt om utsökning och en utomstående kan därtill yrka på ersättning, avkastning och ränta enligt nämnda lag samt på återbetalning av vederlag eller undanröjande av skyldighet som gäller sådant. Om inte något annat föreskrivs nedan, gäller i fråga om återvinning i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs i nämnda lag.

85 §

Återvinningsinvändning

Den som ansökt om utsökning kan yrka på återgång av en rättshandling och undanröjande av skyldigheten att återbetala vederlag också genom att vid en verkställighetstvist eller någon annan rättegång där en utomstående yrkar på rätt till utmätningsobjektet framställa en invändning som gäller återvinningsgrunden. Sökanden kan framställa en sådan återvinningsinvändning också i ett utsökningsbesvärsärende där det yrkas att en verkställighetsåtgärd skall upphävas på grundval av en utomståendes rätt.

Vad som i denna lag föreskrivs om återvinningstalan gäller i tillämpliga delar också återvinningsinvändning.

86 §

Återvinningstalan medan utsökningsärendet är anhängigt

Återvinningstalan kan väckas efter det att ett utsökningsärende har blivit anhängigt.

Om utsökningsärendet är anhängigt när talan väcks, skall den som ansökt om utsökning och som för talan till domstolen ge in utmätningens meddelande om vilken dag ärendet blivit anhängigt och ett utlåtande om huruvida betalning för kärandens fordran sannolikt kommer att inflyta ur sådan egendom eller inkomst som ostridigt tillhör gäldenären och som kan utmätas under de följande sex månaderna. Om hela beloppet väntas inflyta under nämnda tid, kan talan inte prövas.

87 §

Återvinningstalan när utsökningsärendet inte längre är anhängigt

Återvinningstalan skall väckas inom sex månader från det i 95 § 1 mom. avsedda hinderintygets datum. Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst beräknas denna tid från det att två år har förflutit från den dag då ärendet blev anhängigt, om inte ett hinderintyg har utfärdats före det. Om utmätningen har överklagats, skall återvinningstalan väckas inom sex månader från det att beslutet om upphävande av utmätningen har vunnit laga kraft.

Om det är frågan om avvitrning, och inget avvitringsinstrument har lämnats in till magistraten, får återvinningstalan väckas inom sex månader från det att avvitringsinstrumentet lämnas in till magistraten.

88 §

Återvinning samt insolvensförfarande som har förfallit

Om en borgenär ansöker om utsökning inom tre månader från det att förfarandet vid konkurs, företagsanering eller skuldsanering

för privatpersoner har förfallit innan konkursdomen har givits eller sanerings- eller betalningsprogrammet har fastställts eller innan förfarandet har upphört av en orsak som inte beror på borgenären, fastställs fristdagen för återvinning i enlighet med nämnda förfarande.

89 §

Utmätning av återgående egendom

En utomstående är skyldig att till utmätningens man överlämna egendom som är föremål för en rättshandling som har förordnats återgå samt utdömd ersättning, avkastning och ränta. Från ovan avsedda medel skall först dras av ett belopp som enligt domstolens beslut skall betalas till den utomstående. Av de återstående medlen utmäts ett belopp som motsvarar de fordringar för vilka sökanden hade en utsökningsgrund när återvinningstalan väcktes samt de rättegångskostnader som tilldömts sökanden vid återvinningsrättegången. Egendom som måste förvandlas till pengar skall säljas på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Ett eventuellt överskott skall återbetalas till den utomstående.

90 §

Avbrytande av verkställighet

Den domstol som behandlar återvinningstalan kan förbjuda eller förordna om avbrytande av verkställigheten i fråga om den egendom som avses i talan. Beträffande förordnandet gäller i tillämpliga delar 10 kap. 20—26 §.

91 §

Information till sökanden

Utmätningens man skall utan dröjsmål underrätta en sökande för vilken detta uppenbarligen är av betydelse med beaktande av storleken på dennes fordran om omständigheter som utmätningens man observerat och som kan ge anledning att väcka

återvinningstalan, ansöka om försättande i konkurs eller vidta andra därmed jämförliga särskilda åtgärder för indrivning av sökandens fordran. Sökanden skall också ges ett eventuellt protokoll över en utredningsutredning och övriga behövliga handlingar. Utmätningssmannen får ge sökanden också de uppgifter som avses i 73 § 1 mom. 1 och 2 punkten. Sökanden får inte utnyttja uppgifterna för att kringgå rättegångsbalkens bestämmelser om begränsningar av skyldigheten att vittna eller i avsikt att åtal väcks mot gäldenären. Utmätningssmannen skall påminna sökanden om dessa begränsningar.

Betalningsförbud som gäller kreditgivning

92 §

Förutsättningarna för förbud

Om det konstateras att gäldenären uppenbart i syfte att undandra sig utsökning genom att utnyttja ett konto med kredit eller andra motsvarande krediter så att han lyfter kredit eller tilläggs-kredit och dirigerar sina tillgodohavanden eller sin inkomst till ett sådant konto, får utmätningssmannen förbjuda gäldenären att till utsökningssborgenärens skada återbetala eller annars betala en kredit som lyfts efter det att förbudet meddelades. Förbudet skall omedelbart delges också kreditgivaren. Ett betalningsförbud som har meddelats gäldenären gäller sådan kredit eller tilläggs-kredit som kreditgivaren efter att ha fått del av förbudet har beviljat gäldenären inom ramen för eller i form av ett konto med kredit eller motsvarande krediter.

Gäldenären och kreditgivaren skall höras innan ett förbud enligt 1 mom. meddelas, om det inte kännbart försvårar verkställigheten.

93 §

Förbudets rättsverkningar

En betalning i strid mot förbudet i 92 § är utan verkan. Kreditgivaren får inte heller använda betalningar som gjorts för återbetalning av en i förbudet avsedd kredit för kvittning till den del betalningarna

motsvarar en kredit eller tilläggs-kredit som beviljats efter delfäendet av förbudet.

Kreditgivaren är skyldig att till utmätningssmannen redovisa de medel som inbetalats genom en verkningsslös åtgärd. Belopp som inte redovisats kan utmätas hos kreditgivaren med stöd av utmätningssmannens förbudsbeslut.

När ärenden upphör att vara anhängiga

94 §

Ärenden som upphör att vara anhängiga till följd av slutredovisning

Ett utsökningssärende som gäller betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt i och med att utmätningssmannen redovisar de inplutna medlen (*slutredovisning*). Ärendet upphör att vara anhängigt i fråga om de belopp som har mellanredovisats. Om medel har redovisats mot säkerhet, upphör anhängigheten först när rätten till medlen slutgiltigt har avgjorts. Detsamma gäller ett ärende i vilket borgenären har befriats från att ställa säkerhet.

95 §

Ärenden som upphör att vara anhängiga till följd av intyg över hinder

Om full betalning inte har inplutit för en fordran (*medellöshetshinder*) eller om inte gäldenärens vistelseort heller är känd (*medellöshets- och oanträffbarhetshinder*) skall ett intyg över saken utfärdas för sökanden.

Också när verkställigheten av betalningsskyldighet upphör på grund av något annat än ett hinder enligt 1 mom. skall för sökanden utfärdas ett intyg över saken.

Utsökningssärendet upphör att vara anhängigt den dag intyget över hinder utfärdas.

96 §

Annan skyldighet än betalningsskyldighet

Ett utsökningssärende som avser annat än betalningsskyldighet upphör att vara

anhängigt när utmätningsskyldigheten har slutförts verkställighetsåtgärderna eller utfärdats ett intyg över hinder för verkställigheten.

97 §

Hur en konkurs inverkar på ett utsökningsärendes anhängighet

Ett utsökningsärende som är anhängigt när en konkurs börjar och som gäller en betalningsskyldighet vars verkställighet till följd av konkursen inte kan fortsättas, förblir anhängigt under högst sex månader efter att konkursen har börjat. Om konkursen läggs ned, förfaller eller annars upphör tidigare, fortsätter verkställigheten av utsökningsärendet.

98 §

Innehållet i intyg över hinder

Av intyget över hindret skall framgå de centrala åtgärder som har vidtagits i saken. Utmätningsskyldigheten skall undertecknas av utmätningsskyldigheten i elektronisk form.

99 §

Medellöshetsintyg utan anhängiggörande

En borgenär som gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären har rätt att utan ansökan om utsökning få ett intyg över att ett hinderintyg enligt 95 § 1 mom. har utfärdats för gäldenären i fråga under de sex månader som föregick begäran och att utmätning inte har förrättats därefter. Intyget kan utfärdas i elektronisk form. I utsökningens informationssystem skall registreras vem som har begärt intyget samt fordran och grunden för den.

100 §

Intyg över att ett ärende upphört att vara anhängigt

För svaranden skall på begäran utfärdas ett

av utmätningsskyldigheten undertecknat intyg över att utsökningsärendet upphört att vara anhängigt. I ett intyg som gäller betalningsskyldighet skall antecknas de belopp som drivits in respektive blivit oindrivna samt om fordran har registrerats som ett passivärende. I intyg gällande andra utsökningsärenden skall antecknas orsaken till att ärendet upphört att vara anhängigt.

Bestämmelser om intyg som utfärdas med anledning av att utsökningsgrundens verkställbarhet har upphört finns i 2 kap. 28 § 2 mom.

101 §

Liten restfordran

Om det av sökandens fordran efter redovisning återstår högst ett genom förordning av statsrådet fastställt ringa belopp, får utmätningsskyldigheten avstå från indrivningen och göra slutredovisning. Det som föreskrivs här gäller inte underhållsbidrag för barn eller dröjsmålsränta på sådant.

Passivfordran

102 §

Registrering som passivfordran

Om ett utsökningsärende som avser betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt på grund av hinder enligt 95 § 1 mom., antecknas ärendet på sökandens begäran i utsökningsregistret som en passivfordran. Begäran skall framställas i ansökan om utsökning eller senare medan ärendet är anhängigt. Anteckningen som passivfordran förlänger inte utsökningsärendets anhängighet.

Registreringen av en passivfordran är i kraft två år från den dag då intyget över hindret utfärdades. Sökanden underrättas när giltighetstiden löper ut, om han inte har begärt något annat.

Begäran om registrering anses omfatta alla fordringar som utsöks samtidigt, om inte sökanden återtar begäran för en viss fordrans del. Giltighetstiden för registreringen räknas vid samtidig utsökning från det sista intyget

över hinder.

103 §

Utmätning för indrivning av passivfordran

Utmätningssmannen är inte skyldig att för indrivning av en passivfordran söka efter egendom som tillhör gäldenären eller att utreda gäldenärens vistelseort. Om dock utmätningssbar egendom påträffas, skall den utmätas till betalning av passivfordran, om det inte finns hinder för det. Ett utsökningsärende som avser en passivfordran blir anhängigt genom ett utmätningssbeslut eller en interimistisk åtgärd. När ärendet har upphört att vara anhängigt antecknas fordran vid behov på nytt i passivregistret, om registreringstid återstår.

Egendom som har utmätts enbart till betalning av en passivfordran får inte säljas och medel får inte heller i andra fall redovisas för betalning av en passivfordran förrän dess belopp har kontrollerats.

104 §

Borgenärens anmälningskyldighet

Efter det att utmätning har förrättats för betalning av en passivfordran skall borgenären inom den tid som utmätningssmannen anger och på det sätt som avses i 1 § meddela beloppet av sin fordran. I annat fall kan utmätningen återkallas. Borgenären skall även annars på utmätningssmannens begäran meddela beloppet av sin fordran. I annat fall kan fordran strykas ur passivregistret. Borgenären är skyldig att på eget initiativ meddela utmätningssmannen om passivfordran blir betald till fullt belopp.

Begränsad utsökning

105 §

Ansökan och utsökningsobjekt

Om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning, skall detta uttryckligen begäras i ansökan om utsökning. Ansvarar flera gäldenärer för samma skuld, kan begränsad

utsökning inte komma i fråga.

Vid begränsad utsökning kan utmätas periodisk inkomst eller återbäring av skatteförskott samt annan genom förordning av statsrådet angiven egendom som inte behöver förvandlas till pengar. Utmätningssmannen skall söka efter sådan egendom genom att kontrollera registeruppgifter om gäldenärens förmögenhet och vidta motsvarande åtgärder, enligt vad som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Gäldenärens vistelseort skall utredas, och till andra delar än vad som avses i 2 mom. skall förfaras på samma sätt som i ett vanligt utsökningsärende.

106 §

Återtagande av begäran

Sökanden kan ur sin ansökan återta villkoret avseende begränsad utsökning, varefter egendom som tillhör gäldenären skall eftersökas på samma sätt som i ett vanligt utsökningsärende.

Om det i ett annat ärende har utmätts egendom som skall säljas och utmätningssmannen bedömer att den fordran som skall drivas in genom begränsad utsökning skulle bli till fullo betald eller att för den med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt skulle inflyta ett större belopp än det som föreskrivs genom förordning av statsrådet, skall han fråga sökanden om denne återtar villkoret avseende begränsad utsökning.

107 §

Rättsverkan

När ett ärende som gäller begränsad utsökning blir anhängigt har detta samma rättsverkan som ett vanligt utsökningsärende. I stället för ett intyg över medellöshetshinder utfärdas ett intyg över hinder, enligt vilket det hos gäldenären inte har påträffats tillräckligt med egendom som kan bli föremål för begränsad utsökning. Om inte gäldenärens vistelseort heller är känd, utfärdas dessutom ett intyg över oanträffbarhetshinder. Efter begränsad

utsökning kan en fordran inte antecknas som passivfordran, och återvinningstalan kan inte väckas.

Kompletterande bestämmelser

108 §

Handräckning av andra myndigheter

Polisen och andra myndigheter är skyldiga att lämna utmätningssmannen behövlig handräckning vid verkställigheten.

En häradsutmätningssman får begära handräckning av en annan myndighet om ärendet är brådskande.

109 §

Sakkunnig

Utmätningssmannen får anlita sakkunniga om så föreskrivs i denna lag eller om det finns ett särskilt behov av detta för utredande av bokföringsmaterial eller utförande av andra motsvarande uppdrag.

Som sakkunnig får inte anlitas en person som står i ett sådant förhållande till ärendet eller en part i utsökningsärendet att det kan anses äventyra den sakkunniges opartiskhet eller tillförlitlighet. Utmätningssmannen skall vid behov påminna den sakkunnige om dennes tystnadsplikt enligt lag.

Beträffande kostnaderna för anlitan av sakkunniga gäller vad som föreskrivs i 9 kap. Kostnaderna kan dock av särskilda skäl helt eller delvis bäras av staten.

110 §

Syssloman

I de fall som föreskrivs särskilt får utmätningssmannen tillsätta en syssloman. Sysslomannen skall sköta den egendom som anförtrots honom omsorgsfullt, iaktta de föreskrifter som utmätningssmannen har givit honom samt redogöra för sina åtgärder.

Angående sysslomän gäller i övrigt vad som i 109 § föreskrivs om sakkunniga.

111 §

Skadestånd av statens medel

Av statens medel kan enligt prövning utan rättegång betalas skadestånd till en part eller en utomstående, om statens ersättningsansvar kan anses klart eller om det kan anses skäligt att ersättning betalas. Om den som fått skadestånd av staten kunde ha sökt ersättning av någon annan, har staten rätt att kräva det utbetalda beloppet av den sistnämnda.

112 §

Tolkning

Utöver vad som annars föreskrivs om rätt till tolkning, skall utsökningsmyndigheten enligt tillbudsstående möjligheter sörja för tolkning, om en part eller någon annan som enligt denna lag skall höras, på grund av sitt språk eller syn-, hörsel- eller talskada inte kan bli förstörd och tolkning behövs för att utreda saken eller för att trygga den berörda personens rätt. Kostnaderna för tolkningen skall bäras av staten.

113 §

Meddelande gällande minderåriga

Om utsökningsgrunden är en dom i tvistemål och gäldenären inte har fyllt 18 år skall utmätningssmannen utan hinder av sekretessbestämmelserna skicka ett meddelande om att ärendet blivit anhängigt till förmyndarmyndigheten i gäldenärens hemkommun för eventuella åtgärder enligt 91 § i lagen om förmyndarverksamhet. I fråga om skadeståndsfördringar skickas inget meddelande. Verkställigheten är avbruten så länge det behövs.

Beträffande gäldenärer som inte har fyllt 15 år utfärdas inte intyg enligt 1 kap. 31 § och uppgifter enligt 32 § lämnas inte ut till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

4 kap.

Utmätning*Allmän bestämmelse och definitioner*

1 §

Verkställighet av betalningsskyldighet

En utsökningsgrund som avser en betalningsskyldighet i pengar verkställs så att egendom som tillhör gäldenären utmäts på det sätt som föreskrivs i detta kapitel i den mån som behövs för betalning av sökandens fordran. Den utmäta egendomen förvandlas till pengar och medlen redovisas på det sätt som föreskrivs i 5 och 6 kap.

I syfte att trygga den fortsatta verkställigheten får utmätningsmannen i särskilt angivna fall förrätta utmätning utan sådana vidare åtgärder som avses i 5 och 6 kap. (*säkerhetsutmätning*).

Avser betalningsskyldigheten varor och sådana varor inte påträffas, ges åt sökanden ett intyg över hinder, om inte i utsökningsgrunden har förelagts en sekundär betalningsskyldighet i pengar.

Det som i denna lag föreskrivs om panträtt gäller också sådan retentionsrätt vars innehavare har rätt att ha säkerheten i sin besittning.

2 §

Lön

Med lön avses varje slag av lön, arvode, naturaförmån samt annan förmån och ersättning som erhålls i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, liksom övriga förmåner som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996). Från utmätningen undantas en skälig ersättning för resekostnader, användning av egna arbetsredskap och andra kostnader för utförande av arbete. En av arbetsgivaren beviljad förmån vars erhållande eller värde grundar sig på börsnotering eller en slumpmässig omständighet, får utmätas i sin helhet.

Bestämmelserna om lön tillämpas även på
1) pension samt sjukdagpenning och andra sådana utkomstförmåner och ersättningar

som betalas i stället för lön, om inte utmätning av dem är förbjuden i lag,

2) ersättning som betalas till en fysisk person för överlåtelse eller utnyttjande av rätt till patent, upphovsrätt och annan motsvarande rättighet,

3) stipendium och andra motsvarande tillgångar som ett offentligt samfund eller ett allmännyttigt samfund eller en allmännyttig stiftelse har beviljat en fysisk person, om inte mottagaren visar att medlen har beviljats för ett ändamål som avses i 19 § 1 mom. 6 punkten.

3 §

Fartyg och inteckningsbara bilar

Med fartyg avses fartyg och annat som kan vara objekt för fartygsinteckning enligt lagen om inteckning i fartyg (211/1927) och för panträtt som en sådan inteckning medför. Vad som föreskrivs om fartyg gäller även luftfartyg och annat som kan vara objekt för luftfartygsinteckning enligt lagen om inteckning i luftfartyg (211/1928) och för panträtt som en sådan inteckning medför.

Med inteckningsbar bil avses bilar och annat som kan vara objekt för inteckning i bil enligt lagen om inteckning i bil (810/1972) och för panträtt som en sådan inteckning medför.

4 §

Tillämpningsområde för bestämmelserna om fastigheter

Vad som föreskrivs om fastigheter gäller även outbrutna områden och kvotdelar av fastigheter samt i tillämpliga delar sådan jordlegorätt eller annan nyttjanderätt som enligt 19 kap. 1 § i jordabalken (540/1995) kan intecknas.

Betalningsuppsmaning och betalningstid

5 §

Betalningsuppsmaning

Bestämmelser om givande av betalningsuppsmaning finns i 3 kap. 33 §. I

betalningsuppmaningen anges den dag då gäldenären senast skall betala sökandens fordran till utmätningssmannen. Interimistiska åtgärder och vid behov utmätning av skatteåterbäring får utföras före den angivna dagen.

Om egendom som skall förvandlas till pengar har utmätts utan att en betalningsuppmaning har givits, skall gäldenären i efterhand ges tillfälle att betala sökandens fordran.

Om gäldenären betalar fordran senast den dag som anges i betalningsuppmaningen, antecknas i det intyg som avses i 1 kap. 31 § inte att ärendet har blivit anhängigt.

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmaningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock av särskilda skäl på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst tre månader, räknat från den i betalningsuppmaningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre tid än sex månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

7 §

Avräkning av medel enligt gäldenärens önskemål

Har gäldenären i samband med en betalning begärt att medlen skall användas för betalning av en viss skuld, skall medlen avräknas på fordringarna i enlighet med det. Rätten för en sökande med bättre förmånsrätt

får dock inte kränkas utan vägande skäl eller betalningen till en sökande med samma förmånsrätt äventyras väsentligt. Efter det att gäldenären har betalt medlen till utmätningssmannen i enlighet med 83 § är de i övrigt i samma ställning som utmätta medel.

Utmätningssubjekt och utomståendes ställning

8 §

Utmätningssubjekt

Utmätningssubjektet kan vara gäldenären tillhöriga föremål eller rättigheter som kan specificeras och som har förmögenhetsvärde, om inte utmätning av sådan egendom särskilt är förbjuden i lag. Utmätningen omfattar även föremålets beståndsdelar och tillbehör, avkastning som förfaller till betalning efter utmätningen samt egendom som kommer i den utmätta egendomens ställe.

En fordran kan utmätas trots att gäldenären ännu inte har slutgiltig fordringsrätt, om fordran är tillräckligt specificerad i ett avtal, eller när gäldenären har yrkat betalning av någon annan på grundval av avtal eller lag.

9 §

Egendom som tillhör en utomstående

Egendom som tillhör en utomstående får inte utmätas, utom om den enligt utskökningsgrunden svarar för sökandens fordran eller hör till ett av gäldenären utmätt föremål som beståndsdel eller tillbehör.

Bestämmelser om utmätning av samägda föremål finns i 73 §.

10 §

Lös egendom i gäldenärens besittning

Lös egendom som finns i gäldenärens besittning får utmätas, om inte en utomstående visar eller det annars framgår att egendomen tillhör den utomstående. Detsamma gäller sådan lös egendom som i ett offentligt register finns antecknad som gäldenärens

egendom.

11 §

Lös egendom i gemensam besittning

Lös egendom som är i gäldenärens och en utomståendes gemensamma besittning anses tillhöra dem till lika stora delar, om inte den utomstående visar eller det annars framgår att egendomen helt eller till en större del tillhör honom.

12 §

Lös egendom i utomståendes besittning

Gäldenären tillhörig lös egendom som finns i en utomståendes besittning får utmätas.

Om gäldenärens äganderätt inte har utretts, men det finns sannolika grunder för den, får egendomen utmätas. I detta fall skall ges en anvisning om väckande av talan i verkstälighetstvist.

13 §

Betydelsen av lagfart

En fastighet på vilken gäldenären har lagfart får utmätas med beståndsdelar och tillbehör, om inte en utomstående visar eller det annars framgår att fastigheten tillhör honom eller att ett visst föremål inte ingår i fastigheten därför att det tillhör honom.

Det som i 1 mom. föreskrivs om lagfart gäller också inskrivning av jordlögörrätt eller annan nyttjanderätt.

14 §

Konstgjorda arrangemang

Ett påstående om att egendomen tillhör en utomstående förhindrar inte utmätning av egendomen, om

1) det konstateras att den utomståendes ställning grundar sig på ett förmögenhetsarrangemang eller annat arrangemang vars rättsliga form inte motsvarar sakens egentliga karaktär eller syfte, med beaktande av att gäldenären har en bestämmanderätt som är jämförbar med en ägares och kan vidta åt-

gärder som är jämförbara med dem som en ägare kan vidta samt de fördelar gäldenären har fått av arrangemanget och andra motsvarande omständigheter, och

2) en sådan rättslig form uppenbart används i syfte att undvika utsökning eller att hålla egendomen utom räckhåll för borgenärerna och

3) sökandens fordran sannolikt inte annars kan indrivras hos gäldenären inom skälig tid.

Utmätning får dock inte förrättas om en utomstående som deltar i arrangemanget gör det sannolikt att utmätningen kränker hans verkliga rätt. Utmätningens mannen skall före utmätningen på lämpligt sätt höra gäldenären och den utomstående samt vid behov sökanden, om inte detta kännbart försvårar verkställigheten.

Det som i 1 mom. föreskrivs om egendom gäller även inkomst som gäldenären har styrt till arrangemanget. Det som i 3 kap. 64—68 § bestäms om uppgifter om gäldenären tillämpas även på uppgifter om en utomstående som avses i denna paragraf. Utmätningens mannen får inhämta uppgifter om en utomstående om det finns grundad anledning att misstänka att det är fråga om ett arrangemang som avses i denna paragraf.

15 §

Villkorligt mottagen och överlåtten egendom

Egendom som gäldenären enligt avtal har fått villkorligt får utmätas. Överlåtarens rätt beaktas vid försäljningen på det sätt som föreskrivs i 5 kap. 26 §. Om förvärvet hävs anses utmätningen gälla gäldenärens rättigheter gentemot den som har överlåtit egendomen.

Om gäldenären villkorligt har överlåtit en fastighet till en utomstående och sökanden inte har panträtt i fastigheten, får endast gäldenärens fordran avseende köpesumman och övriga rättigheter gentemot förvärvaren utmätas.

Utmätningförbud och utmätningens ordning

16 §

Förbud mot onödig utmätning

Sådan egendom får inte utmätas som med beaktande av egendomens värde och övriga omständigheter skulle ge sökanden eller sökandena ett belopp som skall anses vara obetydligt efter det att verkställighetskostnader, utsokningsavgifter samt de fordringar för vilka egendomen svarar har betalats.

Konstateras utmätningen vara onödig först när egendomen säljs, skall utmätningssmannen återkalla utmätningen som självrättelse, om det är möjligt.

17 §

Minimibelopp som skall inflyta

Om egendom finns utmätt för indrivning av en annan fordran och utmätningssmannen bedömer att det av egendomen i fråga inte för betalning av sökandens fordran skulle inflyta det ringa belopp som fastställts genom förordning av statsrådet, utmäts egendomen inte för sökandens fordran. Egendomen utmäts dock om det kan anses oskäligt att fordran blir oindriven. Vid utmätning av periodisk inkomst beräknas minimibeloppet för de följande sex månaderna.

18 §

Splittringsförbud

Av lös eller fast egendom får inte separat utmätas beståndsdelar, tillbehör eller avkastning. Av en lös sak får dock separat utmätas beståndsdelar eller tillbehör om gäldenären och de borgenärer vilkas rätt berörs samtycker till det. Hela föremålet skall anses vara utmätt tills avskiljning har skett. Bestämmelser om försäljning av outbrutna områden, beståndsdelar och tillbehör separat från fastigheter finns i 5 kap. 65 §.

Om gäldenärens lösa eller fasta egendom utgör en helhet, får ur den inte utan gäldenärens samtycke separat utmätas delar så att den återstående egendomen blir onyttig för gäldenären eller dess värde sjunker väsent-

ligt.

19 §

Andra utmätningförbud

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag får följande tillgångar inte utmätas:

1) understöd eller kostnadsersättning som med stöd av pensions- eller sociallagstiftningen har beviljats för ett visst ändamål,

2) ersättning för sveda och värk eller annat tillfälligt men, för bestående men eller lidande eller för sjukvårdskostnader, begravningskostnader eller andra kostnader på grund av personskada,

3) ersättning som staten betalat för lidande eller kostnader till följd av frihetsberövande,

4) underhållsbidrag för barn eller ersättning som betalas med anledning av underhållsskyldigs död,

5) egendom som enligt lag inte får överlåtas,

6) medel som ett offentligt samfund eller ett allmännyttigt samfund eller en allmännyttig stiftelse har beviljat en fysisk person för anskaffning av egendom som avses i 21 § eller för att täcka kostnader på grund av studier, forskning eller annan jämförbar verksamhet,

7) medel som i enlighet med lag har insamlats av allmänheten för ett sådant ändamål som avses i 6 punkten.

Bestämmelserna i 1 mom. 6 och 7 punkten gäller inte medel avsedda för levnadskostnader. Vidare krävs för tillämpning av 6 punkten att gäldenären för användningen av medlen är redovisningsskyldig till den som beviljat dem.

20 §

Utmätningförbudens giltighet

Utmätningförbuden enligt 19 § 1 mom. 1—3, 6 och 7 punkten är i kraft två år efter det att gäldenären har fått medlen i sin besittning, med undantag för ersättning för bestående men, för vilken utmätningförbudet är permanent. En förutsättning för förbudens giltighet är att gäldenären har hållit medlen separerat eller kan uppvisa bokföring eller motsvarande utredning över

dem. Vid periodiska betalningar gäller utmätningförbudet den återstående betalningsperioden. Förbudet att utmäta underhållsbidrag och ersättning till barn är i kraft så länge behovet av underhåll föreligger.

21 §

Undantag från utmätning

Om gäldenären är en fysisk person skall från utmätningen undantas

1) sedvanligt bohag som är i gäldenärens och hans familjs bruk samt personliga tillhörigheter enligt skäligt behov,

2) föremål av särskilt stort affektionsvärde för gäldenären eller hans familj, om undantaget med hänsyn till föremålets värde kan anses skäligt,

3) arbetsredskap som gäldenären behöver samt skol- och studieförnödenheter som gäldenären eller någon medlem av hans familj behöver,

4) föremål som kan jämföras med arbetsredskap, till det skäliga belopp som anges i förordning av statsrådet, och djur som behövs för gäldenärens näringsverksamhet, till ett skäligt värde, om de är nödvändiga för att trygga uppehållet för gäldenären och de familjemedlemmar som han försörjer,

5) i 4 punkten avsedd egendom oberoende av värde, om gäldenären med hjälp av den får tillräckligt med utmätningssbar inkomst för att betala sökandens fordran och undantaget inte heller i övrigt kan anses strida mot sökandens intresse, eller om sökanden samtycker till undantaget,

6) av gäldenärens penningmedel eller övriga motsvarande egendom ett belopp som är en och en halv gång det skyddade beloppet enligt 48 § för en månad, om gäldenären inte har annan motsvarande inkomst,

7) sådana tillstånd, förmåner och rättigheter som förutsätts för användning eller utnyttjande av egendom som avses i 1—5 punkten, samt ersättning som kommit i stället för egendom som avses i punkterna i fråga, om den används för anskaffning av motsvarande egendom.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall från utmätning undantas också andra föremål, om undantaget kan anses godtagbart på

grund av gäldenärens eller en familjemedlems sjukdom eller skada. Familjemedlemmarnas rätt till undantag från utmätning gäller också i dödsbo.

Från utmätningen får inte undantas lös egendom som sökanden har panträtt i, när indrivningen gäller den fordran för vilken egendomen utgör säkerhet.

22 §

Anskaffande av ersättande föremål

Om värdet av ett i 21 § 1 mom. 4 punkten avsett föremål som kan jämföras med arbetsredskap klart överstiger det belopp som anges i förordning av statsrådet, får föremålet utmätas och säljas. Av köpesumman skall gäldenären återfå ett i förordningen angivet belopp för anskaffning av ett ersättande föremål.

Gäldenären skall höras före försäljningen. Beslutet om det belopp som återges skall delges gäldenären.

23 §

Säkerhetsutmätning av undantaget föremål

Egendom som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten och som gäldenären har fått undanta från utmätning kan utmätas genom säkerhetsutmätning, om det behövs på grund av föremålets värde, skingringsrisk eller någon annan orsak. Den utmätta egendomen får inte säljas så länge inkomst kan utmätas på det sätt som anges i den nämnda punkten.

24 §

Utmätningssordning

Egendom skall utmätas i följande ordning:

1) pengar eller fordringar i pengar eller lön, pension eller annan periodisk inkomst,

2) annan lös egendom,

3) fast egendom,

4) egendom som gäldenären behöver som sin stadigvarande bostad eller för sin nödvändiga försörjning samt produktionsmedel som är nödvändiga för att gäldenären skall kunna fortsätta med sin affärs- eller näringsverksamhet.

Om det finns egendom med samma placering i utmätningsordningen tillämpas bestämmelserna i 25 § vid valet av den egendom som utmäts.

25 §

Avvikelse från utmätningsordningen

Avvikelse från utmätningsordningen får göras, om

- 1) parterna kommer överens om saken,
- 2) utmätning av tvistig egendom eller utmätning till en utomståendes nackdel därmed kan undvikas,
- 3) egendomen redan tidigare har utmätts eller sökandens fordran därmed kan betalas utan att en annan borgenärs möjlighet att få betalning försämras,
- 4) viss egendom är svår att förvandla till pengar eller det belopp som skulle inflyta sannolikt är otillfredsställande, eller om iakttagandet av utmätningsordningen annars väsentligt äventyrar eller fördröjer betalningen eller leder till särskilda kostnader eller annan betydande olägenhet för sökanden, eller
- 5) gäldenären till utmätning anvisar egendom, och utmätningen av den inte strider mot vad som bestäms i 2—4 punkten.

Har sökanden säkerhetsrätt i gäldenärens egendom skall säkerhetsobjektet utmätas, om utmätning av annan egendom väsentligt skulle försvåra en annan borgenärs möjlighet att få betalning.

Utan gäldenärens samtycke får hans stadigvarande bostad endast av vägande skäl utmätas före annan egendom.

Utmätningsförfarandet

26 §

Utmättningsbeslut och specificering av objektet

Egendom utmäts genom utmätningssmannens utmättningsbeslut. Beslutet skall utan dröjsmål antecknas i ett dokument.

Den utmätta egendomen skall specificeras i utmättningsbeslutet. Lös egendom kan utmä-

tas även om det inte är känt var den finns, om det är möjligt att specificera den tillräckligt utan att se den.

27 §

Utmätningens ikraftträdande och betalningsförbud

Utmätningen av egendomen träder i förhållande till gäldenären i kraft genom utmättningsbeslutet.

Utmätningen av fordringar och andra rättigheter träder i kraft i förhållande till den prestationsskyldige när denne har fått del av ett skriftligt förbud att betala fordran eller att fullgöra skyldigheten till någon annan än utmätningssmannen (*betalningsförbud*). Den som har meddelats ett betalningsförbud är skyldig att genast iaktta det. Om en rättighet grundar sig på ett löpande skuldebrev eller en motsvarande handling, träder utmätningen i förhållande till den betalningsskyldige i kraft när betalningsförbudet har meddelats och utmätningssmannen har fått handlingen i sin besittning.

Närmare bestämmelser om betalningsförbudets innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 §

Fortlöpande betalningsförbud och betalningsförbud utomlands

Ett fortlöpande betalningsförbud kan utfärdas när utmätningen gäller gäldenärens lön eller periodiska näringsinkomst eller annan inkomst som förfaller till betalning i framtiden. Utmätningen träder i fråga om varje post i kraft när posten i fråga har betalats till utmätningssmannen i enlighet med 83 §.

Utmätningssmannen kan skicka en begäran som motsvarar ett betalningsförbud också till en betalningsskyldig som befinner sig utomlands.

29 §

Värdering och förteckning

Den utmätta egendomen skall värderas och

förtecknas i utmätningsbeslutet, utom i det fall att detta redan har gjorts i samband med en tidigare utmätning eller säkringsåtgärd. Talrika föremål av ringa värde får värderas som en helhet och förtecknas i huvuddrag. Vid förteckningen får användas tekniska upptagningsmetoder och vid värderingen får vid behov anlitas sakkunniga.

30 §

Utmätning av fastighet genom dom

Om det i en dom bestäms att en fordran skall betalas ur en fastighet som utgör säkerhet för fordran, anses fastigheten i fråga vara utmätt omedelbart. Domstolen skall genast underrätta utmätningsmannen på den ort där fastigheten är belägen om domen eller föra in en uppgift om domen i utsökningens informationssystem samt göra en anmälan till inskrivningsmyndigheten.

Den borgenär som fört talan skall ansöka om försäljning av fastigheten på det sätt som i 3 kap. föreskrivs om ansökan om utsökning. Om borgenären inte har ansökt om försäljning skall utmätningsmannen återkalla utmätningen på begäran av gäldenären, om gäldenären visar att minst sex månader har förflutit från det att domen har vunnit laga kraft i förhållande till honom. Utmätningssmannen skall underrätta borgenären om att begäran om återkallande har framställts och inskrivningsmyndigheten om att utmätningen har återkallats.

Säkerställande av utmätning

31 §

Omhändertagande

Utmätningssmannen tar om hand utmäta lösa saker. Om det inte medför avsevärd olägenhet för gäldenären kan föremålen lämnas i ett låst utrymme hos honom. Om ingen uppenbar skingringsrisk föreligger, kan föremålen lämnas hos gäldenären efter att ha märkts som utmäta eller utan märkning. Om den utmäta egendomen finns hos en utomstående, skall utmätningsmannen ta hand om egendomen eller förbjuda den utomstående att överlämna den till någon annan än utmät-

ningsmannen.

Utmätningssmannen skall även ta om hand handlingar som tillhör gäldenären och som utvisar äganderätten till den utmäta egendomen eller den fordran som utmätts, samt pantbrev och andra motsvarande handlingar som gäller den utmäta egendomen.

Om gäldenären eller den utomstående inte överlämnar den utmäta egendomen eller en sådan handling som avses i 2 mom., får utmätningsmannen förena kravet på överlämnande med vite.

32 §

Dödande av handlingar

Utmätningssmannen får ansöka om att en handling skall dödas, om det är nödvändigt för genomförande eller säkrande av utmätningen.

33 §

Registeranmälningar

Utmätningssmannen skall genast anmäla

1) utmätning av fastigheter och inskrivna särskilda rättigheter samt annan inteckningsbar egendom till vederbörande registermyndighet,

2) utmätning av patent och andra registrerade immateriella rättigheter till vederbörande registermyndighet,

3) utmätning för indrivning av en fordran till säkerhet för vilken en företagsinteckning har fastställts, till den som för företagsinteckningsregistret,

4) utmätning av värdeandelar och rättigheter som hänför sig till värdeandelar till den som för värdeandelsregistret,

5) utmätning av standardiserade optioner och terminer till den förmedlare som sköter options- och terminkontot i fråga och i annat fall till vederbörande optionsföretag,

6) utmätning av annan egendom till andra registeransvariga enligt vad som föreskrivs särskilt.

Kan uppgifter om utmätningen införas även i något annat offentligt register än ett sådant som avses i 1 mom., skall utmätningsmannen vid behov anmäla utmätningen till den som för registret i fråga.

Närmare bestämmelser om anmälningarna till de registeransvariga utfärdas genom förordning av statsrådet.

34 §

Avkastning och ersättning

Utmätningssmannen skall vid behov uppbära hyresinkomster och andra inkomster som inflyter av utmätt egendom samt sådana ersättningar och andra fordringar som utmätningen omfattar, genom att meddela den betalningsskyldige ett betalningsförbud. I fråga om indrivning av sådan inkomst eller fordran hos den som meddelats betalningsförbud gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 67 § 1 mom. och 68 § 2 och 3 mom.

Utmätningssmannen skall se till att mogen skörd blir bärgad, om inte annat följer av 41 § 2 mom. Bestämmelser om försäljning av skörd finns i 5 kap. 14 § 2 mom.

Försäljningen av egendomen kan skjutas upp, om sökandens fordran sannolikt inom skäligen tid inflyter av avkastningen av den utmätta egendomen.

35 §

Tillsättande av syssloman

Om omständigheterna kräver det får utmätningssmannen tillsätta en syssloman för att sköta utmätt egendom, uppbära inkomst eller bärga skörd.

36 §

Övriga åtgärder för säkerställande av utmätning

Utmätningssmannen skall ordna bevakning av den utmätta egendomen samt utöver de åtgärder som avses i 31—35 § utföra också andra åtgärder för säkerställande av utmätning, om det behövs för att den utmätta egendomen skall bevara sitt värde,

försäljningen säkras eller syftet med verkställigheten annars bli uppnått. Utmätningssmannen får dock inte vara part i en domstol, om inte något annat föreskrivs.

Utmätningens rättsverkningar

37 §

Förfogandeförbud

Gäldenären får inte efter utmätningens beslut förstöra eller utan utmätningssmannens tillstånd överlåta eller pantsätta utmätt egendom eller på annat sätt förfoga över den. En åtgärd i strid med detta förbud är utan verkan mot borgenärerna. En förvärvare eller annan utomstående kan dock förvärva godtrosskydd enligt vad som föreskrivs särskilt.

38 §

Förfogandeförbud i sammanslutningar

Gäldenären får efter utmätning av en andel eller aktier i ett bolag eller en annan sammanslutning inte i sammanslutningen besluta om sådana åtgärder utanför den sedvanliga affärsverksamheten som avsevärt sänker andelens eller aktiernas värde. Vad som här föreskrivs gäller en sammanslutning i vilken gäldenären har betydande bestämmanderätt på grund av sitt innehav. I fråga om åtgärder i strid med förbudet gäller vad som föreskrivs i 37 §.

På begäran av gäldenären skall utmätningssmannen besluta om någon åtgärd strider mot 1 mom.

Bestämmelser om förfogandeförbud i dödsbon finns i 78 §.

39 §

Utmätningssmannens tillstånd

Utmätningssmannen kan ge gäldenären tillstånd att byta ut utmätt egendom mot annan egendom eller att vidta någon annan motsvarande åtgärd som avses i 37 §. Tillståndet förutsätter att åtgärden är ändamålsenlig och

inte uppenbart äventyrar betalningen till borgenärerna. Om egendomen byts ut, gäller utmätningen den ersättande egendomen och en eventuell prisskillnad.

40 §

Försäljning av varulager

Om ett varulager har utmätts, kan utmätningsmannen ge gäldenären tillstånd att ur det sälja föremål i den omfattning som den sedvanliga affärsverksamheten förutsätter, om inte betalningen till borgenärerna uppenbart äventyras. Utmätningen omfattar då inkomsterna från försäljningen av lagret i enlighet med 65 § samt det vid respektive tidpunkt återstående lagret.

I fråga om gäldenärens rätt att sälja utmätt egendom bestäms i övrigt i 5 kap. 77 §.

41 §

Nyttjandebegränsning och bärgning av skörd

Har en utmätt lös sak lämnats i gäldenärens besittning får han använda den för sedvanligt ändamål, om inte utmätningsmannen bestämmer annat i utmätningsbeslutet eller senare.

Gäldenären får av en utmätt fastighet använda skog och andra beståndsdelar för husbehov samt bärga skörden, om den mognar före försäljningsdagen. Utmätningen omfattar då de medel som inflyter av försäljningen av skörden i enlighet med 65 §.

Borgenärernas inbördes ställning

42 §

Successiva utmätningar

Utmätt egendom kan utmätas även för en annan sökandes fordran tills partsförhandlingen enligt 5 kap. har hållits eller, om ingen förhandling hålls, tills försäljningen har för rättats. Medel som influtit på annat sätt än av försäljning redovisas till de sökande för vilkas fordringar medlen hade utmätts när de i enlighet med 83 § betalades till utmätningsmannen.

43 §

Utmätning och säkringsåtgärder

Kvarstad eller annan säkringsåtgärd som har verkställts förhindrar inte utmätning. Om en säkringsåtgärd har bestämts för att trygga en utomståendes äganderätt, får egendomen dock säljas först när verkställigheten av beslutet om säkringsåtgärden har återkallats eller förfallit.

44 §

Säkerhetsrätter och särskilda rättigheter

Panträtt eller annan säkerhetsrätt i gäldenärens egendom hindrar inte utmätning av egendomen för en annan fordran. En borgenär som har den utmätta egendomen i sin besittning på grund av panträtt är skyldig att omedelbart ge egendomen till utmätningsmannen. Säkerhetsrätten beaktas vid försäljningen och fördelningen av medlen på det sätt som bestäms i 5 och 6 kap.

Nyttjanderätter eller andra särskilda rättigheter som hänför sig till egendomen hindrar inte utmätning. I 5 kap. finns bestämmelser om beaktande av särskilda rättigheter vid försäljning.

Inkomstbas vid utmätning av lön

45 §

Beräkning av inkomstbasen

Det belopp som skall utmätas beräknas vid utmätning av lön på det sammanlagda beloppet av gäldenärens inkomster och utkomstförmåner (*inkomstbas*). I inkomstbasen ingår gäldenärens samtliga löner och naturaförmåner samt utmätningsbara och icke-utmättningsbara pensioner och andra utkomstförmåner som betalas i stället för lön. Av en enskild utmätningsbar inkomst eller förmån får då utmätas ett större belopp än det regelmässiga beloppet. Till inkomstbasen hör inte understöd, ersättningar eller andra tillgångar som avses i 19 §.

Från inkomstbasen avdras förskotts innehållning av skatt samt den arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringspremie som

gäldenären skall betala. Sådan skatt på inkomst som inte uppbärs genom förskottsnehållning och som gäldenären har betalat eller som debiterats honom skall beaktas på motsvarande sätt.

46 §

Naturaförmåner

Naturaförmånernas värde bestäms enligt gängse pris på orten.

Om naturaförmånernas andel av lönen uppenbart i syfte att undvika utsökning är så stor att det regelmässiga beloppet inte kan utmätas av penninglönen, får utmätningsmannen meddela arbetsgivaren betalningsförbud på samma sätt som om ett tillräckligt stort belopp av lönen utbetalades i pengar, om inte gäldenären kan visa att naturaförmånerna behövs för att trygga hans egen och familjens försörjning eller att de annars är uppenbart motiverade. Som naturaförmån betraktas också nyttjanderätt till egendom som arbetsgivaren har upplåtit till gäldenären i verkligheten utan vederlag, om egendomen huvudsakligen är avsedd för gäldenärens privata bruk.

Innan ett beslut enligt 2 mom. fattas skall utmätningsmannen höra gäldenären och arbetsgivaren samt vid behov sökanden.

47 §

Uppskattning av lön

Om gäldenären i ett företag som tillhör en utomstående i uppenbar avsikt att undvika utmätning arbetar utan lön eller mot en ersättning som är klart mindre än vad som på orten allmänt betalas för sådant arbete, får utmätningsmannen fastställa det skäliga beloppet av gäldenärens arbetslön. Utmätningen verkställs på detta belopp såsom på lön. Lönen får uppskattas, om det är sannolikt att sökandens fordran inte annars kan indrivnas hos gäldenären inom skälig tid.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller också ett företag som tillhör enbart gäldenären, om det är uppenbart att syftet med förfarandet är att undvika utmätning. Lönen får dock inte uppskattas, om dividend eller någon annan

motsvarande förmån kan utmätas till ett belopp som motsvarar skälig lön.

Innan lönen uppskattas skall utmätningsmannen höra gäldenären och arbetsgivaren samt vid behov sökanden.

Belopp som skall utmätas av lön

48 §

Skyddat belopp

Vid utmätning av lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen är gäldenärens skyddade belopp för gäldenärens egen del 19,50 euro och för make samt för egna och makens barn som han försörjer sju euro per dag fram till nästa löneutbetalningsdag. Det skyddade beloppet beräknas för 30 dagar per månad.

Med make avses i 1 mom. äkta make och den som bor med gäldenären under äkten-skapsliknande förhållanden. Gäldenären anses försörja en person vars inkomst inte överstiger det skyddade beloppet för gäldenären själv, och ett sådant barn, oberoende av om även den andra maken bidrar till försörjningen av barnet. Underhållsbidrag som gäldenären betalar kan beaktas på det sätt som bestäms i 51—53 §.

Det skyddade beloppet justeras årligen genom förordning av justitieministeriet enligt vad som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

49 §

Lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen

Av inkomstbasen enligt 45—47 § skall från utmätning undantas

1) gäldenärens skyddade belopp ökat med en tredjedel av det överskjutande lönebeloppet (*inkomstgränsutmätning*),

2) två tredjedelar av lönen, om lönen är större än två gånger gäldenärens skyddade belopp,

3) ett belopp som är mindre än det belopp som avses i 2 punkten, dock minst hälften av lönen, om lönen är större än fyra gånger gäldenärens skyddade belopp.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om en på lönebelopp

pet baserad progressiv skala enligt vilken utmätning verkställs i de fall som avses i 1 mom. 3 punkten.

Utmätningens belopp beräknas enligt 1 och 2 mom. (*regelmässigt belopp*).

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller även ett till gäldenären redan utbetalt lönebelopp, till den del någon del av betalningsperioden återstår.

50 §

Lön som inte betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen

Av annan lön än sådan som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen undantas två tredjedelar av varje lönepost från utmätningen. Om gäldenärens lön under året sannolikt i genomsnitt uppgår till det belopp som avses i 49 § 1 mom. 3 punkten, förrättas utmätningen enligt punkten i fråga. Gäldenären skall i detta fall höras.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

Har gäldenären före utmätningen länge varit arbetslös kan utmätningen av lönen skjutas upp, om inte betalningen till sökanden väsentligt äventyras. Uppskov kan beviljas i högst fyra månader räknat från det att anställningsförhållandet inleddes.

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, skall utmätningen avbrytas för en viss tid (*fria månader*), om

1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 49 § 1 mom. 1 punkten,

2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen, eller

3) det finns någon särskild orsak till avbrott.

53 §

Antalet fria månader

Gäldenären skall vid inkomstgränsutmätning ges två fria månader per år. På övriga grunder beviljas på gäldenärens begäran tillsammans högst tre fria månader per år. Med sökandens samtycke kan ges sammanlagt högst sex fria månader per år utan att ansökan förfaller.

Gäldenären har rätt till fria månader oberoende av om utmätningens belopp har begränsats i enlighet med 51 § 1 mom. På samma grund kan dock inte både beviljas fria månader och utmätningens belopp begränsas.

Utmätningen av annan lön än sådan som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen avbryts på motsvarande sätt med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i denna paragraf.

54 §

Underhållsbidrag

Om indrivningen gäller ett sådant underhållsbidrag för barn eller motsvarande skadestånd som förfaller fortlöpande (*löpande underhållsbidrag*), får ett större belopp än det regelmässiga beloppet utmäts, om det är nödvändigt för betalning av det underhållsbidragsbelopp som motsvarar lönebetalningsperioden. Om indrivningen utöver det löpande underhållsbidraget gäller tidigare förfallna underhållsbidrag eller andra fordringar, får det regelmässiga beloppet överskridas med högst det underhållsbidragsbelopp som motsvarar lönebetalningsperioden. Gäldenären skall dock alltid få behålla minst en tredjedel av lönen, och det skyddade beloppet får inte utmäts. Av annan lön än sådan som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen skall minst en tredjedel av varje lönepost

undantas från utmätningen.

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 51 § 2 mom. endast av vägande skäl.

55 §

Patent och upphovsrätt

Av en ersättning som betalas till en fysisk person för överlåtelse eller utnyttjande av rätt till patent, upphovsrätt och andra motsvarande rättigheter undantas två tredjedelar av varje post från utmätningen, om inte något annat föreskrivs.

Förfarandet vid utmätning av lön

56 §

Betalningsförbud

I ett betalningsförbud som utfärdas vid utmätning av lön bestäms hur utmätningens belopp skall beräknas, och mottagaren av betalningsförbudet åläggs att betala beloppet till utmätningens mannen. I betalningsförbudet anges beloppet av andra inkomster och förmåner som påverkar inkomstbasen, gäldenärens skyddade belopp samt andra behövliga uppgifter.

Med anledning av utmätningar av lön som har förrättats vid olika tidpunkter utfärdas ett enda betalningsförbud.

Mottagaren av betalningsförbudet skall på utmätningens mannens begäran uppge sin delgivningsadress enligt 3 kap. 38 §.

57 §

Giltighetstid för och ändring av betalningsförbud

Ett betalningsförbud gäller en viss tid eller tills vidare, till dess utmätningens mannen skriftligen meddelar lönebetalaren att betalningsförbudet har upphört. Förändras de omständigheter som ligger till grund för betalningsförbudet, skall utmätningens mannen ändra förbudet genom ett nytt betalningsförbud.

Betalningsförbudet gäller i de fall som avses i 47 § tills det för utmätningens mannen visas att förutsättningar för fortsatt indrivning enligt förbudet inte längre finns på grund av att omständigheterna har förändrats.

Utmätningen och betalningsförbudet är för indrivning av löpande underhållsbidrag i kraft tills gäldenären har betalat de förfallna posterna samt därtill i förskott underhållsbidragsbeloppet för den följande månaden och gör troligt att han i framtiden kommer att uppfylla sin underhållsskyldighet.

58 §

Lönebetalarens skyldigheter

Lönebetalaren skall varje betalningsperiod genast och utan särskild ersättning verkställa innehållning av lönen enligt betalningsförbudet och betala beloppet till utmätningens mannen. Från beloppet får avdras avgiften för inbetalning på konto. Bestämmelser om indrivning av ett obetalt belopp hos lönebetalaren finns i 68 § 1 mom. Genom förordning av statsrådet kan vid behov bestämmas om den tid inom vilken innehållningen av lönen skall förrättas och beloppet betalas till utmätningens mannen.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också lön som fastställts enligt 46 § 2 mom. och 47 §.

Utmätningens mannen skall på begäran, eller om han märker att situationen kräver det, ge lönebetalaren råd om iakttagandet av betalningsförbudet.

Betalningsplan och betalningsavtal

59 §

Betalningsplan

Utmätningens mannen kan i stället för utmätning av lön fastställa en skriftlig betalningsplan för gäldenären, om gäldenären gör det troligt att han planenligt till utmätningens mannen betalar det regelmässiga beloppet eller ett belopp enligt 51—54 §. Utmätningens mannen skall minst en gång om året av gäldenären begära en utredning om de

inkomster och förmåner som ingår i inkomstbasen.

Om gäldenären utan godtagbar anledning underlåter att iaktta betalningsplanen eller att ge en utredning och underlåtelsen inte kan anses vara obetydlig, kan utmätningsmannen besluta att betalningsplanen förfaller och omedelbart utmäta lönen.

60 §

Betalningsavtal parterna emellan

Utmätningssmannen kan förrätta utmätning av lön på basis av ett skriftligt avtal mellan gäldenären och sökanden (*betalningsavtal*), om avtalet kan fullgöras i utsökningsförfarandet och det inte kan anses oskäligt. Utmätningssmannen kan i stället för utmätning av lön ge gäldenären tillstånd att erlägger betalningar enligt avtalet till utmätningssmannen.

I betalningsavtalet kan parterna avtala om utmätningssbeloppet, begränsa beloppet av sökandens fordran eller utmätningstiden eller avtala hur medlen skall avräknas på sökandens fordran eller på fordrans delar. Gäldenären skall dock få behålla det skyddade belopp som avses i 48 §.

61 §

Iakttagande av betalningsavtal

Om lön utmäts för en annan fordran efter det att ett betalningsavtal har ingåtts, iakttas betalningsavtalet inte under den tid som fordran drivs in.

Utmätningssmannen kan på begäran av den ena avtalsparten besluta att avtalet inte längre skall iakttagas, om

- 1) den andra parten väsentligt har underlåtit att iaktta avtalet utan godtagbar anledning,
- 2) lönen i enlighet med 1 mom. har utmätts för en annan fordran och det därför inte längre är motiverat att iaktta avtalet, eller
- 3) det finns någon annan grundad anledning.

62 §

Säkerställande av betalningsplan eller betalningsavtal

Utmätningssmannen kan vid behov förrätta en säkerhetsutmätning för säkerställande av en betalningsplan, och på sökandens begäran även för säkerställande av ett betalningsavtal, i det fall att lönen inte utmäts.

De medel som gäldenären har betalat på basis av en betalningsplan eller ett betalningsavtal anses vara utmätta genast när de har betalats till utmätningssmannen i enlighet med 83 §.

63 §

Uppskov med försäljning

Försäljningen av en utmätt fastighet eller utmätt lös egendom kan skjutas upp, om gäldenären gör det troligt att han inom skälig tid betalar sökandens fordran till utmätningssmannen enligt en betalningsplan eller ett betalningsavtal. Utmätningen är då i kraft som en säkerhetsutmätning.

Utmätning av näringsinkomst

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, skall fem sjättedelar av hans periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Dessutom iakttagas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddade belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i

19 § 1 mom. 6 punkten.

65 §

Annan näringsinkomst

När annan näringsinkomst än periodisk näringsinkomst utmäts hos en fysisk person eller när näringsinkomst utmäts hos en sammanslutning, får utmätningens belopp begränsas, om gäldenären därmed kan fortsätta med närings- eller affärsverksamheten och förfarandet inte kan anses stå väsentligt i strid med sökandens intresse. Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 59—63 § och, om inkomsten är periodisk, vad som föreskrivs om förfarandet vid utmätning av lön. Det som i denna paragraf föreskrivs om begränsning av utmätningens belopp tillämpas även vid utmätning av sådant stöd för affärsverksamhet som en sammanslutning får av ett offentligt samfund.

66 §

Samordning av näringsinkomst och löneinkomst

Har en fysisk person utöver näringsinkomst också löneinkomst, iakttas bestämmelserna om utmätning av lön eller utmätning av näringsinkomst beroende på vilkendera inkomsten som i genomsnitt är större. Lörens andel beaktas vid utmätning av näringsinkomsten med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 64 och 65 §. Näringsinkomstens andel beaktas vid utmätning av lönen med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 45 § 1 mom.

Fordringar och vissa andra rättigheter

67 §

Betalningsuppsmaning och försäljning av fordran

Utmätningens mannen får ge den som meddelas betalningsförbud en uppsmaning att betala

en förfallen utmätt fordran, utom i det fall att fordran är tvistig eller oklar.

En utmätt fordran får säljas, om detta är motiverat för att fordran förfaller sent eller av någon annan orsak.

Om en fordran som inte säljs är pantsatt eller objekt för företagsinteckning, iakttas i fråga om utredande av anspråken och förmanrätten i tillämpliga delar bestämmelserna i 5 kap. om auktion på lös egendom.

68 §

Indrivning hos den som meddelats betalningsförbud

Om den som meddelats betalningsförbud inte iakttar ett bevisligen delgivet betalningsförbud som gäller lön eller periodisk näringsinkomst, får utmätningens mannen hos den som meddelats förbudet utmäta det belopp som inte har betalats till utmätningens mannen. För utmätning förutsätts att betalningsskyldigheten för den som meddelats betalningsförbudet är klar.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller även andra fordringar för vilka gäldenären har en utsökninggrund eller vilkas riktighet den som meddelats betalningsförbudet inte bestrider. Sökanden har rätt att väcka talan mot den som meddelats betalningsförbudet för att fastställa fordrans riktighet.

Den som meddelats betalningsförbud skall höras innan beslutet om hans betalningsskyldighet fattas, och beslutet skall delges honom på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 §.

69 §

Rätt till inkomst eller förmån

En utmätt rätt att på grundval av avtal få inkomst eller förmån av någon annan under en obestämd tid får inte säljas, utan utmätningens mannen uppbär inkomsten eller förmånen i fråga. Om inkomsten eller förmånen behövs för att trygga uppehållet för gäldenären och de familjemedlemmar som han försörjer, skall gäldenären få förfoga över ett skäligt belopp av den.

70 §

Liv- och pensionsförsäkring

Utmätningen av en rättighet som grundar sig på ett liv- eller pensionsförsäkringsavtal avser en eventuell försäkringsersättning och försäkringens återköpsvärde. Ett betalningsförbud som gäller utmätningen är i kraft tre år i sänder. Utmätningen hindrar inte gäldenären från att ta ett fribrev enligt 13 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994).

I fråga om försäkringspremiers återgång till utsökning gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 56 § i lagen om försäkringsavtal.

Samägande

71 §

Utmätning av andel

Gäldenärens andel i en fastighet eller lös egendom som ägs i kvotdelar kan utmätas. De övriga samägarna skall underrättas om utmätningen.

I fråga om utmätning av samägd egendom som inte ägs i kvotdelar föreskrivs särskilt.

72 §

Avskiljande av andel

Utmätningssmannen avskiljer den utmäta andel av egendomen som tillhör gäldenären. Om andelen inte kan avskiljas i utsökningsförfarande, får utmätningssmannen ansöka om klyvning av lägenheten eller inleda något annat förfarande för att skifta egendomen enligt vad som föreskrivs särskilt. Kostnaderna för skiftet tas ur gäldenärens andel.

Om andelen inte kan avskiljas eller egendomen inte kan skiftas, eller om detta skulle medföra höga kostnader i förhållande till egendomens värde eller avsevärt sänka egendomens värde, får utmätningssmannen sälja gäldenärens andel.

73 §

Utmätning av samägt föremål

En fastighet eller en lös sak som ägs i kvotdelar får utmätas även om den inte svarar för sökandens fordran, om

1) det av försäljningen sannolikt för gäldenärens del inflyter betydligt mer än det skulle inflyta av en försäljning av gäldenärens andel,

2) sökandens fordran sannolikt inte skulle inflyta av en försäljning av gäldenärens andel, och

3) utmätningens betydelse inte står i uppenbart missförhållande till den olägenhet den medför.

Utän hinder av vad som bestäms i 1 mom. får en samägd fastighet eller en samägd lös sak utmätas om alla samägare samtycker därtill. En samägd fastighet får inte utmätas om ett avtal om delning av besittningen har in-skrivits.

Bestämmelser om försäljning av samägda föremål finns i 5 kap. 81—83 §.

74 §

Rättigheter som grundar sig på värdepapper

Vad som föreskrivs i 73 § gäller i tillämpliga delar även på värdepapper grundade gemensamma rättigheter enligt 1 § 2 mom. i lagen om vissa samäganderättsförhållanden (180/1958).

75 §

Hörande och samägares ställning

Innan åtgärder enligt 72 eller 73 § vidtas skall utmätningssmannen höra gäldenären och övriga samägare.

När egendom som ägs i kvotdelar utmäts gäller för övriga samägare i tillämpliga delar vad som föreskrivs om gäldenären i detta kapitel och i 5 kap.

Dödsbo

76 §

En avliden persons skulder

Har utmätning förrättats för en avliden persons skulder får egendomen inte säljas förrän en månad har förflutit från bouppteckningen eller från utgången av tiden för bouppteckning eller, om egendomen har

överlåtits till förvaltning av en boutredningsman, förrän det beträffande betalningen av skulderna finns ett sådant avtal eller ett sådant beslut av boutredningsmannen som avses i 19 kap. 12 a § i ärvdabalken (40/1965). Egendomen får dock säljas om

1) sökanden har panträtt i den utmäta egendomen,

2) dödsboets förvaltning samtycker till försäljningen, eller

3) egendomen snabbt sjunker i värde eller skötselkostnaderna för egendomen är höga.

Bestämmelser om redovisning av de influtna medlen finns i 6 kap. 16 § 1 mom.

77 §

Utmätning av andel i dödsbo

En delägars andel i ett dödsbo får utmätas för delägars skulder. Dödsboet meddelas då ett skriftligt betalningsförbud, i vilket dödsboets delägare och förvaltning förbjuds att till någon annan än utmätningsmannen överlåta egendom som vid arvskiftet tillfaller gäldenären.

78 §

Förfogandeförbud i dödsbon

Efter att dödsboet har fått del av betalningsförbudet får egendom ur dödsboet inte överlåtas och andra förfogandeåtgärder i boet inte vidtas utan tillstånd av utmätningsmannen. I fråga om åtgärder i strid med förbudet gäller vad som föreskrivs i 37 §. Utmättningsmannen skall ge ett tillstånd enligt ovan, om åtgärden inte äventyrar betalningen till sökanden. Tillstånd av utmätningsmannen behövs inte för boutredningsåtgärder. Bestämmelser om tillstånd av utmätningsmannen till arvskifte enligt avtal finns i 23 kap. 3 § 2 mom. i ärvdabalken.

79 §

Åtgärder efter utmätningen

En utmätt andel i dödsbo får inte säljas. Betalning tas ur den egendom som tillfaller

gäldenären vid arvskiftet. Är gäldenären ensam arvinge tas betalningen ur dödsboets tillgångar efter slutförd boutredning. De medel som avses ovan anses vara omedelbart utmäta. Den egendom som tillfallit gäldenären får säljas först när skiftet har vunnit laga kraft eller annars är slutgiltigt.

Utmättningsmannen får vid behov ansöka om tillsättande av en boutredningsman och en skiftesman. Bestämmelser om redovisning av de influtna medlen finns i 6 kap. 16 § 2 mom. Bestämmelser om sökandens rätt att klandra arvskiftet finns i 23 kap. 10 § 3 mom. i ärvdabalken.

80 §

Legat

Rättigheter som tillfaller gäldenären som legat kan utmätas. Betalningsförbud meddelas den som skall utge legatet. I övrigt iaktas i tillämpliga delar vad som bestäms om utmätning av andel i dödsbo.

81 §

Arvsavsägelse

Gäldenärens rätt till arv eller testamente får inte utmätas, om gäldenären visar att han

1) under arvlåtarens livstid har av sagt sig sin rätt till arv i enlighet med ärvdabalken, eller

2) efter arvlåtarens död har delgett dödsboet ett skriftligt meddelande om avsägelse på det sätt som bestäms i 57 § 2 mom. i förvaltningslagen, eller

3) efter arvlåtarens död till magistraten på sin hemort har lämnat ett meddelande om avsägelse för deponering.

Efter det att beslut om utmätning har fattats, kan gäldenären inte på ett för sökanden bindande sätt avsäga sig sin rätt till arvet.

Gäldenären skall utan dröjsmål underrätta dödsboets delägare och förvaltning om att ett meddelande om avsägelse har deponerats.

82 §

Rätt att få information och att närvara

Om utmätning har förrättats för den avlidnes skulder eller om gäldenärens andel i ett dödsbo har utmätts, är boets delägare och förvaltning skyldiga att på förfrågan ge utmätningssmannen information och att uppvisa de handlingar som gäller bouppteckningen, boutredningen och boets ekonomiska ställning.

Utmätningssmannen och sökanden har rätt att närvara vid arvsförfarandet. Utmätningssmannen skall underrätta sökanden om skiftet.

Kompletterande bestämmelser

83 §

Betalningstidpunkt

Betalning till utmätningssmannen anses ha skett den dag då pengarna har betalats in på ett konto i en sammanslutning som sköter statens betalningsrörelse eller då gireringen har debiterats betalarens konto. En betalning med postanvisning anses ha skett den dag då postanvisningen har postats.

Kontantbetalning anses ha skett när pengarna har betalats till den ansvarige utmätningssmannen eller någon annan lokal utsökningsmyndighet.

5 kap.

Försäljning*Allmänna bestämmelser*

1 §

Försäljningssätt

Utmätt egendom säljs i den ordning som bestäms i detta kapitel på offentlig auktion som förrättas av utmätningssmannen (*auktion*) eller på annat sätt, såsom enligt uppdrag eller i minut (*försäljning under hand*).

Vad som i annan lag föreskrivs om exekutiv auktion gäller i tillämpliga delar även försäljning under hand.

2 §

Val av försäljningssätt

Utmätningssmannen skall vid försäljningen eftersträva ett bra resultat. Vid valet av försäljningssätt skall beaktas det pris som kan erhållas, försäljningskostnaderna och den tid som åtgår till försäljningen. Bestämmelser om förutsättningarna för försäljning under hand finns i 75—79 §.

Om det försäljningssätt som används är tillåtet enligt denna lag, kan försäljningen upphävas på grund av valet av försäljningssätt endast om försäljningen avsåg en fastighet eller värdefull lös egendom och det görs sannolikt att ett annat försäljningssätt skulle ha inbringat ett betydligt högre pris.

Allmänna auktionsvillkor

3 §

Äganderätt

Köparen får äganderätt till den på auktion sålda egendomen och rätt att råda över egendomen när köpesumman har betalats eller, om ett köpebrev enligt 84 § 1 mom. skall upprättas över försäljningen, när han får köpebrevet.

4 §

Besittning och användning

Köparen får ta egendomen i sin besittning när köpesumman är betald. Om ett köpebrev enligt 84 § 1 mom. skall upprättas över försäljningen, får köparen inte förrän han har fått köpebrevet använda egendomen på ett sätt som sänker dess värde.

Utmätningssmannen förvarar egendomen tills köparen får ta den i besittning. Om köparen därefter inte inom skälig tid hämtar egendomen och betalar förvaringskostnaderna får utmätningssmannen sälja egendomen för köparens räkning.

Köparen har rätt att kontrollera egendomens skick innan han tar den i besittning.

5 §

Handräkning till köparen

Utmätningssmannen skall på begäran ge

köparen behövlig handräckning med att få egendomen i sin besittning.

Om gäldenären använder de sålda lokaliteterna efter det att köparen har betalat köpesumman, skall utmätningsmannen på köparens begäran verkställa vräkning. I fråga om vräkning iakttas i tillämpliga delar 7 kap. 1—8 §. Flyttningsdagen får skjutas upp av vägande skäl, om gäldenären har begärt det före auktionen. Spekulanterna skall underrättas om hur för flyttningsdagen fastställs.

Köparen kan ges handräckning utan hinder av överklagande eller verkställighetstvist, om inte detta särskilt har förbjudits i domstolens förordnande om avbrott.

6 §

Fordringar och rättigheter för vilka köparen skall ansvara

Köparen eller den sålda egendomen ansvarar inte för andra fordringar och rättigheter än dem för vilka köparen enligt avtal har övertagit ansvaret eller dem som har uppgettts förbli i kraft eller övergå på köparens ansvar vid försäljningen.

Ett hyres- eller arrendeavtal som inte har vidmakthållits vid försäljningen skall sägas upp eller hävas på särskilt föreskrivet sätt, om köparen vill bli befriad från avtalet. Köparen har rätt att få handräckning enligt 5 § 2 mom., om uppsägningen eller hävningen av avtalet har meddelats bevisligen.

7 §

Meddelande om vissa fordringar

Utmättningsmannen skall före försäljningen underrätta spekulanterna om eventuella obetalda bolagsvederlag och kostnader enligt 6 och 86 § i lagen om bostadsaktiebolag (809/1991).

Spekulanterna skall också underrättas om det klarlagda beloppet av sådana obetalda fordringar och avgifter som måste betalas för att el eller motsvarande service skall levereras till försäljningsobjektet.

8 §

Invändning om bättre rätt

Mot köparen kan inte framställas en invändning om bättre rätt till den sålda egendomen efter det att äganderätten enligt 3 § har övergått, utom om köparen kände till den utomståendes äganderätt. Egendomen skall dock återlämnas till ägaren i de fall som avses i 11 § i förordningen om införande av strafflagen (39/1889).

Bestämmelser om avbrytande av redovisningen finns i 6 kap. 15 §.

9 §

Statens ersättningsansvar

Om en borgenär, någon annan rättsinnehavare, den rätte ägaren eller en köpare har förlorat sin rätt eller lidit skada till följd av 6 §, 7 § 1 mom. eller 8 §, har han rätt till skadestånd av statens medel.

Rätt till ersättning föreligger dock inte om personen i fråga har försummat att

1) för utmätningsmannen framställa invändning om bättre rätt utan dröjsmål efter det att han fått veta om den utmätning som kränker hans rätt, eller

2) bevaka sin rätt vid partsförhandlingen.

Ersättningen fastställs oberoende av utmätningsmannens vållande, med iakttagande av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974). Staten har rätt att enligt vad som föreskrivs i skadeståndslagen få det utbetalda beloppet av den som orsakat skadan.

10 §

Gäldenärens skyldighet att ge information

Gäldenären är skyldig att på förfrågan underrätta utmätningsmannen om nyttjanderätter och andra rättigheter samt fordringar och framställda invändningar om bättre rätt som hänför sig till egendom som skall säljas samt lämna uppgifter om sådana egenskaper hos egendomen och omständigheter som påverkar dess användning som med beaktande av egendomens art kan anses väsentliga.

11 §

Fel i försäljningsobjektet

Den utmäta egendomen säljs i befintligt skick. En fastighet eller värdefull lös egendom som har sålts skall dock anses felaktig, om

1) egendomen väsentligt avviker från den information som utmätningsmannen i annonsen eller annars före försäljningen har gett om de väsentliga egenskaperna hos egendomen eller om något väsentligt förhållande som påverkar dess användning, och den felaktiga informationen kan antas ha inverkat på köpet,

2) utmätningsmannen har underlåtit att ge information om de väsentliga egenskaperna hos egendomen eller om något väsentligt förhållande som påverkar dess användning, och detta kan antas ha inverkat på köpet, eller

3) egendomen är i betydligt sämre skick än vad köparen med hänsyn till omständigheterna med fog har haft anledning att förutsätta.

Bestämmelser om rättande av felaktig information finns i 19 §.

12 §

Prisavdrag och hävning av köp

Köparen får på grund av ett sådant fel som avses i 11 § yrka på prisavdrag eller hävning av köpet genom att anföra besvär över försäljningen i enlighet med 11 kap. Köpet kan hävas på grund av felet, om det för köparens del vore oskäligt att vidmakthålla köpet. Frågan om felet kan föras till domstol för att avgöras som en verkställighetstvist i enlighet med 10 kap.

Bestämmelser om avbrytande av redovisningen finns i 6 kap. 15 §.

13 §

Beståndsdelar och tillbehör

Sådana delar av ett föremål som med stöd av 4 kap. 18 § har utmätts separat, skall säljas separat. Beståndsdelar och tillbehör till

en fastighet får säljas separat enligt vad som bestäms i 65 § i detta kapitel.

Om utsökningsbesvär eller en verkställighetstvist gäller ett föremål som kan höra till försäljningsobjektet som en beståndsdel eller ett tillbehör, får utmätningsmannen sälja objektet till övriga delar, om den tvistiga delen endast är av ringa betydelse.

14 §

Avkastning

Hyra och annan avkastning av såld egendom som förfaller efter försäljningsdagen tillhör köparen. Köparen kan uppbära avkastningen mot säkerhet tills han får ta egendomen i sin besittning, eller be utmätningsmannen uppbära avkastningen för sin räkning.

Skörd som har bärgats före försäljningen säljs tillsammans med fastigheten eller separat. Skörd som har bärgats före utmätningen får säljas tillsammans med fastigheten, om inte förfarandet avsevärt kränker någon annan borgenärs rätt till betalning.

Gemensamma bestämmelser om auktion

15 §

Utredande av värde och sättande i skick av ett föremål

Om en fastighet eller värdefull lös egendom skall säljas, skall utmätningsmannen före försäljningen kontrollera egendomens skick. Om möjligt skall även egendomens gängse värde utredas. Vid behov får en sakkunnig anlitas. Den som har egendomen i sin besittning är skyldig att tillåta kontrollen och värderingen.

Utmätningsmannen får utan parternas medgivande låta sätta i skick egendom som skall säljas, om detta kan ske till ringa kostnad och innebär bara ett litet dröjsmål.

16 §

Annonseringssätt

En annons om auktionen skall publiceras i en eller flera tidningar med allmän spridning på orten. Därtill kan en annons vid behov publiceras i en rikstidning, i en annan publikation eller på datanätet. Om det finns tvingande skäl får man i stället för att publicera en annons meddela om försäljningen på något annat tillräckligt effektivt sätt.

Gäldenären och eventuella samägare skall dessutom separat underrättas om auktionen.

Inställs auktionen, skall ett meddelande om detta utan dröjsmål publiceras på samma sätt som auktionsannonsen, om det är möjligt.

17 §

Annonseringstid

Annonsen skall publiceras en vecka före auktionen, om inte en längre eller kortare tid är motiverad. En ytterligare annons kan vid behov publiceras. Om det i ärendet ordnas en partsförhandling, publiceras annonsen efter den.

18 §

Annonsens innehåll

I annonsen skall ges en tillräckligt noggrann beskrivning av försäljningsobjektet och nämnas att egendomen är utmätt. Uppgifter om parterna publiceras inte. Närmare bestämmelser om annonsens innehåll utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

19 §

Fel i annonseringen

Om annonsen inte har publicerats på det sätt som bestäms i 16 och 17 § och felet kan antas påverka försäljningsresultatet eller annars ha betydelse, skall utmätningsmannen sörja för att en ny annons publiceras. Det samma gäller en annons som innehåller felaktig eller bristfällig information på det sätt som avses i 11 §.

Felet anses ha blivit korrigerat, om de felaktiga uppgifterna har rättats eller de saknade uppgifterna har meddelats i en ny annons

eller vid auktionens början.

Auktionen kan hävas om felet i annonseringen väsentligt kan ha påverkat försäljningsresultatet. Bestämmelser om verkningarna av fel i fråga om annonsens innehåll finns i 12 §.

20 §

Försäljningsprospekt och förevisning av egendomen

Över fastigheter och värdefull lös egendom skall sammanställas ett prospekt av vilket framgår alla relevanta uppgifter som påverkar försäljningsvärdet samt försäljningsvillkoren. Till prospektet skall fogas de allmänna auktionsvillkoren.

En förevisning av egendomen skall ordnas före försäljningen, om det inte är onödigt. Den som i sin besittning har egendom som skall säljas är skyldig att tillåta förevisningen.

21 §

Information till spekulanterna

Vid auktionens början skall utmätningsmannen beskriva försäljningsobjektet. Värdefulla beståndsdelar och tillbehör skall nämnas separat. Därtill skall uppges

- 1) behövliga ärendehanteringssuppgifter,
- 2) budgivningssättet,
- 3) försäljningsordningen,
- 4) eventuellt lägsta godtagbara bud,
- 5) eventuella skyldigheter och bindande rättigheter som övergår på köparens ansvar,
- 6) i 7 § nämnda fordringar,
- 7) betalningstid och övriga betalningsvillkor,
- 8) annan behövlig information.

De allmänna auktionsvillkoren och försäljningsprospektet skall finnas framlagda och vara tillgängliga för spekulanterna.

22 §

Budgivning

Budgivningen vid en auktion sker genom bud och överbud. Utmätningsmannen kan tillåta överbud per telefon eller elektroniskt

eller ordna budgivning samtidigt på flera orter.

Utmättningsmannen får före auktionen inbegära skriftliga bud. De beaktas vid auktionen som överbud och de är bindande för den som framställt dem tills den första auktionen har förrättats. I fråga om handpenning gäller vad som bestäms i 24 §.

23 §

Minimipris

Utmättningsmannen får inte godkänna det högsta budet vid auktion på en fastighet eller värdefull lös egendom, om han bedömer att budet klart understiger gängse pris för egendomen på orten.

Det högsta budet får inte godkännas, om det understiger föremålets ädelmetallvärde eller något annat motsvarande dagsvärde för annan egendom. Värdepapper eller värdeandelar får inte på auktion säljas till ett lägre pris än den senaste offentliggjorda köpnoteringen före försäljningsdagen.

Godkänns inte det högsta budet ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom om sökanden förbjuder detta eller utmättningsmannen bedömer att det med beaktande av de extra kostnaderna inte inflyter mer medel vid en ny försäljning. Om det inte ordnas någon ny försäljning eller om egendomen inte heller den andra gången blir såld, återkallas utmätningen.

24 §

Betalningsvillkor

Utmättningsmannen får vid behov ge köparen en betalningstid på högst sex veckor. Köparen skall genast betala en av utmättningsmannen bestämd andel av köpesumman, som är högst 20 procent av denna (*handpenning*). Utmättningsmannen behöver inte begära handpenning av en köpare som han bedömer vara uppenbart solvent. Som handpenning duger kontanter, motsvarande betalningsmedel och säkerhet.

Köparen skall på köpesumman betala ränta i enlighet med 3 § 2 mom. i räntelagen för betalningstiden från och med auktionsdagen.

Efter betalningstiden skall ränta betalas i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen tills köpesumman är betald eller en ny auktion har förrättats.

25 §

Köparens ersättningsskyldighet

Om köparen inte betalar köpesumman under betalningstiden förrättas en ny auktion. Om köparen under betalningstiden visar att borgenären har gett honom längre betalningstid eller att han har övertagit fordringar i enlighet med 36 eller 57 §, anses köpesumman i utsökningen ha blivit betald till denna del.

Köparen skall ersätta skillnaden, om det högsta budet vid en ny auktion blir lägre än det högsta budet vid föregående auktion ökat med ränta enligt 24 § 2 mom. Om budet överstiger detta har köparen inte rätt till överskottet. Köparen skall ersätta också kostnaderna för den senare auktionen, om de inte kan tas ur överskottet.

Utmättningsmannen skall uppbära ersättningen ur handpenningen eller ur andra tillgångar hos köparen, om det är möjligt inom skälig tid. I annat fall indrivs ersättningen senare med stöd av utmättningsmannens beslut på ansökan av borgenären.

26 §

Villkorligt förvärv

Om gäldenären enligt avtal har fått egendomen villkorligt, och villkoret är att köpesumman betalas, säljs egendomen utan att villkoret bibehålls. För försäljning av en fastighet utan bibehållande av villkoret förutsätts att säljaren har yrkat betalning vid partsförhandlingen. Bestämmelser om säljarens rätt att få betalning ur köpesumman finns i 34 och 47 §.

I annat fall än vad som avses i 1 mom. säljs egendom som gäldenären har fått villkorligt med bibehållande av villkoret, och köparen svarar i gäldenärens ställe för de skyldigheter

som följer av överlåtelsen.

Egendomen säljs utan bibehållande av villkoret, om sökanden har panträtt i egendomen. I stället för försäljning kan säljaren, gäldenären och de borgenärer vilkas rätt berörs avtala att egendomen skall återlämnas till säljaren.

27 §

Avtal om auktionsvillkor och förmånsrätt

Med samtycke av alla vars rätt berörs får utmätningsmannen förfara på annat sätt än vad som föreskrivs om allmänna auktionsvillkor, försäljningsordning, förmånsrätt eller villkoren för auktionen. Avvikelse från de allmänna auktionsvillkoren får dock inte göras till köparens nackdel.

Bestämmelser om avtal om fördelning av de influtna medlen finns i 6 kap. 11 §.

Auktion på lös egendom

28 §

Tillämpningsområde

Vid auktion på annan lös egendom än fartyg tillämpas 29—38 §. Bestämmelser om auktion på fartyg finns i 72—74 §.

29 §

Utredande av anspråk

Innan auktion på lös egendom förrättas skall utmätningsmannen utreda

1) i respektive register införda panträtter, inteckningar och företagsinteckningar, om försäljningen avser lös egendom till vilken en inskriven rättighet kan hänföra sig, samt beloppet av en sådan fordran,

2) fordrans belopp, om egendomen finns som säkerhet i någons besittning eller om egendomen belastas av en panträtt som inte är inskriven,

3) säljarens fordran avseende köpesumman vid villkorlig överlåtelse,

4) villkor som skall vidmakthållas vid försäljningen, om egendomen säljs med bibehållande av villkoret.

Om utmätningsmannen bedömer att den återstående intecknade egendomen inte förslår till full säkerhet för en företagsinteckning, skall utmätningsmannen fråga innehavaren av företagsinteckningen om han yrkar på betalning ur köpesumman.

30 §

Meddelande av anspråk

Parterna skall för utmätningsmannen uppge sina fordringar eller övriga anspråk som avses i 29 § inom en av denne utsatt skälig tid.

31 §

Partsförhandling

Om de framställda yrkandena är motstridiga, något anspråk inte har meddelats, någon av inteckningsborgenärerna har förblivit okänd eller om det av någon annan orsak är nödvändigt, skall utmätningsmannen ordna en partsförhandling. Då iaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om partsförhandling vid auktion på fastighet. En kungörelse om partsförhandlingen skall publiceras endast om någon av parterna har förblivit okänd.

32 §

Partsförteckning

Om fordringar eller rättigheter som avses i 29 § skall beaktas vid försäljningen eller om det annars är nödvändigt, skall utmätningsmannen upprätta en partsförteckning, i vilken antecknas fordringarna i förmånsrättsordning och eventuellt lägsta godtagbara bud. I övrigt iaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om partsförteckning vid auktion på fastighet.

33 §

Förmånsrättsordning

Ur köpesumman för lös egendom betalas först verkställighetskostnaderna samt en eventuell försäljningsavgift och ersättning

enligt 17 kap. 7 § i konkurslagen (120/2004). Därefter betalas fordringarna i den förmånsrättsordning som föreskrivs särskilt.

34 §

Lägsta godtagbara bud

Det lägsta godtagbara budet skall vid auktion på lös egendom täcka verkställighetskostnaderna och en eventuell försäljningsavgift samt fordran hos innehavaren av en pant eller retentionsrätt, till det belopp som har förmånsrätt, om denne har rätt att hålla egendomen i sin besittning eller om pantsättningen har skrivits in på ett sätt som motsvarar besittning av egendomen. Detsamma gäller försäljning av en kvotdel som tillhör gäldenären.

Om försäljningen omfattar egendom som avses i 26 § 1 mom. skall säljarens fordran avseende köpesumman bli täckt.

Vad som föreskrivs i 1 eller 2 mom. gäller inte sökandens fordran.

35 §

Ny försäljning

Om det lägsta godtagbara budet inte uppnås, ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom i det fall att sökanden förbjuder det. I sistnämnda fall eller, om egendomen inte heller blir såld den andra gången, återkallas utmätningen.

36 §

Övertagande av ansvar

Köparen kan med borgenären avtala att köparen från försäljningsdagen övertar ansvaret för kapitalet av pantfordran som ett avdrag från köpesumman. Köparen övertar personligen ansvaret för fordran, om inte personerna i fråga avtalar annat. Gäldenären ansvarar inte längre för en fordran som övergått på köparen.

37 §

Auktionens verkningar

Panträtter och andra rättigheter i såld lös egendom förfaller vid auktionen, om inte egendomen har sålts med bibehållande av rättigheten eller köparen övertar fordran.

38 §

Ändamålsenlig helhet

Lös egendom säljs som separata föremål. En ändamålsenlig helhet får dock säljas tillsammans eller i poster, om inte egendomen belastas av sinsemellan olika säkerhetsrätter.

Är den egendom som säljs värdefull, skall utmätningssmannen höra parterna om försäljningsordningen.

Partsutredning vid auktion på fastighet

39 §

Utredande av anspråk

Utmätningssmannen skall innan en fastighet säljs på auktion utreda

- 1) panträtter och särskilda rättigheter i lagfarts- och inteckningsregistret,
- 2) icke-inskrivna särskilda rättigheter som skall beaktas på grund av besittning,
- 3) om säljaren har en fordran som gäller köpesumman vid villkorlig överlåtelse,
- 4) villkor som skall vidmakthållas vid försäljningen, om egendomen säljs med bibehållande av villkoret.

40 §

Tidpunkten för och kallelsen till partsförhandling

Partsförhandling skall ordnas senast två veckor före auktion på fastighet.

Till partsförhandlingen kallas gäldenären, sökanden och samägarna samt alla kända borgenärer och innehavare av särskilda rättigheter som har panträtt eller någon annan rätt som skall antecknas i partsförteckningen (*parter i partsförhandlingen*).

Kallelse till partsförhandling skall sändas senast fyra veckor före förhandlingen.

41 §

Kallelsens innehåll

I kallelsen skall nämnas

- 1) behövliga ärendehanteringssuppgifter,
- 2) relevanta uppgifter om partsförhandlingen och kungörelsen,
- 3) en uppmaning till rättsinnehavarna att vid partsförhandlingen eller skriftligen före den meddela sina fordringar och andra rättigheter (*bevakning*),

4) en uppmaning att visa upp skuldebrev och andra fordringsbevis samt pantbrev och andra handlingar som eventuellt ligger till grund för rättigheten.

I kallelsen skall nämnas följderna av förse- ning enligt 53 § och att anmärkningar eller yrkanden som gäller bevakning, försäljningsvillkor eller försäljningsordning inte beaktas efter partsförhandlingen.

42 §

Kungörelse

En kungörelse om partsförhandlingen skall publiceras i en tidning med allmän spridning på orten senast fyra veckor före förhandlingen.

Kungörelsen skall även senast vid den tidpunkt som anges i 1 mom. publiceras i den officiella tidningen, om alla rättigheter som skall antecknas i partsförteckningen inte har utretts eller kallelse inte har kunnat sändas till alla parter i partsförhandlingen. Bestäm- melser om införande av kungörelsen i kungörelseregistret utfärdas genom förordning av statsrådet.

I kungörelsen skall nämnas de relevanta uppgifter som avses i 41 §. Gälldenärens eller en annan ägares namn och födelseår får pub- liceras i den i 2 mom. nämnda kungörelsen.

43 §

Förrättande av partsförhandling

Vid partsförhandlingen skall utmätningssmannen

- 1) redogöra för behövliga ärendehan- teringssuppgifter, utredningar som avses i 39 § och väsentliga försäljningsvillkor,
- 2) uppge den fordran som avses i 55 §,

3) redogöra för i förväg inlämnade skriftli- ga bevakningar, vilka även skall finnas framlagda,

4) uppmana parterna att bevaka sina ford- ringar eller rättigheter och att överlämna bevakningshandlingarna,

5) uppmana parterna att framställa eventu- ella bestridanden,

6) uppmana parterna att framställa eventu- ella anmärkningar och yrkanden beträffande försäljningsvillkoren, försäljningsobjektet och försäljningsordningen.

Om det är motiverat kan en fortsatt parts- förhandling ordnas på lämpligt sätt.

44 §

Partsförteckning

Vid partsförhandlingen eller omedelbart ef- ter den upprättar utmätningssmannen en partsförteckning i vilken antecknas

1) fordringar och övriga rättigheter i enlig- het med 47—52 §,

2) lägsta godtagbara bud,

3) den fordran som avses i 55 §,

4) samägarnas kvotdelar, om det är en samägd fastighet som säljs.

Partsförteckningen skall sändas till parterna i partsförhandlingen i god tid före auktionen.

45 §

Skriftligt bevakningsförfarande

Utmätningssmannen får upprätta en parts- förteckning utan partsförhandling, om behov av en förhandling inte föreligger. I ett sådant fall utsätter utmätningssmannen en viss dag och uppmanar parterna att senast den dagen bevaka sina rättigheter, delger de övriga par- terna de framställda bevakningarna och anger samtidigt en dag då eventuella bestridanden och anmärkningar mot försäljningen senast skall framställas. I ett enkelt fall där alla par- ter är kända behöver ingen kungörelse publiceras.

För bevakningarna skall reserveras minst fyra veckor, räknat från det bevakningsupp- maningen sändes, och för bestridanden minst två veckor räknat från delgivningen av be- vakningarna.

I övrigt gäller in fråga om skriftligt bevak-

ningsförfarande i tillämpliga delar vad som föreskrivs om partsförhandling.

46 §

Partsutredning vid ny auktion

Om en ny auktion skall förrättas, antecknas fordringarna i partsförteckningen i enlighet med den tidigare förteckningen. Om dock någon av rättsinnehavarna senast två veckor före den nya auktionen meddelar att han på nytt önskar bevaka sin rätt eller om nya anspråk skall beaktas, skall en ny partsförhandling ordnas till denna del.

47 §

Förmånsrättsordning

Vid auktion på en fastighet har fordringarna och de särskilda rättigheterna förmånsrätt (*förmånsrättsfordran*) i följande ordning:

1) verkställighetskostnader, försäljningsavgift och ersättning enligt 17 kap. 7 § i konkurslagen,

2) fordringar vilka som säkerhet har en inskriven lagstadgad panträtt i fastigheten, med inbördes lika förmånsrätt,

3) fordringar vilka som säkerhet har en panträtt grundad på inteckning i fastigheten, och i fastigheten inskrivna särskilda rättigheter med den inbördes förmånsrätt som framgår av lagfarts- och inteckningsregistret,

4) icke-inskrivna sytningsrätt, arrenderätt, hyresrätt och andra nyttjanderätter i fastigheten, om innehavaren av rättigheten har tagit fastigheten eller någon del av den i sin besittning före utmätningen, så att en tidigare stiftad rätt har företräde,

5) fordringar avseende köpesumman vid villkorlig överlåtelse enligt 26 § 1 mom.

Efter förmånsrättsfordringarna betalas sådana andra fordringar för vilkas betalning fastigheten har utmätts (*fordran utan förmånsrätt*). Fordringar utan förmånsrätt har inbördes lika rätt, om inte annat bestäms i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992).

48 §

Pantfordran

I partsförteckningen antecknas pantfordrans bevakade kapital samt räntan på kapitalet fram till auktionsdagen och övriga accessoriska kostnader. De antecknas som pantfordringar högst till pantbrevets belopp. Den överskjutande delen antecknas som en fordran utan förmånsrätt, om fastigheten har utmätts för den.

Om pantbrevets belopp är större än pantfordran beaktas skillnaden inte.

49 §

Fordran som inte bevakats, villkorlig fordran samt inskrivning som inte är slutförd

En pantfordran som inte har bevakats och som grundar sig på inteckning antecknas i partsförteckningen till det belopp som framgår av lagfarts- och inteckningsregistret. Ett pantbrev som är i gäldenärens besittning beaktas inte.

En villkorlig fordran antecknas i enlighet med bevakningen.

En pantfordran antecknas i förteckningen även om ansökan om inteckning ännu inte har avgjorts med ett beslut som vunnit laga kraft. Ingen anteckning görs om ansökan har lämnats vilande på grund av utmätning eller säkringsåtgärd.

50 §

Twistig fordran

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar förkasta en bevakning av en fordran, om bevakningen uppenbart saknar grund. Om bevakningen i annat fall har bestridits, fattar utmätningssmannen beslut om fordrans belopp och antecknar det i partsförteckningen. Om beslutet avviker från bevakningen, antecknas fordran dessutom villkorligt i enlighet med bevakningen.

51 §

Särskilda rättigheter

En inskriven särskild rättighet i en fastighet antecknas i partsförteckningen i enlighet med inskrivningen och andra särskilda rättigheter

antecknas i enlighet med bevakningen.

En särskild rättighet antecknas i partsförteckningen utan fastställande av värdet. En i fastigheten inskriven rättighet att ur fastigheten få en viss förmån i pengar eller varor antecknas i partsförteckningen enligt det beräknade kapitalvärdet, om inte rättigheten ingår i det lägsta godtagbara budet.

Vad som föreskrivs i 49 § 3 mom. och 50 § gäller i tillämpliga delar särskilda rättigheter. En tvistig rättighet antecknas dock inte villkorligt i partsförteckningen.

52 §

Pantsatt nyttjanderätt

En pantsatt arrenderätt, hyresrätt eller annan nyttjanderätt till en fastighet säljs sådan den framgår av det inskrivna avtalet med tillhörande byggnader och anläggningar, även om nyttjanderätten enligt 19 kap. 4 eller 5 § i jordabalken har förändrats eller upphört under den pågående avtalsperioden.

53 §

Försenad bevakning

Om borgenären inte vid partsförhandlingen bevakar en pantfordran som grundar sig på en inteckning, uppbärs av honom en särskilt föreskriven utökningsavgift. Om en annan fordran eller en rättighet som inte är inskriven bevakas efter partsförhandlingen, men senast en vecka före försäljningen, beaktas bevakningen om förseningen har en godtagbar orsak. Därefter medför bevakningen rätt endast till överskott.

Utmätningssmannen skall på behörigt sätt ge de övriga parterna i partsförhandlingen tillfälle att bestrida en försenad bevakning.

Förfarandet vid auktion på fastighet

54 §

Lägsta godtagbara bud

När en fastighet säljs på auktion skall det	
lägsta godtagbara budet täcka	
verkställighetskostnaderna och	
försäljningsavgiften samt de	

förmånsrättsfordringar som har bättre rätt än den fordran som avses i 55 §. Från detta belopp avdras eventuell inkomst av fastigheten.

En pantfordran som hänför sig till även en annan fastighet beaktas till fullt belopp i det lägsta godtagbara budet.

55 §

Sökandens rätt att förbjuda försäljning

Sökanden har rätt att förbjuda försäljningen av en fastighet, om köpesumman inte täcker hans förmånsrättsfordran. Avgörande är den av sökandens eller sökandenas förmånsrättsfordringar som har den bästa rätten och för vilken det finns en utökningsgrund som berättigar till försäljning av fastigheten.

56 §

Ny försäljning

Om ett bud inte godkänns med stöd av 54 eller 55 § ordnas en ny auktion eller försäljning under hand, utom i det fall att sökanden förbjuder detta. I sistnämnda fall eller, om egendomen inte blir såld den andra gången heller, återkallas utmätningen.

57 §

Övertagande av ansvar

Köparen kan avtala med borgenären att köparen från försäljningsdagen övertar ansvaret för kapitalet av en pantfordran som grundar sig på inteckning, som ett avdrag från köpesumman. Köparen övertar personligen ansvaret för fordran, om inte personerna i fråga avtalar något annat. Galdenären ansvarar inte längre för en fordran som övergått på köparen.

Fordringar som avses i 49 eller 50 § kan inte övergå på köparen. En pantfordran som grundar sig på gemensam inteckning kan övergå endast om alla de gemensamt intecknade fastigheterna har sålts tillsammans.

58 §

Vidmakthållande av särskilda rättigheter

En fastighet bjuds först ut på villkor att de särskilda rättigheterna förblir i kraft. Om det högsta budet inte täcker en fordran med bättre förmånsrätt än en särskild rättighet, och den särskilda rättigheten inte ingår i det lägsta godtagbara budet, bjuds fastigheten ut utan vidmakthållande av den särskilda rättigheten. Även om budet härvid blir högre godkänns det tidigare budet, om rättsinnehavaren betalar den del av skillnaden mellan buden som skall tillfalla den fordran som har bättre förmånsrätt.

59 §

Auktionens verkningar

Panträtter och andra rättigheter i en såld fastighet förfaller vid auktionen, om inte egendomen har sålts med bibehållande av rättigheten eller köparen övertar fordran.

Försäljning av flera fastigheter som tillhör gäldenären och andra specialfall

60 §

Av gäldenären bestämd försäljningsordning

Skall flera fastigheter som tillhör gäldenären säljas, får gäldenären bestämma i vilken ordning de säljs, om inte något annat följer av 61 och 62 §. Gäldenären skall meddela försäljningsordningen senast vid partsförhandlingen.

61 §

Gemensamt intecknade fastigheter

Gemensamt intecknade fastigheter som tillhör gäldenären bjuds ut först tillsammans och därefter separat. Separata bud godkänns om de överstiger ett gemensamt bud eller om gäldenären kräver det och om köpesumman täcker alla förmånsrättsfordringar och sökandens fordran. För fastigheterna fastställs ett gemensamt lägsta godtagbart bud.

Om det för någon fastighet inte har givits ett separat bud, men de separata buden trots det överstiger det gemensamma budet, blir fastigheten i fråga osåld.

62 §

Ändamålsenlig helhet

Om de fastigheter som tillhör gäldenären utgör en ändamålsenlig helhet, bjuds de ut först tillsammans och därefter separat. Ett gemensamt bud godkänns om det är större än summan av de separata buden och fördelat per fastighet i förhållande till de separata buden täcker det lägsta godtagbara budet för varje fastighet. De separata buden godkänns dock om gäldenären kräver det och alla förmånsrättsfordringar och sökandens fordran blir täckta.

63 §

Försäljning av en fastighet som outbrutna områden

En fastighet som tillhör gäldenären får bjudas ut som outbrutna områden med iakttagande i tillämpliga delar av 61 §.

64 §

Försäljning av kvotdel

Skall gäldenärens kvotdel av en fastighet säljas, inräknas i det lägsta godtagbara budet till fullt belopp en pantfordran som belastar hela fastigheten.

65 §

Separat försäljning av outbrutna områden, beståndsdelar och tillbehör

Av en utmätt fastighet får ett outbrutet område eller beståndsdelar eller tillbehör bjudas ut separat om det är ändamålsenligt eller tryggar gäldenärens boende. För separat försäljning krävs samtycke av gäldenären

och de rättsinnehavare vilkas rätt berörs.

Ett objekt som säljs separat skall bjudas ut fritt från gravationer, och inget lägsta godtagbart bud fastställs. Bestämmelser om fördelningen av köpesumman finns i 6 kap. 8 §.

Fastigheten skall efter försäljningen vid behov förbli utmätt en skälig tid, för tryggande av köparens ställning. Innan ett trädbestånd säljs skall göras en anmälan om användning av skog enligt 14 § i skogslagen (1093/1996). Trädbestånd får också säljas som överlåtelse av avverkningsrätt.

66 §

Försäljning av rättighet tillsammans med fastighet

En rättighet som ligger till grund för fastighetens eltillförsel eller som annars direkt betjänar den fastighet som skall säljas, får i syfte att förbättra försäljningsresultatet säljas tillsammans med fastigheten, om inte förfarandet avsevärt kränker någon annan borgenärs rätt till betalning.

Försäljning av flera fastigheter med olika ägare

67 §

Försäljning i ansvarsordning

Om en panträtt hänför sig till fastigheter som till följd av fastighetsbildning tillhör olika ägare och fastigheterna har utmätts för betalning av en gemensam pantfordran, skall de säljas i följande ordning:

- 1) gäldenärens fastighet,
- 2) stomfastigheten,
- 3) styckningsfastighet,

4) den fastighet som sökanden anvisar, om inte ordningsföljden enligt 1—3 punkten kan bestämmas.

En styckningsfastighet med senare lagfart säljs före en styckningsfastighet med tidigare lagfart. Har lagfart inte sökts för någon av dem eller har lagfart sökts samma dag, säljs först den styckningsfastighet som har överlåtits senare.

Det som i denna paragraf bestäms om

styckningsfastigheter gäller även outbrutna områden.

68 §

Godkännande av bud

Vid försäljning enligt 67 § godkänns de högsta buden för de enskilda fastigheterna villkorligt. Buden godkänns slutgiltigt, om deras sammanlagda belopp täcker de gemensamma inteckningar och särskilda rättigheter som har bättre förmånsrätt än sökandens fordran.

69 §

Panträtt för regressfordran

Om en gemensam pantfordran inte har kunnat betalas i den ordning som anges i 67 § på grund av att en av fastigheterna har sålts för betalning av en annan fordran, får den sålda fastighetens ägare utan särskild förbindelse panträtt i de fastigheter som är före i ansvarsordningen. Panträtten utgör säkerhet för regressfordran för det belopp av köpesumman som har betalats för den gemensamma pantfordran.

70 §

På ansökan gemensamt intecknade fastigheter

Om fastigheter som på ansökan har intecknats gemensamt tillhör olika ägare, skall gäldenärens fastighet säljas först och därefter de fastigheter som sökanden anvisar.

71 §

Fastighet som ägs i kvotdelar

En fastighet som ägs i kvotdelar säljs som en helhet, om sökanden som säkerhet för sin fordran har panträtt i hela fastigheten. I fråga om lägsta godtagbara bud gäller 54 §.

Kvotdelarna skall bjudas ut separat, om någon av samägarna begär det eller om det finns särskilda skäl. De separata buden godkänns om de överstiger den summa som

bjudits för hela fastigheten, eller om en samägare kräver det och de separata buden täcker förmånsrättsfordringarna.

Bestämmelser om försäljning av andra fastigheter som ägs i kvotdelar finns i 82 §.

Auktion på fartyg

72 §

Tillämpning av bestämmelserna om fastighet

Vad som i detta kapitel föreskrivs om auktion på fastighet och om fastighet gäller i tillämpliga delar auktion på fartyg och fartyg. Dock fastställs inget lägsta godtagbart bud. I fråga om förmånsrättsordningen föreskrivs särskilt.

I 4 kap. 3 § 1 mom. föreskrivs vad som avses med fartyg.

73 §

Partsförteckning

Bestämmelser om anteckning av sjöpanträtt i partsförteckningen finns i 3 kap. i sjölagen (674/1994). För fordringar i fråga om vilka redarens ansvar enligt 9 kap. i sjölagen är begränsat antecknas i partsförteckningen både fordrans fulla belopp och det belopp för vilket redaren är ansvarig.

74 §

Andel i fartyg

En andel i ett fartyg säljs på det villkor att de panträtter som hänför sig till hela fartyget förblir i kraft.

Försäljning under hand

75 §

Offentlig auktion genom en privat förrättares försorg

Utmätningssmannen får ge en pålitlig auktionsförrättare lös egendom till försäljning på offentlig auktion. Utmätningssmannen skall ange ett eventuellt minimipris enligt 23 § och lägsta godtagbara bud enligt 34 § samt ge

andra behövliga anvisningar om auktionen.

I fråga om den som verkställer försäljningen gäller vad som i 3 kap. 110 § bestäms om syssloman.

76 §

Försäljning under hand genom utmätningssmannens försorg

Utmätningssmannen får sälja lös eller fast egendom under hand med samtycke av gäldenären samt de borgenärer och andra rättssinnehavare vilkas rätt berörs av försäljningen. Försäljning under hand får inte ordnas om någon av rättssinnehavarna har förblivit okänd.

Utmätningssmannen får sälja egendom under hand utan sådant samtycke som avses i 1 mom., om

1) köpesumman täcker alla förmånsrättsfordringar och enligt utredningarna motsvarar gängse pris, eller

2) det högsta budet har avslagits vid auktion och köpesumman vid försäljning under hand blir högre men inte klart understiger gängse pris, och täcker det lägsta godtagbara budet.

77 §

Annan försäljning under hand

Annan försäljning under hand av lös eller fast egendom än sådan som avses i 75 eller 76 § kan ges i uppdrag åt en utomstående, en pantinnehavare eller gäldenären, om gäldenären samt alla de borgenärer och andra rättssinnehavare vilkas rätt berörs av försäljningen kommer överens om saken och ingen rättssinnehavare har förblivit okänd. Om egendomen har ett dagspris får den säljas till det priset på ett sådant sedvanligt och tillförlitligt sätt som används vid försäljning av egendom av ifrågavarande slag.

Den inlutna köpesumman skall redovisas till utmätningssmannen.

78 §

Utredande av anspråk

Utmätningssmannen skall före försäljning under hand utreda fordringarna och rättighe-

terna samt ordna partsförhandling och upprätta en partsförteckning med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs om auktion på egendom av ifrågavarande slag.

79 §

Försäljningsvillkor

Vid försäljning enligt 75 och 76 § iakttas i tillämpliga delar 3—15, 20, 21 och 24—26 §, om inte parterna har avtalat något annat. Köparens ställning får dock inte försvagas.

Vad som föreskrivs i 6—9 § gäller även sådan försäljning under hand som avses i 77 §. Därvid iakttas i övrigt de försäljningsvillkor som parterna har avtalat och vad som i någon annan lag föreskrivs om motsvarande köp.

80 §

Verkningarna av försäljning under hand

Panträtter och andra rättigheter i den sålda egendomen förfaller vid försäljning enligt 75 och 76 §, om inte köparen övertar ansvaret för fordran eller egendomen har sålts med bibehållande av rättigheterna. Rättigheter som hänför sig till egendomen förblir i kraft vid försäljning enligt 77 §, om inte parterna och köparen avtalar något annat.

Köpesumman fördelas på samma sätt som motsvarande köpesumma vid auktion.

Samägande

81 §

Försäljning av andel till samägare

När ett samägt föremål har utmätts med stöd av 4 kap. 73 §, skall utmätningsmannen ge samägarna tillfälle att ge bud på gäldenärens kvotdel. Det högsta budet får godkännas om det täcker det lägsta godtagbara budet enligt 34 § eller 54 och 64 § i detta kapitel, och inte klart understiger det till gäldenärens andel hänförliga belopp som enligt utmätningsmannens bedömning skulle inflyta vid en försäljning av det samägda föremålet.

82 §

Försäljning av samägt föremål

Om gäldenärens kvotdel inte säljs på det sätt som avses i 81 §, skall ett utmätt samägt föremål säljas på det sätt som föreskrivs ovan i detta kapitel.

Försäljningen förutsätter att köpesumman enligt utredning motsvarar gängse pris. Vid försäljning av en fastighet skall köpesumman fördelad enligt kvotdelarna täcka de förmånsrättsfordringar som hänför sig till fastigheten och till de övriga samägarnas andelar samt av gäldenärens andel de fordringar som avses i 54 §.

Verkställighetskostnader och en eventuell försäljningsavgift betalas ur gäldenärens andel.

83 §

Stadigvarande bostad

Om någon annan samägare använder en gemensamt ägd lägenhet eller lokal som sin stadigvarande bostad, får utmätningsmannen inte sälja egendomen utan samägarens samtycke. Vid behov får utmätningsmannen inleda ett förfarande enligt 9 § i lagen om vissa samäganderättsförhållanden för att upplösa samäganderättsförhållandet.

Avslutande åtgärder

84 §

Köpebrev

När en fastighet eller sådana aktier i ett aktiebolag vilka berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad har sålts på auktion eller under hand, skall utmätningsmannen till köparen utfärda ett köpebrev när köpesumman är betald och försäljningen har vunnit laga kraft. Aktiebrev överlämnas till köparen tillsammans med köpebrevet. Besvär som gäller fördelningen eller redovisningen av köpesumman hindrar inte att köpebrevet utfärdas. I köpebrevet antecknas köpesumman, de fordringar för vilka köparen

har övertagit ansvaret och de särskilda rättigheter som vidmakthållits samt andra behövliga uppgifter.

När utmätningsmannen säljer annan lös egendom än sådan som avses i 1 mom., skall köparen på begäran eller vid behov få ett intyg över förvärvet när köpesumman är betald.

85 §

Dödande av inteckning i fartyg eller bil

Inteckningar som avser förfallna panträtter i sålda fartyg eller bilar skall dödas.

86 §

Dödande av inteckning i fastighet

Inteckningar i en såld fastighet skall dödas till den del de gäller fordringar som avses i 49 och 50 §.

En gemensam inteckning skall i fråga om en såld fastighet helt avlyftas och i fråga om de övriga fastigheterna dödas till de delar pantfordran har blivit betald. En gemensam inteckning förblir i kraft till säkerhet för en regressfordran enligt 69 §. Om alla gemensamt intecknade fastigheter har sålts tillsammans till en och samma köpare, förblir den gemensamma inteckningen i kraft. Om en fastighet har sålts som outbrutna områden, skall en inteckning i fastigheten dödas. In-teckningar i fastigheten skall avlyftas för ett sålt outbrutet områdes del och en in-teckning som belastar stomfastigheten skall dödas till den del pantfordran har blivit betald.

Till övriga delar än vad som avses i 1 och 2 mom. förblir in-teckningarna i kraft och pantbrev överlämnas till köparen.

87 §

Meddelanden till registermyndigheterna

Utmättningsmannen skall lämna den registermyndighet till vilken utmätningen har anmälts meddelande om att egendomen har sålts med laga kraft, för att utmätningsan-teckningen skall strykas. Meddelandet skall innehålla uppgift om förfallna och vidmakt-

hållna panträtter och inskrivna rättigheter samt om fördelningen av köpesumman.

Utmättningsmannen skall meddela registermyndigheten vilka in-teckningar som dödas samt till myndigheten sända in pantbrev och motsvarande handlingar som gäller dem.

88 §

Dödande av in-teckningshandlingar

En in-teckning skall dödas på det sätt som föreskrivs i 85 och 86 § även om pantbrevet eller motsvarande in-teckningshandling inte har lämnats till utmätningsmannen. Utmättningsmannen skall i detta fall vid behov se till att in-teckningshandlingen blir dödad.

6 kap.

Fördelning och redovisning*Definitioner*

1 §

Fördelning och redovisning

Med fördelning av medel avses avräkning av de influtna medlen på fordringarna och med redovisning avses betalning av medlen till borgenärerna.

Fördelning

2 §

Fördelning av medlen på fordringarna

De vid utmätningen influtna medlen fördelas enligt den föreskrivna förmånsrättsordningen. Om en borgenär har flera fordringar med samma förmånsrätt, avräknas de influtna medlen först på den äldsta utsökningsgrunden eller den äldsta av fordringarna utan utsökningsgrund, om inte borgenären har begärt något annat.

Medel som influtit på annat sätt än genom utmätning avräknas på det sätt som gäldenären begär i enlighet med 4 kap. 7 § och i annat fall i enlighet med 1 mom.

3 §

Avvikelse från proportionell fördelning

Vid utmätning av lön och annan periodisk inkomst får en fordran tilldelas en relativt sett större andel än övriga fordringar, dock högst det belopp som skulle inflyta under sex månader. En förutsättning är att det med tanke på indrivningsförfarandet är ändamålsenligt att avvika från den proportionella fördelningen och att en annan borgenärs möjlighet att få betalning inte uppenbart äventyras.

En avvikelse från proportionell fördelning får inte minska det belopp som inflyter för en fordran med förmånsrätt.

4 §

Avräkningen av medel på fordrans delar

Utmätningssmannen skall avräkna de influtna medlen i första hand på räntan på varje fordran, därefter på kapitalet och sist på kostnaderna, om inte parterna har kommit överens om något annat i enlighet med 4 kap. 60 §.

5 §

Fördelningsbeslut och dess bindande karaktär

Om det för försäljningen har upprättats en partsförteckning, skall utmätningssmannen göra upp en fördelningslängd för avräkning av medlen som bygger på partsförteckningen och som delges parterna. I annat fall skall utmätningssmannen fatta beslut om fördelningen genom att föra in uppgifter om avräkningen i utsökningens informationssystem.

Utmätningssmannens avräkning av medlen är bindande för parterna och en borgenär får inte avräkna mottagna medel på ett avvikande sätt. Avräkningen är bindande också vid privat indrivning.

6 §

Fördelningsförhandling

Om det på grund av oklarheter i fördelningsgrunderna eller annars blir nödvändigt skall utmätningssmannen ordna en fördelningsförhandling innan medlen avräknas på fordringarna. Kallelsen skall sändas ut senast två veckor före förhandlingen.

Ingen kungörelse om fördelningsförhandlingen publiceras om alla parter är kända. I övrigt iakttas i tillämpliga delar vad som i 5 kap. bestäms om partsförhandling vid auktion på fastighet.

7 §

Samägande

Om ett föremål som ägts i kvotdelar har utmätts och sålts, delas den influtna köpesumman först i förhållande till kvotdelarna.

8 §

Medel som inflyter separat

Om det av egendom separat har utmätts eller sålts beståndsdelar, tillhör eller ett outbrutet område eller om inkomst har influtit för utmätt egendom, fördelas de influtna medlen såsom köpesumman för den icke-avskilda egendomen eller den egendom som har gett avkastningen.

9 §

Överskott och ersättning för prisskillnad

Om de influtna medlen överskrider fordringarnas belopp på försäljningsdagen eller den dag då de på annat sätt än genom försäljning influtna medlen har betalats till utmätningssmannen, utdelas på kapitalen i förmånsrättsordning ränta för tiden mellan försäljnings- eller betalningsdagen och fördelningsdagen.

En hos köparen uppburen ersättning för prisskillnad enligt 5 kap. 25 § fördelas på samma sätt som köpesumman.

10 §

Obetydlig utdelning

Om det för någon fordran inte vid fördelningen inflyter den utdelning som avses i 4 kap. 17 § beaktas fordran inte vid fördelningen. Vad som här föreskrivs gäller inte fordringar som har förmånsrätt.

11 §

Fördelningsavtal

Om gäldenären och alla de borgenärer som får utdelning avtalar om fördelningen av medlen, skall utmätningssmannen redovisa medlen enligt avtalet. De andra får inte avtala om utdelningen för en obehövad pantfordran. För ett fördelningsavtal som gäller en tvistig eller villkorlig fordran krävs även samtycke av de borgenärer som medlen tillfaller i andra hand.

Genom avtal får inte avvika från vad som föreskrivs i 13—17 §.

12 §

Fördelningsmeddelande

Om det inte har gjorts upp en fördelningslängd för avräkning av medlen, skall utmätningssmannen på begäran ge borgenären ett meddelande om fördelningen av de influtna medlen.

Gäldenären skall få information om

- 1) det belopp som influtit av utmätningen eller försäljningen,
- 2) verkställighetskostnaderna och utsökningsavgifterna,
- 3) för varje fordran det belopp som avräknats på denna och dess återstående belopp, specificerat enligt fordrans olika delar,
- 4) övriga behövliga uppgifter.

Förutsättningarna för redovisning och redovisningsförfarandet

13 §

Utsökningsgrundens laga kraft

Om utsökningsgrunden inte har vunnit laga kraft, får de influtna medlen redovisas endast mot säkerhet. Säkerhet krävs dock inte, om det i lag föreskrivs att en viss utsökningsgrund eller en utsökningsgrund i ett visst

ärende kan verkställas såsom en lagakraftvunnen dom eller oberoende av ändringssökande.

14 §

Utsökningsbesvär och verkställighetstvist

Om det i ett ärende har upprättats en partsförteckning för försäljningen eller om ett köpebrev enligt 5 kap. 84 § 1 mom. utfärdas till köparen, får köpesumman inte redovisas utan säkerhet innan försäljningen och fördelningen har vunnit laga kraft. Redovisning får förrättas utan hinder av besvär till den del besvären inte påverkar fördelningen.

Bestämmelser om en verkställighetstvists inverkan på redovisningen finns i 10 kap. 16 § 2 mom.

15 §

Avbrytande av redovisningen

Utmätningssmannen skall avbryta redovisningen, om

- 1) någon i ett annat ärende än vad som avses i 14 § söker eller meddelar att han ämnar söka ändring i en åtgärd som påverkar fördelningen eller redovisningen,
- 2) en utomstående påstår att utmätningen kränker hans rätt,
- 3) köparen kräver prisavdrag eller hävande av köpet, eller
- 4) utmätningssmannen märker att redovisningen skulle omintetgöra rätten att söka ändring för en person som uppenbart är ovetande om en verkställighetsåtgärd som påverkar hans rättigheter.

Redovisningen får fortsättas om personen i fråga uppenbart inte har rätt att söka ändring eller om påståendet eller yrkandet uppenbart saknar grund. Utmätningssmannen kan kräva ett skriftligt yrkande om avbrott, om det är befogat med hänsyn till omständigheterna.

Redovisningen avbryts för tre veckor från det att yrkandet om avbrott har framställts eller från ett beslut som utmätningssmannen har fattat med stöd av 1 mom. 4 punkten eller av särskilda skäl för en av utmätningssmannen bestämd längre tid. De influtna medlen får dock redovisas mot säkerhet. Den berörda

personen skall underrättas om den sista dagen då avbrottet gäller.

16 §

Dödsbo

Har utmätning förrättats för en avliden persons skulder, får medlen inte redovisas förrän en månad har förflutit från bouppteckningen eller, om egendomen har överlåtits till förvaltning av en boutredningsman, förrän det beträffande betalningen av skulderna finns ett sådant avtal eller ett sådant lagakraftvunnet beslut av boutredningsmannen som avses i 19 kap. 12 a § i ärvdabalken. Redovisning får dock förrättas, om borgenären hade panträtt i den utmäta egendomen eller dödsboets förvaltning ger sitt samtycke till redovisningen.

Om en andel i boet har utmätts men arvs-kiftet inte har vunnit laga kraft eller annars blivit slutligt, får de influtna medlen redovisas endast mot säkerhet.

17 §

Företagsinteckning

Om föremålet för en företagsinteckning har inbringat ett betydande belopp, skall en kungörelse om försäljningen publiceras i den officiella tidningen. Redovisning får inte förrättas förrän en månad har förflutit från publiceringen av kungörelsen. Bestämmelser om storleken av det belopp som förutsätter kungörelse och om kungörelsen utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Redovisningsförfarande

Bestämmelser om redovisningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §

Borgenärens återbetalningsskyldighet

Om en borgenär som har lyft medel inte återbetalar medlen efter det att fördelningen eller redovisningen har ändrats eller upphävts

genom ett lagakraftvunnet beslut, får medlen tas ut hos borgenären eller ur säkerheten. När medlen tas ut iakttas vad som bestäms i 3 kap. 46 §. I fråga om ränta på de medel som skall återbetalas gäller i tillämpliga delar 2 kap. 16 § 2 mom.

20 §

Återbetalning av överskjutande belopp

Belopp som inte behövs för betalning av sökandens fordran skall återbetalas. Om det belopp som betalats för mycket är obetydligt och uppgår till högst det belopp som föreskrivs genom förordning av statsrådet, redovisas det dock till staten.

Förvaring av medel

21 §

Villkorlig utdelning

Om en fordran enligt 5 kap. 49 eller 50 § har upptagits i partsförteckningen som villkorlig, avräknas på fordran det i partsförteckningen upptagna maximibeloppet. Därefter skall utmätningsmannen förvara utdelningen och fatta beslut om hur medlen i andra hand skall fördelas.

Om borgenärens yrkande har godkänts genom ett avgörande som inte vunnit laga kraft, kan medlen redovisas mot säkerhet.

22 §

Övriga medel

Om en annan utdelning än en sådan som avses i 21 § inte kan redovisas på grund av ändringssökande eller av annan orsak, skall utmätningsmannen förvara medlen. Detsamma gäller medel som inte kan återbetalas för att mottagaren är okänd eller av annan orsak. Om beloppet är obetydligt och uppgår till högst det belopp som föreskrivs genom förordning av statsrådet, redovisas det dock till staten.

23 §

Särskild insättning

Medel som utmätningsmannen förvarar enligt 21 eller 22 § skall göras räntebärande genom separat insättning i ett kreditinstitut, om medlen överstiger det betydande belopp som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Räntan på de insatta medlen tillfaller den till vilken medlen redovisas. Medlen skall in-sättas separat inom sex veckor från det att de har betalats till utmätningsmannen.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller även till utmätningsmannen givna säkerheter i form av pengar.

24 §

Förvaringstid för medel

Utmättningsmannen skall förvara medel som har avräknats på

1) en obebakad fordran, i två år från det att auktionen vann laga kraft,

2) en villkorlig fordran, tills villkoret har uppfyllts eller förfallit,

3) en tvistig fordran, tills tvisten är slutligt avgjord eller har förfallit,

4) en fordran i fråga om vilken en inteckning eller annan inskrivning är oavslutad, tills ansökan om inskrivning har avgjorts med laga kraft,

5) en fordran enligt 22 §, tills redovisning kan förrättas, dock högst tio år från det att medlen har betalats in.

25 §

Rätt till medlen

Om en borgenär för utmätningsmannen visar sin rätt till medel som avses i 24 § 1 punkten inom den i punkten angivna tiden, redovisas utdelningen till honom. En kungörelse om redovisningen skall publiceras i den officiella tidningen minst sex veckor före redovisningen. Utmättningsmannen skall därförinnan höra gäldenären och den som medlen i andra hand tillfaller. Om rätten till medlen inte visas inom föreskriven tid, redovisas medlen till den de i andra hand skall tillfalla.

Om medel som avses i 24 § 5 punkten inte har redovisats inom den i punkten angivna tiden, tillfaller de staten. Om det dock därförinnan visas att det inte slutligt har avgjorts vem som har rätt till medlen, räknas en ny tio års frist från den tidpunkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet*Vräkning*

1 §

Vem kan vräkas

Verkställighet med stöd av en utsökningsgrund som avser vräkning kan inledas både mot svaranden och mot en person vars rätt att bo i eller annars använda den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden bygger på svarandens rätt (*den som vräks*).

2 §

Flyttningsuppsmaning

I flyttningsuppsmaningen skall anges den flyttningsdag på vilken de som vräks senast skall flytta från lägenheten eller lokalen och vad som enligt lag skall göras med kvarlämnad egendom. Flyttningsuppsmaningen skickas till den som vräks både till den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden och dessutom till en annan eventuellt känd adress eller lämnas som slutet eller öppet meddelande i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden.

3 §

Meddelande till bostads- och socialmyndigheterna

Om utmätningsmannen vet att det i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden bor barn, och det är oklart hur deras boende skall ordnas, eller personer i behov av omedelbar omsorg, skall bostads-

och socialmyndigheterna på orten utan hinder av sekretessbestämmelserna så snabbt som möjligt underrättas om att vräkningens ärendet har blivit anhängigt och om de omständigheter som då framkommit.

4 §

Flyttningsdag

Utmätningssmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsupmaningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. Utmätningssmannens uppskogsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, skall vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

5 §

Verkställande av vräkning

Vräkningen verkställs så att de som skall vräkas samt egendom som finns i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsskeden avlägsnas därifrån.

Om det när vräkningen verkställs finns sådana personer som avses i 3 § i bostaden, får vräkningen inte verkställas innan bostads- och socialmyndigheterna har getts tillfälle att ordna en bostad eller reda ut behovet av socialvårdstjänster.

6 §

Egendom som tillhör den som vräks

Om inte den som vräks har fört bort sin egendom när vräkningen inleds, skall utmätningssmannen se till att egendom som finns i den i utsökningsskeden avsedda bostadslägenheten eller lokalen av annat slag samt i dess omedelbara omgivning förs bort. Egendom av mer än ringa värde tas om hand. Värdelös egendom eller egendom som bedöms ha ringa värde förstörs. Utmätningssmannen kan låta en utomstående förstöra egendomen eller tillåta sökanden att, om denne så begär, förfara som han själv vill med egendom som är värdelös eller har ringa värde.

Vräkningen kan även verkställas så att egendomen lämnas kvar och den som vräks förhindras att få tillträde till lägenheten eller lokalen. Med egendomen skall inom en månad förfaras på det sätt som anges i 1 mom. Egendomen kan också säljas på platsen, om inte den som vräks själv därförinnan vill föra bort den. Egendom får inte lämnas i en bostadslägenhet om det åsamkar sökanden mer än obetydlig olägenhet.

I fråga om djur, egendom som inte tål förvaring eller som är farlig samt om observerade och från den övriga egendomen avskiljbara fotografier, dokument och motsvarande föremål skall utmätningssmannen förfara på ett sätt som med beaktande av omständigheterna kan anses vara skäligt.

7 §

Utmätning och försäljning av egendom

Egendom som är föremål för vräkning kan utmätas även om gäldenären skulle ha rätt att undanta den från utmätning. Utmätt och annan omhändertagen egendom säljs på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Den som vräks har dock rätt att avhämta egendom som ingår i hans undantagsrätt samt egendom som inte har utmätts, senast dagen före försäljningen, om han betalar verkställighetskostnaderna för vräkningen och utsökningsskeden.

Ett eventuellt överskott av köpesumman

redovisas till den som vräkts, om hans redovisningsadress är känd och deponeras i annat fall för hans räkning.

Finns det kontaktinformation om den som vräkts skall han omedelbart efter vräkningen underrättas om vad som har gjorts med hans egendom.

8 §

Vite i samband med vräkning

Utmätningssmannen får vid vite ålägga en svarande som han bedömer vara solvent att flytta och föra bort sin egendom, om detta kan anses vara mer ändamålsenligt än ovan angivna förfarande, och svaranden kan anses ha möjlighet att sköta bortförandet av egendomen.

Överlåtelseskyldighet

9 §

Verkställande av överlåtelseskyldighet

En utsökningsgrund genom vilken svaranden åläggs att till sökanden överlåta viss lös egendom verkställs så att utmätningssmannen hämtar egendomen och överlämnar den till sökanden.

I uppmaningen att fullgöra överlåtelseskyldigheten skall svaranden uppmanas att genast eller inom en av utmätningssmannen utsatt tid överlämna egendomen till sökanden.

10 §

Överlåtelseskyldighet som förutsätter vräkning

Om verkställigheten av en utsökningsgrund som gäller en överlåtelseskyldighet förutsätter vräkning, skall 1—8 § iaktas i tillämpliga delar.

11 §

Verkställande av överlåtelseskyldighet genom föreläggande av vite

En överlåtelseskyldighet kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

Fullgörelseskyldighet

12 §

Verkställande av fullgörelseskyldighet

En utsökningsgrund i vilken svaranden åläggs att göra någonting vid äventyr att sökanden kan utföra eller låta utföra det på svarandens bekostnad (*hot om tvångsutförande*) verkställs så att utmätningssmannen ger sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra arbetet. Utmätningssmannen skall vid behov ge sökanden handräckning.

I uppmaningen att fullgöra fullgörelseskyldigheten skall svaranden uppmanas att genast eller inom en av utmätningssmannen utsatt tid utföra den åtgärd som avses i utsökningsgrunden.

Svaranden skall underrättas om att tillstånd enligt 1 mom. har beviljats.

13 §

Föreläggande av hot om tvångsutförande

Om utsökningsgrunden inte innehåller något hot om tvångsutförande skall utmätningssmannen först förelägga ett sådant. Före det skall svaranden höras, om inte detta avsevärt försvårar verkställigheten. Beslutet om hot om tvångsutförande skall delges svaranden på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 §.

En svarande som innan hotet om tvångsutförande förelades har getts tillfälle att bli hörd skall ges en uppmaning enligt 12 § 2 mom., om det kan anses nödvändigt.

14 §

Verkställande av fullgörelseskyldighet genom föreläggande av vite

En fullgörelseskyldighet kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

15 §

Personlig fullgörelseskyldighet

Om endast svaranden kan fullgöra en skyldighet, skall utmätningssmannen förelägga vite för den händelse att skyldigheten inte fullgörs, om inte vite har förelagts redan i utsökningsgrunden.

En utsökningsgrund i vilken någon åläggs att underteckna ett köpebrev eller någon annan handling eller att ge sitt samtycke, godkännande eller motsvarande förklaring har sedan utsökningsgrunden vunnit laga kraft samma verkan som fullgörandet av skyldigheten.

Förbudsskyldighet

16 §

Verkställande av förbudsskyldighet

En utsökningsgrund i vilken någon vid vite förbjuds att göra någonting eller åläggs att tillåta att någon annan gör någonting, verkställs så att utmätningssmannen ansöker om att vitet skall dömas ut, om förbudet har överträtts, och vid behov förelägger ett nytt vite. Om utsökningsgrunden inte innehåller något vitesföreläggande, skall utmätningssmannen först förelägga vite.

I uppmaningen att iaktta förbudsskyldigheten skall svaranden uppmanas att omedelbart iaktta den skyldighet som förelagts i utsökningsgrunden.

17 §

Förhindrande av överträdelse av förbud

Kan utmätningssmannen på något lämpligt sätt förhindra att svaranden på nytt överträder ett förbud, skall han göra det, om svaranden har överträtt förbudet. Före det skall svaranden höras, om inte detta avsevärt försvårar verkställigheten.

Svaranden skall underrättas om att åtgärder enligt 1 mom. har vidtagits.

8 kap.

Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder*Tillämpningsområde och förutsättningar*

1 §

Tillämpningsområde

I enlighet med detta kapitel verkställs kvarstad och andra säkringsåtgärder om vilka det finns bestämmelser i 7 kap. i rättegångsbalken.

2 §

Av sökanden ställd säkerhet

Verkställigheten av en säkringsåtgärd förutsätter att sökanden ställer säkerhet hos utmätningssmannen för den skada som kan tillfogas svaranden genom säkringsåtgärden.

Bestämmelser om möjligheten att befrias från skyldigheten att ställa säkerhet finns i 7 kap. 7 § i rättegångsbalken.

3 §

Av svaranden ställd säkerhet

En säkringsåtgärd enligt 7 kap. 1 § i rättegångsbalken får inte verkställas och redan utförd verkställighet skall återgå om svaranden hos utmätningssmannen ställer säkerhet för sökandens fordran. Detsamma gäller verkställighet av andra säkringsåtgärder om svaranden ställer en säkerhet som sökanden godkänner eller som på ett lämpligt och tillräckligt sätt motsvarar sökandens behov av rättsskydd.

4 §

Huvudsaken

Utmätningssmannen skall på svarandens yrkande återkalla verkställigheten av en säkringsåtgärd om inte sökanden visar att den huvudsak som avses i 7 kap. 6 § i rättegångsbalken har anhängiggjorts inom utsatt tid. Verkställigheten återkallas också om det visas att talan i huvudsaken har förkastats, avskrivits eller avvisats.

Förfarande

5 §

Meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande

Ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd enligt 7 kap. 5 § 2 mom. i rättegångsbalken får verkställas utan att svaranden ges ett meddelande om anhängighet enligt 3 kap. 33 § eller ett förhandsmeddelande enligt 34 §.

6 §

Föremålet för kvarstaden

Sådan egendom som det är förbjudet att utmäta får inte heller beläggas med kvarstad till säkerhet för en fordran. På annat ställe i lag finns dessutom bestämmelser om egendom som inte får beläggas med kvarstad.

7 §

Verkställighet av kvarstad

Kvarstad av lös eller fast egendom verkställs med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning i 4 kap.

Om egendom som snabbt sjunker i värde eller som medför höga skötselkostnader har belagts med kvarstad för en fordran, säljs egendomen med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 2 kap. 5 § 2 mom. Före försäljningen skall parterna höras.

Utmätningssmannen skall förvara pengar som belagts med kvarstad med iakttagande av vad som föreskrivs i 6 kap. 23 §.

8 §

Kvarstadens rättsverkningar

Verkställighet av kvarstad har samma rättsverkningar som utmätning enligt 4 kap. 37—41 och 78 §.

9 §

Verkställighet av andra säkringsåtgärder

Vid verkställighet av en säkringsåtgärd som avses i 7 kap. 3 § i rättegångsbalken iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 7 kap. i denna lag.

10 §

Syssloman

En syssloman som förordnats med stöd av 7 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten eller 13 § i rättegångsbalken skall omsorgsfullt sköta och förvara egendom som anförtrotts honom och efter slutfört uppdrag avge redovisning till utmätningssmannen. Sysslomannen skall göra registeranmälan enligt 4 kap. 33 §.

Utmätningssmannen skall lämna sysslomannen handräckning på begäran av denne.

11 §

Verkställighetskostnader

Bestämmelser om betalning av kostnaderna för verkställigheten av säkringsåtgärderna finns i 7 kap. 10 § i rättegångsbalken.

12 §

Iakttagande av andra bestämmelser i lagen

Utöver vad som föreskrivs ovan i detta kapitel iakttas vid verkställigheten av säkringsåtgärderna i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 1—3 och 9—12 kap.

Av utmätningssmannen förordnade säkringsåtgärder

13 §

Säkerställande av verkställighet

Är det sannolikt att en sådan risk som avses i 7 kap. 1, 2 eller 3 § i rättegångsbalken föreligger, kan utmätningssmannen förordna om och verkställa en sådan säkringsåtgärd som avses i kapitlet i fråga, om sökanden har en utsökningsgrund men hans ansökan om

utsökning inte genast kan bifallas.

Säkringsåtgärden är i kraft högst sex månader från förordnandet om åtgärden. Utmätningssmannen kan på ansökan förlänga giltighetstiden om det finns särskilda skäl.

14 §

Säkerställande av återvinning

Utmätningssmannen kan förordna om och verkställa kvarstad om det framgår att gäldenären har överlåtit eller pantsatt egendom till en utomstående genom en rättshandling som sannolikt kan förklaras återgå med stöd av 3 kap. 84 § och saken inte tål uppskov. Sökanden behöver inte ställa säkerhet enligt 2 § och verkställigheten kan inte förhindras med en sådan säkerhet som avses i 3 §.

Ändring i en säkringsåtgärd enligt denna paragraf får inte sökas genom besvär.

15 §

Giltighetstid för kvarstad till säkerhet för återvinning

En kvarstad enligt 14 § är i kraft två veckor från förordnandet om kvarstaden. Om sökanden inom denna tid lägger fram tingsrättens beslut om säkringsåtgärder i saken, är den av utmätningssmannen förordnade kvarstaden i kraft tills tingsrättens beslut kan verkställas, dock högst två veckor från beslutet.

Utmätningssmannen skall genast återkalla en av honom förordnad kvarstad, om sökanden meddelar att han inte hos tingsrätten vill ansöka om säkringsåtgärder eller om tingsrätten har avslagit eller avvisat ansökan om sådana.

9 kap.

Verkställighetskostnader

1 §

Skyldighet att betala kostnader

Svaranden är skyldig att betala behövliga kostnader som vid verkställighet av en betalningsskyldighet eller annan skyldighet

föränleds av transport, förvaring eller försäljning av egendom eller av utmätningssmannens övriga verkställighetsåtgärder. I andra hand svarar sökanden för kostnaderna.

I fråga om avgifter som skall betalas till staten för ersättande av kostnaderna för utsökning föreskrivs särskilt.

2 §

Uttagande av kostnader

Kostnaderna tas ut först ur de influtna medlen och tas i annat fall ut hos svaranden. Om kostnaderna inte kan fås av svaranden eller han inte är skyldig att betala dem, tar utmätningssmannen ut kostnaderna av sökanden. Innan kostnaderna tas ut skall den som saken gäller höras.

Ur en säkerhet som ställts i ett utsökningsärende kan med stöd av utmätningssmannens beslut tas ut kostnaderna för verkställigheten eller återkallandet av den, om säkerheten har ställts även för ersättande av dessa.

3 §

Kostnadsförskott av sökanden

Utmätningssmannen får av sökanden kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader, när det gäller betalningsskyldighet dock endast för kostnaderna för interimistiska åtgärder, för åtgärder för säkerställande av utmätningen, för försäljning eller för verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Förskott krävs inte om sökanden är en fysisk person och kostnaderna sannolikt kan tas ut ur de influtna medlen. Förskott krävs inte heller av en sökande som enligt 3 kap. 44 § inte behöver ställa säkerhet.

Betalar sökanden inget förskott kan utmätningssmannen förordna att verkställigheten förfaller till denna del.

4 §

Kostnadsförskott av svaranden

Vid verkställighet av en

fullgörelseskyldighet får utmätningsmannen på sökandens begäran kräva förskott av svaranden för behövliga verkställighetskostnader. Före det skall sökanden lägga fram en tillförlitlig kostadsberäkning, och svaranden skall höras. Betalar svaranden inte förskottet driver utmätningsmannen in det av honom.

Sökanden skall omedelbart efter verkställigheten till utmätningsmannen lämna en redovisning över användningen av förskottet. I annat fall kan förskottet återkrävas av sökanden. Ett förskott som tagits ut till för stort belopp skall återbetalas till svaranden.

5 §

Onödiga kostnader

Kostnader för åtgärder som med anledning av självrättelse har blivit onödiga eller som har föranletts av återkallade interimistiska åtgärder tas inte ut hos svaranden eller sökanden, om det med beaktande av omständigheterna kan anses skäligt att kostnaderna inte tas ut.

10 kap.

Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet*Självrättelse*

1 §

Rättelse av sakfel

Utmättningsmannen skall rätta en åtgärd eller ett beslut i samma utsökningsärende, om dessa grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag (*rättelse av sakfel*).

Utmättningsmannen skall göra rättelsen utan dröjsmål efter det att felet har upptäckts. De vilkas ställning försämras på grund av rättelsen skall höras, om inte detta av särskilda skäl är onödigt.

Betämmelser om rättelse av sakfel i samband med besvär finns i 11 kap. 12 §.

2 §

Hinder för rättelse

På grund av ett sakfel får utmätningsmannen inte rätta

1) en utmätning där en annons om auktion har publicerats, om det inte finns vägande skäl för rättelse,

2) en verkställd försäljning,

3) partsförteckningen efter försäljningen eller ett lagakraftvunnet fördelningsbeslut utan samtycke av dem vilkas ställning försämras till följd av rättelsen,

4) verkställigheten av en betalnings-skyldighet efter den slutgiltiga redovisningen utan samtycke av dem vilkas rätt detta berör, eller annan verkställighet som slutförts med laga kraft.

Om det framkommer att den utmätta egendomen tillhör en utomstående, kan åtgärden eller beslutet rättas utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. 1 och 3 punkten.

3 §

Rättelse av skrivfel

Utmättningsmannen skall rätta skriv- eller räknepel eller andra motsvarande uppenbara fel i beslut och andra handlingar i utsökningsärenden (*rättelse av skrivfel*) utan dröjsmål efter det att felet har upptäckts.

4 §

Rättelsebeslut och sökande av ändring

Ett beslut genom vilket ett sakfel eller ett skrivfel rättas skall vara skriftligt. En rättelse av sakfel skall dessutom motiveras på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 28 och 29 §. Över avslag på begäran om rättelse upprättas ett skriftligt beslut om begäran har framställt skriftligt.

Ändring i en rättelse av sakfel och skrivfel söks på det sätt som föreskrivs i 11 kap. Ändring får inte sökas i avslag på rättelsebegäran.

5 §

Delgivning och verkställighet av rättelsebeslut

Ett beslut genom vilket ett sakfel eller ett skrivfel har rättats delges den vars rätt ändringen gäller. Sökanden underrättas om rättelsen om beslutet avviker från vad som tidigare meddelats honom eller om ett meddelande annars är behövt. Den som framställt begäran om rättelse underrättas om avslag på begäran.

Influtna medel får redovisas endast mot säkerhet innan rättelsebeslutet har vunnit laga kraft.

Utmätningssmannen skall omedelbart återkräva medel som på grund av ett skrivfel har redovisats felaktigt eller som av misstag har betalats till fel person. Före detta skall den som saken gäller på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 § delges beslutet om skyldigheten att återbetala medlen.

Verkställighetstvist

6 §

Ärenden som skall behandlas som verkställighetstvist

Ett ärende kan genom väckande av talan behandlas vid domstol som ett tvistemål (*verkställighetstvist*), om

1) någon mot verkställigheten framställer en invändning om betalning eller preskription eller någon invändning vars grund har uppkommit efter det att den lagakraftvunna utsökningsgrunden har givits,

2) någon bestrider en betalnings- eller återbetalningsskyldighet som fastställts vid verkställigheten, en borgenärs rätt att få betalning ur säkerheten utan utsökningsgrund eller en förmånsrätt,

3) en utomstående motsätter sig verkställigheten på den grund att den kränker hans rätt,

4) någon framställer en annan invändning eller ett annat yrkande som är jämförbart med de i 1—3 punkten nämnda omständigheterna och som måste avgöras för att verkställigheten skall kunna inledas eller fortsättas.

7 §

Givande av anvisning

Utmätningssmannen ger en anvisning om

väckande av talan i verkställighetstvist om det till stöd för invändningen eller yrkandet har lagts fram sannolika grunder och utsökningsärendet därför har blivit oklart och en utredning inte kan inhämtas i utsökningsförfarandet.

En anvisning kan också ges av den domstol som behandlar utsökningsbesvär, om det på grund av ärendets omfattning eller av andra särskilda skäl inte är ändamålsenligt att ärendet behandlas som ett besvärärende. Utmätningssmannen skall underrättas om anvisningen.

Anvisningen ges till den som framställt invändningen eller yrkandet. Om någon annan skall lägga fram en utredning i saken ges anvisningen dock till denne.

8 §

Parter och hörande

Parter i verkställighetstvisten är sökanden eller borgenären och svaranden i utsökningsärendet samt den utomstående vars rätt verkställigheten berör.

Innan anvisningen ges skall mottagaren och vid behov även andra parter i tvisten höras.

9 §

Hinder för givande av anvisning

Vid verkställighet av betalningsskyldighet får en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist inte ges efter den slutgiltiga redovisningen. Vid annan verkställighet får en anvisning inte ges efter det att verkställigheten har slutförts med laga kraft. En anvisning får inte heller ges om

1) invändningen eller yrkandet gäller en omständighet som omfattas av ett sådant beslut av utmätningssmannen eller ett sådant avgörande av domstol som har vunnit laga kraft i förhållande till personen i fråga,

2) personen i fråga har underlåtit att framställa invändningen eller yrkandet vid den förrättning där han enligt lag borde ha framställt det,

3) personen i fråga redan har fått en anvisning att väcka talan i verkställighetstvist i samma fråga.

Utmättningsmannen får inte ge en anvisning om personen i fråga har anfört besvär i samma fråga.

10 §

Anvisningens innehåll och delgivning

Anvisningen om väckande av talan i verkställighetstvist skall vara skriftlig. I den skall nämnas

1) vid vilken tingsrätt och inom vilken tid talan skall väckas,

2) de parter i tvisten mot vilka talan skall väckas,

3) orsakerna till att anvisningen har givits och föremålet för tvisten,

4) verkställighetsskedet vid tidpunkten i fråga, om anvisningen ges av utmättningsmannen,

5) följderna av underlåtenhet att väcka talan.

Anvisningen skall delges mottagaren samt vid behov övriga parter.

11 §

Sökande av ändring

Om utmättningsmannen har gett en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist får mottagaren av anvisningen i stället för att väcka talan använda sin besvärsrätt.

I en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist får ändring inte sökas.

12 §

Väckande av talan och underlåtenhet att väcka talan

Talan i en verkställighetstvist skall väckas enligt anvisningen inom fyra veckor från delfäendet av anvisningen. Anvisningsgivaren kan på en skriftlig ansökan förlänga tidsfristen av godtagbara skäl. Ansökan skall göras innan den ursprungliga tidsfristen löpt ut. Ett beslut genom vilket tidsfristen har förlängts får inte överklagas.

Har talan inte väckts enligt anvisningen kan personen i fråga inte längre i utsök-

ningsärendet åberopa invändningen eller yrkandet i fråga.

Är anvisningen felaktig och har felet inte tydligt kunnat upptäckas, anses talan ha blivit väckt på rätt sätt om den som väckt talan har iakttagit antingen anvisningen eller bestämmelserna om väckande av talan i verkställighetstvist.

13 §

Talan utan anvisning

Om det finns förutsättningar enligt 6 § och hinder enligt 9 § inte föreligger, kan talan i verkställighetstvist väckas också utan anvisning eller så kan behandlingen av ett anhängigt tvistemål på begäran fortsättas som en verkställighetstvist vid domstolen i fråga.

Domstolen skall utan dröjsmål underrätta utmättningsmannen om talan eller begäran enligt 1 mom. Lämnas talan i verkställighetstvist därhän, får ny talan inte väckas utan anvisning.

14 §

Behörig domstol

Talan i verkställighetstvist handläggs av den tingsrätt som avses i 11 kap. 2 §.

15 §

Behandling i domstol

En verkställighetstvist skall i alla rättsinstanser behandlas skyndsamt. Begäran om avbrott skall avgöras genast. Domstolen skall höra utmättningsmannen, om det inte kan anses onödigt.

16 §

Inverkan på behandlingen av utsökingsärendet

Enligt vad avgörandet i verkställighetstvisten förutsätter skall utmättningsmannen fortsätta verkställigheten eller återkalla den.

Om talan i verkställighetstvist har väckts

på anvisning, får de influtna medlen redovisas endast mot säkerhet innan domen i tvisten har vunnit laga kraft. Utan hinder av talan som väckts utan anvisning får utmätningsmannen verkställa slutgiltig redovisning, om inte förordnande om avbrott ges. Om slutgiltig redovisning verkställs kan talan inte behandlas som verkställighetstvist. Bestämmelser om avbrytande av redovisningen finns i 6 kap. 15 §.

17 §

Förhållandet mellan verkställighetstvist och besvär

Den som har anfört besvär får inte på grund av samma åtgärd eller beslut väcka talan i verkställighetstvist, och den som har väckt talan i verkställighetstvist får inte anföra besvär över samma åtgärd eller beslut.

18 §

Rättegångskostnader

Om talan i en verkställighetstvist har väckts på anvisning svarar parterna själva för sina rättegångskostnader. Domstolen kan dock av särskilda skäl ålägga den som domstolens beslut går emot att helt eller delvis ersätta motpartens kostnader med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken.

Om talan i verkställighetstvist har väckts utan anvisning iakttas bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken.

I fråga om statens ersättningsansvar gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 11 kap. 20 § 2 mom.

Avbrytande av verkställighet

19 §

Utmätningmannens beslut om avbrott

Utmätningmannen får avbryta verkställigheten för prövning gällande självrättelse.

Utmätningmannen skall avbryta verkställigheten om en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist har

givits. Avbrottet gäller tills två veckor har förflutit från utgången av den utsatta tiden för anhängiggörande.

20 §

Domstolens förordnande om avbrott

Den domstol som behandlar utsökningsbesvär eller en verkställighetstvist kan på begäran av en part eller på eget initiativ meddela ett förordnande om avbrott. Förordnandet får i tingsrätten meddelas av en domare i kansliet och i hovrätten av en ledamot. Begäran om avbrott skall avgöras genast. Förordnandet får ges interimistiskt utan att motparten hörs.

Utmätningmannen skall genast underrättas om förordnandet om avbrott, om ändringar i förordnandet och om avgörande i ärendet.

Bestämmelser om meddelande av förordnande om avbrott i samband med sökande av ändring i utsökningsgrunden finns i 2 kap. 13 §.

21 §

Grunder för förordnande om avbrott

Vid prövningen av frågan om ett förordnande om avbrott och dess innehåll skall beaktas verkställighetens skede, sannolikheten för att besvären eller talan godkänns, eventuella olägenheter av avbrottet eller en fortsatt verkställighet för parterna samt andra motsvarande omständigheter.

Om den utmäta egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader eller om en annons om auktion har publicerats, får det förordnas att försäljningen skall avbrytas endast om det finns vägande skäl eller om det i de två förstnämnda fallen ställs säkerhet för ersättande av kostnader och skada.

22 §

Innehållet i förordnandet om avbrott

I förordnandet om avbrott kan verkställigheten avbrytas helt eller delvis enligt följande:

1) förordnandet begränsas till att gälla en del av de i utsökingsgrunden angivna skyldigheterna eller en del av det yrkade beloppet,

2) förordnandet begränsas till att gälla viss egendom,

3) i förordnandet tillåts utmätning av egendomen, men förbjuds försäljning eller redovisning av medlen,

4) förordnandet meddelas på annat sätt partiellt.

Av särskilda skäl kan domstolen förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återkallas eller att avbrottet förutsätter en hos utmätningsmannen ställd säkerhet för sökandens fordran eller för kostnader och skada som eventuellt tillfogas motparten av avbrottet.

23 §

Giltighetstid för förordnandet om avbrott

Förordnandet om avbrott är i kraft så länge behandlingen av huvudsaken pågår i den domstol som har meddelat förordnandet. Giltighetstiden får förkortas eller förlängas, dock högst tills avgörandet i huvudsaken vinner laga kraft eller tills en högre domstol meddelar ett nytt förordnande i saken.

Den domstol som har meddelat förordnandet om avbrott får ändra förordnandet, återkalla det eller meddela ett nytt förordnande.

24 §

Inverkan på verkställigheten

Utmätningssmannen skall avbryta verkställigheten efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott. Redan utförda verkställighetsåtgärder förblir i kraft, om inte domstolen har förordnat att de skall återkallas.

Märker utmätningsmannen att den utmätta egendomen snabbt sjunker i värde under

avbrottet eller att den medför höga skötselkostnader, skall han vid behov anmäla detta till den domstol som har meddelat förordnandet om avbrott.

25 §

Sökande av ändring

Ändring i utmätningsmannens beslut eller i domstolens avgörande i ett avbrottsärende får inte sökas separat.

26 §

Förbud mot eller avbrytande av återkallelseåtgärder

Vad som ovan i detta kapitel bestäms om förordnande om avbrott gäller även meddelande av ett förordnande som förbjuder eller avbryter återkallande av verkställighet. Ett sådant förbudsförordnande kan också meddelas av den domstol som avgjort ärendet. Då gäller förordnandet tills avgörandet vinner laga kraft eller tills en högre domstol meddelar ett nytt förordnande i saken.

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

Besvär

1 §

Besvärsrätt

Besvär över en verkställighetsåtgärd eller över utmätningsmannens beslut får anföras av den vars rätt berörs av åtgärden eller beslutet.

Efter den slutgiltiga redovisningen kan besvär anföras endast över fel i redovisningen.

2 §

Behörig domstol

Ändring i en verkställighetsåtgärd eller i utmätningmannens beslut får sökas hos tingsrätten genom besvär.

Utsökningsbesvär handläggs av Björneborgs, Esbo, Helsingfors, Joensuu, Jyväskylä, Kajana, Kotka, Kuopio, Lahtis, Rovaniemi, Seinäjoki, S:t Michels, Tammerfors, Uleåborgs, Vanda, Vasa, Villmanstrands, Åbo och Ålands tingsrätter. Om tingsrätternas domkretsar i dessa ärenden föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Ändring skall sökas hos den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har utförts.

3 §

Anförande och återkallande av besvär

Besvärsskriften skall inlämnas till kansliet hos den utmätningssman som utfört åtgärden eller fattat beslutet senast den sista dagen av den i 5 och 6 § angivna tiden före tjänstetidens utgång. Besvärsskriften får inlämnas skriftligt eller som elektroniskt meddelande. Försenas besvären går besvärsrätten förlorad.

En skriftlig besvärsskrift skall undertecknas av den som anför besvären eller, om han eller hon inte själv har upprättat skriften, av den som upprättat den.

Besvären återkallas så att en återkallelsskrift inlämnas till utmätningssmannens eller tingsrättens kansli skriftligen eller som elektroniskt meddelande.

4 §

När besvären blir anhängiga

Besvären blir anhängiga i den behöriga tingsrätten när besvärsskriften har inkommit till utmätningssmannens kansli. Besvärshandlingarna och kopior av utsökningshandlingarna i ärendet skall genast skickas till tingsrätten. Samtidigt skall utmätningssmannen till tingsrätten lämna en redogörelse för huruvida besvärsskriften har inlämnats inom utsatt tid.

Om besvärsskriften inom utsatt tid har

sänts till någon annan utmätningssman än den som utfört åtgärden eller fattat beslutet eller om den har inlämnats till den behöriga tingsrätten, anses besvären ha blivit anhängiga på korrekt sätt. Besvärsskriften eller en kopia av den skall genast skickas till den utmätningssman som fattat beslutet eller utfört åtgärden.

5 §

Besvärstid

Tiden för anförande av besvär är tre veckor.

Ändring i ett gällande betalningsförbud som givits vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst får sökas utan tidsgräns.

6 §

Beräkning av besvärstid

Besvärstiden räknas från den dag då förrättningen hölls eller beslutet fattades, om den som anför besvär har underrättats om dagen på förhand eller varit närvarande vid förrättningen. En tidsfrist räknas för besvär som gäller

1) försäljning eller partsförteckning eller andra med försäljningen förknippade åtgärder som vidtagits före försäljningen, från det att försäljningen förrättades,

2) fördelningen av influtna medel, från det att fördelningsbeslutet enligt 6 kap. 5 § fattades,

3) redovisning, från det att medlen sändes till borgenären.

I andra fall än de som avses i 1 mom. räknas besvärstiden från den dag då personen i fråga har fått kännedom om åtgärden eller beslutet.

7 §

Ny tidsfrist

Om en part på grund av laga förfall eller av någon annan godtagbar orsak inte kan söka

ändring inom föreskriven tid, får utmätningssmannen på ansökan sätta ut ny tid. Om utmätningssmannen anser att ingen ny tid bör utsättas, skall ärendet överföras till tingsrätten för avgörande.

En ny tid skall begäras genom en skriftlig ansökan eller ett elektroniskt meddelande före den ursprungliga besvärstidens utgång.

8 §

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften, som riktas till den behöriga tingsrätten, skall nämnas

1) den verkställighetsåtgärd eller det beslut av utmätningssmannen som överklagas,

2) ett preciserat yrkande och de omständigheter som yrkandet grundar sig på,

3) de bevis på vilka ändringssökanden önskar stöda sig, och vad ändringssökanden vill styrka med vart och ett av dem,

4) ombudets eller biträdets kontaktinformation samt den postadress och eventuella andra adress till vilken delgivningar i saken kan skickas till ändringssökanden.

Även kontaktuppgifterna för ändringssökanden samt vittnen eller andra som skall höras skall på lämpligt sätt meddelas tingsrätten. Till besvärsskriften skall fogas de skriftliga bevis som ändringssökanden åberopar.

9 §

Besvärens inverkan på verkställigheten

Besvären avbryter inte verkställigheten, om inte något annat föreskrivs i lag eller om inte domstolen meddelar ett förordnande om avbrott. Bestämmelser om avbrytande av redovisning finns i 6 kap. 15 §.

Upphävs utmätningen, skall utmätningssmannen utan dröjsmål vidta åtgärder för att återkalla utmätningen, om inte domstolen förordnar något annat.

10 §

Utmätningssmannens utlåtande

Om det i besvärsskriften begärs att verkställigheten skall avbrytas, skall utmätningssmannen genast skicka sitt utlåtande om avbrottet till tingsrätten. Till övriga delar skall utmätningssmannen skicka sitt utlåtande om besvären inom två veckor, eller om det finns grundad anledning, inom tre veckor från det att besvärsskriften inkom.

11 §

Utlåtandets innehåll

Utmätningssmannen skall i sitt utlåtande redogöra för verkställighetsåtgärderna och ge ett motiverat ställningstagande till de i besvärsskriften framställda yrkandena och de omständigheter som yrkandet grundar sig på. Vidare skall i utlåtandet uppges parterna i utsökningsärendet, i vilket skede verkställigheten befinner sig samt om verkställigheten eventuellt avbrutits och när avbrottet upphör. Till utlåtandet skall på lämpligt sätt fogas de berördas delgivningsadresser och övriga kontaktuppgifter.

12 §

Självrättelse i samband med besvär

Utmätningssmannen får rätta i besvärsskriften nämnda åtgärder eller beslut enligt vad som föreskrivs i 10 kap. 1—5 §. Självrättelsen skall göras inom den tid som anges i 10 § i detta kapitel.

Rättelsebeslutet skall i stället för ett utlåtande utan dröjsmål skickas till tingsrätten. Utmätningssmannen skall till tingsrätten även skicka en redogörelse för huruvida rättelsebeslutet har vunnit laga kraft. En part kan skriftligen på ett för honom själv bindande sätt meddela att han nöjer sig med självrättelsebeslutet.

13 §

Besvärсанvisning

De närvarande vid en förrättning skall underrättas om ett beslut eller en åtgärd får överklagas och vad som skall iakttas i fråga om besvären. En besvärсанvisning skall fogas till ett efterhandsmeddelande enligt 3 kap. 36 § samt till de kopior av beslutet som ges ut.

14 §

Besvärсанvisningens innehåll

I besvärсанvisningen skall anges

- 1) den domstol vid vilken ändring får sökas,
- 2) besvärstiden och hur den räknas,
- 3) hur besvären skall fullföljas,
- 4) vilka bestämmelser som gäller om besvärsskriftens innehåll och bilagor,
- 5) innehållet i de väsentliga bestämmelserna om besvärsrätt, besvärens inverkan och avbrott.

Är besvärсанvisningen felaktig och har felet inte tydligt kunnat upptäckas, anses besvären ha blivit anförda på rätt sätt, om ändringssökanden har iakttagit antingen anvisningen eller bestämmelserna om anförande av besvär.

Behandling av besvär i domstol

15 §

Behandlingsordning i tingsrätten

Vid behandling av besvär i tingsrätten iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i 8 kap. i rättegångsbalken.

Besvären skall behandlas skyndsamt. En begäran om avbrott av verkställigheten skall avgöras genast. Tingsrätten skall utöver utlåtandet även annars höra utmätningssmannen, om det inte kan anses vara onödigt.

Om domstolen har givit ändringssökanden en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist, förfaller besvären till de delar som avses i anvisningen.

16 §

Prövningens omfattning

Tingsrätten kan pröva riktigheten i utmätningssmannens åtgärd eller beslut i större omfattning än vad som anges i besvären och svaret.

Partsförteckningen eller fördelningslängden får ändras endast till ändringssökandens fördel.

17 §

Inverkan av självrättelsebeslut

Besvären kan avgöras efter det att ett beslut enligt 12 §, genom vilket ett fel har rättats, har vunnit laga kraft. Besvären förfaller till de delar som rättelsen gör besvären onödiga. Om även rättelsebeslutet överklagas, behandlas besvären tillsammans.

18 §

Anvisning om anförande av klagan

Om det i besvärsskriften ingår en anmälan om att utmätningssmannen har vidtagit en oriktig tjänsteåtgärd eller underlåtit att utföra en åtgärd, och anmälan inte kan prövas som en ändringsansökan, skall tingsrätten till denna del lämna besvären utan prövning och anvisa den som anfört besvär att anförda klagan över saken hos det i 1 kap. 12 avsedda förvaltningsämbetet.

19 §

Fullföljd

Ändring i tingsrättens avgörande får sökas genom besvär hos hovrätten med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 25 kap. i rättegångsbalken. Tingsrätten skall genast sända ändringsansökan till hovrätten.

Angående ärendets behandling i hovrätten och sökande av ändring hos högsta domstolen gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs ovan i 15 § 2 och 3 mom. och 16 § 2 mom. samt i 26 och 30 kap. i rättegångsbalken.

20 §

Rättegångskostnader

I ett utsökningsbesvärsärende svarar parterna själva för sina rättegångskostnader. Domstolen kan dock av särskilda skäl ålägga den som domstolens beslut går emot att helt eller delvis ersätta motparten för kostnaderna för sökande av ändring, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 21 kap. i rättegångsbalken.

Om en utomståendes besvär godkänns, kan staten på den utomståendes yrkande förordnas att helt eller delvis ersätta dennes skäligen rättegångskostnader, om det med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt att den utomstående skall bära kostnaderna. Staten kan förordnas att ersätta rättegångskostnaderna också för en part i utsökningen, om det i saken har skett ett uppenbart fel, som borde ha rättats genom självrättelse. Innan det förordnas att staten skall ersätta kostnaderna skall det i 1 kap. 12 § avsedda förvaltningsämbetet höras.

12 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om hur utsökningsverksamhetens förvaltning skall ordnas och om annan verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Anvisningar och föreskrifter

Justitieministeriet och förvaltningsämbetet kan meddela administrativa anvisningar och föreskrifter för verkställigheten av denna lag.

13 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs utsökningslagen av den 3 december 1895 (37/1895) samt förordningen av den 3 december 1895 om införande af ny utsökningslag och hvad i afseende derå skall iakttagas (37/1895) jämte ändringar (*den tidigare lagen*).

2 §

Övergångsbestämmelser

1. På ärenden som blivit anhängiga före den 1 mars 2004 tillämpas den lag som gällde då enligt vad som föreskrivs i 2 mom. i ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av utsökningslagen (679/2003).

2. På ärenden som blivit anhängiga före den 1 januari 2007 tillämpas den lag som gällde då enligt vad som föreskrivs i 2—12 mom. i ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av utsökningslagen (/2006). Bestämmelsen i 4 kap. 49 § 1 mom. 3 punkten i denna lag börjar tillämpas ett år efter ikraftträdandet av denna lag, även på de ärenden som då är anhängiga.

3. I fråga om ikraftträdandet av 1 kap. 11 § 1 och 2 mom., 12 § samt övriga bestämmelser om förvaltningsämbetet i denna lag bestäms separat genom lag. Till dess ankommer förvaltningsämbetets uppgifter på justitieministeriet, och länsstyrelserna sköter till övriga delar de uppgifter som enligt den tidigare lagen ankommer på dem.

4. När denna lag träder i kraft överförs de anställda inom utsökningsväsendet till det exekutionsverk dit deras nuvarande arbetsplats hänförs. För överföringen av en tjänst krävs inte tjänstemannens samtycke, utom i det fall att tjänsten flyttas till en annan ort. Vid ett exekutionsverk vars verksamhetsområde vid ikraftträdandet av lagen omfattar fler än ett utsökningsdistrikt, kan tillfälligt finnas fler än en tjänst som ledande häradsfogde. En av dem är chef för exekutionsverket, och på denna ledande häradsfogde tillämpas bestämmelserna om ledande häradsfogde i denna lag. Tjänsten som ledande häradsfogde som är chef för exekutionsverket tillsätts första gången utan att den ledigförklaras, om den som utnämns

är en ledande häradsfogde eller häradsfogde vars arbetsplats vid ikraftträdandet av lagen hör till exekutionsverkets verksamhetsområde. I sina tjänster fortsätter de ledande häradsfogdar för vilkas del arbetsplatsens verksamhetsområde motsvarar exekutionsverkets verksamhetsområde.

5. Vad som föreskrivs ovan i 1 kap. 14 § gäller tjänsteutnämningar som sker efter lagens ikraftträdande.

6. Vad som någon annanstans föreskrivs om biträdande utmätningsmän gäller efter lagens ikraftträdande häradsutmätningsmännen.

7. Lagens 2 kap. 24—28 § tillämpas också på utsökningsgrunder som givits före lagens ikraftträdande och på de fordringar som avses i dem samt på utsökningsärenden som är anhängiga vid ikraftträdandet. Har dock utsökningsgrunden givits före den 1 mars 1993 räknas tidsfristen för verkställbarheten och den slutgiltiga preskriptionen av fordran från nämnda dag.

8. Lagens 3 kap. 113 § 1 mom. tillämpas på ärenden som blir anhängiga efter ikraftträdandet.

9. Ändring i en verkställighetsåtgärd som vidtagits eller ett beslut av utmätningmannen som fattats före lagens ikraftträdande söks och ändringsansökan handläggs i enlighet med den tidigare lagen. Talan i en verkställighetstvist där anvisning har givits eller som har väckts utan anvisning före lagens ikraftträdande handläggs i enlighet med den tidigare lagen.

10. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3 §

Hänvisningsbestämmelser

Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till utsökningslagen, tillämpas motsvarande bestämmelse i denna lag.

2.

Lag**om verkställighet av skatter och avgifter**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Tillämpningsområde

1 §

Offentlig fordran

Denna lag gäller följande fordringar (*offentlig fordran*):

1) skatter och offentliga avgifter samt för dem föreskriven dröjsmålsränta och förhöjning,

2) andra offentligrättsliga fordringar eller motsvarande fordringar som enligt 3 § får drivas in genom utsökning utan i 2 kap. 2 § i utsökningsbalken (/) avsedd utsökningsgrund (*direkt utsökbarhet*).

Närmare bestämmelser om de fordringar som avses i 1 mom. 1 punkten utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Särkilda bestämmelser finns om hur borgenären själv kan driva in en offentlig fordran, utföra kvittning och ge uppdrag gällande indrivning av offentliga fordringar.

Utsökning

3 §

Direkt utsökbarhet

En fordran som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten är direkt utsökbar.

En offentligrättslig fordran eller

motsvarande fordran vars belopp eller bestämningsgrund anges i lag eller förordning av statsrådet är direkt utsökningsbar om så föreskrivs genom lag eller förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet kan även föreskrivas att vissa inrättingars offentligrättsliga fordringar eller motsvarande fordringar är direkt utsökbara. Dessa inrättingar skall anges genom ministerieförordning.

4 §

Laga kraft och kvittning

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, får en offentlig fordran drivas in genom utsökning även om påförandet eller debiteringen av fordran inte har vunnit laga kraft.

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, får sådana förmåner eller andra tillgångar som har utmätts inte kvittas mot en offentlig fordran efter det att ett betalningsförbud enligt utsökningsbalken har delgivits.

5 §

Ansökan och ombud

Till ansökan om utsökning behöver inte fogas den handling som gäller påförandet eller debiteringen av den offentliga fordran. Handlingen skall dock specificeras och uppgifter om den ges i ansökan. På begäran av utmätningssmannen är sökanden skyldig att ge in handlingen i fråga.

Ett finansiellt institut eller kreditinstitut, någon som bedriver indrivningsverksamhet eller något annat ombud får inte vid utsökning av en offentlig fordran uppträda som sökande på uppdrag av borgenären.

6 §

Återförvisning av ärende och kontroll av fordran

Observerar utmätningsmannen att en offentlig fordran uppenbarligen har påförts eller debiterats dubbelt eller fel person, skall utmätningsmannen återförvisa ärendet till sökanden.

Om det hos en person som inte har fyllt 15 år genom utsökning indrivs någon annan offentlig fordran än skatt, skall utmätningsmannen be sökanden kontrollera den minderåriges betalningsskyldighet. Verkställigheten avbryts under tiden.

Angående de ärenden i vilka kontroll skall begäras utfärdas vid behov närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

7 §

Anmälan till förmyndarmyndigheten

Om gäldenären inte har fyllt 18 år och ansökan gäller skatt eller någon annan motsvarande offentlig fordran, skall utmätningsmannen till förmyndarmyndigheten göra en anmälan, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 3 kap. 113 § i utsökningsbalken.

Angående de ärenden i vilka anmälan skall göras utfärdas vid behov närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

8 §

Tillämpning av utsökningsbalken

Till den del något annat inte följer av denna lag, iakttas vid utsökning av offentliga fordringar i tillämpliga delar vad som föreskrivs i utsökningsbalken om verkställighet av betalningsskyldighet.

Grundbesvär

9 §

Rätt att anföra grundbesvär

Den som anser att en offentlig fordran har påförts eller debiterats felaktigt får anföra grundbesvär.

Bestämmelser om preskriptionstidens inverkan finns i 21 § 3 mom.

10 §

Myndighet som handlägger grundbesvär

Grundbesvär anförs hos samma myndighet som ordinarie besvär. Finns det ingen sådan myndighet, anförs grundbesvären hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den offentliga fordran har påförts eller debiterats.

Om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag får förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller grundbesvär överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen inom 60 dagar från delfäendet av beslutet. Besvärsskriften skall inom den nämnda tiden sändas till högsta förvaltningsdomstolen eller till den förvaltningsdomstol som fattat beslutet.

11 §

Besvärсанvisning

Har utmätningen verkställts för indrivning av en offentlig fordran, skall utmätningsmannen utöver en besvärсанvisning enligt 11 kap. 13 och 14 § i utsökningsbalken ge gäldenären en anvisning om grundbesvär, om gäldenären har rätt att anföra grundbesvär. Utmätningssmannen skall även ge information om vad som enligt denna lag skall iakttas vid ansökan om avbrott.

Avbrytande av verkställighet

12 §

Förutsättningar för förordnande om avbrott

Den myndighet (*besvärsmyndighet*) som handlägger

1) ordinarie besvär eller grundbesvär gällande påförande eller debitering av en offentlig fordran eller

2) rättelseyrkanden gällande beskattning eller förskottsuppbörd,

skall utan dröjsmål på begäran eller självant förbjuda utsökning av fordran eller förordna om avbrott i utsökningen (*förordnande om avbrott*), om inte besvären eller rättelseyrkandet är uppenbart obefogade.

13 §

Avbrytande av försäljning och redovisning i vissa fall

Finns det inte vägande skäl för fortsatt verkställighet skall försäljningen och redovisningen avbrytas, om utmätningen gäller en fastighet eller sådana aktier i ett aktiebolag som berättigar till besittning av en lägenhet eller en byggnad eller om ändringssökandet gäller förhöjning av skatt eller offentlig avgift.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 12 § och i 1 mom. i denna paragraf får det endast av vägande skäl förordnas att försäljningen skall avbrytas, om den utmäta egendomen snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader eller om en auktionsannons har publicerats.

14 §

Avbrytande mot säkerhet

Utmätningssmannen skall omedelbart avbryta verkställigheten, om gäldenären hos utmätningssmannen ställer säkerhet för betalningen av den offentliga fordran som är föremål för utsökning. Om något utsökningsärende inte är anhängigt har en hos utmätningssmannen ställd säkerhet samma verkan som ett av

besvärsmyndigheten meddelat verkställighetsförbud.

Utmätningssmannen skall underrätta besvärsmyndigheten om säkerhet som har ställts och om avbrytande av verkställigheten.

15 §

Begäran om avbrott

Begäran om förbud mot eller avbrytande av verkställighet framställs hos den besvärsmyndighet som avses i 12 §.

En gäldenär vars egendom har utmätts kan även hos utmätningssmannen begära att verkställigheten skall avbrytas. Utmätningssmannen skall avbryta verkställigheten, om gäldenären begär avbrott inom en vecka från utmätningen. Avbrottet fortsätter om gäldenären inom tre veckor från begäran om avbrott till utmätningssmannen lämnar ett intyg över att en ändringsansökan är anhängig eller en besvärsskrift. Utmätningssmannen skall sända begäran om avbrott, en eventuell besvärsskrift och sitt utlåtande gällande begäran om avbrott till besvärsmyndigheten. Avbrottet gäller tills besvärsmyndigheten har avgjort begäran om avbrott.

Den frist på en vecka som avses i 2 mom. räknas från utmätningen, med iakttagande av bestämmelserna i 11 kap. 6 § i utsökningsbalken. Om gäldenären muntligen har begärt avbrott hos utmätningssmannen, skall en skriftlig begäran om avbrott lämnas till utmätningssmannen inom den i 2 mom. nämnda tiden på tre veckor.

16 §

Förordnande om återkallade av verkställighet

I förordnandet om avbrott kan vid behov bestämmas att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återkallas.

17 §

Giltighetstid för förordnande om avbrott och sökande av ändring

Ett förordnande om avbrott gäller tills ärendet har avgjorts med laga kraft, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat. För att avbrottet skall fortsätta att gälla efter det att avgörande nåtts i huvudsaken krävs dock att gäldenären visar att han inom 60 dagar från delfäendet av avgörandet har sökt ändring i ett rättelseärende gällande beskattning eller förskottsuppbörd. I andra ärenden fortsätter verkställigheten när tre månader har förflutit från avgörandet, om inte gäldenären visar att han har sökt ändring inom utsatt tid eller att tid för sökande av ändring återstår.

Avgörandet i ett avbrotsärende får inte överklagas separat.

18 §

Behandling av begäran om avbrott

Besvärmyndigheten får bestämma att ordföranden, en ledamot eller en föredragande skall behandla och avgöra begäran om avbrott.

En begäran om avbrott som kommit direkt till besvärmyndigheten skall avgöras genast. En begäran om avbrott som i enlighet med 15 § 2 mom. har inkommit via utmätningssmannen skall avgöras inom tre veckor från det att den kom in till besvärmyndigheten.

19 §

Tillämpning av avbrotsbestämmelserna i utsökningsbalken

I fråga om meddelande av förordnande om avbrott gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 10 kap. 20 och 22 §, 23 § 2 mom. samt 24 och 26 § i utsökningsbalken.

Preskription

20 §

Preskriptionstid

En offentlig fordran preskriberas slutgiltigt fem år efter ingången av året efter det år då den påfördes eller debiterades, och i annat fall vid ingången av året efter det år då

fordran förföll till betalning.

21 §

Verkningarna av preskription

En preskriberad offentlig fordran får inte indrivivas. Preskriptionen förhindrar inte att betalning tas ur sådan gäldenären tillhörig egendom som utgör pant för fordran.

Har före preskriptionstidens utgång

1) utmätning verkställts för indrivning av den offentliga fordran,

2) den offentliga fordran bevakats i konkurs eller vid partsförhandling vid försäljning av fastighet i enlighet med utsökningsbalken, eller

3) den offentliga fordran anmälts med anledning av offentlig stämning,

hindrar det att preskriptionstiden har löpt ut inte att betalning fås ur medel som utmätts eller överlämnas till konkurs eller ur medel ur vilka de fordringar som anmälts i den offentliga stämningen skall betalas. I fråga om inverkan av skuldsanering för privatpersoner och företagssanering föreskrivs särskilt.

Grundbesvär får anföras så länge rätten till betalning inte har förlorats enligt 1 eller 2 mom. Grundbesvären skall i de fall som avses i 2 mom. 2 punkten anföras inom tre veckor från bevakningsdagen.

Särskilda bestämmelser

22 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

23 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen av den 29 juni 1961 om indrivning av skatter och

avgifter i utsökningsväg (367/1961) jämte ändringar.

Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg, tillämpas motsvarande bestämmelse i denna lag.

En fordran som var direkt utsökbar enligt de bestämmelser som gällde vid

ikraftträdandet är utan hinder av denna lag direkt utsökbar även efter ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 6 § 2 mom. och 7 § i denna lag tillämpas på ärenden som blir anhängiga efter ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av 7 kap. i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 7 kap. 1—3 §, 4 § 1 mom., 6 § 1 och 3 mom., 7 §, 8 § 3 mom. och 13 §,

sådana de lyder, kapitlets 1 och 2 § samt 6 § 1 mom. i lag 688/2003, 3 § i lag 1065/1991 och i nämnda lag 688/2003 samt 4 § 1 mom., 6 § 3 mom., 7 §, 8 § 3 mom. och 13 § i nämnda lag 1065/1991 som följer:

7 kap.

Om säkringsåtgärder

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken (/) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som äventyrar sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten

än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken, och det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,

2) vid vite förelägga motparten att göra något,

3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,

4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller

5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

När domstolen beslutar om att meddela ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 1 mom. skall den ta hänsyn till att motparten inte orsakas oskäligen olägenhet med beaktande av det intresse som skall tryggas.

För att ett förbud eller föreläggande enligt 1 mom. skall träda i kraft krävs att sökanden hos utmätningssmannen ställer en säkerhet enligt 8 kap. 2 § i utsökningsbalken, om inte något annat följer av 7 § i detta kapitel.

4 §

Angående säkringsåtgärder enligt detta kapitel beslutar de allmänna domstolarna på ansökan. Ärenden som avser säkringsåtgärder handläggs av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig. Har behandlingen av huvudsaken avslutats och har den tid inom vilken ändring skall sökas inte löpt ut, skall ärendet som gäller säkringsåtgärden handläggas av den domstol som senast behandlade huvudsaken. Om en rättegång inte är anhängig, avgörs frågan om behörig domstol enligt 10 kap.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det att beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till

ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § i utsökningsbalken. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta, återkallas säkringsåtgärden enligt 8 kap. 4 § i utsökningsbalken.

När domstolen bifaller en ansökan om en säkringsåtgärd skall den meddela sökanden hur han enligt denna paragraf och skall förfara för att säkringsåtgärden inte skall återkallas.

7 §

Domstolen kan på ansökan befria sökanden från att ställa säkerhet enligt 8 kap. 2 § i utsökningsbalken, om domstolen finner att sökanden inte förmår göra det och om hans rätt kan anses uppenbart grundad.

8 §

Bestämmelser om återkallelse av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder genom beslut av en utmätningssman finns i 8 kap. 4 § i utsökningsbalken.

13 §

Bestämmelser om beslut som gäller verkställighet och återkallande av verkställighet enligt detta kapitel finns i 8 kap. i utsökningsbalken. När domstolen beslutar godkänna en ansökan om kvarstad enligt 1 eller 2 §, kan den vid behov bestämma att viss egendom skall besittas och vårdas av en syssloman samt även i övrigt vid behov meddela närmare föreskrifter om verkställigheten när den beslutar om en säkringsåtgärd enligt 1, 2 eller 3 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller i tillämpliga delar också verkställigheten av ett interimistiskt beslut om en säkringsåtgärd enligt 5 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .
I ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de

bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 8 och 17 § i lagen om preskription av skulder

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 15 augusti 2003 om preskription av skulder (728/2003) 17 § 3 mom.,
 samt
fogas till 8 § ett nytt 3 mom. som följer:

8 §	en skuld på grund av att tiden för utsök- ningsgrundens verkställbarhet har löpt ut finns i 2 kap. 27 § i utsökningsbalken (/).
<i>Preskriptionstiden i andra fall</i>	

Bestämmelser om slutgiltig preskription av _____ Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

5.

Lag**om ändring av konkurslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konkurslagen av den 20 februari 2004 (120/2004) 2 kap. 2 § 3 mom. och 12 kap. 1 § 3 mom., sådana de lyder i lag 786/2004, samt
ändras 3 kap. 6 § 2 mom., 5 kap. 3 § 2 mom. samt 17 kap. 3 § 2 mom., rubriken för 14 § och 14 § 1 och 3 mom., 16 § samt 17 § 1 mom. som följer:

3 kap.

2) annan egendom som enligt lag ingår i konkursboet.

Rättsverkningarna av att en konkurs börjar

6 §

Rätt att fortsätta separat verkställighet

I fråga om realisering av pantsatt egendom gäller vad som bestäms i 17 kap. Har dock pantsatt egendom före konkursens början utmätts för betalning av någon annan än pantborgenärens fordran, iaktas vad som bestäms i 1 mom. Är egendomen redan såld, skall penningmedlen fördelas mellan pantborgenärerna enligt vad som bestäms i utskökningsbalken (/). I fråga om realisering av egendom som är föremål för företagsinteckning tillämpas dock vad som bestäms i 1 mom.

5 kap.

Egendom som ingår i konkursboet

3 §

Egendom som omfattas av en utmätnings- eller överlåtelsebegränsning

I konkursboet ingår dock
 1) egendom som avses i 4 kap. 21 § 1 mom. 5 punkten i utskökningsbalken,

17 kap.

Vård och försäljning av egendom som ingår i konkursboet samt bestämmelser om pantborgenärer

3 §

Allmänna bestämmelser om försäljning av egendom

På ansökan av konkursboet kan egendom som ingår i konkursboet också säljas i den ordning som bestäms i utskökningsbalken, om utmätningsmannen samtycker till det. Samtycke behövs dock inte om försäljningen gäller en fastighet eller ett fartyg eller luftfartyg som kan intecknas. I 14 § finns bestämmelser om försäljning av pantsatt egendom i den ordning som föreskrivs i utskökningsbalken.

14 §

Försäljning av pantsatt egendom i den ordning som bestäms i utskökningsbalken

Ett konkursbo får ansöka om att också pantsatt egendom skall säljas i den ordning som bestäms i utskökningsbalken, men utan pantborgenärens samtycke får en sådan

ansökan göras först när tre år har förflutit sedan konkursen började. Till ansökan skall fogas en utredning om att pantborgenären har underrättats om försäljningen senast tre månader innan ansökan om utsökning gjordes och att borgenären inte inom de följande två månaderna efter underrättelsen har anhängiggjort någon ansökan om att försäljningen skall förbjudas.

När pantsatt egendom säljs med stöd av 1 mom., bestäms inget lägsta belopp för godtagbara anbud för den fastighet som skall säljas.

16 §

När utmätning förfaller

Utmätning av egendom som ingår i konkursboet förfaller när egendomen säljs. Boförvaltaren skall se till att utmätningssmannen informeras om försäljningen. Utmätningssmannen skall underrätta

inskrivningsmyndigheten om att utmätningen har förfallit, så som bestäms i utsökningsbalken.

17 §

Företagsinteckning eller värdepapper som säkerhet

Vad som i detta kapitel bestäms om en pantborgenär gäller inte en borgenär vars panträtt i egendom som ingår i konkursboet grundar sig på företagsinteckning. Om egendom som är föremål för företagsinteckning säljs med stöd av 3 § 2 mom. i den ordning som föreskrivs i utsökningsbalken, bestäms den ordning i vilken borgenärerna får betalning av dessa medel enligt bestämmelserna om konkurs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av ärvdabalken**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i ärvdabalken av den 5 februari 1965 (40/1965) 17 kap. 2 a §, 20 kap. 4 § 1 mom. samt 21 kap. 1 § 1 mom. och 9 § 1 mom.,

sådana de lyder, 17 kap. 2 a § i lag 768/1991, 20 kap. 4 § 1 mom. och 21 kap. 1 § 1 mom. i lag 783/2004 samt 21 kap. 9 § 1 mom. i lag /2006, som följer:

17 kap.

21 kap.

Om arvsavsägelse och överlåtelse av arvslott

2 a §

En arvinge och en testamentstagare har rätt att avsäga sig sitt arv efter arvlåtarens död, om de inte redan har tagit sådan befattning med boet att de skall anses ha tillträtt arvet. Avsägelsen skall ske skriftligen. Bestämmelser om avsägelsens bindande verkan mot arvingens och testamentstagarens borgenärer finns i konkurslagen (120/2004) och utsökningsbalken (/).

20 kap.

Om bouppteckning

4 §

Boets tillgångar och skulder skall antecknas i bouppteckningsinstrumentet sådana de var vid dödsfallet. I bouppteckningsinstrumentet skall också tillgångarnas värde anges.

Om död persons och dödsbos gäld

1 §

Dödsboets och den avlidnes skulder betalas av boets medel.

9 §

Innan det har gått en månad från bouppteckningen eller, om egendomen har överlåtits till förvaltning av boutredningsman, innan ett avtal har ingåtts eller ett beslut fattats av boutredningsmannen om betalning av skulderna enligt 19 kap. 12 a §, får en skuld efter den avlidne betalas med boets medel endast om det finns giltigt skäl att anta att betalningen inte orsakar övriga borgenärer skada. Bestämmelser om slutförande av utmätning av boets egendom finns i 4 kap. 76 § och 6 kap. 16 § 1 mom. i utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 45 och 99 § i äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 99 § 4 mom., sådant det lyder i lag 784/2004, och
ändras 45 § 3 mom., sådant det lyder i lag 929/2002, som följer:

_____ 45 § _____ till konkursbo (758/1991) och i
 _____ utsökningsbalken (/).
 Bestämmelser om återvinning av en gåva
 mellan makar finns i lagen om återvinning _____ Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

8.

Lag**om upphävande av 6 § 1 mom. 6 punkten i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

_____ 1 § _____ 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag
 Genom denna lag upphävs i lagen av den 787/2004.
 30 december 1992 om den ordning i vilken
 borgenärer skall få betalning (1578/1992) 6 § _____ Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

9.

Lag**om ändring av 11 och 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 21 maj 1999 om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 11 § 2 mom. 5 punkten och 24 § 1 mom. 23 punkten, sådana de lyder i lag 684/2003, som följer:

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om uppgifter i ett utskökningsärende förrän utmätning har förrättats och egendomen omhändertagits, om utlämnandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten, inte heller när det är fråga om andra uppgifter än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om uppgifterna inte behövs för väckande av återvinningstalan, eller för väckande av talan enligt 2 kap. 26 § i utskökningsbalken (/),

följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning, utskökningsmyndigheternas handlingar till den del de innehåller uppgifter som införda i utskökningsregistret skulle vara sekretessbelagda enligt utskökningsbalken samt uppgifter om fysiska personer som utskökningsgäldenärer och utskökningsutredningar,

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är

Denna lag träder i kraft den _____

20 .

10.**Lag****om ändring av 1 och 6 § i lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 maj 1973 om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter (395/1973) 1 § 1 mom. och 6 §, sådana de lyder i lag 1067/1991, som följer:

<p style="text-align: center;">1 §</p> <p>För att säkerställa indrivningen av offentliga fordringar som avses i 1 § 1 mom. i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (/) får förordnas om kvarstad enligt 7 kap. rättegångsbalken.</p> <p>-----</p>	<p>lämpliga delar vad som i 7 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om beslut om kvarstad och vad som i 8 kap. i utsökningsbalken (/) föreskrivs om verkställighet av kvarstad.</p>
---	--

<p style="text-align: center;">6 §</p> <p>För kvarstad enligt denna lag gäller, om inte något annat anges i denna lag, i til-</p>	<p style="text-align: right;">Denna lag träder i kraft den _____ 20 .</p>
---	---

Nådendal den 29 juni 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

3.

Lag**om ändring av 7 kap. i rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 7 kap. 1—3 §, 4 § 1 mom., 6 § 1 och 3 mom., 7 §, 8 § 3 mom. och 13 §,
sådana de lyder, kapitlets 1 och 2 § samt 6 § 1 mom. i lag 688/2003, 3 § i lag 1065/1991 och i nämnda lag 688/2003 samt 4 § 1 mom., 6 § 3 mom., 7 §, 8 § 3 mom. och 13 § i nämnda lag 1065/1991 som följer:

Gällande lydelse

7 kap.

Om säkringsåtgärder

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen (37/1895) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 §

Föreslagen lydelse

7 kap.

Om säkringsåtgärder

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i *utsökningsbalken* (/) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i

Gällande lydelse

utsökningslagen och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som äventyrar sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen, och om det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,

2) vid vite förelägga motparten att göra något,

3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,

4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller

5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

När domstolen beslutar om att meddela ett sådant förbud eller en sådan föreskrift som avses i 1 mom. skall den fästa uppmärksamhet vid att motparten inte orsakas oskäligt men i förhållande till det intresse som skall tryggas.

4 §

Om säkringsåtgärder enligt detta kapitel beslutar de allmänna domstolarna på ansökan. Ärenden som avser säkringsåtgärder behandlas av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig. Har behandlingen av huvudsaken avslutats och har den tid inom vilken ändring skall sökas *eller svaromål ges* inte

Föreslagen lydelse

utsökningsbalken och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som äventyrar sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § i *utsökningsbalken*, och det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,

2) vid vite förelägga motparten att göra något,

3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,

4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller

5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

När domstolen beslutar om att meddela ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 1 mom. skall den ta hänsyn till att motparten inte orsakas oskälig olägenhet med beaktande av det intresse som skall tryggas.

För att ett förbud eller föreläggande enligt 1 mom. skall träda i kraft krävs att sökanden hos utmätningssmannen ställer en säkerhet enligt 8 kap. 2 § i utsökningsbalken, om inte något annat följer av 7 § i detta kapitel.

4 §

Angående säkringsåtgärder enligt detta kapitel beslutar de allmänna domstolarna på ansökan. Ärenden som avser säkringsåtgärder handläggs av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rättighet är anhängig. Har behandlingen av huvudsaken avslutats och har den tid inom vilken ändring skall sökas inte löpt ut, skall

löpt ut, skall ärendet som gäller säkringsåtgärden behandlas av den domstol som senast behandlade huvud- saken. Om en rättegång inte är anhängig, avgörs frågan om behörig domstol enligt 10 kap.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta, återkallas säkringsåtgärden enligt 7 kap. 13 § utsökningslagen.

När domstolen bifaller en ansökan om en säkringsåtgärd skall den meddela sökanden hur han enligt denna paragraf och 7 kap. 11 § utsökningslagen skall förfara för att säkrings- åtgärden inte skall återkallas.

7 §

Domstolen kan på ansökan befria sökanden från att ställa säkerhet enligt 7 kap. 16 § utsökningslagen, om domstolen finner att sökanden inte förmår göra det och om hans rätt kan anses uppenbart grundad.

8 §

Om återkallelse av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder genom beslut av en utmätningsman stadgas i 7 kap. 13 § utsökningslagen.

13 §

Om beslut som gäller verkställighet och

ärendet som gäller säkringsåtgärden handläggas av den domstol som senast behandlade huvudsaken. Om en rättegång inte är anhängig, avgörs frågan om behörig domstol enligt 10 kap.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det att beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § i *utsökningsbalken*. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta, återkallas säkringsåtgärden enligt 8 kap. 4 § i *utsökningsbalken*.

När domstolen bifaller en ansökan om en säkringsåtgärd skall den meddela sökanden hur han enligt denna paragraf och skall förfara för att säkringsåtgärden inte skall återkallas.

7 §

Domstolen kan på ansökan befria sökanden från att ställa säkerhet enligt 8 kap. 2 § i *utsökningsbalken*, om domstolen finner att sökanden inte förmår göra det och om hans rätt kan anses uppenbart grundad.

8 §

Bestämmelser om återkallelse av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder genom beslut av en utmätningsman finns i 8 kap. 4 § i *utsökningsbalken*.

13 §

Bestämmelser om beslut som gäller

Gällande lydelse

återkallande av verkställighet enligt detta kapitel stadgas i 7 kap. utsökningslagen. När domstolen beslutar godkänna en ansökan om kvarstad enligt 1 eller 2 §, kan den vid behov bestämma att viss egendom skall besittas och vårdas av en syssloman samt även i övrigt vid behov meddela närmare föreskrifter om verkställigheten när den beslutar om en säkringsåtgärd enligt 1, 2 eller 3 §.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller i tillämpliga delar också verkställigheten av ett tillfälligt beslut om en säkringsåtgärd enligt 5 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

verkställighet och återkallande av verkställighet enligt detta kapitel finns i 8 kap. i utsökningsbalken. När domstolen beslutar godkänna en ansökan om kvarstad enligt 1 eller 2 §, kan den vid behov bestämma att viss egendom skall besittas och vårdas av en syssloman samt även i övrigt vid behov meddela närmare föreskrifter om verkställigheten när den beslutar om en säkringsåtgärd enligt 1, 2 eller 3 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller i tillämpliga delar också verkställigheten av ett interimistiskt beslut om en säkringsåtgärd enligt 5 § 2 mom.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
I ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*

4.

Lag**om ändring av 8 och 17 § i lagen om preskription av skulder**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 15 augusti 2003 om preskription av skulder (728/2003) 17 § 3 mom.,
 samt
fogas till 8 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Preskriptionstiden i andra fall

*Bestämmelser om slutgiltig preskription
 av en skuld på grund av att tiden för
 utsökningsgrundens verkställbarhet har
 löpt ut finns i 2 kap. 27 § i utsökningsbalken
 (/).*

17 §

Insolvensförfarande

*Angående verkställbarheten av en
 utsökningsgrund föreskrivs särskilt.*

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den _____ *20* .

5.

Lag**om ändring av konkurslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i konkurslagen av den 20 februari 2004 (120/2004) 2 kap. 2 § 3 mom. och 12 kap. 1 § 3 mom., sådana de lyder i lag 786/2004, samt
ändras 3 kap. 6 § 2 mom., 5 kap. 3 § 2 mom. samt 17 kap. 3 § 2 mom., rubriken för 14 § och 14 § 1 och 3 mom., 16 § samt 17 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

**Förutsättningarna för att försätta en
gäldenär i konkurs**

2 §

*En borgenärs rätt att yrka att gäldenären
försätts i konkurs*

*En borgenär kan dock inte yrka att
gäldenären försätts i konkurs om
utsökningsgrunden för borgenärens fordran
inte längre är verkställbar enligt 2 kap.
24—26 § i utsökningslagen (37/1895). På
basis av en sådan fordran kan dock yrkas
att ett dödsbo försätts i konkurs.*

(upphävs)

3 kap.

**Rättsverkningarna av att en konkurs
börjar**

6 §

Rätt att fortsätta separat verkställighet

 I fråga om realisering av pantsatt
 egendom gäller vad som bestäms i 17 kap.
 Har dock pantsatt egendom före konkursens
 början mätts ut för betalning av någon

3 kap.

**Rättsverkningarna av att en konkurs
börjar**

6 §

Rätt att fortsätta separat verkställighet

 I fråga om realisering av pantsatt
 egendom gäller vad som bestäms i 17 kap.
 Har dock pantsatt egendom före konkursens
 början utmätts för betalning av någon annan

annan än pantborgenärens fordran, iaktas vad som bestäms i 1 mom. Är egendomen redan såld, skall penningmedlen fördelas mellan pantborgenärerna enligt vad som bestäms i utsökningslagen. I fråga om realisering av egendom som är föremål för företagsinteckning tillämpas dock vad som bestäms i 1 mom.

5 kap.

Egendom som ingår i konkursboet

3 §

Egendom som omfattas av en utmätnings- eller överlåtelsebegränsning

I konkursboet ingår dock
1) egendom som avses i 4 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten utsökningslagen,
2) annan egendom som enligt lag ingår i konkursboet.

12 kap.

Konkursfordringar, bevakning och utredning av fordringar

1 §

Allmänna bestämmelser om konkursborgenärens ställning

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller dock inte när utsökningsgrunden för en borgenärs fordran redan före konkursens början har upphört att vara verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen. Borgenären har dock rätt att få betalning ur sådan gäldenären tillhörig egendom som utgör säkerhet för betalning av borgenärens fordran eller använda sin fordran till kvittning av en skuld som borgenären har till gäldenären. Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas inte på ett dödsbos konkurs.

än pantborgenärens fordran, iaktas vad som bestäms i 1 mom. Är egendomen redan såld, skall penningmedlen fördelas mellan pantborgenärerna enligt vad som bestäms i *utsökningsbalken* (/). I fråga om realisering av egendom som är föremål för företagsinteckning tillämpas dock vad som bestäms i 1 mom.

5 kap.

Egendom som ingår i konkursboet

3 §

Egendom som omfattas av en utmätnings- eller överlåtelsebegränsning

I konkursboet ingår dock
1) egendom som avses i 4 kap. 21 § 1 mom. 5 punkten i *utsökningsbalken*,
2) annan egendom som enligt lag ingår i konkursboet.

(upphävs)

17 kap.

Vård och försäljning av egendom som ingår i konkursboet samt bestämmelser om pantborgenärer

3 §

Allmänna bestämmelser om försäljning av egendom

På ansökan av konkursboet kan egendom som ingår i konkursboet också säljas i den ordning som bestäms i utsökningslagen, om utmätningsmannen samtycker till det. Samtycke behövs dock inte om försäljningen gäller en fastighet eller ett fartyg eller luftfartyg som kan intecknas. I 14 § finns bestämmelser om försäljning av pantsatt egendom i den ordning som föreskrivs i utsökningslagen.

14 §

Försäljning av pantsatt egendom i den ordning som bestäms i utsökningslagen

Ett konkursbo får ansöka om att också pantsatt egendom skall säljas i den ordning som bestäms i utsökningslagen, men utan pantborgenärens samtycke får en sådan ansökan göras först när tre år har förflutit sedan konkursen började. Till ansökan skall fogas en utredning om att pantborgenären har underrättats om försäljningen senast tre månader innan ansökan om utsökning gjordes och att borgenären inte inom de följande två månaderna efter underrättelsen har anhängiggjort någon ansökan om att försäljningen skall förbjudas.

När pantsatt egendom säljs med stöd av 1 mom., bestäms inget lägsta belopp för godtagbara anbud för den fastighet som skall säljas, *och lös egendom kan säljas utan att pantborgenärens rätt bibehålls.*

17 kap.

Vård och försäljning av egendom som ingår i konkursboet samt bestämmelser om pantborgenärer

3 §

Allmänna bestämmelser om försäljning av egendom

På ansökan av konkursboet kan egendom som ingår i konkursboet också säljas i den ordning som bestäms i *utsökningsbalken*, om utmätningsmannen samtycker till det. Samtycke behövs dock inte om försäljningen gäller en fastighet eller ett fartyg eller luftfartyg som kan intecknas. I 14 § finns bestämmelser om försäljning av pantsatt egendom i den ordning som föreskrivs i *utsökningsbalken*.

14 §

*Försäljning av pantsatt egendom i den ordning som bestäms i **utsökningsbalken***

Ett konkursbo får ansöka om att också pantsatt egendom skall säljas i den ordning som bestäms i *utsökningsbalken*, men utan pantborgenärens samtycke får en sådan ansökan göras först när tre år har förflutit sedan konkursen började. Till ansökan skall fogas en utredning om att pantborgenären har underrättats om försäljningen senast tre månader innan ansökan om utsökning gjordes och att borgenären inte inom de följande två månaderna efter underrättelsen har anhängiggjort någon ansökan om att försäljningen skall förbjudas.

När pantsatt egendom säljs med stöd av 1 mom., bestäms inget lägsta belopp för godtagbara anbud för den fastighet som skall säljas.

16 §

När utmätning förfaller

Utmätning av egendom som ingår i konkursboet förfaller när egendomen säljs. Boförvaltaren skall se till att utmätningsmannen informeras om försäljningen. Utmätningssmannen skall underrätta inskrivningsmyndigheten om att utmätningen har förfallit, så som bestäms i utsökningslagen.

17 §

Företagsinteckning eller värdepapper som säkerhet

Vad som i detta kapitel bestäms om en pantborgenär gäller inte en borgenär vars panträtt i egendom som ingår i konkursboet grundar sig på företagsinteckning. Om egendom som är föremål för företagsinteckning säljs med stöd av 3 § 2 mom. i den ordning som föreskrivs i utsökningslagen, bestäms den ordning i vilken borgenärerna får betalning av dessa medel enligt bestämmelserna om konkurs.

16 §

När utmätning förfaller

Utmätning av egendom som ingår i konkursboet förfaller när egendomen säljs. Boförvaltaren skall se till att utmätningsmannen informeras om försäljningen. Utmätningssmannen skall underrätta inskrivningsmyndigheten om att utmätningen har förfallit, så som bestäms i *utsökningsbalken*.

17 §

Företagsinteckning eller värdepapper som säkerhet

Vad som i detta kapitel bestäms om en pantborgenär gäller inte en borgenär vars panträtt i egendom som ingår i konkursboet grundar sig på företagsinteckning. Om egendom som är föremål för företagsinteckning säljs med stöd av 3 § 2 mom. i den ordning som föreskrivs i *utsökningsbalken*, bestäms den ordning i vilken borgenärerna får betalning av dessa medel enligt bestämmelserna om konkurs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av ärvdabalken**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i ärvdabalken av den 5 februari 1965 (40/1965) 17 kap. 2 a §, 20 kap. 4 § 1 mom. samt 21 kap. 1 § 1 mom. och 9 § 1 mom.,

sådana de lyder, 17 kap. 2 a § i lag 768/1991, 20 kap. 4 § 1 mom. och 21 kap. 1 § 1 mom. i lag 783/2004 samt 21 kap. 9 § 1 mom. i lag /2006, som följer:

Gällande lydelse

17 kap.

Om arvsavsägelse och överlåtelse av arvslott

2 a §

En arvinge och en testamentstagare har rätt att avsäga sig sitt arv efter arvlåtarens död, om de inte redan har tagit sådan befattning med boet att de skall anses ha tillträtt arvet. Avsägelsen skall ske skriftligen. Om avsägelsens bindande verkan mot arvingens och testamentstagarens borgenärer stadgas i konkursstadgan och utsökningslagen.

20 kap.

Om bouppteckning

4 §

Boets tillgångar och skulder skall antecknas i bouppteckningsinstrumentet sådana de var vid dödsfallet. I bouppteckningsinstrumentet skall också tillgångarnas värde anges. *Också skulder för vilka utsökningsgrunden upphörde att vara verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen (37/1895) före dödsfallet, skall antecknas bland den avlidnes skulder.*

Föreslagen lydelse

17 kap.

Om arvsavsägelse och överlåtelse av arvslott

2 a §

En arvinge och en testamentstagare har rätt att avsäga sig sitt arv efter arvlåtarens död, om de inte redan har tagit sådan befattning med boet att de skall anses ha tillträtt arvet. Avsägelsen skall ske skriftligen. Bestämmelser om avsägelsens bindande verkan mot arvingens och testamentstagarens borgenärer finns i *konkurslagen (120/2004) och utsökningsbalken (/).*

20 kap.

Om bouppteckning

4 §

Boets tillgångar och skulder skall antecknas i bouppteckningsinstrumentet sådana de var vid dödsfallet. I bouppteckningsinstrumentet skall också tillgångarnas värde anges.

21 kap.

Om död persons och dödsbos gäld

1 §

Dödsboets och den avlidnes skulder betalas av boets medel. *Som en skuld efter den avlidne betalas också en skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24—26 § i utsökningslagen.*

9 §

Innan det har gått en månad från boupp-teckningen eller, om egendomen överlåtits till förvaltning av boutredningsman, innan ett avtal har ingåtts eller ett beslut fattats av boutredningsmannen om betalning av skulderna enligt 19 kap 12 a §, får en skuld efter den avlidne betalas med boets medel endast om det finns giltigt skäl att anta att betalningen inte orsakar de övriga borgenärerna skada. Bestämmelser om slutförande av utmätning av boets egendom finns i 4 kap. 76 § och 6 kap. 16 § 1 mom. i utsökningslagen.

21 kap.

Om död persons och dödsbos gäld

1 §

Dödsboets och den avlidnes skulder betalas av boets medel.

9 §

Innan det har gått en månad från boupp-teckningen eller, om egendomen har överlåtits till förvaltning av boutredningsman, innan ett avtal har ingåtts eller ett beslut fattats av boutredningsmannen om betalning av skulderna enligt 19 kap. 12 a §, får en skuld efter den avlidne betalas med boets medel endast om det finns giltigt skäl att anta att betalningen inte orsakar övriga borgenärer skada. Bestämmelser om slutförande av utmätning av boets egendom finns i 4 kap. 76 § och 6 kap. 16 § 1 mom. i *utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 45 och 99 § i äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 99 § 4 mom., sådant det lyder i lag 784/2004, och
ändras 45 § 3 mom., sådant det lyder i lag 929/2002, som följer:

Gällande lydelse

45 §

Bestämmelser om återvinning av en gåva mellan makar finns i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) och i utsökningslagen.

99 §

En skuld vars utsökningsgrund inte längre är verkställbar enligt 2 kap. 24–26 § i utsökningslagen (37/1895), skall avdras bara om det är fråga om den avlidne makens skuld. En sådan skuld hos den efterlevande maken skall dock dras av om borgenären har rätt att få betalning för skulden ur sådan egendom som tillhör den efterlevande maken och utgör säkerhet för skulden eller använda sin fordran till kvittning av en skuld som borgenären har till maken.

Föreslagen lydelse

45 §

Bestämmelser om återvinning av en gåva mellan makar finns i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) och i *utsökningsbalken* (/).

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 11 och 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 21 maj 1999 om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 11 § 2 mom. 5 punkten och 24 § 1 mom. 23 punkten, sådana de lyder i lag 684/2003, som följer:

Gällande lydelse

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om uppgifter i ett utsokningsärende förrän utmätning har förrättats och egendomen omhändertagits, om utlämnandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten, inte heller när det är fråga om andra handlingar än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om uppgifterna inte behövs för väckande av återvinningstalan,

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver

Föreslagen lydelse

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om uppgifter i ett utsokningsärende förrän utmätning har förrättats och egendomen omhändertagits, om utlämnandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten, inte heller när det är fråga om andra uppgifter än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om uppgifterna inte behövs för väckande av återvinningstalan, *eller för väckande av talan enligt 2 kap. 26 § i utsokningsbalken (/),*

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver

Gällande lydelse

hans ekonomiska ställning, utsökningsmyndighetens handlingar till den del de innehåller uppgifter som införda i utsökningsregistret skulle vara sekretessbelagda enligt utsökningslagen (37/1895), samt uppgifter om fysiska personer som utsökningsgäldenärer och utsökningsutredningar,

Föreslagen lydelse

hans ekonomiska ställning, utsökningsmyndigheternas handlingar till den del de innehåller uppgifter som införda i utsökningsregistret skulle vara sekretessbelagda enligt *utsökningsbalken* samt uppgifter om fysiska personer som utsökningsgäldenärer och utsökningsutredningar,

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag**om ändring av 1 och 6 § i lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 maj 1973 om säkerställande av indrivningen av skatter och avgifter
(395/1973) 1 § 1 mom. och 6 §, sådana de lyder i lag 1067/1991, som följer:

Gällande lydelse

1 §

För att säkerställa indrivningen av skatter, offentliga avgifter och andra sådana offentligrättsliga eller därmed jämförbara penningfordringar som får utsökas utan dom eller utslag får kvarstad enligt 7 kap. rättegångsbalken beviljas.

6 §

För kvarstad enligt denna lag gäller, om inte något annat sägs i denna lag, i tillämpliga delar vad 7 kap. rättegångsbalken stadgar om beslut om kvarstad och 7 kap. utsökningslagen om verkställighet av kvarstad.

Föreslagen lydelse

1 §

För att säkerställa indrivningen av offentliga fordringar som avses i 1 § 1 mom. i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (/) får förordnas om kvarstad enligt 7 kap. rättegångsbalken.

6 §

För kvarstad enligt denna lag gäller, om inte något annat anges i denna lag, i tillämpliga delar vad som i 7 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om beslut om kvarstad och vad som i 8 kap. i utsökningsbalken (/) föreskrivs om verkställighet av kvarstad.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Kapitel- och paragrafrubrikerna i utsökningsbalken

1 kap. Allmänna bestämmelser

Tillämpningsområde och definitioner

- 1 §. Tillämpningsområde
- 2 §. Förhållande till annan lagstiftning
- 3 §. Parter och utomstående
- 4 §. Sökandens fordran
- 5 §. Elektroniskt meddelande
- 6 §. Sändande av handling

Utsökningsmyndigheter

- 7 §. Utmättningsmän
- 8 §. Andra tjänstemän
- 9 §. Häradsfogdens uteslutande behörighet
- 10 §. Domstolar

Utsökningsverksamhetens förvaltning

- 11 §. Utsökningsväsendets organisation
- 12 §. Förvaltningsämberet
- 13 §. Exekutionsverken
- 14 §. Utnämning och behörighetsvillkor

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

- 15 §. Jävsgrunder
- 16 §. Närstående
- 17 §. Inverkan av jäv
- 18 §. Invändning om jäv
- 19 §. Krav på tillbörligt förfarande
- 20 §. Krav på öppenhet
- 21 §. Förbud mot eftersträvande av vinning och mot olämpligt förfarande
- 22 §. Begränsningar beträffande näringsverksamhet
- 23 §. Rätt att förvärva utmätt egendom

Utsökningsregistret

- 24 §. Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

- 25 §. Registeransvariga
- 26 §. Registrets datainnehåll
- 27 §. Rätt att behandla uppgifter
- 28 §. De registrerades rätt till insyn
- 29 §. Avförande av uppgifter

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

- 30 §. Registeruppgifternas offentlighet
- 31 §. Intyg ur utsökningsregistret
- 32 §. Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet
- 33 §. Utlämnande av uppgifter myndigheter emellan
- 34 §. Utskrifter till parterna
- 35 §. Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

2 kap. Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

- 1 §. Allmän bestämmelse
- 2 §. Förteckning över utsökningsgrunder

Domars laga kraft

- 3 §. Lagakraftvunna domar
- 4 §. Domar som inte vunnit laga kraft
- 5 §. Betalningsdom i tingsrätt
- 6 §. Tingsrättsdom som förutsätter vräkning
- 7 §. Tingsrättsdom som gäller skyldighet att överlämna lös egendom
- 8 §. Tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter
- 9 §. Tredskodom
- 10 §. Hovrättsdom
- 11 §. Interimistiskt förordnande av domstol
- 12 §. Av domstol fastställd förlikning

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

- 13 §. Förordnande om avbrott
- 14 §. Återförvisande av ärende
- 15 §. Återkallelseåtgärder på grund av att utsökningsgrunden upphävs
- 16 §. Borgenärens återbetalnings- och återställningsskyldighet
- 17 §. Sökandens ersättningskyldighet och ersättningsrättegång

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

- 18 §. Beslut om säkringsåtgärder
- 19 §. Skiljedom
- 20 §. Vissa andra handlingar
- 21 §. Förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut

Kvittning

- 22 §. Galdenärens kvittningsyrkande
- 23 §. Utomståendes kvittningsyrkande

Tidsfrist för verkställbarheten

- 24 §. Tidsfrist
- 25 §. Beräkning av tidsfristen
- 26 §. Förlängning av tidsfristen
- 27 §. Slutgiltig preskription av fordran
- 28 §. Domstolens meddelande och utmätningssmannens intyg

3 kap. Ilmännas bestämmelser om förfarandet*Anhängiggörande av utsökningsärenden*

- 1 §. Ansökan om utsökning
- 2 §. Innehållet i ansökan om utsökning
- 3 §. Sökandens skyldighet att meddela förändrade uppgifter
- 4 §. Rådgivning och komplettering av ansökan
- 5 §. Bifogande av utsökningsgrunden
- 6 §. Bifogande av fordringsbevis
- 7 §. Ingivande av utsökningsgrunden och av fordringsbevis i efterhand
- 8 §. Tidpunkt för anhängigblivande
- 9 §. Oklarhet i utsökningsgrunden

Ombud och biträde

- 10 §. Rätt att anlita ombud och biträde
- 11 §. Fullmakt för ombud
- 12 §. Ombud för sökande som inte bor i Finland

Galdenärsbaserad behandling av utsökningsärenden

- 13 §. Ansvarig utmättningsman
- 14 §. Bestämmande av ansvarig utmättningsman
- 15 §. Byte av ansvarig utmättningsman

Samarbete mellan utmättningsmän

- 16 §. Ömsesidig handräckning
- 17 §. Samtidig utsökning

Interimistiska åtgärder

- 18 §. Förutsättningar för interimistiska åtgärder
- 19 §. Utförande av interimistiska åtgärder
- 20 §. Återkallande av interimistiska åtgärder

Verkställighetsförrättning

- 21 §. Krav på skyndsamt förfarande
- 22 §. Förrättningsplats
- 23 §. Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen
- 24 §. Skyldighet att uppge personuppgifter
- 25 §. Protokoll
- 26 §. Förrättningsvittne
- 27 §. Undertecknande av handlingar

Utmätningssmannens beslut

- 28 §. Skyldighet att ge skriftliga och motiverade beslut
- 29 §. Innehållet i ett motiverat beslut
- 30 §. Beslutstidpunkt och sökande av ändring
- 31 §. Inhämtande av utredning och beslutets giltighet

Hörande och meddelanden

- 32 §. Hörande
- 33 §. Meddelande om anhängighet

- 34 §. Förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättning
 35 §. Sändande av protokoll
 36 §. Efterhandsmeddelande

Delgivning av handlingar

- 37 §. Allmän bestämmelse
 38 §. Delgivningsadress
 39 §. Vanlig delgivning
 40 §. Bevislig delgivning
 41 §. Bevisliga delgivningssätt
 42 §. Delgivning av tredsokodom

Säkerhet

- 43 §. Godkännande av säkerhet
 44 §. Undantag från skyldigheten att ställa säkerhet
 45 §. Förvaring och återställande av säkerhet
 46 §. Uttagande av betalning ur säkerhet
 47 §. Uttagande av utdömd ersättning ur pant

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

- 48 §. Skyldighet att söka efter egendom och att utreda gäldenärens vistelseort
 49 §. Eftersökning som avser plats
 50 §. Eftersökning som avser person
 51 §. Eftersökande och omhändertagande av utredningsmaterial

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

- 52 §. Uppgifter som skall lämnas till utmätningssmannen
 53 §. Fysiska personer som är skyldiga att lämna uppgifter
 54 §. Skyldighet att lämna uppgifter på en sammanslutnings vägnar
 55 §. Gäldenärens anställda och revisorer
 56 §. Sätt att inhämta uppgifter

Utsökningsutredning

- 57 §. Skyldighet att göra utsökningsutredning
 58 §. Kallelse till utsökningsutredning
 59 §. Tvångsmedel för säkerställande av in-ställelse
 60 §. Hur utsökningsutredning skall göras
 61 §. Utsökningsutredningens varaktighet och uppskjutande av den

- 62 §. Skyldighet att överlämna bokföringsmaterial
 63 §. Vite vid utsökningsutredning

Skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter

- 64 §. Allmän bestämmelse
 65 §. Känsliga personuppgifter och uppgifter om utomstående
 66 §. Skyldighet för utomstående att lämna uppgifter
 67 §. Skyldighet för myndigheter och dem som sköter offentliga uppdrag att lämna uppgifter
 68 §. Vite för utomstående

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

- 69 §. Allmän bestämmelse
 70 §. Förundersökningsmyndigheter och vissa andra myndigheter samt domstolar
 71 §. Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd
 72 §. Utlämnande av uppgifter på eget initiativ
 73 §. Förbud mot utlämnande av vissa uppgifter

Vite

- 74 §. Föreläggande av vite
 75 §. Hörande och delgivning
 76 §. Föreläggande av nytt vite
 77 §. Sökande av ändring
 78 §. Ansökan om utdömande av vite
 79 §. Förutsättningar för utdömande av vite
 80 §. Domstolsbehandling av vitesärenden
 81 §. Verkställighet av beslut om utdömande av vite

Maktmedel

- 82 §. Maktmedel för utförande av verkställigheten
 83 §. Maktmedel mot person

Återvinning

- 84 §. Återvinningsgrunder och återvinningsstalan
 85 §. Återvinningsinvändning

- 86 §. Återvinningstalan medan utsökningsärendet är anhängigt
 87 §. Återvinningstalan när utsökningsärendet inte längre är anhängigt
 88 §. Återvinning samt insolvensförfarande som har förfallit
 89 §. Utmätning av återgående egendom
 90 §. Avbrytande av verkställighet
 91 §. Information till sökanden

Betalningsförbud som gäller kreditgivning

- 92 §. Förutsättningarna för förbud
 93 §. Förbudets rättsverkningar

När ärenden upphör att vara anhängiga

- 94 §. Ärenden som upphör att vara anhängiga till följd av slutredovisning
 95 §. Ärenden som upphör att vara anhängiga till följd av intyg över hinder
 96 §. Annan skyldighet än betalningsskyldighet
 97 §. Hur en konkurs inverkar på ett utsökningsärendes anhängighet
 98 §. Innehållet i intyg över hinder
 99 §. Medellöshetsintyg utan anhängiggörande
 100 §. Intyg över att ett ärende upphört att vara anhängigt
 101 §. Liten restfordran

Passivfordran

- 102 §. Registrering som passivfordran
 103 §. Utmätning för indrivning av passivfordran
 104 §. Borgenärens anmälningsskyldighet

Begränsad utsökning

- 105 §. Ansökan och utsökningsobjekt
 106 §. Återtagande av begäran
 107 §. Rättsverkan

Kompletterande bestämmelser

- 108 §. Handräckning av andra myndigheter
 109 §. Sakkunnig
 110 §. Syssloman
 111 §. Skadestånd av statens medel
 112 §. Tolkning
 113 §. Meddelande gällande minderåriga

4 kap. Utmätning

Allmän bestämmelse och definitioner

- 1 §. Verkställighet av betalningsskyldighet
 2 §. Lön
 3 §. Fartyg och inteckningsbara bilar
 4 §. Tillämpningsområde för bestämmelserna om fastigheter

Betalningsupplmaning och betalningstid

- 5 §. Betalningsupplmaning
 6 §. Betalningstid
 7 §. Avräkning av medel enligt gäldenärens önskemål

Utmättningsobjekt och utomståendes ställning

- 8 §. Utmättningsobjekt
 9 §. Egendom som tillhör en utomstående
 10 §. Lös egendom i gäldenärens besittning
 11 §. Lös egendom i gemensam besittning
 12 §. Lös egendom i utomståendes besittning
 13 §. Betydelsen av lagfart
 14 §. Konstgjorda arrangemang
 15 §. Villkorligt mottagen och överläten egendom

Utmättningsförbud och utmättningsordning

- 16 §. Förbud mot onödig utmätning
 17 §. Minimibelopp som skall inflyta
 18 §. Splittringsförbud
 19 §. Andra utmättningsförbud
 20 §. Utmättningsförbudens giltighet
 21 §. Undantag från utmätning
 22 §. Anskaffande av ersättande föremål
 23 §. Säkerhetsutmätning av undantaget föremål
 24 §. Utmättningsordning
 25 §. Avvikelse från utmättningsordningen

Utmättningsförfarandet

- 26 §. Utmättningsbeslut och specificering av objektet
 27 §. Utmätningens ikraftträdande och betalningsförbud
 28 §. Fortlöpande betalningsförbud och betalningsförbud utomlands
 29 §. Värdering och förteckning
 30 §. Utmätning av fastighet genom dom

Säkerställande av utmätning

- 31 §. Omhändertagande
- 32 §. Dödande av handlingar
- 33 §. Registeranmälningar
- 34 §. Avkastning och ersättning
- 35 §. Tillsättande av syssloman
- 36 §. Övriga åtgärder för säkerställande av utmätning

Utmätningens rättsverkningar

- 37 §. Förfogandeförbud
- 38 §. Förfogandeförbud i sammanslutningar
- 39 §. Utmätningensmannens tillstånd
- 40 §. Försäljning av varulager
- 41 §. Nyttjandebegränsning och bärgning av skörd

Borgenärernas inbördes ställning

- 42 §. Successiva utmätningar
- 43 §. Utmätning och säkringsåtgärder
- 44 §. Säkerhetsrätter och särskilda rättigheter

Inkomstbas vid utmätning av lön

- 45 §. Beräkning av inkomstbasen
- 46 §. Naturaförmåner
- 47 §. Uppskattning av lön

Belopp som skall utmätas av lön

- 48 §. Skyddat belopp
- 49 §. Lön som betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen
- 50 §. Lön som inte betalas ut vid regelbundet återkommande tillfällen
- 51 §. Väsentligt nedsatt betalningsförmåga
- 52 §. Grunderna för fria månader
- 53 §. Antalet fria månader
- 54 §. Underhållsbidrag
- 55 §. Patent och upphovsrätt

Förfarandet vid utmätning av lön

- 56 §. Betalningsförbud
- 57 §. Giltighetstid för och ändring av betalningsförbud
- 58 §. Lönebetalarens skyldigheter

Betalningsplan och betalningsavtal

- 59 §. Betalningsplan
- 60 §. Betalningsavtal parterna emellan
- 61 §. Iakttagande av betalningsavtal
- 62 §. Säkerställande av betalningsplan eller betalningsavtal
- 63 §. Uppskov med försäljning

Utmätning av näringsinkomst

- 64 §. Periodisk näringsinkomst för fysiska personer
- 65 §. Annan näringsinkomst
- 66 §. Samordning av näringsinkomst och böninkomst

Fordringar och vissa andra rättigheter

- 67 §. Betalningsuppmaning och försäljning av fordran
- 68 §. Indrivning hos den som meddelats betalningsförbud
- 69 §. Rätt till inkomst eller förmån
- 70 §. Liv- och pensionsförsäkring

Samägande

- 71 §. Utmätning av andel
- 72 §. Avskiljande av andel
- 73 §. Utmätning av samägt föremål
- 74 §. Rättigheter som grundar sig på värdepapper
- 75 §. Hörande och samägares ställning

Dödsbo

- 76 §. En avliden persons skulder
- 77 §. Utmätning av andel i dödsbo
- 78 §. Förfogandeförbud i dödsbon
- 79 §. Åtgärder efter utmätningen
- 80 §. Legat
- 81 §. Arvsavsägelse
- 82 §. Rätt att få information och att närvara

Kompletterande bestämmelser

- 83 §. Betalningstidpunkt

5 kap. Försäljning*Allmänna bestämmelser*

- 1 §. Försäljningssätt
2 §. Val av försäljningssätt

Allmänna auktionsvillkor

- 3 §. Äganderätt
4 §. Besittning och användning
5 §. Handräckning till köparen
6 §. Fordringar och rättigheter för vilka köparen skall ansvara
7 §. Meddelande om vissa fordringar
8 §. Invändning om bättre rätt
9 §. Statens ersättningsansvar
10 §. Gälldenärens skyldighet att ge information
11 §. Fel i försäljningsobjektet
12 §. Prisavdrag och hävning av köp
13 §. Beståndsdelar och tillbehör
14 §. Avkastning

Gemensamma bestämmelser om auktion

- 15 §. Utredande av värde och sättande i skick av ett föremål
16 §. Annonseringssätt
17 §. Annonseringstid
18 §. Annonsens innehåll
19 §. Fel i annonseringen
20 §. Försäljningsprospekt och förevisning av egendomen
21 §. Information till spekulanterna
22 §. Budgivning
23 §. Minimipris
24 §. Betalningsvillkor
25 §. Köparens ersättningsskyldighet
26 §. Villkorligt förvärv
27 §. Avtal om auktionsvillkor och förmånsrätt

Auktion på lös egendom

- 28 §. Tillämpningsområde
29 §. Utredande av anspråk
30 §. Meddelande av anspråk
31 §. Partsförhandling
32 §. Partsförteckning
33 §. Förmånsrättsordning
34 §. Lägsta godtagbara bud
35 §. Ny försäljning

- 36 §. Övertagande av ansvar
37 §. Auktionens verkningar
38 §. Ändamålsenlig helhet

Partsutredning vid auktion på fastighet

- 39 §. Utredande av anspråk
40 §. Tidpunkten för och kallelsen till partsförhandling
41 §. Kallelsens innehåll
42 §. Kungörelse
43 §. Förrättande av partsförhandling
44 §. Partsförteckning
45 §. Skriftligt bevakningsförfarande
46 §. Partsutredning vid ny auktion
47 §. Förmånsrättsordning
48 §. Pantfordran
49 §. Fordran som inte bevakats, villkorlig fordran samt inskrivning som inte är slutförd
50 §. Tvistig fordran
51 §. Särskilda rättigheter
52 §. Pantsatt nyttjanderätt
53 §. Försenad bevakning

Förfarandet vid auktion på fastighet

- 54 §. Lägsta godtagbara bud
55 §. Sökandens rätt att förbjuda försäljning
56 §. Ny försäljning
57 §. Övertagande av ansvar
58 §. Vidmakthållande av särskilda rättigheter
59 §. Auktionens verkningar

Försäljning av flera fastigheter som tillhör gälldenären och andra specialfall

- 60 §. Av gälldenären bestämd försäljningsordning
61 §. Gemensamt intecknade fastigheter
62 §. Ändamålsenlig helhet
63 §. Försäljning av en fastighet som outbrutna områden
64 §. Försäljning av kvotdel
65 §. Separat försäljning av outbrutna områden, beståndsdelar och tillbehör
66 §. Försäljning av rättighet tillsammans med fastighet

Försäljning av flera fastigheter med olika ägare

- 67 §. Försäljning i ansvarsordning

- 68 §. Godkännande av bud
 69 §. Panträtt för regressfordran
 70 §. På ansökan gemensamt intecknade fastigheter
 71 §. Fastighet som ägs i kvotdelar

Auktion på fartyg

- 72 §. Tillämpning av bestämmelserna om fastighet
 73 §. Partsförteckning
 74 §. Andel i fartyg

Försäljning under hand

- 75 §. Offentlig auktion genom en privat förrettares försorg
 76 §. Försäljning under hand genom utmätningmannens försorg
 77 §. Annan försäljning under hand
 78 §. Utredande av anspråk
 79 §. Försäljningsvillkor
 80 §. Verkningarna av försäljning under hand

Samägande

- 81 §. Försäljning av andel till samägare
 82 §. Försäljning av samägt föremål
 83 §. Stadigvarande bostad

Avslutande åtgärder

- 84 §. Köpebrev
 85 §. Dödande av inteckning i fartyg eller bil
 86 §. Dödande av inteckning i fastighet
 87 §. Meddelanden till registermyndigheterna
 88 §. Dödande av inteckningshandlingar

6 kap. Fördelning och redovisning

Definitioner

- 1 §. Fördelning och redovisning

Fördelning

- 2 §. Fördelning av medlen på fordringarna
 3 §. Avvikelse från proportionell fördelning
 4 §. Avräkningen av medel på fordrans delar
 5 §. Fördelningsbeslut och dess bindande karaktär
 6 §. Fördelningsförhandling

- 7 §. Samägande
 8 §. Medel som inflyter separat
 9 §. Överskott och ersättning för prisskillnad
 10 §. Obetydlig utdelning
 11 §. Fördelningsavtal
 12 §. Fördelningsmeddelande

Förutsättningarna för redovisning och redovisningsförfarandet

- 13 §. Utsökningsgrundens laga kraft
 14 §. Utsökningsbesvär och verkställighetstvist
 15 §. Avbrytande av redovisningen
 16 §. Dödsbo
 17 §. Företagsinteckning
 18 §. Redovisningsförfarande
 19 §. Borgenärens återbetalningsskyldighet
 20 §. Återbetalning av överskjutande belopp

Förvaring av medel

- 21 §. Villkorlig utdelning
 22 §. Övriga medel
 23 §. Särskild insättning
 24 §. Förvaringstid för medel
 25 §. Rätt till medlen

7 kap. Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

Vräkning

- 1 §. Vem kan vräkas
 2 §. Flyttningssupplemaning
 3 §. Meddelande till bostads- och socialmyndigheterna
 4 §. Flyttningssdag
 5 §. Verkställande av vräkning
 6 §. Egendom som tillhör den som vräks
 7 §. Utmätning och försäljning av egendom
 8 §. Vite i samband med vräkning

Överlåtelseskyldighet

- 9 §. Verkställande av överlåtelseskyldighet
 10 §. Överlåtelseskyldighet som förutsätter vräkning
 11 §. Verkställande av överlåtelseskyldighet genom föreläggande av vite

Fullgörelseskyldighet

- 12 §. Verkställande av fullgörelseskyldighet
- 13 §. Föreläggande av hot om tvångsutförande
- 14 §. Verkställande av fullgörelseskyldighet genom föreläggande av vite
- 15 §. Personlig fullgörelseskyldighet

Förbudsskyldighet

- 16 §. Verkställande av förbudsskyldighet
- 17 §. Förhindrande av överträdelse av förbud

8 kap. Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder*Tillämpningsområde och förutsättningar*

- 1 §. Tillämpningsområde
- 2 §. Av sökanden ställd säkerhet
- 3 §. Av svaranden ställd säkerhet
- 4 §. Huvudsaken

Förfarande

- 5 §. Meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande
- 6 §. Föremålet för kvarstaden
- 7 §. Verkställighet av kvarstad
- 8 §. Kvarstadens rättsverkningar
- 9 §. Verkställighet av andra säkringsåtgärder
- 10 §. Syssloman
- 11 §. Verkställighetskostnader
- 12 §. Iakttagande av andra bestämmelser i lagen

Av utmätningssmannen förordnade säkringsåtgärder

- 13 §. Säkerställande av verkställighet
- 14 §. Säkerställande av återvinning
- 15 §. Giltighetstid för kvarstad till säkerhet för återvinning

9 kap. Verkställighetskostnader

- 1 §. Skyldighet att betala kostnader
- 2 §. Uttagande av kostnader
- 3 §. Kostnadsförskott av sökanden
- 4 §. Kostnadsförskott av svaranden
- 5 §. Onödiga kostnader

10 kap. Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet*Självrättelse*

- 1 §. Rättelse av sakfel
- 2 §. Hinder för rättelse
- 3 §. Rättelse av skrivfel
- 4 §. Rättelsebeslut och sökande av ändring
- 5 §. Delgivning och verkställighet av rättelsebeslut

Verkställighetstvist

- 6 §. Ärenden som skall behandlas som verkställighetstvist
- 7 §. Givande av anvisning
- 8 §. Parter och hörande
- 9 §. Hinder för givande av anvisning
- 10 §. Anvisningens innehåll och delgivning
- 11 §. Sökande av ändring
- 12 §. Väckande av talan och underlåtenhet att väcka talan
- 13 §. Talan utan anvisning
- 14 §. Behörig domstol
- 15 §. Behandling i domstol
- 16 §. Inverkan på behandlingen av utsökningsärendet
- 17 §. Förhållandet mellan verkställighetstvist och besvär
- 18 §. Rättegångskostnader

Avbrytande av verkställighet

- 19 §. Utmätningssmannens beslut om avbrott
- 20 §. Domstolens förordnande om avbrott
- 21 §. Grunder för förordnande om avbrott
- 22 §. Innehållet i förordnandet om avbrott
- 23 §. Giltighetstid för förordnandet om avbrott
- 24 §. Inverkan på verkställigheten
- 25 §. Sökande av ändring
- 26 §. Förbud mot eller avbrytande av återkallelseåtgärder

11 kap. Sökande av ändring i utmätningssmannens förfarande*Besvär*

- 1 §. Besvärsmannens rätt
- 2 §. Behörig domstol
- 3 §. Anförande och återkallande av besvär

- 4 §. När besvären blir anhängiga
- 5 §. Besvärstid
- 6 §. Beräkning av besvärstid
- 7 §. Ny tidsfrist
- 8 §. Besvärsskriftens innehåll
- 9 §. Besvärens inverkan på verkställigheten
- 10 §. Utmätningens utlåtande
- 11 §. Utlåtandets innehåll
- 12 §. Självrättelse i samband med besvär
- 13 §. Besvärsanvisning
- 14 §. Besvärsanvisningens innehåll

Behandling av besvär i domstol

- 15 §. Behandlingsordning i tingsrätten
- 16 §. Prövningens omfattning

- 17 §. Inverkan av självrättelsebeslut
- 18 §. Anvisning om anförande av klagan
- 19 §. Fullföljd
- 20 §. Rättegångskostnader

12 kap. Särskilda bestämmelser

- 1 §. Närmare bestämmelser
- 2 §. Anvisningar och föreskrifter

13 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

- 1 §. Ikraftträdande
- 2 §. Övergångsbestämmelser
- 3 §. Hänvisningsbestämmelser